

Η Διαπολιτισμική Πόλη βήμα βήμα

Πρακτικός οδηγός για εφαρμογή του αστικού
μοντέλου διαπολιτισμικής ένταξης

Αναθεωρημένη έκδοση

Η Διαπολιτισμική Πόλη βήμα βήμα

Πρακτικός οδηγός για
εφαρμογή του αστικού
μοντέλου διαπολιτισμικής
κοινωνικής ενσωμάτωσης

Επικαιροποίηση
Anne Bathily

Έκδοση και συντονισμός
Ivana D'Alessandro

Εγχειρίδιο μεταφρασμένο από τα αγγλικά
στα ελληνικά από την Αναστασία Πιλότου

*Α Για τις απόψεις που εκφράστηκαν σε αυτό το
σύγγραμμα την ευθύνη έχει ο συγγραφέων και
δεν αντικατοπτρίζουν απαραίτητα την επίσημη
πολιτική του Συμβουλίου της Ευρώπης.*

Όλα τα αιτήματα για επανέκδοση ή
μετάφραση ολοκλήρου ή ενοτήτων του
εγγράφου πρέπει να αποστέλλονται
στη Διεύθυνση Επικοινωνίας (F-67075
Στρασβούργο Cedex ή στην ηλ.δ/
νση publishing@coe.int). Η λοιπή
αλληλογραφία για αυτή την έκδοση
πρέπει να αποστέλλεται στο Τμήμα για
την Καταπολέμηση των Διακρίσεων.

Φωτογραφία εξωφύλλου:
Συμβούλιο (Cabildo) της Τενερίφη

Διάταξη με φωτογραφίες:
Binam Μόντρεαλ (σ. 25)

Ivana D'Alessandro (σελίδες: 7, 9, 10, 15,
17, 19, 21, 39, 49, 58, 68, 71, 75, 82, 86)

Γκέτσο (σ. 55)

Francesca Lionetti (σελίδες 40, 53, 61, 88)
Μόντρεαλ (σ. 90)

Angelo Palmieri (σ. 13)

Πάτρα (σ. 44)

Nika Pektovic (σ. 64)

Ραβέννα (σ. 23)

Sandro Weltin (σελίδες 78, 93)

Σχέδιο εξωφύλλου και διάταξη:

Έγγραφα και Δημοσιεύσεις:

Τμήμα Εκδόσεων (SPDP),

Συμβούλιο της Ευρώπης

© Συμβούλιο της Ευρώπης, [ΜΗΝΑΣ, ΕΤΟΣ]

Έκδοση Συμβούλιο της Ευρώπης

Περιεχομενα

ΠΡΟΛΟΓΟΣ	5
A. ΕΙΣΑΓΩΓΗ	6
ΒΑΣΙΚΟΙ ΟΡΙΣΜΟΙ	7
B. ΚΑΤΑΝΟΩΝΤΑΣ ΤΗ ΔΙΑΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΗ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΝΣΩΜΑΤΩΣΗ	10
1. Η νέα εποχή της διαφορετικότητας	10
2. Γιατί διαπολιτισμικότητα;	11
3. Τα πλεονεκτήματα της διαφορετικότητας	12
4. Κατευθυντήριες αρχές για διαπολιτισμική ενσωμάτωση	13
6. Με τι μοιάζει η διαπολιτισμική πόλη;	15
Γ ΚΤΙΖΟΝΤΑΣ ΜΙΑ ΔΙΑΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΗ ΠΟΛΗ	17
1. Ανάπτυξη ενός διαπολιτισμικού οράματος για την πόλη	17
2. Ετοιμασία διαπολιτισμικής στρατηγικής	21
3. Οικοδόμηση Διαπολιτισμικής Στρατηγικής της πόλης	23
Δ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΔΙΑΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΗΣ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗΣ	28
1. Αλληλεπίδραση	29
2. Συμμετοχή	31
3. Καταπολέμηση διακρίσεων	35
4. Καλωσόρισμα νεοαφιχθέντων	38
5. Εκπαίδευση	39
6. Η Γειτονιά	41
7. Δημόσιες υπηρεσίες	43
8. Επιχειρήσεις και εργασία	45
9. Πολιτισμική και κοινωνική ζωή	47
10. Δημόσιος χώρος	49
11. Διαμεσολάβηση και επίλυση διαφορών	52
12. Γλώσσα	54
13. Μέσα ενημέρωσης και Επικοινωνία	56
14. Διεθνής επισκόπηση	59
15. Διαπολιτισμική νοημοσύνη και δεξιότητα	60
16. Ηγεσία και Ιθαγένεια	61
Ε ΕΛΕΓΧΟΣ ΚΑΙ ΚΑΤΑΓΡΑΦΗ	64
1. Συλλογή δεδομένων	64
2. Καθορισμός δεικτών	66
3. Παρακολούθηση της προόδου	67
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ	69
1. Ρυθμιστικά κείμενα του Συμβουλίου της Ευρώπης	69
2. Πρόσθετα αναγνώσματα	71

Πρόλογος

Η αυξανόμενη διαφορετικότητα αποτελεί το βασικό χαρακτηριστικό των σύγχρονων πόλεων. Η κυκλοφορία προσώπων διαφορετικής εθνικής, εθνοτικής, γλωσσικής και θρησκευτικής προέλευσης οφείλεται στις μεταβαλλόμενες μορφές των παγκόσμιων μεταναστευτικών ροών, των δεκαετιών μετά τον δεύτερο Παγκόσμιο Πόλεμο. Ταυτόχρονα, έχει αυξηθεί και η ανισότητα ανάμεσα σε άτομα, ομάδες και περιοχές, η οποία έχει επιδεινωθεί κατά συνέπεια της φθίνουσας ευημερίας πολλών μερών. Ο τρόπος διασφάλισης της συνοχής σε κοινωνίες πολιτισμικής διαφορετικότητας αποτελεί θέμα προτεραιότητας της κοινότητας σε κάποιες χώρες και οι πόλεις διαδραματίζουν αποκλειστικό ρόλο στην προσπάθεια εξεύρεσης και εφαρμογής λύσεων.

Το Συμβούλιο της Ευρώπης και οι πόλεις εταίροι έχουν επεξεργαστεί και επικυρώσει μια διαπολιτισμική προσέγγιση κοινωνικής ενσωμάτωσης και ένταξης που επιτρέπει στις πόλεις να αποκομίσουν οφέλη και να ελαχιστοποιήσουν τους κινδύνους αναφορικά με την ανθρώπινη μετανάστευση και τη διαπολιτισμική διαφορετικότητα. Μετά από μια δεκαετία και πλέον, προκύπτουν όλο και περισσότερα αποδεικτικά στοιχεία σύμφωνα με τα οποία, όταν η διαφορετικότητα θεωρείται μέσο, τα αποτελέσματα από την άποψη της δημιουργικότητας, της ευημερίας και της οικονομικής ανάπτυξης είναι θετικά.

Μέσα στο πλαίσιο του Προγράμματος Διαπολιτισμικών Πόλεων (ICC) καλούνται οι πόλεις στην Ευρώπη και όχι μόνο, να εξεύρουν και να εφαρμόσουν τρόπους αντιμετώπισης της διαφορετικότητας, ώστε αυτή να αξιοποιηθεί υπέρ της ανθρώπινης και κοινωνικής ανάπτυξης και να αποτελέσει ένα θετικό σημείο αναφοράς για άσκηση δημόσιας πολιτικής. Είναι η μόνη πρωτοβουλία που:

- ▶ Βασίζεται στα ανθρώπινα δικαιώματα, στη δημοκρατία και στο κράτος δικαίου,

- ▶ Έχει μια δυνατή έφεση για την έρευνα και την αξιολόγηση επιπτώσεων,
- ▶ Έχει μακροπρόθεσμο χρονικό ορίζοντα (πέραν των χρονοδιαγραμμάτων ενός προγράμματος) και δίνει τη δυνατότητα να υπάρξουν αιεφόρες αλλαγές στις πολιτικές των συμμετεχουσών πόλεων,
- ▶ Προσεγγίζει πολυθεματικώς και πολυμερώς, εμπλέκοντας ένα μεγάλο αριθμό συντελεστών στις πόλεις, διασφαλίζοντας έτσι την αποτελεσματικότητα και την βιωσιμότητα μιας μεταβαλλόμενης πολιτικής στις πόλεις,
- ▶ Στηρίζεται από μια διακυβερνητική οργάνωση, το Συμβούλιο της Ευρώπης, επαυξάνοντας το εύρος δράσης και την πολιτική δέσμευση.

Τα αποτελέσματα και ο αντίκτυπος του προγράμματος των διαπολιτισμικών πόλεων έχουν σταθμιστεί επανειλημμένα από τη δρομολόγησή του, το 2008.¹ Επιβεβαιώνουν την αποτελεσματικότητά του για την οικοδόμηση τοπικών κοινοτήτων συνοχής, με υψηλότερο βαθμό ασφάλειας και λιγότερες διαφορές. Μετά από εμπειρία μιας δεκαετίας και πλέον, περισσότερες από 130 πόλεις σε ολόκληρη την Ευρώπη και όχι μόνο, (Αυστραλία, Καναδά, Ιαπωνία, Μεξικό, Μαρόκο και Ηνωμένες Πολιτείες) έχουν ενταχθεί στο Πρόγραμμα Διαπολιτισμικών Πόλεων, χρησιμοποιώντας τα εργαλεία του και εμπλουτίζοντας τη μεθοδολογία του. Αυτός ο επικαιροποιημένος Οδηγός Βήμα Βήμα βασίζεται στην εμπειρία των πόλεων που έχουν αναπτύξει και εφαρμόσει το μοντέλο διαπολιτισμικής κοινωνικής ενσωμάτωσης.

Αυτό που ξεκίνησε πριν από δέκα χρόνια ως πιλοτικό πρόγραμμα, τώρα έχει μετεξελιχθεί σε μια ζωντανή μαθησιακή κοινότητα.

¹ Αποτελέσματα και αντίκτυπος του προγράμματος των Διαπολιτισμικών Πόλεων

A. Εισαγωγή

Μέσα από το Πρόγραμμα Διαπολιτισμικών Πόλεων (ICC), οι πόλεις έχουν αποδείξει ότι η διαφορετικότητα μπορεί να χρησιμοποιηθεί ως μέσο, διευρύνοντας τα κοινωνικά και οικονομικά οφέλη για ετερογενείς κοινότητες και ελαχιστοποιώντας τις δυνητικές αρνητικές συνέπειές της. Παρά την εξαιρετική πολυπλοκότητα των διαφόρων κοινοτήτων και τις ενδεχόμενες διαφορές, οι πόλεις μπορούν να διαχειριστούν τη διαφορετικότητα, ακόμη και να επωφεληθούν τα μέγιστα από τις δυνατότητες προσφοράς στην κοινότητα, των μεταναστών και των μειονοτήτων. Γι' αυτό πρέπει να αναθεωρήσουν διάφορους θεσμούς, υπηρεσίες και πολιτικές και να δημιουργήσουν τις κατάλληλες δομές διακυβέρνησης, αλλά και τους μηχανισμούς διαχείρισης, ώστε να υπερπηδηθούν τα εμπόδια και να προωθηθεί η κοινωνική ενσωμάτωση των μεταναστών και μειονοτήτων, καθώς και η συμβολή τους στην ανάπτυξη της πόλης.

Ο Οδηγός Βήμα Βήμα αποτελεί εργαλείο για τις πόλεις, για να εφαρμόσουν το αστικό μοντέλο διαπολιτισμικής κοινωνικής ενσωμάτωσης και ένταξης. Αντικατοπτρίζει διδάγματα και καταδεικνύει πώς έχουν διαμορφωθεί διαχρονικά, πρακτικές και πρότυπα αναφορικά με τη διαχείριση της πολιτισμικής διαφορετικότητας. Προορίζεται πρωτίστως (αλλά όχι αποκλειστικά) για πόλεις με τουλάχιστον 30 000 δημότες και ένα σημαντικό ποσοστό διαφορετικότητας, των οποίων οι Αρχές είναι ακλόνητα προσηλωμένες στη μετατροπή της διαφορετικότητας σε πλεονέκτημα για τον μετασχηματισμό αυτών των πόλεων και είναι έτοιμες να επενδύσουν σε πολιτικό κεφάλαιο, χρόνο και πόρους ώστε να καλλιεργηθεί αυτή η προσέγγιση. Επίσης, το μοντέλο αναπτύσσεται αργά και σταθερά τόσο σε περιφερειακό όσο και σε κρατικό επίπεδο. Οι αρχές, τα εργαλεία και τα παραδείγματα που

αναφέρονται σε αυτόν, αναμένεται να δώσουν κίνητρα στους λαμβάνοντες αποφάσεις, στους επαγγελματίες δημόσιας διοίκησης και σε άλλους επαγγελματίες που αναζητούν λύσεις και ιδέες, με σκοπό να διασφαλίσουν την ισότητα, την ένταξη και την κοινωνική συνοχή σε περιβάλλοντα πολιτισμικής διαφορετικότητας. Με αυτή την έννοια, το μοντέλο διαπολιτισμικής κοινωνικής ενσωμάτωσης εφαρμόζεται και σε άλλες πτυχές της διαφορετικότητας, εκτός από την πολιτισμική (φύλο, σεξουαλικό προσανατολισμό, κοινωνικοοικονομική κατάσταση κλπ.).

Το μοντέλο των Διαπολιτισμικών Πόλεων δεν είναι 'ενιαίο για όλους', με μια αυστηρά προκαθορισμένη αλληλουχία γεγονότων και διαδικασιών. Επομένως, αυτός ο Οδηγός εμπεριέχει προτεινόμενες ενέργειες και συστάσεις για το πώς, τότε και με ποια σειρά θα μπορούσαν αυτές να υλοποιηθούν καλύτερα. Ωστόσο, αυτό που αναμένουμε από κάθε πόλη, η οποία εντάσσεται στο πρόγραμμα Διαπολιτισμικών Πόλεων είναι να ενεργεί ως ένας ασφαλής, αρμόδιος φορέας, με ανεξάρτητη σκέψη και τη δυνατότητα να προσαρμόζει δημιουργικά τις γενικές ιδέες και ενέργειες, οι οποίες εμπεριέχονται σε αυτό τον Οδηγό, ανάλογα με τις τοπικές συνθήκες. Επιπλέον, εκτιμούμε ότι καμία πόλη που εφαρμόζει τη διαδικασία δεν είναι άγραφη πλάκα, αλλά έχει ένα σημείο αφητηρίας, ακολουθεί δε τη δική της ξεχωριστή πορεία ανάπτυξης. Έτσι, αυτό το έγγραφο δεν είναι ένα εγχειρίδιο οδηγιών αλλά ένα μενού, μια εργαλειοθήκη.

Μια σημαντική διαφορά μεταξύ των Διαπολιτισμικών Πόλεων και των κλασικών πρωτοβουλιών για μάθηση με διεθνή ορίζοντα, είναι ο μηδενικός περιορισμός σε μια συγκεκριμένη ομάδα ομότιμων, ένα τμήμα της πόλης ή ένα ειδικό πεδίο. Όταν κινητοποιούνται οργανισμοί και

άτομα σε όλους τους τομείς, με σκοπό την υλοποίηση ενός οράματος και όχι μόνο την πραγματοποίηση τεχνικών μετατροπών, είναι πιθανότερο να προκύψουν ουσιαστικές αλλαγές διάρκειας. Τυγχάνει πολλάκις, κάποια δραστήρια υπηρεσία να ανακαλύπτει προγράμματα για την ασφάλεια ή για βιβλιοθήκες, που να υλοποιείται, για παράδειγμα, επιτυχώς σε μια άλλη πόλη και εύστοχα το εισάγει. Ωστόσο, μια ευρύτερη επένεργεία του περιορίζεται, εφόσον όλες οι επιχειρηματικές δραστηριότητες συνεχίζουν κανονικά. Η δεοντολογία των Διαπολιτισμικών Πόλεων στρέφεται γύρω από την κινητοποίηση των πολιτικών, λειτουργιών του δημοσίου, επιχειρηματιών, επαγγελματιών, δημοτών, αλλά και των μέσων μαζικής ενημέρωσης, ώστε να επιτευχθεί ο κοινός στόχος – δημιουργώντας μια πόλη χωρίς αποκλεισμούς, περήφανη γι' αυτό και ενισχυμένη χάρις στη διαφορετικότητά της.

Ο Οδηγός έχει σχεδιαστεί ως συμπλήρωμα των **εγγράφων και εργαλείων** που ετοιμάστηκαν στο πλαίσιο του Προγράμματος Διαπολιτισμικών Πόλεων. Περιγράφει εν συντομία την ιδέα της διαπολιτισμικής ενσωμάτωσης, ενημερώνει για τα βήματα και τα μέτρα που θα μπορούσαν να συνδράμουν τις πόλεις, ώστε να αναπτύξουν μια διαπολιτισμική στρατηγική και τονίζει τις συνιστώσες αυτής, με αναλυτικές ερωτήσεις, εισηγήσεις και παραδείγματα πρακτικών άλλων πόλεων στην Ευρώπη και όχι μόνο. Ο Οδηγός παραπέμπει, όσο είναι εφικτό, σε έγγραφα και άλλες πηγές που θα μπορούσαν να βοηθήσουν τον αναγνώστη να αναδιφεί ειδικά θέματα και απόψεις.

ΒΑΣΙΚΟΙ ΟΡΙΣΜΟΙ

Μετανάστης/ες: Ο Διεθνής Οργανισμός Μετανάστευσης (ΔΟΜ) ορίζει "μετανάστη" το πρόσωπο που διαμένει σε μια ξένη χώρα για περισσότερο από

ένα χρόνο, ανεξαρτήτως λόγου, εκούσιας ή ακούσιας απόφασης και νομότυπων ή παράτυπων μέσων που χρησιμοποίησε για να μεταναστεύσει. Σύμφωνα με αυτό τον ορισμό, όσοι ταξιδεύουν για σύντομο χρονικό διάστημα ως τουρίστες και επιχειρηματίες δεν θεωρούνται μετανάστες. Ωστόσο, ορίζονται κοινώς μετανάστες και άτομα βραχυπρόθεσμης παραμονής, όπως οι εποχικοί εργάτες σε αγροκτήματα, οι οποίοι μετακινούνται για σύντομα χρονικά διαστήματα και αναλαμβάνουν τη διεκπεραίωση εργασιών φύτευσης και συγκομιδής γεωργικών προϊόντων². Στους απογόνους μεταναστών γίνεται, ενίοτε, λανθασμένη μνεία ως μετανάστες ή άτομα με μεταναστευτικό υπόβαθρο, για να καταδειχθούν οι διάφορες πολιτισμικές ρίζες τους. Σε αυτό τον Οδηγό, παρόλο που οι αρχές της διαπολιτισμικότητας ισχύουν για όλους, ο όρος «μετανάστης» δεν αναφέρεται και στους απογόνους μεταναστών.

Μετανάστης χωρίς χαρτιά: Υπήκοος άλλου κράτους που εισέρχεται ή διαμένει σε μια χώρα χωρίς τα απαραίτητα έγγραφα. Σε αυτή την κατηγορία εντάσσονται μεταξύ άλλων: πρόσωπα (α) που δεν έχουν νόμιμα έγγραφα για να εισέλθουν σε μια χώρα αλλά το πράττουν *λαθραία*, (β) που εισέρχονται ή διαμένουν σε μια χώρα με ψευδή έγγραφα, (γ) που, αφού εισέλθουν σε μια χώρα με νόμιμα έγγραφα, παραμένουν για περισσότερο χρονικό διάστημα από τον χρόνο που τους έχει επιτραπεί ή αλλιώς έχουν παραβιάσει τους όρους εισόδου και παραμένουν χωρίς άδεια³.

Μειονότητα: Με την ευρύτερη έννοια, π.χ. χωρίς να αναφέρεται αποκλειστικά σε εθνικές μειονότητες σύμφωνα με την Σύμβαση Πλαίσιο του Συμβουλίου της Ευρώπης για την προστασία Εθνικών Μειονοτήτων, ο όρος «μειονότητα» σε αυτό τον Οδηγό αναφέρεται σε ομάδα, η οποία αριθμητικά είναι μικρότερη από τον λοιπόν πληθυσμό ενός κράτους και δεν κατέχει δεσπύζουσα θέση.

Πρόσφυγας: Πρόσφυγας είναι κάποιος που έχει εξαναγκαστεί να φύγει από τη χώρα του λόγω καταδίωξης, πολέμου ή βίας. Οι πρόσφυγες έχουν βάσιμο φόβο καταδίωξης λόγω φυλής, θρησκείας, υπηκοότητας, πολιτικής άποψης ή ιδιότητας μέλους σε συγκεκριμένη κοινωνική ομάδα. Πιθανότατα δεν μπορούν να επιστρέψουν στην πατρίδα τους ή φοβούνται να το πράξουν. Η Σύμβαση του 1951, περιφερειακά εργαλεία για τους πρόσφυγες (περιλαμβανομένου και του Οργανισμού Αφρικής Ενότητας ή της Διακήρυξης της Καρχηδόνας του 1984), καθώς και το Νομοθέτημα⁴ της Ύπατης Αρμοστείας

² Νόμος περί Διεθνούς Μετανάστευσης της ΔΟΜ, [Γλωσσάριο Μετανάστευσης](#), 2^η έκδοση, 2011.

³ Νόμος περί Διεθνούς Μετανάστευσης της ΔΟΜ, [Γλωσσάριο Μετανάστευσης](#), 2^η έκδοση, 2011.

⁴ [Σύμβαση και Πρωτόκολλο σχετικά με το Καθεστώς των Προσφύγων](#).

των Ηνωμένων Εθνών για τους Πρόσφυγες δεν προβλέπουν ορισμό του πρόσφυγα.

Εσωτερικά εκτοπισμένο άτομο είναι πρόσωπο «το οποίο έχει εξαναγκαστεί ή υποχρεωθεί να φύγει ή να εγκαταλείψει την εστία του ή τον τόπο συνήθους διαμονής του, κυρίως, ως αποτέλεσμα ένοπλης σύγκρουσης, συνθηκών γενικευμένης βίας, παραβιάσεων ανθρωπίνων δικαιωμάτων ή φυσικών και ανθρωπογενών καταστροφών ή για να αποφύγει τις συνέπειες αυτών των καταστάσεων και το οποίο δεν έχει διέλθει τα διεθνώς αναγνωρισμένα σύνορα»⁵ ενός κράτους.

Αιτών άσυλο: Πρόσωπο που αναζητά ασφάλεια για να ξεφύγει από την καταδίωξη ή να αποφύγει σοβαρή βλάβη σε μια χώρα που δεν είναι η δική του ή εν αναμονή απόφασης κατόπιν αίτησής του για παραχώρηση καθεστώτος πρόσφυγα, σύμφωνα με σχετικά διεθνή, περιφερειακά και εθνικά εργαλεία.⁶

Αφομοίωση: Ενώ δεν υπάρχει αυστηρός ορισμός αυτού του όρου, η αφομοίωση αναφέρεται συνήθως σε ένα θεωρητικό μοντέλο αλλά και πρότυπο πολιτικής κοινωνικής ενσωμάτωσης, όπως η διαδικασία κατά την οποία οι πολιτισμικές διαφορές πρέπει να απορροφηθούν από την κουλτούρα της φιλοξενούσας χώρας και να εξαφανιστούν, χάριν της δημιουργίας ομοιογενών κοινωνιών. Σε κοινωνίες που υποτίθεται ότι εφαρμόζουν αυτό το μοντέλο, αναμένεται από τους νεοαφιχθέντες να εγκαταλείψουν την παράδοσή τους με την άφιξή τους, ώστε να καταστούν συνιστώσα της δεσπόζουσας κουλτούρας. Δεν ευνοούνται οι διαφορές και οι πολιτισμικές ιδιαιτερότητες που ενδέχεται μάλιστα να αποτρέπονται ή να καταστέλλονται, εάν θεωρούνται απειλή για την ενσωμάτωση στην πλειοψηφία⁷.

Πολυπολιτισμικότητα: Η πολυπολιτισμικότητα είναι ένα άλλο θεωρητικό μοντέλο και πρότυπο πολιτικής, σύμφωνα με το οποίο οι κουλτούρες, φυλές και εθνότητες, ιδιαίτερα των μειονοτικών ομάδων, αξίζουν ειδικής αναγνώρισης της διαφορετικότητάς τους μέσα στη δεσπόζουσα πολιτική κουλτούρα. Εξυπηρετεί στην αποφυγή του στιγματισμού, αποκλεισμού και εξουσίας επί αυτών των ομάδων. Επομένως, οι υπέρμαχοι της πολυπολιτισμικότητας κατηγοριοποιούν ομάδες ανά εθνότητα, φυλή ή θρησκεία. Αυτό, στην πράξη, υπερτονίζει τις διαφορές ανάμεσα σε ομάδες και εν γένει, καταλήγει στη δημιουργία συνθηκών που οδηγούν σε διακρίσεις, περιθωριοποίηση ή διαχωρισμό των διαφόρων πολιτισμικών ομάδων⁸.

Διαπολιτισμικότητα: Η διαπολιτισμικότητα είναι ένα πρότυπο πολιτικής, ώστε να διασφαλιστεί η ισότητα και η συνοχή σε κοινωνίες πολιτισμικά διαφορετικές. Ευνοεί την ανάμειξη και την αλληλεπίδραση ανάμεσα σε άτομα διαφορετικής καταγωγής, κουλτούρας και υποβάθρου, με σκοπό να οικοδομηθεί μια συλλογική ταυτότητα, αγκαλιάζει δε τον πολιτισμικό πλουραλισμό, τα ανθρώπινα δικαιώματα, τη δημοκρατία, τη φυλετική ισότητα και την καταπολέμηση των διακρίσεων⁹. Βασίζεται στην ταυτόχρονη εφαρμογή των αρχών: ισότητας δικαιωμάτων και ευκαιριών, διαφορετικότητας ως πλεονέκτημα και θετικής αλληλεπίδρασης ως ενός τρόπου κινητοποίησης όλων των κατοίκων που συνεισφέρουν για την ανάπτυξη της κοινωνίας.

Πλεονεκτήματα διαφορετικότητας: Τα πλεονεκτήματα της διαφορετικότητας είναι ταυτόχρονα μια ιδέα και μια προσέγγιση. Προϋποθέτουν ότι η διαφορετικότητα μπορεί να καταστεί πηγή καινοτομίας με αξιόλογα οφέλη για οργανισμούς, κοινότητες και επιχειρήσεις, όταν αυτά τυγχάνουν της δέουσας διαχείρισης, μέσα σε ένα πνεύμα ένταξης. Τα πλεονεκτήματα της διαφορετικότητας είναι επίσης αποτέλεσμα πολιτικών που δίνουν πρόσβαση στη δυναμική της διαφορετικότητας, ενώ ελαχιστοποιεί τους κινδύνους αναφορικά με την ανθρώπινη κινητικότητα και την πολιτισμική διαφορετικότητα.

Διαπολιτισμική κοινωνική ενσωμάτωση: Το αποτέλεσμα μιας αμφίδρομης διαδικασίας που βασίζεται στην [Σύσταση CM/Rec\(2015\)1 για τη διαπολιτισμική κοινωνική ενσωμάτωση](#) και στο πρότυπο πολιτικής των Διαπολιτισμικών Πόλεων που συνίσταται στην αποτελεσματική, θετική και βιώσιμη διαχείριση της διαφορετικότητας, με βάση την αμοιβαία και συμμετρική αναγνώριση, μέσα σε ένα γενικότερο πλαίσιο ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

Αστική ιθαγένεια: Σύγχρονος εναλλακτικός όρος της νομικής έννοιας της ιθαγένειας, με τοπικό χαρακτήρα, ο οποίος απορρέει άμεσα του εν γένει τύπου κατοικίας και βασίζεται στις διαδικασίες οικοδόμησης σχέσεων, αναπτύσσει δε και αναγνωρίζει ισχυρούς δεσμούς αλλά και την αίσθηση της ταύτισης με μια συγκεκριμένη περιοχή. Η αστική ιθαγένεια επιτρέπει αποτελεσματική συμμετοχή και εκπροσώπηση όλων των ομάδων στην ζωή της πόλης και στην οικοδόμηση εμπιστοσύνης μεταξύ των κοινοτήτων και των δημοσίων Αρχών.

Φυλετική ταυτότητα: Η φυλετική ταυτότητα παραπέμπει στην ατομική φυλετική εμπειρία που έχει βιώσει έντονα ένα πρόσωπο, η οποία είτε αναλογεί είτε όχι με το φύλο που του αποδόθηκε κατά τη γέννησή του και περιλαμβάνει την προσωπική αίσθηση του σώματος όπως και άλλες φυλετικές εμπειρίες (δηλαδή

5 Κατευθυντήριες αρχές για εσωτερικά εκτοπισθέντες, Ύπατη Αρμοστεία ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες (εφεξής, UNHCR).

6 Βλέπετε UNHCR: <https://www.unhcr.org/asylum-seekers.html>

7 Δίκτυο Διαπολιτισμικών Πόλεων, [διδασκτικό βίντεο για τη διαπολιτισμικότητα](#).

8 Δίκτυο Διαπολιτισμικών Πόλεων, [διδασκτικό βίντεο για τη διαπολιτισμικότητα](#).

9 Επικαιροποιημένο υπόδειγμα Δικτύου Διαπολιτισμικών Πόλεων: [Συμβιβάζοντας τα προγράμματα ισότητας, διαφορετικότητας και ένταξης: έγγραφο αναφοράς](#) - Νοέμβριος 2017.

«τη φυλετική έκφραση») όπως ένδυση, ομιλία και τρόπους. Το φύλο ενός προσώπου του αποδίδεται συνήθως κατά τη γέννησή του και καθίσταται ένα κοινωνικό και νομικό γεγονός από τούδε και στο εξής. Η φυλετική ταυτότητα πρέπει να διαφοροποιείται από τον σεξουαλικό προσανατολισμό¹⁰.

Σεξουαλικός προσανατολισμός: Ο σεξουαλικός προσανατολισμός παραπέμπει σε έκαστη ικανότητα ενός προσώπου για εμβριθή συναισθηματική, τρυφερή και σεξουαλική έλξη για άτομα διαφορετικού φύλου (ετεροφυλόφιλους) ή του ιδίου φύλου (ομοφυλόφιλους, λεσβίες) ή για άτομα και των δυο φύλων (αμφιφυλόφιλους)¹¹ αλλά και για οικείες και σεξουαλικές σχέσεις με αυτά.

Διατομεακότητα: επινοήθηκε το 1989 από την Kimberlé Crenshaw, μια αφροαμερικανίδα φεμινίστρια, ακτιβίστρια υπέρ των δικαιωμάτων του πολίτη και

καθηγήτρια νομικής, με σκοπό να εγείρει το θέμα των μαύρων γυναικών που αντιμετωπίζουν ρατσισμό και πολλές διακρίσεις. Ο όρος «διατομεακότητα» συμπεριελήφθη στο Λεξικό της αγγλικής γλώσσας Oxford, το 2015, ως ακολούθως: «Θεωρείται ότι ο διατομεακός χαρακτήρας των κοινωνικών κατηγοριοποιήσεων όπως φυλή, τάξη και φύλο, δημιουργεί επικαλυπτικά και ανεξάρτητα συστήματα διακρίσεων ή μειονεκτημάτων, μια θεωρητική προσέγγιση που βασίζεται σε μια τέτοια προϋπόθεση¹².» Ο ορισμός της διατομεακότητας στο Merriam-Webster είναι: «ο πολύπλοκος, αθροιστικός τρόπος με τον οποίο οι συνέπειες των πολλών μορφών διακρίσεων (όπως ο ρατσισμός, σεξισμός και ταξικές διαφορές) συνδυάζονται, αλληλοεπικαλύπτονται ή τέμνονται, ιδιαίτερα στα βιώματα των περιθωριοποιημένων ατόμων ή ομάδων¹³.»

¹⁰ Το Συμβούλιο της Ευρώπης, [Μονάδα Σεξουαλικού Προσανατολισμού και Φυλετικής Ταυτότητας, Ερωτήσεις και Απαντήσεις](#). Πρέπει επίσης να σημειωθεί ότι η Σύμβαση για την πρόληψη και την καταπολέμηση της βίας κατά των γυναικών και της ενδοοικογενειακής βίας δίνει ένα νομικό ορισμό του όρου «φύλο» ως «τους ρόλους, συμπεριφορές, δραστηριότητες και χαρακτηριστικά που αποδίδονται κοινωνικά και που η συγκεκριμένη κοινωνία θεωρεί ότι είναι οι δέοντες/ουσες/οντα για γυναίκες και άνδρες».

¹¹ Το Συμβούλιο της Ευρώπης, [Μονάδα Σεξουαλικού Προσανατολισμού και Φυλετικής Ταυτότητας, Ερωτήσεις και Απαντήσεις](#).

¹² Βλέπετε <https://www.lexico.com/en/definition/intersectionality>

¹³ Βλέπετε <https://www.merriam-webster.com/dictionary/intersectionality>

B. Κατανοώντας τη διαπολιτισμική κοινωνική ενσωμάτωση

1. Η νέα εποχή της διαφορετικότητας

Ο όρος «διαφορετικότητα» χρησιμοποιείται συχνά ως έννοια-ομπρέλα που παραπέμπει σε ένα φάσμα ανθρωπίνων διαφορών, στις οποίες περιλαμβάνεται η φυλή, η εθνότητα, το φύλο, η φυλετική ταυτότητα, ο σεξουαλικός προσανατολισμός, η ηλικία, η κοινωνική τάξη, η/οι σωματική/ές ικανότητα/ες ή ιδιότητες, τα θρησκευτικά ή δεοντολογικά συστήματα αξιολόγησης, η εθνική καταγωγή και τα πολιτικά πιστεύω, χωρίς να περιορίζεται σε όλα αυτά. Η ευρεία αστικοποίηση σε συνδυασμό με την παγκοσμιοποίηση, την τεχνολογία, την τεχνητή νοημοσύνη, αλλά και ο διεθνισμός είναι κάποιοι από τους παράγοντες που διαμορφώνουν την σημερινή διαφορετικότητα. Αυτές οι αλλαγές έχουν καταλήξει σε νέες διαφορετικότητες, νέες εμπειρίες, στην κρεολοποίηση, αλλά και σε νέα πρότυπα ανισοτήτων και διαχωρισμών. Οι αναδυόμενες έννοιες της «διαφοροποίησης», της «διαφορετικότητας»¹⁴ ή της «υπερ-διαφορετικότητας» αντιπροσωπεύουν νέους τρόπους αποτύπωσης αυτών των ποσοτικών και ποιοτικών πολυπλοκοτήτων της αστικής διαφορετικότητας. Επιπλέον, αμφισβητούν παραδοσιακούς τρόπους θεώρησης των σχέσεων ισχύος μεταξύ «εθνικής πλειοψηφίας» και «διαφορετικής μειοψηφίας», ταυτότητας και διαχείρισης της διαφορετικότητας. Τονίζουν τις πολλαπλές όψεις της ταυτότητας, τις πολυσχιδείς ρίζες του αποκλεισμού και των διαχωρισμών, καθώς και την ανάγκη σχεδιασμού νέων πολιτικών και διακυβέρνησης, ώστε να αντιμετωπιστούν αυτές οι προκλήσεις.

¹⁴ Fran Meissner & Steven Vertovec, «Comparing super-diversity, Ethnic and Racial Studies,» 38:4, 541-555, 2015.

«Δεν Μπορείς να Με Βάλεις σε Ένα Κουτί»

Σε μια εποχή διαφοροποίησης της διαφορετικότητας, όπου οι άνθρωποι δεν αναγνωρίζουν γύρω τους ενιαίες ταυτότητες και αισθάνονται μια αντικρουόμενη υποταγή (εάν υπάρχει καθόλου υποταγή) σε προκαθορισμένες ομάδες, ο ακτιβισμός για συγκεκριμένες «πτυχές» φαίνεται άσχετος για κάποιους και ίσως να μην είναι και τόσο αποτελεσματικός, ώστε να αντιμετωπιστούν οι αληθινές αιτίες της ανισότητας.

Ακόμη και οι μείζονες ερειδόμενες κατηγοριοποιήσεις (για παράδειγμα: «μαύρος», «ομοφυλόφιλος», «Ασιάτης» ή «ανάπηρος») δεν φαίνονται να μπορούν πια να μάς πουν πολλά για το ποιοι είναι οι άνθρωποι, πώς ζουν, με ποιους ταυτίζονται ή ποιες υπηρεσίες χρειάζονται από το κράτος και την κοινωνία. Και κατά τη διαδικασία συμπλήρωσης του σχετικού τετραγωνιδίου φαίνεται να παραβλέπεται ο αυξητικός αριθμός ατόμων που είναι εκτός ή διατέμνουν τις τυποποιημένες ταξινομήσεις. Ακόμη, η κοινωνία φαίνεται να αντιμετωπίζει την εθνική ταυτότητα σαν να είναι σαφώς οριοθετημένη, στατική και ουσιαστική, οι δε δημόσιοι φορείς επιμένουν στην ταξινόμηση βάσει τετραγωνιδίων που συμπληρώνονται.

Fanshawe, S. and Sriskandarajah, D. (2010) Δεν Μπορείς να Με Βάλεις σε Ένα Κουτί: «Super Diversity and the End of Identity Politics.» Λονδίνο: Ινστιτούτο Έρευνας για Δημόσιες Πολιτικές, σελ. 11.

Το Δίκτυο Διαπολιτισμικών Πόλεων απορρέει της ίδιας παρατήρησης, ενώ η θεωρία συμβιβάζεται με την πράξη. Η επικρατούσα προσέγγιση για τη διαχείριση της διαφορετικότητας δεν είναι πια αρκετή, ώστε να αντιμετωπιστεί η νέα πραγματικότητα των

πόλεων. Καθώς αναγνωρίζονται οι πολυσχιδείς πτυχές της διαφορετικότητας και η διασυνδεσιμότητά τους, το πρόγραμμα εστιάζει στη διαχείριση της διαφορετικότητας βάσει της πολιτισμικής (εθνικής, θρησκευτικής και γλωσσολογικής) διαφοράς. Ωστόσο, οι αρχές και οι μέθοδοί της μπορούν να ισχύουν εξίσου για τη διαφορετικότητα λόγω φύλου, ηλικίας, επαγγέλματος, ικανότητας, αλλά και έκαστη άλλη αιτιολογία. Για να είναι αποτελεσματική η προσέγγιση των Διαπολιτισμικών Πόλεων, πρέπει να αξιοποιηθούν όλα τα είδη διαφορετικότητας και να προωθηθεί ο συγκερασμός των ατόμων, ανεξαρτήτως υποβάθρου, απασχόλησης, ιστορίας, θέσης, φύλου και ηλικίας.

2. Γιατί διαπολιτισμικότητα;

Το πρόγραμμα διαπολιτισμικών πόλεων είναι ένα αναπτυξιακό σχέδιο χάραξης πολιτικής και ενίσχυσης ικανοτήτων που συνδράμει τις πόλεις σε ολόκληρη την Ευρώπη και όχι μόνο, μεταφράζοντας την προσέγγιση διαπολιτισμικής κοινωνικής ενσωμάτωσης σε έργα. Αυτό το μοντέλο ενσωματώνεται στην έννοια της διαπολιτισμικότητας¹⁵ που διαφέρει από τις παραδοσιακές προσεγγίσεις (αφομοιωτισμός και πολυπολιτισμικότητα), στο ότι θεωρεί τη διαφορετικότητα ως την αφετηρία και τον ορίζοντα των σύγχρονων πόλεων. Ενώ το μοντέλο του αφομοιωτισμού εστιάζει πρωτίστως στην αρχή της ισότητας που αγνοεί τη διαφορετικότητα και η πολυπολιτισμικότητα τονίζει την πολιτισμική διαφορά, ο στόχος της διαπολιτισμικότητας είναι να γίνεται κατανοητή η ισότητα και η κοινωνική συνοχή σε κοινωνίες με διαφορετικότητα.

Διαπολιτισμικότητα έναντι πολυπολιτισμικότητας

Πολυπολιτισμικότητα: δεν υπάρχει επίσημος ή αποδεκτός ορισμός, όμως γενικά πιστεύεται ότι είναι μια δέσμη πολιτικών που επιτρέπουν σε διάφορες κουλτούρες να συνυπάρχουν, χωρίς κάποια από αυτές να προέχει ή να είναι αξιολογότερη της άλλης. Αυτό έδωσε τη δυνατότητα σε πολιτισμικές μειονότητες να συνεχίσουν να υπάρχουν και να μην καταβροχθίζονται ή να αφομοιώνονται από την κουλτούρα της πλειοψηφίας. Ωστόσο, έχει επιχειρηθεί η δημιουργία και η απόδοση συγκεκριμένων ταυτοτήτων που προκαλούν διχασμούς και εντάσεις, παρεμποδίζουν δε την ανταλλαγή.

Διαπολιτισμικότητα: και εδώ επιχειρείται να μην χρεώνεται στον όρο η αφομοίωση. Αντίθετα αναγνωρίζεται ότι η πολιτισμική κληρονομιά και η ταυτότητα αποτελούν δυναμικές συνιστώσες, ότι μπορούν να διατέμνονται και να επικαλύπτονται και ότι η διαπολιτισμική αλληλεπίδραση στις όλο και πιο παγκοσμιοποιημένες κοινωνίες με έντονη διαφορετικότητα, είναι αναπόφευκτη αλλά και

επιθυμητή. Η διαπολιτισμικότητα εισηγείται επιτακτική διευκόλυνση και επικρότηση αυτής της αλλαγής, αλλά και αντιμετώπιση της ταυτότητας ως επιλογής και ανάπτυξης.

Cantle T., (2012) Interculturalism – a rejoinder to Modood and Meer Political Insight Dec 2012

Αν και η διαπολιτισμικότητα έχει κάποιες κοινές αρχές με την πολυπολιτισμικότητα (περιλαμβανομένου του σεβασμού, των μηδενικών διακρίσεων, της ισότητας), οι δυο προσεγγίσεις διαφέρουν σημαντικά ως προς την κατανόηση της πολιτισμικής ταυτότητας και του κοινωνικού ιστού. Ενώ η διαπολιτισμικότητα θεωρεί ότι, τονίζοντας την κοινή αντιμετώπιση ανάμεσα σε ετερόκλητα άτομα και ομάδες και προωθώντας την επαφή και τη θετική αλληλεπίδραση ανάμεσα σε αυτές τις ομάδες, προωθείται η συνοχή και υπερβαίνονται κάποιοι φραγμοί που οδηγούν στον αποκλεισμό, η πολυπολιτισμικότητα εστιάζει στον συσχετισμό δυνάμεων μεταξύ πλειοψηφίας-μειοψηφίας, ενώ τονίζει τους φραγμούς ανάμεσα σε ομάδες με πολιτισμική διαφορετικότητα. Η πολυπολιτισμικότητα, όχι μόνο δεν αναγνωρίζει ότι η ταυτότητα και οι συγγένειες εξελίσσονται και αλληλοεπικαλύπτονται, αλλά η ουσιοκρατική της αντίληψη για τις ομάδες διαιωνίζει το πρότυπο του «μας/τους». Η πολυπολιτισμικότητα ενισχύει ακριβώς αυτό που τείνει να υπερβεί.

Αυτές οι ανεπαρκείς προσεγγίσεις οφείλονται σε μια παρανόηση της πολιτισμικής διάστασης της κοινωνικής ενσωμάτωσης – μια απλουστευμένη ή διαβλητή κατανόηση της κουλτούρας και της διαφορετικότητας, ένας υπερτονισμός της διαφοράς που οδηγεί στην περιθωριοποίηση των κουλτούρων των μεταναστών και της διαιώνισης της φτώχειας και του αποκλεισμού μέσα από εθνοτικά γκέτο.

Η διαπολιτισμικότητα, από την άλλη, αναγνωρίζει την σημασία της κουλτούρας, κτίζοντας συνεκτικές κοινότητες, δίνοντας πρόσβαση σε δικαιώματα και δράττοντας ευκαιρίες. Τονίζει την ανάγκη να δοθεί σε κάθε ταυτότητα η δυνατότητα επιβίωσης και ευημερίας, υπογραμμίζει δε και το δικαίωμα όλων των κουλτούρων να συμβάλλουν στο πολιτισμικό περιβάλλον της κοινωνίας, στην οποία ζουν. Η διαπολιτισμικότητα απορρέει της κατανόησης ότι οι κοινότητες ευημερούν μόνο σε κλίμα συνύπαρξης και όχι απομόνωσης. Επιδιώκει να ενισχύσει τη διαπολιτισμική αλληλεπίδραση, ως μέσο οικοδόμησης εμπιστοσύνης, ενδυναμώνοντας και τον κοινωνικό ιστό στην κοινότητα.

¹⁵ Δίκτυο Διαπολιτισμικών Πόλεων: Τι είναι διαπολιτισμικότητα;

3. Τα πλεονεκτήματα της διαφορετικότητας

Η ιδέα¹⁶ της διαπολιτισμικής κοινωνικής ενσωμάτωσης είναι ριζωμένη στην έννοια του πλεονεκτήματος¹⁷ της διαφορετικότητας που μελετά τις ωφέλιμες επιπτώσεις της σε άτομα, κοινότητες και οργανισμούς. Τα θετικά γνωστικά οφέλη της διαφορετικότητας αποτελούν συγκεκριμένο επίκεντρο έρευνας, καταδεικνύοντας ότι η έκθεση στη διαφορετικότητα κάνει τα άτομα να σκέφτονται πιο αναλυτικά και καθοριστικά, εφόσον η διαφορετικότητα είναι γενεσιουργός πλειάδας ιδεών και προοπτικών αναφορικά με το πρόβλημα¹⁸. Ως αποτέλεσμα, όλο και περισσότερα πορίσματα ερευνών καταδεικνύουν την ανάγκη για διαφορετικότητα αλλά και τον αντίκτυπό της στις επιχειρήσεις και στους οργανισμούς. Η διαφορετικότητα ενεργεί ως ένα τοπικό δημόσιο αγαθό που καθιστά τους εργαζόμενους πιο παραγωγικούς, διευρύνοντας τη δεξαμενή γνώσεων που είναι στη διάθεσή τους αλλά και προάγοντας ευκαιρίες γι' αυτούς, ώστε να επανασυνδεθούν ιδέες και να δημιουργηθεί καινοτομία. Άλλες μελέτες ενδιατρίβουν στον θετικό συσχετισμό μεταξύ μετανάστευσης και οικονομικής ανάπτυξης, υπογραμμίζοντας την οικονομική συμβολή των μεταναστών (εισάγοντας νέες δεξιότητες και ικανότητες, αλλά και δημιουργώντας ένα ευρύ φάσμα τομέων και επαγγελματών μέσω της απευθείας δημιουργίας νέων επιχειρήσεων, συμπεριλαμβανομένων και καινοτομικών πεδίων)¹⁹.

16 Το μοντέλο περιγράφεται στην Σύσταση CM/Rec(2015)1 της Επιτροπής Υπουργών των Κρατών Μελών για τη διαπολιτισμική ενσωμάτωση

17 «The Intercultural City: Planning for Diversity Advantage», Phil Wood και Charles Landry, 2007.

18 Βλέπετε για παράδειγμα, Galinsky, A. D., Todd, A. R., Homan, A. C., Phillips, K. W., Apfelbaum, E. P., Sasaki, S. J., Maddux, W. W. «Maximizing the gains and minimizing the pains of diversity: A policy perspective. Perspectives on Psychological Science,» 10, 742–748, 2015.

19 Abigail Cooke & Thomas Kemeny. «Spillovers from Immigrant Diversity in Cities, SERC Discussion Papers,» Κέντρο Ερευνών για τη Χωρική Οικονομική Ανάλυση, LSE., 2015.

Γίνεται όλο και περισσότερο κοινώς παραδεκτό ότι η μετανάστευση έχει πολλές οικονομικές επιπτώσεις για τις φιλοξενούσες χώρες, τόσο θετικές όσο και αρνητικές.

Τα πλεονεκτήματα της διαφορετικότητας υπερβαίνουν την σφαίρα της βελτιωμένης γνωστικής επίδοσης. Αδιάσειστα αποδεικτικά²⁰ στοιχεία κατόπιν έρευνας καταδεικνύουν πόσο σημαντική είναι η προσέγγιση της διαφορετικότητας ομάδων και κοινοτήτων, χωρίς αποκλεισμούς. Σύμφωνα με εμπειρικά αποτελέσματα, η δημογραφική διαφορετικότητα μπορεί να περιορίσει την κοινωνική συνοχή και να επαιξήσει την πιθανότητα για κοινωνικο-συναισθηματική διαμάχη. Ωστόσο, όταν η δημογραφική διαφορετικότητα συνδέεται θετικά με τη γνωστική διαφορετικότητα (διάφορες δεξιότητες, προτίμηση και γνώση), τα οφέλη μάλλον αντισταθμίζουν οποιοδήποτε κόστος. Μια πρόσφατη μελέτη²¹ ενισχύει τη θέση ότι οι άνθρωποι που ζουν σε γειτονιές με μεγαλύτερη διαφορετικότητα είναι περισσότερο «φιλοκοινωνικοί». Αντιλαμβάνονται περισσότερες ομοιότητες ανάμεσα στα μέλη διαφορετικών ομάδων, είναι πιθανότερο να ταυτίζονται με κάθε άνθρωπο, συνεπώς ενεργούν περισσότερο φιλοκοινωνικά απέναντι στους άλλους και ανησυχούν περισσότερο για τα ανθρώπινα δικαιώματα παγκοσμίως.

Εν κατακλείδι, παρόλο που οι μελέτες καταδεικνύουν ότι οι κοινότητες με περισσότερες εθνοτικές διαφορές ενδέχεται να επιδεικνύουν λιγότερη προθυμία να συγκεντρώνουν πόρους για παροχή δημόσιων αγαθών, στην περίπτωση των σαφώς καθορισμένων αγορών, όπου οι άνθρωποι αντιλαμβάνονται την αξία της συνεισφοράς σε κόστος υπηρεσιών που

20 «Evidence of the Economic and Social Advantages of Intercultural Cities Approach Meta-analytic assessment,» K. Khovanova-Rubicondo και D. Pinelli, 2012.

21 «How the Intercultural integration approach leads to a better quality of life in diverse cities,» A-L. Joki και A. Wolffhardt, η Ομάδα Μεταναστευτικής Πολιτικής, 2017.

21 «People in More Racially Diverse Neighborhoods Are More Prosocial,» J. Nai, J. Narayanan, I. Hernandez, K Savani, 2018.

χρησιμοποιούν, δεν παρατηρείται απώλεια της αποτελεσματικότητας λόγω ετερογένειας. Κάποιοι συγγραφείς έχουν συνδέσει τη διαφορετικότητα με τους αστικούς οικισμούς και έχουν τονίσει το γεγονός ότι η λειτουργία και η ευημερία αυτών των οικισμών βασίζονται στη διαφορετικότητα των ατόμων, σε παραμέτρους, αγαθά και υπηρεσίες που διατίθενται εκεί. Μια πόλη με πολυπολιτισμικότερο περιβάλλον καθιστά τον γηγενή πληθυσμό πιο παραγωγικό και μπορεί να αυξήσει τη δημιουργικότητά του. Κάποιες έρευνες έχουν καταδείξει ότι οι θετικές επιπτώσεις είναι ενίοτε σημαντικότερες, μόνο όταν υπολογίζονται η δεύτερη και η τρίτη γενεά μεταναστών, πράγμα που σημαίνει ότι τα θετικότερα αποτελέσματα επιτυγχάνονται όταν πραγματοποιηθεί σε κάποιο βαθμό η κοινωνική ενσωμάτωση ανάμεσα στις διάφορες κοινότητες.

4. Κατευθυντήριες αρχές για διαπολιτισμική ενσωμάτωση

Η έννοια των Διαπολιτισμικών Πόλεων, όπως περιγράφεται σε αυτό τον Οδηγό, έχει διάφορες πηγές εγκυρότητας: τεκμηρίωση μετά από έρευνα, πρακτική των πόλεων και διεθνή και νομικά εργαλεία και έγγραφα. Είναι μια προσέγγιση που βασίζεται στα δικαιώματα, πράγμα που σημαίνει ότι έχει στόχο της να εφαρμοστεί, για όλα τα μέλη της κοινωνίας, η αρχή του ισότιμου σεβασμού όλων των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και η αρχή της πλήρους και ισότιμης απόλαυσης των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και των θεμελιωδών ελευθεριών, όπως κατοχυρώνονται στην Ευρωπαϊκή Σύμβαση Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων²².

²² Κατευθυντήριες Γραμμές της Επιτροπής Υπουργών των Κρατών Μελών, για την προστασία και την προώθηση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων στις πολιτισμικά διαφορετικές κοινωνίες (υιοθετήθηκε στις 2 Μαρτίου 2016).

Επιπλέον, επικροτεί όλα τα εργαλεία και πρότυπα που έχει υιοθετήσει το Συμβούλιο της Ευρώπης²³. Η θεωρία της διαπολιτισμικότητας έχει ενσωματωθεί πρόσφατα στο «μη δεσμευτικό δίκαιο» – με μια Σύσταση που έχει υιοθετήσει η Επιτροπή Υπουργών του Συμβουλίου της Ευρώπης που είναι το σώμα, το οποίο εκπροσωπεί τα 47 Κράτη Μέλη του Συμβουλίου της Ευρώπης (ΣτΕ 2015).

Αυτή η προσέγγιση προωθείται από την ταυτόχρονη εφαρμογή τριών αρχών: Ισότητας, Πλεονεκτήματα Διαφορετικότητας και Θετική Διαπολιτισμική Αλληλεπίδραση.

Ισότητα: οι δημόσιες Αρχές που υιοθετούν την προσέγγιση της διαπολιτισμικής κοινωνικής ενσωμάτωσης, δεσμεύονται να διασφαλίσουν σε όλες τις ενέργειές τους, την ισότητα και τη μεταχείριση χωρίς διακρίσεις, στην περίπτωση του δικού τους εργατικού δυναμικού, στις σχέσεις τους με τους εταίρους και με τους προμηθευτές τους, περιλαμβανομένων των οργανωμένων συνόλων της κοινωνίας των πολιτών και των επιχειρηματικών οργανισμών. Ωστόσο, εστιάζοντας στην ισότητα δεν μπορεί παρά να παροξύνεται η πολιτική ταυτότητα και να υποσκάπτεται η αλληλεγγύη και η συνοχή. Οι προσπάθειες για διασπορά του μηνύματος υπέρ της ισότητας, όχι μόνο με παραλήπτη τις μειονότητες αλλά και την «πλειοψηφία», καθώς και για καθορισμό πολιτικών και διοχέτευση πόρων προς όλους, με γνώμονα την ανάγκη και την αξία, εκμηδενίζουν τις αρνητικές επιπτώσεις της πολιτικής ταυτότητάς της.

²³ Βλέπετε παράρτημα: Ρυθμιστικά κείμενα του Συμβουλίου της Ευρώπης.

Διαφορετικότητα: είναι σημαντικό να αναληφθεί θετική δράση, ώστε να διατηρηθεί διαφορετικότητα ως ένα εγγενές χαρακτηριστικό των ανθρώπινων κοινοτήτων και ως πηγή προσαρμοστικότητας, βιωσιμότητας και καινοτομίας. Με την έννοια της διαπολιτισμικότητας γίνεται κατανοητό ότι η σαφής αναγνώριση της διαφορετικότητας των ατόμων και των ομάδων αποτελεί προϋπόθεση ομαλοποίησης. Ωστόσο, εστιάζοντας στη διαφορετικότητα ως πολυπολιτισμικότητα, υπάρχει το ενδεχόμενο υποσκαψής της έννοιας των κοινών αξιών και αναχαίτισης της γεφύρωσης του χάσματος ανάμεσα στις διάφορες ομάδες στην κοινωνία.

Αλληλεπίδραση: αποτελεί τον ακρογωνιαίο λίθο της αστικής παιδαγωγικής της διαπολιτισμικής ενσωμάτωσης. Η αλληλεπίδραση, υποστηριζόμενη από τη θεωρία της επαφής²⁴, αφορά στη δημιουργία συνθηκών μιας θετικής και εποικοδομητικής καθημερινής συνάντησης ανάμεσα στις πολιτισμικές διαφορές και εκείνες του φύλου, της φυλετικής ταυτότητας, του σεξουαλικού προσανατολισμού, της ηλικίας, της κοινωνικοοικονομικής κατάστασης κλπ. Ωστόσο, η δημιουργία μεικτών γειτονιών, σχολείων, δημόσιων χώρων και οργανισμών μπορεί να αποβεί αντιπαραγωγική χωρίς μέτρα διασφάλισης της ισότητας και υιοθέτησης και προστασίας της διαφορετικότητας, η οποία ενδέχεται να είναι εύθραυστη.

Συμβιβάζοντας τα προγράμματα ισότητας, διαφορετικότητας και ένταξης: έγγραφο αναφοράς – Νοέμβριος 2017

5. Οι απαιτούμενες συνθήκες για την αξιοποίηση των δυνητικών οφελών της διαφορετικότητας

Ενώ με το αφήγημα της έρευνας τεκμηριώνεται η θετική και ευρεία επίδραση της διαφορετικότητας στην οικονομική επίδοση και στις πολιτικές, έχει καταστεί σαφές ότι η διαφορετικότητα ισοσταθμίζει την σχέση μεταξύ κόστων και οφελών. Ένα εκτεταμένο αφήγημα έχει επικεντρωθεί και στην επίδραση του οικιστικού διαχωρισμού στη διαφορετικότητα. Εάν ισχύει η θεωρία της επαφής, ο οικιστικός διαχωρισμός θα συνεπαγόταν χειρότερα κοινωνικοοικονομικά αποτελέσματα. Η πρώτη γενεά μεταναστών που ζει σε εθνοτικούς θύλακες τείνει να έχει ψηλότερα εισοδήματα και καλύτερες συνθήκες ζωής συγκριτικά με τους ομοίους τους που ζουν εκτός αυτών των θυλάκων. Ωστόσο, ενδέχεται αυτοί οι ομοιογενείς εθνοτικοί θύλακες να διατηρούνται διαχρονικά και να αποβαίνουν επιβλαβείς για τους κατοίκους τους και την κοινωνία στο σύνολό της. Αυτό συμβαίνει επειδή ο θύλακας ενεργεί ως φραγμός στην οικονομική και κοινωνική ενσωμάτωση στη φιλοξενούσα κοινωνία, καθότι καθιστά δύσκολο για τους μετανάστες να διασυνδεθούν και να αναπτύξουν οικονομικές σχέσεις με την κοινότητα εκτός του θύλακα.

Αυτά τα κόστη και τα οφέλη δεν εξαρτώνται μόνο από τον αριθμό και τα σχετικά μεγέθη των πολιτισμικών ομάδων που ζουν στην πόλη, αλλά και από τον βαθμό κοινωνικής ενσωμάτωσης, καθώς και το θεσμικό και πολιτικό περιβάλλον που ευνοεί ή υποσκάπτει αυτή την κοινωνική ενσωμάτωση και, εν κατακλείδι, την ένταξή τους. Ο ρόλος των πολιτικών κοινωνικής ενσωμάτωσης και ένταξης είναι να παρεμβαίνουν, ώστε να σπάσουν (ή να μην χαραχθούν) διαχωριστικές γραμμές διαφορετικότητας που ενδεχομένως να αναδύονται ενδογενώς από τις ατομικές επιλογές ή

²⁴ Allport, G. W. «The nature of prejudice.» Cambridge/Reading, MA: Addison-Wesley, 1954.

από τη χωρική διάκριση. Αυτό εξυπακούεται δράση σε διάφορα επίπεδα και σε πολλούς τομείς – σχολεία, εργασιακούς χώρους και αστικούς δημόσιους χώρους – για να ενθαρρύνονται οι συναντήσεις και η συμμετοχή εθνοτικών ομάδων, όπως και η εφαρμογή άλλων κοινωνικών κανόνων.

Επαφίεται στην ηγεσία και στην ομάδα διαχείρισης της πόλης να δημιουργήσουν τις κατάλληλες συνθήκες, ώστε να επεκταθούν τα κοινωνικά και οικονομικά οφέλη υπέρ των ετερογενών κοινοτήτων. Θεσμοί, αξίες και μηχανισμοί διακυβέρνησης έχουν σημαντικό ρόλο να διαδραματίσουν στον συσχετισμό της διαφορετικότητας με τα κοινωνικοοικονομικά αποτελέσματα. Γενικά, φαίνεται ότι, όταν αποτελεσματικοί θεσμικοί μηχανισμοί προσφέρουν στήριξη, η διαφορετικότητα μπορεί να επέχει θέση πολύτιμου στοιχείου για την κοινωνία.

Ιδιαίτερα, οι δημοκρατικοί θεσμοί και ένα ανοικτό περιβάλλον που επιτρέπουν την ελεύθερη έκφραση της διαφορετικότητας αλλά και την ελεύθερη αλληλεπίδραση, φαίνεται να αποτελούν τις προϋποθέσεις υπέρ της αποκόμισης οφελών από τη διαφορετικότητα. Σύμφωνα με ένα εκτενές αφήγημα κυρίως στις πολιτικές επιστήμες, υπογραμμίζονται τα όρια της αντιπροσωπευτικής δημοκρατίας, στη λογοδότηση αναφορικά με την πλειάδα και την πολυπλοκότητα των ενδιαφερόντων, των απόψεων και των ταυτοτήτων στις σύνθετες κοινωνίες μας. Έτσι, η νοητική παράσταση της διακυβέρνησης έρχεται στο προσκήνιο ως μια ευρεία έννοια που περιλαμβάνει και υπερβαίνει τα της δημόσιας διοίκησης και επιτρέπει τον πλουραλισμό φορέων, περιλαμβανομένων ανεπίσημων (κερδοσκοπικών και μη) οργανώσεων σε συνεργασία με κυβερνητικούς οργανισμούς, σε διαδικασίες συνδημιουργίας, πλαισίωσης (και έπειτα διαχείρισης και αξιολόγησης) δημόσιων πολιτικών και δραστηριοτήτων. Δηλαδή, την ανάγκη για πιο ανοικτές και συμμετοχικές δημοκρατικές διαδικασίες που να

επιτρέπουν στους φορείς (κοινωνία των πολιτών, οργανισμούς, ΜΚΟ και λαϊκά κινήματα), οι οποίοι εκπροσωπούν συγκεκριμένα έννομα συμφέροντα, να έχουν φωνή και μερίδιο στην εξουσία. Η πόλη φαίνεται, για άλλη μια φορά, να αποτελεί την καταλληλότερη βαθμίδα διοικητικού κέντρου, όπου μπορούν να σχεδιαστούν και να υλοποιηθούν νέες μορφές και είδη συμμετοχικών και ενταξιακών διαδικασιών πολιτικής.

6. Με τι μοιάζει η διαπολιτισμική πόλη;

Οι διαπολιτισμικές πόλεις έχουν ετερογενή πολυπολιτισμικό πληθυσμό, περιλαμβανομένων και ατόμων με διαφορετική υπηκοότητα και καταγωγή, γλώσσα ή θρησκεία / πιστεύω. Οι περισσότεροι από αυτούς τους δημότες θεωρούν τη διαφορετικότητα πηγή και όχι πρόβλημα, αποδέχονται δε ότι όλες οι κουλτούρες αλλάζουν όταν αλληλοαπαντώνται στη δημόσια αρένα. Οι αξιωματούχοι της πόλης τάσσονται δημόσια υπέρ του σεβασμού της διαφορετικότητας και υπέρ μια πόλης με πλουραλιστική ταυτότητα. Η πόλη καταπολεμά δραστικά τις προκαταλήψεις και τις διακρίσεις, διασφαλίζει δε τις ίσες ευκαιρίες για όλους, προσαρμόζοντας τις δομές διακυβέρνησής της, τους θεσμούς αλλά και τις υπηρεσίες της στις ανάγκες του ετερογενούς πολυπολιτισμικού πληθυσμού, χωρίς να θέτει σε κίνδυνο τις αρχές των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, τη δημοκρατία και το κράτος δικαίου. Σε συνεργασία με τις επιχειρήσεις, την κοινωνία των πολιτών και τους επαγγελματίες δημόσιας διοίκησης, η διαπολιτισμική πόλη αναπτύσσει πολιτικές και δράσεις, ώστε να ευνοεί περισσότερες συναντήσεις και μια μεγαλύτερη αλληλεπίδραση ανάμεσα στις διάφορες ομάδες. Ο μεγάλος βαθμός εμπιστοσύνης και η κοινωνική συνοχή συμβάλλουν στην πρόληψη διενέξεων και του φαινομένου της βίας, επαυξάνει την αποτελεσματικότητα της πολιτικής και καθιστά την πόλη το ίδιο ελκυστική για τους κατοίκους της όσο και για τους επενδυτές.

Τα βασικά στοιχεία της είναι:

- ▶ Δημιουργία χώρων και ευκαιριών για μια εμβριθέστερη αλληλεπίδραση και συνεργασία ανάμεσα σε άτομα διαφορετικής πολιτισμικής προέλευσης και υποβάθρου, ώστε να οικοδομηθεί εμπιστοσύνη και να υλοποιηθεί δημιουργική δυναμική διαφορετικότητας,
- ▶ Εδραίωση προτύπου διακυβέρνησης, στηρίζοντας όλα τα μέλη της κοινότητας, ανεξάρτητα από την καταγωγή ή την κατάστασή τους, ώστε να αναπτύξουν τη δυναμική τους, να πραγματώσουν τα ταλέντα τους και να μπορούν να συμβάλλουν στην τοπική ευημερία,
- ▶ Συμμετοχή στην εξουσία – εμπλέκοντας άτομα διαφορετικής καταγωγής στις διαδικασίες λήψης αποφάσεων, σε επίπεδο αστικών θεσμών: πολιτικών, εκπαιδευτικών, κοινωνικών, οικονομικών ή πολιτισμικών,
- ▶ Προώθηση της διαπολιτισμικής ικανότητας σε δημόσιους και ιδιωτικούς οργανισμούς και σε οργανωμένα σύνολα της κοινωνίας των πολιτών,
- ▶ Ενστερνισμός του πολιτισμικού πλουραλισμού και της πολυπλοκότητας ταυτοτήτων, μέσα από τις ομιλίες ηγετών, συμβολικές δράσεις και
- ▶ Ανάπτυξη του αφηγήματος χωρίς αποκλεισμούς και με θετική διαχείριση διενέξεων, γκρεμίζοντας τα στερεότυπα και εγκαινιάζοντας μια συζήτηση για επίδραση και δυναμική της διαφορετικότητας, υπέρ της τοπικής ανάπτυξης.

Αυτές οι αρχές συμβάλλουν στην ένταξη όλων των κατηγοριών νεοαφιχθέντων και γενικότερα των ατόμων με διαφορετικό υπόβαθρο, ανεξάρτητα από τον λόγο της εγκατάστασής τους στην πόλη, τη διάρκεια της διαμονής τους ή το επίσημο καθεστώς τους.

Το Στρατηγικό Πλαίσιο της **Βαρκελώνης** (Ισπανία) για τη Μετανάστευση και τη Διαπολιτισμικότητα είναι ένα σχέδιο για την πόλη, πιστότερο από κάθε άλλο, στις αρχές του Δικτύου Διαπολιτισμικών Πόλεων. Ο βασικός σκοπός του **Σχεδίου Διαπολιτισμικότητας** (2010) της **Βαρκελώνης** είναι να καθορίσει μια σαφή στρατηγική διαπολιτισμικής πολιτικής, ως προς τον τρόπο αντιμετώπισης από την πόλη, των δυσκολιών που δημιουργούνται λόγω της αύξησης της κοινωνικοπολιτισμικής διαφορετικότητας, για τα επόμενα 15 χρόνια. Περισσότερα των 3,000 ατόμων και άνω των 250 οργανισμών συνεργάστηκαν για να ετοιμάσουν ένα σχέδιο μέσα από ένα διαδραστικό διαδικτυακό χώρο, όπου συμμετείχαν όλες οι ομάδες του Συμβουλίου, ως ενιαίος ενεργός φορέας, με τους πολίτες, οι οποίοι ένιωθαν την ανάγκη να εμπλακούν στη διαπολιτισμική διαδικασία.

Το Σχέδιο Διαπολιτισμικότητας ετοιμάστηκε ως μια “γενική τοπική στρατηγική για την προώθηση της

αλληλεπίδρασης, ως του βέλτιστου τρόπου εγγύησης μιας κανονικοποιημένης κοινωνικοποίησης της διαφορετικότητας σε όλους τους τομείς και χώρους της πόλης”. Το Σχέδιο βασίζεται σε τρεις αρχές: ισότητα, αναγνώριση της διαφορετικότητας και θετική αλληλεπίδραση. Επίσης προτείνει τη δημιουργία μιας θεσμικής καινοτομίας: *Espai Avinyó* – μιας πολιτισμικής δομής που ιδρύθηκε τον Μάρτιο 2011, μετά από την έγκριση του Σχεδίου Διαπολιτισμικότητας της Βαρκελώνης, με δυο στόχους: 1) να προσφέρει ένα πολιτισμικό πρόγραμμα για όλους τους πολίτες (μετανάστες και γηγενείς), ώστε να προωθηθούν οι αξίες της διαπολιτισμικότητας και 2) να προσφέρει συγκεκριμένες δραστηριότητες, ώστε να προωθηθεί η κοινωνική χρήση της καταλανικής γλώσσας, αλλά και η ιστορική και πολιτισμική κατανόηση της πόλης. Η *Espai Avinyó* επενεργεί ως σημείο αναφοράς της διαπολιτισμικότητας στη Βαρκελώνη.

Το Σχέδιο του **Όκλαντ 2050** με την ισχυρή δημόσια δέσμευσή του για ένα **Όκλαντ** (Νέα Ζηλανδία), χωρίς αποκλεισμούς, προωθώντας εκδηλώσεις για τη διαφορετικότητα και εστιάζοντας στην ταύτιση και στην συμμετοχή, ευθυγραμμίζεται άρδην με τις αρχές και την προσέγγιση των διαπολιτισμικών πόλεων. Αυτή η στρατηγική 30 χρόνων διαχειρίζεται τρία βασικά προβλήματα: την αύξηση του πληθυσμού και τις συνέπειές της (πίεση στις κοινότητες, στο περιβάλλον, στην οίκηση και στα οδικά δίκτυα): ευημερία για όλους τους δημότες του Όκλαντ (σε κάποιες περιοχές βιώνουν οικονομική αποστέρωση, ανεπιεική κοινωνικά πρότυπα ανάμεσα σε εθνοτικές και ηλικιακές ομάδες, αύξηση στα κόστη οίκησης), περιστολή της υποβάθμισης του περιβάλλοντος (συνέπειες της αστικής ανάπτυξης και επιπτώσεις των κλιματικών μεταβολών). Συμπεριλαμβάνονται ειδικά προγράμματα δράσης, στρατηγικές και πρωτοβουλίες, ώστε να πραγματοποιηθούν αυτές οι υψηλού επιπέδου δεσμεύσεις και να διασφαλιστεί η υλοποίηση του Σχεδίου του Όκλαντ.

Το σχέδιο αναγνωρίζει ότι «επιτυχής έκβαση εξυπακούεται ενθάρρυνση των ατόμων να συμμετέχουν στην κοινωνική, οικονομική και πολιτική ζωή του Όκλαντ» και ότι η ταύτιση μπορεί «να επηρεαστεί από το πόσο καλά και πόσο εύκολα οι άνθρωποι μπορούν να δουν τους εαυτούς τους να αντικατοπτρίζονται στην αστική και κοινοτική ζωή, να καταλαμβάνουν ηγετικές θέσεις, να συμμετέχουν στις διαδικασίες λήψης αποφάσεων και να έχουν παρουσία στους δημόσιους χώρους». Το Δημοτικό Συμβούλιο απευθύνει πρόσκληση για συνεργασία ανάμεσα σε όλες τις κοινότητες, τομείς, κυβερνητικές βαθμίδες, θεσμούς και οργανισμούς. Η υλοποίηση του σχεδίου δεν είναι ευθύνη μόνο της κεντρικής κυβέρνησης και των Τοπικών Αρχών, αλλά και των διαφόρων θεσμών και μη κυβερνητικών οργανισμών, του ιδιωτικού τομέα και της κοινωνίας των πολιτών.

Γ Κτίζοντας μια διαπολιτισμική πόλη

1. Ανάπτυξη ενός διαπολιτισμικού οράματος για την πόλη

Εάν πρέπει να υπάρξει κινητοποίηση ατόμων και εξασφάλιση πόρων υπέρ της διαπολιτισμικής ανάπτυξης, θα πρέπει να αλλάξει η νοοτροπία της τοπικής ηγεσίας – τόσο της αιρετής όσο και της κοινωνίας των πολιτών. Αυτό σημαίνει ότι η πόλη πρέπει να θέσει το ερώτημα: «εάν ο σκοπός μας είναι να δημιουργήσουμε μια κοινωνία, όχι μόνο ελεύθερη, ισότιμη και αρμονική αλλά και μια κοινωνία όπου θα υπάρχει παραγωγική αλληλεπίδραση και συνεργασία ανάμεσα στα άτομα με διαφορετικό πολιτισμικό υπόβαθρο και ταυτότητα, τι πρέπει να πράξουμε ακόμη ή τι πρέπει να πράξουμε διαφορετικά;» Και κυρίως: «Ποιος τύπος ηγετών (πολιτικών και δημοτικών) αλλά και πολιτών είναι ιδανικότερος προς αυτό τον σκοπό; Ποιους νέους θεσμούς, δίκτυα και φυσική υποδομή εξυπακούεται;»

Αποκαλούμε αυτό, οικοδόμηση του **διαπολιτισμικού οράματος της πόλης** ή επαναξιολόγηση της πόλης μέσα από τον διαπολιτισμικό φακό.» Η προσέγγιση της Διαπολιτισμικής Πόλης δεν παραπέμπει απαραίτητα στην ΠΡΟΣΘΗΚΗ νέων πολιτικών, δομών ή πρωτοβουλιών (όντως, κάποια αστικά προβλήματα οφείλονται σε υπερβολικούς κανονισμούς, δομές και ελέγχους), αλλά αφού επαναξιολογηθούν τα πεπραγμένα από την πόλη μέσα από «τον διαπολιτισμικό φακό». Έτσι, ως επί το πλείστον, η διαπολιτισμική πόλη δεν χρειάζεται να επωμιστεί νέα έξοδα – και θα μπορούσε κάλλιστα να κάνει οικονομίες και να είναι πιο αποτελεσματική, εστιάζοντας σε

προσπάθειες για επίτευξη ξεκάθαρων κοινών στόχων, αποφεύγοντας επαναλήψεις, αντιπαλότητες, τοπικιστικές τοποθετήσεις και πελατειακή σχέση.

Με την προσέγγιση της Διαπολιτισμικής Πόλης, η ανάπτυξη μιας πολιτισμικής ευαισθησίας, η ενθάρρυνση της διαπολιτισμικής αλληλεπίδρασης και η συμμετοχή, δεν αντιμετωπίζονται ως ευθύνη ενός ειδικού τμήματος ή λειτουργού, αλλά ως ένας στρατηγικός στόχος και μια σημαντική πτυχή της λειτουργίας όλων των τμημάτων και υπηρεσιών της πόλης.

Κάποια στοιχεία είναι σημαντικά, ώστε να ξεκινήσει η επεξεργασία ενός οράματος για τη διαπολιτισμική πόλη:

α) Δημόσια δέσμευση για τη διαπολιτισμικότητα.

Τα πρωταρχικά και πιθανώς σημαντικότερα συστατικά είναι η πολιτική ηγεσία και η δέσμευση. Δεν μπορεί να αναδειχθεί διαπολιτισμική πόλη χωρίς ηγεσία που να ενστερνίζεται σαφώς την αξία της διαφορετικότητας, ενώ ταυτόχρονα θα υποστηρίζει τις αξίες και τις συνταγματικές αρχές της κοινωνίας στο σύνολό της. Χρειάζεται πολιτικό θάρρος για να αντιμετωπιστούν οι ψηφοφόροι με τις φοβίες και τις προκαταλήψεις τους, να δοθεί η δυνατότητα διαχείρισης αυτών των ανησυχιών σε δημόσια συζήτηση και να επενδυθούν τα χρήματα των φορολογούμενων σε πρωτοβουλίες και υπηρεσίες, οι οποίες να προωθούν τη διαπολιτισμική κοινωνική ενσωμάτωση. Αυτή η προσέγγιση είναι

πολιτικά επικίνδυνη, όμως τότε είναι που η ηγεσία γίνεται ταγός και όχι απλά υπολογιστής ψήφων.

Δηλώσεις και ομιλίες από τους αξιωματούχους της πόλης, διακηρύξεις από το Δημοτικό Συμβούλιο, προγραμματικά έγγραφα κλπ. αποτελούν το κύριο μέσο έκφρασης μιας θετικής δέσμευσης απέναντι στη διαφορετικότητα και την ένταξη. Αυτή η δέσμευση πρέπει να καταστεί ορατότερη και δημοσιότερη και να επαναλαμβάνεται συνεχώς, ιδιαίτερα σε συμβολικές εκδηλώσεις, όπως οι πολιτικές συγκεντρώσεις ή εορτασμοί εκτενούς σημασίας για τη πόλη. Είναι πολλά τα παραδείγματα για τον τρόπο που μπορεί να γίνει αυτό, μεταξύ άλλων:

- ▶ Εμβληματική δράση σηματοδοτώντας τη μετάβαση σε μια νέα εποχή θετικού ενστερνισμού της διαφορετικότητας, για παράδειγμα με μια πράξη εξιλέωσης για ένα παράπτωμα του παρελθόντος ή καθορίζοντας μια συγκεκριμένη μέρα αφιερωμένη στη διαπολιτισμική κατανόηση.
- ▶ Επιβραβεύσεις ή άλλα κίνητρα με σκοπό την ανταμοιβή και αναγνώριση ενιαίων πράξεων ή ατόμων που έχουν αφιερώσει την ζωή τους στην οικοδόμηση της διαπολιτισμικής εμπιστοσύνης και κατανόησης.
- ▶ Υιοθέτηση χαρτών ή εγγράφων πολιτικής, σύμφωνα με τα οποία η διαπολιτισμική κοινωνική ενσωμάτωση αποτελεί πολιτική προσέγγιση.

“Ανθρωποι από ολόκληρο τον κόσμο αποκαλούν την πόλη Maribyrnong σπίτι τους και θέλουμε να βεβαιωθούμε ότι όλοι νιώθουν να ανήκουν σε αυτή και ότι εκεί τους έχει δοθεί η ευκαιρία να ευημερήσουν. Είμαστε περήφανοι για τη διαφορετικότητά μας και θέλουμε να συνεχίσουμε να καλλιεργούμε και να προωθούμε τη διαπολιτισμικότητα,” Cr Lam.

Στις 20 Ιουνίου 2017, το Δημοτικό Συμβούλιο της πόλης Maribyrnong (Αυστραλία) ενέκρινε το Σχέδιο για την Κοινότητα 2017- 2021, δεσμευόμενο να διευκολύνει την ανάπτυξη της Maribyrnong ως διαπολιτισμικής πόλης που προωθεί την ίση συμμετοχικότητα και τη διαφορετικότητα. Η πόλη έγινε επίσημο μέλος του δικτύου Διαπολιτισμικών Πόλεων το 2018. Ο Δήμαρχος της πόλης Maribyrnong, Cr Cus Lam υπέγραψε δήλωση πρόθεσης να προσχωρήσει στο Πρόγραμμα Διαπολιτισμικών Πόλεων. Ακολούθως, μετά την επίσημη υπογραφή, τον Οκτώβριο 2018, πραγματοποιήθηκε στο Braebrook τελετή υπογραφής, μέσα στο πλαίσιο της εκδήλωσης για την Εβδομάδα του Παιδιού, με τοπικές οικογένειες. Ο Δήμαρχος με τον Διευθύνοντα Σύμβουλο, Stephen Wall, φιλοξένησαν μια δίγλωσση συγκέντρωση

αφήγησης ιστοριών στα Αγγλικά και στα Βιετναμέζικα, κατά τη διάρκεια της οποίας εξήγησαν την σημασία της πολιτισμικής διαφορετικότητας στην πόλη μας, κάνοντας μνεία στη δέσμευση του Συμβουλίου να προωθεί την συμμετοχικότητα. Η πόλη ετοίμασε και ένα βιβλιόριο αφήγησης ιστοριών, ως ένα απλό και αποδεκτό τρόπο επεξήγησης της έννοιας της Διαπολιτισμικής Πόλης. Τα μέλη της κοινότητας είχαν προσκληθεί να παρευρεθούν στην τελετή υπογραφής με τον Δήμαρχο και τον Διευθύνοντα Σύμβουλο, ώστε να δείξουν ότι επιθυμούν να ανήκουν σε μια Διαπολιτισμική Πόλη.

Το Μεξικό ενσωμάτωσε τη διαπολιτισμικότητα στον Καταστατικό Χάρτη της Πόλης του Μεξικού, εμπλεκώντας έτσι τη διαπολιτισμική αντίληψη στην εθνική νομοθεσία, ώστε να την εισαγάγει ως σταθερή αρχή στο νομοθετικό του πλαίσιο και να υπερβεί διοικητικές και πολιτικές προθεσμίες. Η ενέργεια υλοποιήθηκε μέσα στο πλαίσιο της επέκτασης των διαπολιτισμικών πολιτικών από το τοπικό στο εθνικό επίπεδο. Συνίστατο στη μεταρρύθμιση πακέτου νόμων, συμπεριλαμβανομένου και του Καταστατικού Χάρτη της Πόλης του Μεξικού, ώστε να μπορούν να υλοποιηθούν οι διαπολιτισμικές αντιλήψεις.

Αυτή η ενέργεια αποσκοπεί σε όλες τις πολιτικές και τα προγράμματα της δημόσιας διοίκησης, στις/στα οποίες/α μπορεί να συμπεριληφθεί η διαπολιτισμική αντίληψη, π.χ. κυρίως στις πολιτικές που αφορούν τον γηγενή πληθυσμό, τους μετανάστες, τις κοινότητες, των οποίων τα μέλη είναι διαφορετικής καταγωγής, την σεξουαλική διαφορετικότητα και τις αστικές κοινότητες.

Οι βασικοί στόχοι που έχουν επιτευχθεί μέχρι τώρα και το έργο που έχει επιτελεστεί είναι:

- ▶ Συμπερίληψη της διαπολιτισμικότητας στον Καταστατικό Χάρτη της Πόλης του Μεξικού,
- ▶ Νομοθετική μεταρρύθμιση για Εθνικό Σχεδιασμό, ώστε να συμπεριληφθεί η διαπολιτισμική αντίληψη ως εγκάρσιο κριτήριο, σε δημόσιες δράσεις και προγράμματα,
- ▶ Νομοθετική μεταρρύθμιση της Δημόσιας Διοίκησης, ώστε να δοθούν εξουσίες στο Υπουργείο Εσωτερικών αναφορικά με τις διαπολιτισμικές πολιτικές.

Επιπλέον, έχει εκπονηθεί εργασία, ώστε να τροποποιηθεί ο Νόμος περί Πληθυσμού, καθώς και ένα πακέτο 31 νόμων, στον οποίων τα τομεακά προγράμματα να συμπεριληφθεί η διαπολιτισμική αντίληψη. Στον Νόμο μπορεί να συμπεριληφθεί ο Εθνικός Διαπολιτισμικός Δείκτης, ως εργαλείο αξιολόγησης όλων των διαπολιτισμικών πολιτικών.

β) Ευρεία ενημέρωση του κοινού για τα πλεονεκτήματα της διαφορετικότητας

Η επικοινωνία και η δημόσια συζήτηση αποτελούν βασικές συνιστώσες των στρατηγικών διαφορετικότητας σε τοπικό επίπεδο. Για να ενστερνιστούν οι κάτοικοι το όραμα της διαπολιτισμικής πόλης, η διαφορετικότητα πρέπει να αναγνωριστεί δημόσια ως ένα πλεονέκτημα και οι αβάσιμοι μύθοι και οι προκαταλήψεις για τις μειονότητες πρέπει να αντιμετωπιστούν, ώστε να καλλιεργηθεί η κοινωνική συνοχή και η εμπιστοσύνη. Οι πολιτικοί ηγέτες που δεσμεύτηκαν για τη διαπολιτισμική κοινωνική ενσωμάτωση και ένταξη, πρέπει, προς τον σκοπό αυτό, να κινητοποιήσουν και ένα ευρύ δίκτυο οργανισμών, φορέων μέσων ενημέρωσης και κοινωνικών μέσων, αλλά και ατόμων που είναι σε θέση να αναμεταδώσουν αυτή την συζήτηση στο ευρύ κοινό.

Η ενημέρωση για τη μετανάστευση και τη διαφορετικότητα είναι πολύπλοκο έργο, τα αποτελέσματα του οποίου είναι δύσκολο να αξιολογηθούν. Η έλλειψη γνώσης για την πραγματικότητα της διαφορετικότητας, τη μετανάστευση και την κοινωνική ενσωμάτωση, η έκφραση ξενοφοβικών και ρατσιστικών ιδεών δημόσια και στα μέσα ενημέρωσης, η παραπληροφόρηση και οι παρανοήσεις, υποσκιάζουν τις προσπάθειες κοινωνικής ενσωμάτωσης και συνοχής της κοινότητας.

Οι εκστρατείες ενημέρωσης του κοινού και οι στρατηγικές ενάντια στη φημολογία μπορούν να συμβάλλουν σε μια επαυξημένη λαϊκή στήριξη της διαφορετικότητας και της κατανόησης των πλεονεκτημάτων της διαφορετικότητας, νοουμένου ότι αποτελούν συνιστώσα μιας ευρύτερης στρατηγικής και ότι έχουν τύχει άψογου σχεδιασμού. Επιπλέον της επικοινωνιακής επίδρασής τους, οι εκστρατείες συμβάλλουν στην εστίαση των προσπαθειών των πολιτικών ηγετών, αξιωματούχων, συλλόγων και άλλων εταίρων, στον κοινό στόχο, στον κοινό προβληματισμό, υπερβαίνοντας τα τομεακά συμφέροντα και τις διασπάσεις, διασφαλίζοντας, έτσι, την συνοχή, την αποτελεσματικότητα και τη βιωσιμότητα των διαπολιτισμικών πολιτικών.

Εισηγήσεις

- ▶ Ηγεσία και προσωπικό πρέπει να γνωρίζουν ενδελεχώς τα περί διαφορετικότητας της πόλης τους, αλλά και τον τρόπο που η διαφορετικότητα επιδρά στην τοπική ιστορία, αγορά εργασίας, οικονομία, υπηρεσίες και πολιτισμική ζωή. Πολλά είναι τα εργαλεία που μπορούν να χρησιμοποιηθούν για απόκτηση αυτής της γνώσης: θεματική ανάλυση, χαρτογράφηση ή έρευνες, αλλά και αναφορά σε ιστορίες επιτυχίας ως παραδείγματα. Θεωρητικά, αυτή η έρευνα πρέπει να διεξαχθεί σε τοπικό επίπεδο από επαγγελματίες που έχουν την εμπειρία

να ασχολούνται με αυτά τα θέματα, από την πανεπιστημιακή κοινότητα, τις δεξαμενές σκέψης, κλπ.

- ▶ Η συνεργασία με τοπικές ομάδες μεταναστών και οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών πρέπει να αποδίδει στις πλείστες πόλεις μια σταθερή βάση συλλογής δεδομένων εμπειρογνωμοσύνης, με τα οποία να καθίσταται δυνατή η χάραξη πολιτικών και η διεξαγωγή συζητήσεων με θέμα τη διαπολιτισμικότητα και τα πλεονεκτήματα της διαφορετικότητας.
- ▶ Το εστιακό σημείο αναφοράς και το μήνυμα της εκστρατείας πρέπει να είναι σαφή και ξεκάθαρα και να αποτελούν αμφότερα αντικείμενο επεξεργασίας από τους βασικούς φορείς.
- ▶ Οι πόλεις πρέπει να έχουν μια βασική κατανόηση των αρχών επικοινωνίας και να βελτιώνουν τις δεξιότητές τους για δημόσιες εκστρατείες, ώστε να κατανοούν τη χρήση τεχνικών και εργαλείων, για να μπορούν να διοργανώνουν επιτυχέστερες δραστηριότητες και εκστρατείες.
- ▶ Με τις εκστρατειακές δραστηριότητες πρέπει να διαβιβάζονται τα μηνύματα σε στοχευμένους παραλήπτες, ειδικά με τις δραστηριότητες, οι οποίες ενθαρρύνουν την ανθρώπινη επαφή και την αποκόμιση ανθρώπινων βιωμάτων.
- ▶ Οι εκστρατείες καλύπτονται ευρέως από τα μέσα ενημέρωσης όταν προσφέρουν πλαίσιο συζήτησης δηλαδή: πολιτικά οράματα, αριθμούς, καθοριστικές και συγκινητικές ιστορίες. Οι πόλεις πρέπει να μάθουν πώς να συγκεντρώνουν αυτά τα δεδομένα και πώς να τα κοινοποιούν στα μέσα ενημέρωσης με στρατηγικό τρόπο.
- ▶ Η τακτική διεξαγωγή ερευνών είναι απαραίτητη, ώστε να αξιολογείται η επίδραση στην κοινή γνώμη, των εκστρατειών υπέρ της διαφορετικότητας και των διαπολιτισμικών πολιτικών.

Πιθανές ερωτήσεις

- ▶ Έχουν οι Αρχές της πόλης σας προβεί επίσημα σε κάποια δημόσια δήλωση για το τι είναι Διαπολιτισμική Πόλη ή κατά πόσο αυτό εντάσσεται στις φιλοδοξίες τους;
- ▶ Έχουν οι Αρχές της πόλης σας υιοθετήσει κάποια στρατηγική υπέρ της διαπολιτισμικής κοινωνικής ενσωμάτωσης, κάποιο σχέδιο δράσης ή κάποια στρατηγική για τη διαφορετικότητα / ένταξη;
- ▶ Γίνεται σαφής μνεία με τις επίσημες ανακοινώσεις των Αρχών της πόλης σας, στη διαπολιτισμική δέσμευση της πόλης;
- ▶ Διαθέτει η πόλη συγκεκριμένα εργαλεία, ώστε να έλθει κοντά σε όλους τους δημότες, συμπεριλαμβανομένων και εκείνων με

λιγότερες δεξιότητες στη γλώσσα της φιλοξενούσας χώρας ή περιορισμένη εμπειρία στη δημοκρατία και στην συμμετοχή, ώστε να εκφράζουν τις απόψεις και ιδέες τους;

- ▶ Διεξάγει η πόλη σας διάλογο με όσους δεν έχουν απαραίτητα επαγγελματικές και βιωματικές δεξιότητες σε κάποιο τομέα – απλούς δημότες, νέους και παιδιά;
- ▶ Έχει η πόλη σας επίσημο διαδικτυακό χώρο για ενημέρωση αναφορικά με δηλώσεις, κάποια στρατηγική ή κάποιο σχέδιο δράσης για τη διαπολιτισμικότητα;

Η Στρατηγική Ενάντια στη Φημολογία (ΣΕΦ)

είχε αρχικά προωθηθεί το 2010 στη Βαρκελώνη (Ισπανία). Ήταν μια από τις δράσεις του Διαπολιτισμικού Σχεδίου της πόλης, το οποίο είχε σχεδιαστεί στο πλαίσιο μιας συμμετοχικής διαδικασίας, στην οποία πήραν μέρος περισσότεροι από 3,000 άνθρωποι. Μέσα στο πλαίσιο της εν λόγω διαδικασίας, τέθηκαν και πέντε ερωτήσεις, μια εκ των οποίων εστίαζε στον συσχετισμό με παράγοντες που αποτελούν την τροχοπέδη της αλληλεπίδρασης, με απόλυτη θετικότητα για τα άτομα με διαφορετική καταγωγή και εθνότητα ή πολιτισμικό υπόβαθρο. Σύμφωνα με τις περισσότερες απαντήσεις που δόθηκαν, αναφέρθηκαν υποκειμενικοί παράγοντες όπως τα στερεότυπα, οι προκαταλήψεις και η άγνοια. Δεδομένης της σημασίας που οι ίδιοι οι δημότες προσδίδουν σε αυτούς τους υποκειμενικούς παράγοντες, πάρθηκε απόφαση να προωθηθεί στρατηγική, η οποία να εστιάζει ιδιαίτερα στην συρρίκνωση του φαινομένου των στερεότυπων, προκαταλήψεων και ψευδούς φημολογίας που περιβάλλουν την κοινωνικοπολιτισμική διαφορετικότητα. Η ΣΕΦ σχεδιάστηκε εκ προοιμίου ως μάλλον μακροπρόθεσμη διαδικασία παρά εξαγγελία μιας ενημερωτικής εκστρατείας, με σκοπό να καταρριφθούν οι προκαταλήψεις βάσει αντικειμενικών στοιχείων – μια προσέγγιση που κρίθηκε απλουστευτική και αναποτελεσματική – προτιμήθηκε δε σαφώς μια ποιοτικότερη προσέγγιση που θα συμπεριλάμβανε μια εντατική και προσγειωμένη στρατηγική, καθώς και οργανωμένες δράσεις σε όλους τους τομείς. Αυτές οι προσπάθειες θα συνέβαλλαν στην επίτευξη του στόχου, δηλαδή να δοθεί ώθηση στην κριτική σκέψη και να ενημερωθεί ο ευρύτερος πληθυσμός. Η συμμετοχή ολόκληρης της πόλης στην στρατηγική κρίθηκε σημαντική. Το Δημοτικό Συμβούλιο δεν μπορεί να φέρει την αποκλειστική ευθύνη και να αναλαμβάνει το πολυθεματικό έργο της καταπολέμησης των προκαταλήψεων και την κατάρριψη της φημολογίας. Για να καταστεί αποτελεσματική και βιώσιμη μια στρατηγική, πρέπει να εντοπιστούν και εμπλακούν πολλοί

κοινωνικοί εταίροι και δημότες, οι οποίοι να συνεργάζονται με σκοπό να περιορίσουν τις προκαταλήψεις και να σπάσουν την αλυσίδα της ψευδούς φημολογίας, η οποία υποτιμά δημότες και απειλεί τα θεμελιώδη δικαιώματά τους. Έτσι, η διαδικασία αποτελεί μια ευκαιρία για να τύχει διαχείρισης η διαφορετικότητα και να μπορέσει η κοινωνία στο σύνολό της να επωφεληθεί από τα δυναμικά πλεονεκτήματά της, σε σχέση με την κοινωνική, οικονομική και δημοκρατική ανάπτυξη. Η μεθοδολογία έχει αξιολογηθεί πιλοτικά κατά τη διάρκεια δοκιμαστικών φάσεων με την στήριξη του Συμβουλίου της Ευρώπης και τώρα υλοποιείται σε πόλεις στην Ισπανία, στην Ευρώπη αλλά και παγκόσμια. Διάφορες πόλεις έχουν επεξεργαστεί τους δικούς τους καινοτόμους τρόπους χρήσης της μεθοδολογίας, συμπεριλαμβανομένων και Διαδικτυακών Εφαρμογών Ενάντια στη Φημολογία που αναπτύχθηκαν στο Μπιλμπάο (Ισπανία)²⁵ και στις καφετέριες Ενάντια στη Φημολογία στον Δήμο Botkyrka (Σουηδία)²⁶. Ένα συμπληρωμένο εγχειρίδιο για πόλεις, στο οποίο γίνεται αναφορά στην ενότητα «Εργαλεία» είναι διαθέσιμο στην συνέχεια.

Ο Οδηγός ενημέρωσης «Μαζί Είμαστε το Ώκλαντ» αποτελεί βοήθημα για το Δημοτικό Συμβούλιο του Ώκλαντ (Νέα Ζηλανδία), για μετάδοση του αισθήματος σύμπνοιας, της διαφορετικότητας, της συνεργασίας, ενός θετικού αποτελέσματος, αλλά και του ομαδικού πνεύματος. Το Δημοτικό Συμβούλιο προσπαθεί με βοήθημα αυτό τον Οδηγό, να διαβεβαιώσει ότι έκαστος δημότης του Ώκλαντ νιώθει ότι συμμετέχει στα πεπραγμένα από το Δημοτικό Συμβούλιο του Ώκλαντ, ότι εκπροσωπείται και ότι είναι αναπόσπαστο μέρος της πόλης, στην οποία διαμένει. Επιπλέον, δίδονται κατευθυντήριες γραμμές ώστε να διασφαλιστεί η πραγματική εκπροσώπηση των διαφόρων κοινοτήτων της πόλης μέσα από το φωτογραφικό υλικό. Το διαδικτυακό κανάλι του Συμβουλίου, «Το Ώκλαντ μας» τονίζει ενεργά στις ιστορίες του, τη διαφορετικότητα.

ΕΡΓΑΛΕΙΟΘΗΚΗ

Το Συμβούλιο της Ευρώπης έχει τώρα ένα εγχειρίδιο τυποποιημένης μεθοδολογίας και εισηγήσεων προς χρήση από τις πόλεις, οι οποίες αποβλέπουν στην υλοποίηση εκστρατειών ενάντια στη φημολογία.

²⁵ Διαδικτυακή εφαρμογή Ενάντια στη Φημολογία.

²⁶ Καφετέριες Ενάντια στη Φημολογία.

2. Ετοιμασία διαπολιτισμικής στρατηγικής

Οι στρατηγικές της διαπολιτισμικής πόλης δεν μπορούν να περιορίζονται σε βαθμιαίες προσεγγίσεις, βάσει μόνο των πεπραγμένων (αν και θα πρέπει να στηρίζονται στα απτά ισχυρά σημεία και στις καλές πρακτικές της πόλης). Οι στρατηγικές πρέπει ακόμη να είναι *μετασχηματιστικές*, με σκοπό να αλλάξουν θεμελιωδώς την αγωγή του πολίτη, τη δημόσια σφαίρα και τους ίδιους τους θεσμούς. Το ζητούμενο εδώ είναι μια *ποιοτική αλλαγή* στις σχέσεις ανάμεσα σε Αρχές, θεσμούς, άτομα και ομάδες ατόμων. Οι πόλεις πρέπει να δημιουργήσουν μηχανισμούς διακυβέρνησης που να εμπερικλείουν τις αρχές της διαπολιτισμικής κοινωνικής ενσωμάτωσης σε όλα τα επίπεδα της διακυβέρνησής τους, ώστε να πραγματοποιήσουν αυτή την ποιοτική αλλαγή. Αυτό σημαίνει ότι όλες οι υπηρεσίες θα υιοθετήσουν «διαπολιτισμικούς φακούς» στους τομείς εργασίας τους, θα μπορούν να κάνουν διαπολιτισμικές προσεγγίσεις, να συζητούν και να συντονίζουν στρατηγικές και δράσεις. Η διακυβέρνηση δεν περιορίζεται στη διοίκηση και η διαπολιτισμική διακυβέρνηση σημαίνει συντονισμό με άλλους παράγοντες, συμπεριλαμβανομένων των οργανισμών που διοικούνται από μετανάστες και τις ΜΚΟ.

α) Δημιουργία δομών διαχείρισης και διοίκησης:

1. Διορισμός ενός «**πολιτικού πρωταθλητή**»: η διαμόρφωση διαπολιτισμικού οράματος για ολόκληρη την πόλη είναι η ευκαιρία για τον καθορισμό διαπολιτισμικών «πρωταθλητών» σε όλο το δημοτικό σύστημα, οι οποίοι θα ενεργούν ως πρεσβευτές και συντελεστές αλλαγών από μόνοι τους, επεκτείνοντας το εύρος της πρωτοβουλίας τους. Η παρελθούσα εμπειρία έχει δείξει ότι σε κάποιες πόλεις ο αντιδήμαρχος διαδραματίζει πολύ σημαντικό και ιδιαίτερα ενεργό ρόλο, ενώ σε άλλες, επιλέγει απλά να κάθεται στη γαλαρία. Η μόνη συνταγή εδώ είναι ότι πρέπει να υπάρχει ένας σαφής συσχετισμός μεταξύ του οράματος και των πολιτικών Αρχών της πόλης.
2. Διορισμός ενός αξιωματούχου ως **Συντονιστή** και βασικού διαχειριστή Δικτύου Διαπολιτισμικών Πόλεων. Αυτός ο αξιωματούχος θα είναι θεωρητικά άμεσα υπόλογος στον πολιτικό υπεύθυνο για την στρατηγική Δικτύου Διαπολιτισμικών Πόλεων, όμως θα μπορεί να τοποθετηθεί και στην αρμόδια υπηρεσία. Σε κάποιες περιπτώσεις, η συνεργασία δύο αξιωματούχων είναι αποτελεσματική. Στο Όσλο, ο εμπειρογνώμονας της πόλης για τη διαφορετικότητα συνεργάζεται με τον εμπειρογνώμονα για την εκπαίδευση (που

αποτελεί για την πόλη το θέμα προτεραιότητας για διαπολιτισμική δράση).

3. Τοποθέτηση σε διάφορες υπηρεσίες και τμήματα της τοπικής αυτοδιοίκησης της πόλης, αφοσιωμένων ατόμων, τα οποία να επιδεικνύουν ενδιαφέρον, όπως και εμπλοκή πολιτικών και ανώτερων διοικητικών στελεχών, αλλά και αξιωματούχων για να προσφέρουν υπηρεσίες στις κοινότητες και στις ΜΚΟ. Αυτά τα άτομα μπορούν να αναπτύξουν συνεργασία σε ένα **Φόρουμ Πρωταθλητών** ή μια ομάδα υποστήριξης, ώστε να συνδράμουν την ανάπτυξη στρατηγικής διαπολιτισμικής πόλης, να παρέχουν βοήθεια και συμβουλές για την υλοποίησή της, συμπεριλαμβανομένης και της ανατροφοδότησης απτών αποτελεσμάτων της υλοποίησης. Μεμονωμένοι πρωταθλητές θα μπορούσαν να αναλάβουν δέσμες συγκεκριμένων δράσεων και προγράμματα διαπολιτισμικής στρατηγικής, με σκοπό την ανάπτυξη και την ευρεία διάδοση οδηγιών αναφορικά με την πρωτοβουλία. Στα μέλη του Φόρουμ μπορεί να παρέχεται εξειδικευμένη κατάρτιση και επιμόρφωση για ανάπτυξη δεξιοτήτων, ώστε να αποτελούν πυρήνα και μέσο παρεμβάσεων, για παράδειγμα, με αντικείμενο τη διαπολιτισμική διαμεσολάβηση.
4. Σύσταση εσωτερικής **ειδικής ομάδας εργασίας** ή δημιουργία **διυπηρεσιακής συντονιστικής δομής**. Οι εμπλεκόμενοι θα προέρχονται από διάφορες υπηρεσίες, κατά πάσα πιθανότητα και από ΜΚΟ αλλά και από επαγγελματικές ομάδες. Θα επιλεγούν όχι απαραίτητα βάσει της ιεραρχικής θέσης τους ή των καθηκόντων τους, αλλά με κριτήριο το σφοδρό προσωπικό ενδιαφέρον τους και της δέσμευσής τους για διαπολιτισμικά ζητήματα. Το πρόγραμμα δεν πρέπει να διαχειρίζονται μόνο άτομα ή λειτουργοί που είναι ήδη καθιερωμένοι εμπειρογνώμονες για ζητήματα διαφορετικότητας και ενσωμάτωσης. Πρέπει να επεκταθεί και σε υπηρεσίες που ασκούν επιρροή για ζητήματα διαπολιτισμικότητας και οι οποίες δεν έχουν ακόμη ενεργοποιηθεί.

Εισηγήσεις

Η εμπειρία έχει δείξει ότι στα αποτελεσματικότερα προγράμματα «διαπολιτισμικής πόλης» συμμετέχουν πολλά άτομα και ενδιαφερόμενες ομάδες. Δεν είναι εύκολο να δημιουργηθεί ένα δίκτυο υποστήριξης τόσο ευρείας κλίμακας, και όσο εκδηλώνονται αντιδράσεις, παρατηρούνται και περίοδοι κατά τις οποίες φαίνεται ότι τα πράγματα δεν προχωρούν. Ωστόσο, μόνο με κατανόηση, υποστήριξη και ενεργή εμπλοκή μιας ευρείας ομάδας ενδιαφερομένων ατόμων μπορεί να γίνει η αρχή για συνεργίες, ένα νέο τρόπο σκέψης και καινοτομίες, ώστε αυτή η διαδικασία να τελεσφορήσει.

Στην **Τενερίφη** (Ισπανία), η Διοικητική Υπηρεσία Εξωτερικής Δράσης του Συμβουλίου (Cabildo) ετοίμασε, σε συνεργασία με το παρατηρητήριο μετανάστευσης OBITen, την στρατηγική «Μαζί στην ίδια κατεύθυνση», για τη διαχείριση της διαφορετικότητας. Αυτή η πρωτοβουλία ένωσε ένα ευρύ δίκτυο άνω των 100 φορέων, συμπεριλαμβανομένων και των ιδίων των ενώσεων μεταναστών στην Τενερίφη, καθώς και οργανισμών και κοινωνικών οργανώσεων που έχουν ως κοινό στόχο την προώθηση του διαπολιτισμικού διαλόγου και την ενίσχυση της κοινωνικής συνοχής.

Ιδρύθηκαν πέντε θεματικές ομάδες εργασίας: Κοινωνικές Υπηρεσίες, Φυλετική Βία, Συνδυασμένη Ανάπτυξη, Κοινωνική Συμμετοχή, Επικοινωνία. Έκαστη ομάδα συζήτησε και ενέκρινε ένα Σχέδιο Εργασίας με σαφείς στόχους και συγκεκριμένες δράσεις για να επιτευχθούν αυτοί οι στόχοι, τα αναμενόμενα αποτελέσματα και οι δείκτες αξιολόγησης. Αυτή η εργασία στρατηγικού σχεδιασμού ήταν πολύ σημαντική και ακολουθούσε τις δράσεις που αναπτύχθηκαν με αυστηρότητα και σαφήνεια. Στις καθορισθείσες προτεραιότητες συγκαταλεγόταν η αξιολόγηση των στρατηγικών επικοινωνίας, λαμβάνοντας υπόψη τα χαρακτηριστικά μιας όλο και πιο πολυπολιτισμικής κοινωνίας και η ανάπτυξη καναλιών επικοινωνίας για τη διάδοση της εργασίας που εκπονήθηκε μέσα σε ένα δίκτυο συνεργασίας, δίνοντας ιδιαίτερη έμφαση στις βέλτιστες πρακτικές. Για την υλοποίηση της στρατηγικής διέθεσαν οικονομικούς πόρους το Συμβούλιο (Cabildo) και η Κυβέρνηση των Καναρίων Νήσων, με πρόσκληση αιτήσεων επιχορήγησης.

Το Γνωμοδοτικό Συμβούλιο για σχέσεις με τις εθνοτικές ομάδες που ιδρύθηκε στη **Φινλανδία**, είναι μια πλατφόρμα διαλόγου για καλές σχέσεις με τις εν λόγω ομάδες, η οποία δημιουργήθηκε υπό το Υπουργείο Δικαιοσύνης και την οποία απαρτίζουν γύρω στους 300 ειδικούς σε θέματα κοινωνικής ενσωμάτωσης, μετανάστευσης και μειονοτήτων. Το Γνωμοδοτικό Συμβούλιο προωθεί την συνεργασία ανάμεσα στους βασικούς εμπλεκόμενους, την παροχή συμβουλών από ειδικούς, ενθαρρύνει την συνεργασία για κοινή συμμετοχή σε ερευνητικά προγράμματα και είναι ένα αποτελεσματικό εργαλείο για τη διάδοση πληροφοριών και καλών πρακτικών. Επιπλέον, δίνει την ευκαιρία στις κρατικές Αρχές να συνδεθούν με την κοινωνία των πολιτών και τις ΜΚΟ που με την σειρά τους μπορούν να επηρεάσουν τους λαμβάνοντες αποφάσεις. Ανάλογα σώματα υπάρχουν και σε περιφερειακό και τοπικό επίπεδο. Αυτός ο μηχανισμός αναγνωρίζει τις τοπικές Αρχές ως ανεξάρτητα σώματα και όχι απλά ως φορείς υλοποίησης εθνικών πολιτικών.

β) Καθορισμός θεμάτων, προκλήσεων και διαπολιτισμικών συντελεστών

Η έλλειψη δεδομένων δεν πρέπει να αποστερεί τις δημοτικές Αρχές της δυνατότητας να παρέχουν εν τάχει επαρκή γνώση και αποδείξεις για την ανάπτυξη στρατηγικής και την ανάληψη δράσης. Μια προσέγγιση «ταχείας αποτίμησης» μπορεί να συμβάλει στις περιπτώσεις όπου ζητείται η γνωμοδότηση βασικών εμπειρογνομώνων, φορέων και όσων εργάζονται στις κοινότητες ή συνεργάζονται με τις κοινοτικές Αρχές και που συνεργάζονται για να χαρτογραφήσουν προεξέχοντα και καιρία σημασίας ζητήματα για τη πόλη. Οι πόλεις μπορούν να αξιοποιήσουν τον πλούτο της άτυπης διαθέσιμης γνώσης στις κοινότητες, στις ΜΚΟ σε όσους εργάζονται στις κοινότητες και στους επαγγελματίες των δημοτικών Αρχών, οι οποίοι προσφέρουν υπηρεσίες σε διάφορες κοινότητες, συμπεριλαμβανομένων πολιτιστικών λειτουργιών, κοινωνικών λειτουργιών, πολεοδομών και υπαλλήλων στον τομέα της στέγασης και σε εκείνον της εκπαίδευσης. Επιπλέον, ενδέχεται να υπάρχει περιθώριο διάθεσης της γνώσης και σε άλλο ετερόκλητο προσωπικό των δημοτικών Αρχών.

Στην περίπτωση χαρτογράφησης των διαπολιτισμικών ζητημάτων, δεν πρέπει να παραβλεφθούν οι ανάγκες και οι φιλοδοξίες του κοινωνικοοικονομικά μειονεκτούντος πληθυσμού της φιλοξενούσας πόλης, ο οποίος ίσως νιώθει ότι υφίσταται διάκριση και ότι περιθωριοποιείται. Υπάρχει ευρεία τεκμηρίωση ότι αυτές οι ομάδες μπορεί να νιώθουν ότι «έχουν ξεχαστεί» εφόσον οι μειονοτικές κοινότητες αποτελούν το εστιακό σημείο αναφοράς. Αυτό μπορεί να πυροδοτήσει διαπολιτισμικές εντάσεις. Μέσα στο πλαίσιο της στρατηγικής διαπολιτισμικής πόλης, πρέπει να εξετάζεται σαφώς η απάντηση που θα δοθεί σε αυτές τις ομάδες και κατά πόσο οι ανάγκες τους λαμβάνονται υπόψη. Θεωρητικά, οι διαπολιτισμικές πολιτικές πρέπει να είναι ωφέλιμες για την κοινωνία στο σύνολό της και να αποτελούν πλεονέκτημα για όλους τους χρήστες. Σε αυτές συγκαταλέγονται αποτελεσματικές πολιτικές ενάντια στη φτώχεια και στον αποκλεισμό.

Ενώ τα εν λόγω ζητήματα θα άπτονται των πόλεων, στα κοινά θέματα που ενδέχεται να προκαλούν διαπολιτισμική ένταση και προβλήματα συγκαταλέγονται: η στέγαση, η σχολική φοίτηση και η εκπαίδευση, η απασχόληση και η θρησκευτική λατρεία, π.χ. η δημιουργία χώρων λατρείας.

1. Διεξαγωγή **προκαταρκτικής εσωτερικής επισκόπησης**: έκαστη πόλη διαθέτει ένα μοναδικό κράμα πολιτικών και πρακτικών, επηρεασμένων από το εθνικό πλαίσιο, την ιστορία και τις τρέχουσες προτεραιότητες. Είναι σημαντικό να τεθεί το ερώτημα: «Γιατί κάνουμε πράγματα έτσι και όχι αλλιώς;» Αυτό μπορεί να

αποτελεί μια ευκαιρία για τα μέλη της Ομάδας Εργασίας να εξοικειωθούν με την ιδέα της διαπολιτισμικής πόλης και να ενθαρρυνθούν να μελετήσουν την επίδραση των σημερινών αστικών πολιτικών στις αμοιβαίες αντιλήψεις και σχέσεις, ανάμεσα στις κοινότητες σε μια πόλη.

Εάν οι δημόσιες Αρχές δεν έχουν επαρκή πληροφόρηση για τους οργανισμούς, τις πρωτοβουλίες, τις εκδηλώσεις, τις αποφάσεις, τις συμφωνίες, τα αποτελέσματα και τα στοιχεία αναφορικά με την ατζέντα της διαπολιτισμικής κοινωνικής ενσωμάτωσης, ίσως είναι χρήσιμο να ζητηθεί μια πρώτη χαρτογράφηση, ώστε να αποτελέσει τη βάση για το Φόρουμ Πρωταθλητών, αλλά και άλλων ομάδων εργασίας, όπως και για τη διάρθρωση της συζήτησης. Αυτή η χαρτογράφηση γίνεται, για παράδειγμα, από εμπειρογνώμονα κατόπιν αιτήματος του Δήμου Λεμεσού (Κύπρος) και έχει αποδειχθεί πολύ χρήσιμη για τον συσχετισμό ατόμων, οργανισμών, θεμάτων, επιτευγμάτων και προκλήσεων.

2. Καθορισμός **διαπολιτισμικών καινοτόμων και διαμεσολαβητών** και προσέλκυση αυτών, με σκοπό να εμπλακούν στην επεξεργασία και υλοποίηση της διαπολιτισμικής στρατηγικής.

Για να καλλιεργηθούν διαπολιτισμικές και συνεργασιακές σχέσεις και να οικοδομηθεί εμπιστοσύνη, πρέπει να δοθεί έμφαση σε δομές, δράσεις και πόρους, ώστε να έρθουν οι ενδιαφερόμενοι πιο κοντά, υπερβαίνοντας τα πολιτισμικά σύνορα. Για να συμβεί αυτό, είναι ανάγκη να εμπλακούν άτομα που έχουν τις ρίζες τους και δραστηριοποιούνται στις κοινότητες. Πρέπει γίνονται κατανοητές περισσότερες της μιας κουλτούρας και ένα όραμα για διαπολιτισμική ανάπτυξη προς όφελος όλων. Σε όλους τους οργανισμούς υπάρχουν αυτά τα άτομα. Είναι, λοιπόν, σημαντικό να επιστρατευτούν, να τους δοθεί η δυνατότητα να συμμετέχουν σε συνεδρίες και σε ομάδες εργασίας και να τους ανατεθούν συγκεκριμένα καθήκοντα.

Οι περισσότεροι των δημοτικών υπαλλήλων που ασχολούνται με θέματα διαφορετικότητας και ενσωμάτωσης, ίσως να γνωρίζουν αυτά τα άτομα, αλλά θα μπορούσε η απλή και πρωτοπόρος μέθοδος του ιδρύματος Ashoka να απέβαινε χρήσιμη, εφόσον βοηθά στον εντοπισμό και κατά συνέπεια στην στήριξη αναδυόμενων κοινωνικών επιχειρηματιών, εάν οι υπάλληλοι είναι καινούργιοι στη δουλειά ή εάν γίνεται λόγος για μεγάλες πόλεις. Για να εντοπιστούν δυνητικοί φορείς αλλαγής, οι ερευνητές του Ashoka αναζητούν άτομα με συγκεκριμένο προφίλ. Τα ονόματα που στις πλείστες περιπτώσεις συγκεντρώνονται, καταγράφονται σε κατάλογο επικρατέστερων. Εναλλακτικά, άλλες βοηθητικές μέθοδοι είναι, η χαρτογράφηση οργανισμών της κοινωνίας των πολιτών και ΜΚΟ και η συνεργασία μαζί τους.

Μια πολύ σημαντική πτυχή της χαρτογράφησης είναι η εμπλοκή εκείνων που είναι ταγοί σε αυτή τη διαδικασία,

σε πραγματικές συνθήκες, αλλά και στις δραστηριότητες οργανισμών που ασχολούνται με διαπολιτισμικά θέματα ή συνεργάζονται με διαφορετικές ομάδες ατόμων. Είναι απλά αδύνατο για κάποιον να κατανοήσει τη διαπολιτισμική δυναμική, τις ιστορίες, τα αφηγήματα, τους φορείς και τις σχέσεις δουλεύοντας πίσω από ένα γραφείο, διαβάζοντας εκθέσεις και συμμετέχοντας σε συνεδρίες: οι επικεφαλής των διαπολιτισμικών θεμάτων και οι συντονιστές πρέπει να πραγματοποιούν επιτόπιες επισκέψεις, σε αγορές, πλατείες της πόλης, να συμμετέχουν σε εκδηλώσεις, οργανισμούς, να εκτελούν καθήκοντα, να ακούνε προσεκτικά, να παρατηρούν και να λαμβάνουν τον παλμό της κοινότητας.

Πιθανές ερωτήσεις

- ▶ Διαθέτει η πόλη σας ειδικό σώμα ή διύπηρεσιακή συντονιστική δομή υπεύθυνο/η για την υλοποίηση της διαπολιτισμικής στρατηγικής, το/η οποίο/α να συνεργάζεται με άλλους φορείς (ΜΚΟ, πανεπιστήμια, ιδιωτικό τομέα, κλπ.);
- ▶ Διαθέτει η πόλη σας μηχανισμούς και συστήματα για να συλλέγει πληροφορίες και να εποπτεύει αλλαγές;
- ▶ Εκπροσωπείται σε όλη την ιεραρχία του προσωπικού και ο πληθυσμός με διαφορετικό πολιτισμικό υπόβαθρο;
- ▶ Ενθαρρύνεται η δημιουργική αλληλεπίδραση ανάμεσα στους υπαλλήλους με διαφορετικό υπόβαθρο αναφορικά με το φύλο, την ηλικία, την επαγγελματική ειδικότητα (τόπους συναντήσεων όπου προσκαλούνται όλοι, μετριοπαθείς εκδηλώσεις);
- ▶ Προωθείται η καινοτομία και η αξιοποίηση πολιτικών (συμπεριλαμβανομένης και της επιβράβευσης λαθών, ως δείγμα πρωτοβουλίας, ανάληψης ρίσκου και απελευθέρωσης από τη ρουτίνα);

3. Οικοδόμηση Διαπολιτισμικής Στρατηγικής της πόλης

Η διαπολιτισμική στρατηγική σχεδιάζεται συνήθως από τη αποκλειστική ομάδα εργασίας, σε διαβούλευση με τις υπηρεσίες της πόλης, τις ομάδες επαγγελματιών, τις ΜΚΟ και τους διάφορους οργανισμούς και δομές που εμπλέκονται, όπως πανεπιστήμια, συμβουλευτικούς φορείς αλλοδαπών δημοτών κλπ.

Δείγμα 10 σημείων για χάραξη πολιτικής²⁷

1. Ορισμός του προβλήματος που χρήζει επίλυσης, βάσει απόδειξης

²⁷ A. J. Andrew και A. Lenschow. *Integrating the environment for sustainable development: an introduction*, εκδόσεις Jordan και Lenschow, *Innovation in Environmental Policy? Integrating the Environment for Sustainability* (Cheltenham: Edward Elgar), 3-23, 2008.

2. Πρωταρχικός σκοπός ο καθορισμός πιθανής λύσης
3. Στόχοι που θα εκπληρωθούν εάν επιτευχθεί ο σκοπός
4. Προγράμματα και σχέδια που ετοιμάζονται με τους χρήστες, με σκοπό την υλοποίησή τους
5. Δομές/μηχανισμοί που χρειάζονται για να υπάρξει ένα πλαίσιο συνοχής
6. Φορείς που μπορούν να αναλάβουν την ευθύνη, συμπεριλαμβανομένης της κοινής παραγωγής από χρήστες
7. Η κλίμακα και η πηγή των πόρων που χρειάζονται για την υλοποίηση
8. Οι δίαυλοι διάδοσης της πολιτικής και παραλήπτες αυτής
9. Διευθετήσεις για εποπτεία και αξιολόγηση της αποτελεσματικότητάς της, και
10. Μέσα επανεξέτασης και αναθεώρησης της πολιτικής, έχοντας υπόψη τα πιο πάνω

α) Πραγματοποίηση διαβουλεύσεων και ενθάρρυνση της συμμετοχής

Η διαβούλευση και η συμμετοχή των κοινοτήτων στην ετοιμασία, υλοποίηση και αξιολόγηση της στρατηγικής της διαπολιτισμικής πόλης δεν είναι μόνο σημαντική διαδικασία αλλά και αξιόλογη αφ' εαυτής. Είναι, ως επίτευγμα, ουσιαστικής σημασίας, εφόσον δημιουργεί την αίσθηση της κυριότητας. Μια γνήσια διαπολιτισμική πόλη μπορεί να υπάρξει επιτυχώς μόνο μέσα από την ενεργή συμμετοχή όλων των σημαντικών οργανισμών, ομάδων και κοινοτήτων αυτής.

Στις κατευθυντήριες αρχές για αποτελεσματικές προσεγγίσεις συγκαταλέγονται:

- ▶ Η παραδοχή ότι μπορεί, στις μειονοτικές κοινότητες, να συντηρείται η αντίληψη της αναποτελεσματικής διαβούλευσης και του σκεπτικισμού για τις αλλαγές που μπορεί να απορρέουν αυτής της διαβούλευσης.
- ▶ Σαφής σκοπός, εφαρμογή και έκβαση της διαβούλευσης / συμμετοχής (ποιος προσεγγίζεται για διαβούλευση και γιατί, ποιο είναι το αντικείμενο συζήτησης με ανοικτό το ενδεχόμενο να γίνει αλλαγή και τι είναι αδιαπραγμάτευτο).
- ▶ Συχνά οι Αρχές ίσως αναζητούν «εκπροσώπους» μειονοτικών κοινοτήτων, όταν στην πραγματικότητα αυτές οι κοινότητες έχουν ένα έντονο χαρακτήρα διαφορετικότητας. Όταν η εξουσία είναι αβέβαιη, είναι ωφελιμότερο να αναζητείται ευρεία συμμετοχή και να θεωρείται ότι μπορεί να προβάλλεται μάλλον η διαφορετικότητα απόψεων παρά να αναζητείται μια μοναδική, ενιαία απάντηση.

- ▶ Στα αποτελέσματα δεν πρέπει να περιλαμβάνονται μόνο τα συμφωνηθέντα αλλά και οι όποιες διαφωνίες ή οι τομείς για τους οποίους απαιτείται περισσότερη δουλειά, ώστε να υπάρξει καταληκτική απόφαση.
- ▶ Διαπολιτισμική ευαισθησία και πολιτισμική επάρκεια αναφορικά με την επιμελητεία και τη διαδικασία διαβούλευσης. Αυτό ενδέχεται να περιλαμβάνει την πραγματοποίηση διαβουλεύσεων τη δέουσα χρονική στιγμή περισσότερο για τους συμμετέχοντες παρά για τους δημοτικούς υπαλλήλους, την κατάλληλη επιλογή τόπου πραγματοποίησης, κατά προτίμηση στην κοινότητα παρά στα γραφεία της τοπικής αυτοδιοίκησης, διάθεση ελαφριών γευμάτων και ποτών, αναγνώριση των αναγκών των γυναικών και παροχή υπηρεσιών παιδικής φροντίδας.
- ▶ Δέσμευση για παροχή δημόσιας ανατροφοδότησης των αποτελεσμάτων.
- ▶ Δέσμευση για μια αέναη διαδικασία και αξιολόγηση αυτής, μάλλον παρά μια και μόνη συνεδρία διαβούλευσης επί συγκεκριμένου θεματολογίου.

Η στρατηγική για προσέλκυση ατόμων πρέπει να διαφοροποιείται πολύ, ώστε να απευθύνεται σε πολύ διαφορετικά άτομα, κατά τρόπο που όταν αλλάζει η κυβέρνηση, αυτή να μην προβαίνει σε αλλαγή πολιτικής, επειδή ακριβώς θα εμπλέκονται πολλά άτομα και οργανισμοί. Οι επιχειρήσεις πρέπει να γίνουν και αυτές, κήρυκες διαπολιτισμικότητας. Να προσληφθεί κάποιος γνωστός ιστολόγος (όπως έγινε στην Κοπεγχάγη) για να επιστήσει την προσοχή και ο ιστότοπος για διαπολιτισμικά θέματα να έχει ακόλουθους μεγάλες ομάδες.

Το Δίκτυο Συμμετοχής του Κοινού (ΔΣΚ) είναι ένας μηχανισμός για μεγαλύτερη συμμετοχή από την κοινότητα στην τοπική αυτοδιοίκηση και παροχή ευκαιριών για συνεισφορά αναφορικά με τη χάραξη πολιτικών και λήψη αποφάσεων. Τα ΔΣΚ είναι ανεξάρτητες δομές με ένα δίκτυο σε έκαστη Περιοχή υπό την Τοπική Αυτοδιοίκηση.

Το ΔΣΚ της Πόλης του Δουβλίνου (Ιρλανδία) αποτελούν τον βασικό σύνδεσμο, μέσω του οποίου το Δημοτικό Συμβούλιο της Πόλης του Δουβλίνου συνεργάζεται με την κοινότητα και τους τομείς: του εθελοντισμού, της κοινωνικής ενσωμάτωσης και του περιβάλλοντος. Έχουν σχεδιαστεί ως τυπική δομή για ενεργή συμμετοχή και δραστηριοποίηση των δημοτών, προσφέροντας στις Τοπικές Αρχές ένα σύνδεσμο, για να συνεργάζονται με τις ομάδες της κοινότητας, προωθώντας τη διαβούλευση, διευκολύνοντας την έκφραση διαφορετικών απόψεων και αντανακλώντας ποικίλα ενδιαφέροντα.

Τα ΔΣΚ δίνουν στις ομάδες:

- ▶ Ευκαιρίες να επηρεάσουν τη λήψη αποφάσεων
- ▶ Πρόσβαση σε πληροφορίες – για οικονομικά θέματα, διαβουλεύσεις, τεκταινόμενα
- ▶ Επιμόρφωση
- ▶ Ευκαιρίες δικτύωσης με άλλες ομάδες
- ▶ Εκπροσώπηση στην κοινότητα και οργανωμένη συμμετοχή στο Δημοτικό Συμβούλιο της Πόλης του Δουβλίνου

Ζητείται από έκαστη Τοπική Αρχή να δημιουργήσει ένα Δημόσιο Δίκτυο Συμμετοχής (ΔΔΣ), να διασφαλίζει την εκπροσώπηση της κοινότητας από το ΔΔΣ και να εξασφαλίζει πόρους και υποστήριξη στο ΔΔΣ.

Το **Βερολίνο** (Γερμανία) διενήργησε με μεγάλη επιδεξιότητα μια διαδικασία διαβούλευσης, προετοιμάζοντας μια στρατηγική / ένα σχέδιο δράσης κατά των διακρίσεων. Το γραφείο κατά των διακρίσεων έδωσε εντολή σε μια κεντρική ΜΚΟ με περισσότερα των 70 μελών, να οργανώσει την συμμετοχή των ΜΚΟ. Αυτή η διαδικασία χρησίμευσε στην έγερση βασικών θεμάτων και στον καθορισμό βασικών ιδεών και πρωτοβουλιών που θα αποτελούσαν τη ραχοκοκαλιά της στρατηγικής.

Ταυτόχρονα, στο πλαίσιο της διαβούλευσης με διάφορες υπηρεσίες της Γερουσίας, καταγράφηκαν παρελθούσες και προσδιορίστηκαν πιθανές μελλοντικές δράσεις. Ως δεύτερο βήμα, ζητήθηκε από τις υπηρεσίες να απαντήσουν στις προτάσεις που υπέβαλλαν ΜΚΟ. Κάποιες υπηρεσίες ανέφεραν ότι δεν διέθεταν τους πόρους για να υλοποιήσουν μέτρα και έτσι το σχέδιο δράσης περιλαμβάνει μέτρα χωρίς κόστος και μέτρα για τα οποία ζητούνται περαιτέρω πόροι.

Το τελικό σχέδιο δράσης περιλάμβανε κάποια στοιχεία: απογραφή, συστάσεις των ΜΚΟ (μια πολύ συμβολική χειρονομία αναγνώρισης των προσπαθειών τους), δήλωση από τη Διοίκηση αναφορικά με προτεινόμενα μέτρα, τα οποία ίσως να μην υλοποιούνταν, κάνοντας μνεία και στους λόγους, μια λίστα 44 μέτρων με προτεινόμενες μεθόδους υλοποίησης και πηγές χρηματοδότησης.

Η **Μελιτόπολη** (Ουκρανία) διενήργησε μια έρευνα 1,000 πολιτών για τους διαπολιτισμικούς στόχους και προτεραιότητες, πραγματοποίησε αριθμό διαβουλευτικών συναντήσεων, καθώς και ένα Διαπολιτισμικό «Παιγνίδι για την Πόλη του Μέλλοντος», με σκοπό να ετοιμάσει τη δική της διαπολιτισμική στρατηγική. Στο κανάλι της δημοτικής τηλεόρασης, ξεκίνησε η προβολή ενός ειδικού τηλεοπτικού προγράμματος: «Η πόλη μου η Μελιτόπολη», αφιερωμένο στη διαπολιτισμική πολιτική που υιοθετήθηκε από τις τοπικές Αρχές. Συστάθηκε ομάδα εργασίας από τοπικούς αξιωματούχους, επαγγελματίες του πολιτισμικού

τομέα, επιχειρηματίες και εκπροσώπους των ΜΚΟ που αποτελεί την ομάδα των «πολιτισμικών μετασχηματιστών»

ΕΡΓΑΛΕΙΟΘΗΚΗ

Ζώντας μαζί σε δημοκρατίες χωρίς περιορισμούς: πώς μπορεί η διαπολιτισμική προσέγγιση να προωθήσει την συμμετοχή σε κοινωνίες διαφορετικότητας;

β) Ανάπτυξη διαπολιτισμικής δεξιότητας

Η ικανότητα αλληλοκατανόησης σε όλο το εύρος των διαφόρων μορφών πολιτισμικών φραγμών αποτελεί στοιχειώδη προϋπόθεση για να είναι λειτουργικές οι δημοκρατικές κοινωνίες μας, των οποίων τα μέλη έχουν διαφορετικό υπόβαθρο. Αποτελεί, επίσης και μια βασική ικανότητα, την οποία έκαστο άτομο πρέπει να καλλιεργήσει. Οι διαπολιτισμικές ικανότητες αναφέρονται σε ένα πακέτο γνώσεων και δεξιοτήτων, τις οποίες πρέπει να διαθέτουν άτομα και οργανισμοί, ώστε να ενεργούν με ένα διαπολιτισμικό τρόπο. Σε αυτό συγκαταλέγεται και η γνώση όλων των διαπολιτισμικών αρχών που περιγράφονται σε αυτό τον Οδηγό (ανθρώπινα δικαιώματα, ισότητα, καταπολέμηση διακρίσεων, πλεονεκτήματα διαφορετικότητας, αλληλεπίδραση, συμμετοχή, κλπ.). Για ορθή εφαρμογή των ικανοτήτων, γίνεται μνεία και σε διάφορες τεχνικές δεξιότητες όπως: ενσυναίσθηση, κριτική σκέψη, ικανότητα προσεκτικής ακρόασης και αλληλεπίδραση με άλλα άτομα, με μη βίαιο τρόπο, κλπ.).²⁸ Με την κατάρτιση και τα διάφορα εργαλεία σε σχέση με τη διαπολιτισμική ικανότητα, επιδιώκεται αλλαγή της στάσης των ατόμων, ενθαρρύνοντας τα να εξετάζουν τα βασικά δεδομένα της κουλτούρας τους. Ο στόχος είναι μια κριτική αποδόμηση της πολιτισμικής ταυτότητας, ως επακόλουθο της επαφής με άλλες κουλτούρες.

Η διαπολιτισμική ικανότητα έχει ευρέως αναγνωρισθεί εδώ και δεκαετίες, ως ουσιαστικής σημασίας για ειρηνική συνύπαρξη σε ένα κόσμο διαφορετικότητας. Αυτή η ανάγκη έχει εκφραστεί λίαν σαφώς μέσα από πολλές πρόσφατες πολιτικές και συστάσεις διεθνών οργανισμών, όπως η Λευκή Βίβλος του Συμβουλίου της Ευρώπης, με αντικείμενο τον Διαπολιτισμικό Διάλογο²⁹. Οι διαπολιτισμικές ικανότητες καθιστούν δυνατή, για μας, την αντιμετώπιση των βασικών αιτιών κάποιων από τα πιο τοξικά προβλήματα των σημερινών κοινωνιών που προκύπτουν με τη μορφή της παρανόησης πολιτισμικών, κοινωνικοπολιτισμικών, εθνικών και άλλων ζητημάτων: διακρίσεις, ρατσισμός, ρητορική μίσους και λοιπά.

²⁸ J. Huber και άλλοι, *Intercultural competence for all Preparation for living in a heterogeneous world*, Συμβούλιο της Ευρώπης, Σειρά Pestalozzi αρ. 2 Συμβούλιο της Ευρώπης, 2013.

²⁹ *White Paper on Intercultural Dialogue. Living Together As Equals in Dignity* – αρχικό έγγραφο, 2008.

Έτσι, οι διαπολιτισμικές ικανότητες δεν χρειάζονται μόνο στη δημόσια διοίκηση αλλά πρέπει να αποτελούν την κυρίαρχη τάση και στον πληθυσμό της πόλης. Η διαπολιτισμική κοινωνική ενσωμάτωση απαιτεί, εν γένει, από τους πολίτες να μεταφράσουν τη δέσμευσή τους για ένα κοινό πακέτο αξιών, για μια κοινή αίσθηση της ταύτισης με την πόλη και για μια πλουραλιστική τοπική ταυτότητα, στις καθημερινές ενέργειές τους.

Το Τεστ Διαπολιτισμικής Ιθαγένειας, μέσα στο πλαίσιο του Προγράμματος Διαπολιτισμικών Πόλεων, μπορεί, προς τον σκοπό αυτό, να αποτελέσει ένα μέσο αξιολόγησης της γνώσης και της ενημέρωσης των πολιτών για τα ανθρώπινα δικαιώματα, τις διαπολιτισμικές ικανότητές τους, την αντίληψή τους για τη διαφορετικότητα ως πλεονέκτημα, καθώς και για την προθυμία τους να ενεργούν διαπολιτισμικά. Το Τεστ θα είναι τόσο ένα εκπαιδευτικό όσο και ένα πολιτικό εργαλείο – αφυπνίζοντας πολίτες, επαγγελματίες και πολιτικούς για την ανάγκη να οριστεί (αστική) ιθαγένεια κατά τρόπο πλουραλιστικό και χωρίς αποκλεισμούς.

Εκτός από αυτό το εργαλείο, το Δίκτυο Διαπολιτισμικών Πόλεων προσφέρει στα μέλη του ένα ενιαίο πακέτο εργαλείων και μεθοδολογιών για να ενισχυθεί η διαπολιτισμική ικανότητα, συμπεριλαμβανομένων: συγκριτικής αξιολόγησης, αναθεωρήσεις πολιτικών και συστάσεις, συμβουλές εμπειρογνώμων και άλλων μελών του δικτύου, για πολιτικές καινοτομίες, δοκιμασμένες μεθοδολογίες σε συγκεκριμένους τομείς πολιτικής, αξιολόγηση αποτελεσμάτων και επικοινωνία.

Οι πόλεις μπορούν να δραστηριοποιηθούν μέσα στο δίκτυο με διάφορους τρόπους. Μπορούν να είναι πλήρη μέλη του δικτύου, με προνομιούχα πρόσβαση σε όλες τις διεθνείς δραστηριότητες και σε εξειδικευμένη υποστήριξη ειδικών. Εναλλακτικά, μπορούν να εστιάσουν σε ανταλλαγές εντός του εθνικού δικτύου Διαπολιτισμικών Πόλεων, όπου το εν λόγω δίκτυο είναι υπαρκτό ή να επιλέξουν μόνο αξιολόγηση των πολιτικών τους, σύμφωνα με τον [Δείκτη Διαπολιτισμικών Πόλεων](#).

Παρόλη την υποστήριξη και τα διαθέσιμα εργαλεία, οι πόλεις ενδέχεται να χρειαστούν πολύ χρόνο και μεγάλες προσπάθειες, ώστε να καταλήξουν στις προσηκουσες ιδέες και στα εν λόγω κατάλληλα εργαλεία, καθώς και στην στρατολόγηση και εκπαίδευση του προσωπικού και άλλων συμμετεχόντων σε πολιτικές συζητήσεις, οι οποίοι, με την σειρά τους, μπορούν να αποτρέψουν τις πόλεις από το να επωφεληθούν πλήρως της τεχνογνωσίας και των ευκαιριών που προσφέρει το πρόγραμμα. Αυτό ισχύει απόλυτα για τις νέες πόλεις που προσχωρούν στο πρόγραμμα, με ελάχιστη εμπειρία σε θέματα μετανάστευσης και κοινωνικής ενσωμάτωσης και οι οποίες πρέπει να επεξεργαστούν

και να εφαρμόσουν επείγοντως, πολιτικές για την ένταξη των μεταναστών / προσφύγων.

Για να συνδράμουν την ταχεία αποκόμιση γνώσης και ικανότητας προς όφελος των πόλεων και για να εξορθολογίσουν τη διαδικασία, έχει εισαχθεί ο θεσμός της Ακαδημίας Διαπολιτισμικής Κοινωνικής Ενσωμάτωσης. Είναι ένα εντατικό και διαδραστικό εκπαιδευτικό πρόγραμμα, ένας χώρος με πλεονεκτήματα, όπου ο Δήμαρχος, τα μέλη του Συμβουλίου των Πόλεων, οι εκπρόσωποί τους, αλλά και άλλοι ενδιαφερόμενοι μπορούν να εξεύρουν τη βασική πληροφόρηση, υπηρεσίες και εργαλεία που άπτονται του προγράμματος, αλλά και τον χρόνο για να επεξεργαστούν συγκεκριμένα θέματα σχετικά με την πόλη τους.

Το Πανεπιστήμιο της Πάτρας (Ελλάδα), σε συνεργασία με τον Δήμο Πάτρας, ετοίμασαν ένα εκπαιδευτικό πρόγραμμα, εμπνευσμένο από τα όσα έχουν αποκομίσει συμμετέχοντας στο πιλοτικό πρόγραμμα C4i (Επικοινωνία για Κοινωνική Ενσωμάτωση). Το επαγγελματικό εκπαιδευτικό μοντέλο βασίστηκε στην άποψη ότι (μελλοντικοί) εκπαιδευτικοί με μεγάλη διαπολιτισμική ευαισθησία έχουν μεγαλύτερη πιθανότητα να γίνουν: (α) πιο αξιόπιστοι παγκόσμιοι πολίτες, με εμβριθέστερη κατανόηση των πολιτισμικών διαφορών, και (β) πιο εξεζητημένοι «εργάτες της γνώσης», με σκοπό να σχεδιάζουν κεντρο-διαπολιτισμικά μαθησιακά προγράμματα και να διαχειρίζονται τη διαφορετικότητα των διδασκομένων.

Μέσα στο πλαίσιο του διαπολιτισμικού διδακτικού προγράμματός τους στο Πανεπιστήμιο Πάτρας, στρατολογήθηκαν 250 ασκούμενοι εκπαιδευτικοί (από τον Μάρτιο μέχρι τον Ιούνιο 2015), για τις ανάγκες ενός συνεργασιακού προγράμματος έρευνας και δράσης. Τους ζητήθηκε να σχεδιάσουν, εφαρμόσουν και στοχαστούν / αξιολογήσουν μια εκστρατεία ενάντια στη φημολογία, για να καταπολεμήσουν τις προκαταλήψεις, τα στερεότυπα και τις ρατσιστικές τάσεις στους χώρους εργασίας της επιλογής τους. Ικανοί εκπαιδευτικοί αναμένεται να καλλιεργήσουν τη διαπολιτισμική ικανότητα των εκπαιδευομένων, δίνοντας τους τη δυνατότητα να συμμετέχουν στις καθημερινές διαπολιτισμικές αλληλεπιδράσεις, απαλλαγμένες από στερεότυπα ή προκαταλήψεις ή οποιαδήποτε φημολογία για τη διαφορετικότητα. Κατά συνέπεια, οι εκπαιδευτικοί έπρεπε να σχεδιάσουν μαθησιακές εμπειρίες, οι οποίες να προωθούν την αμοιβαία επικοινωνία και την συνεργασιακή διαπολιτισμική δράση.

Οι εκπαιδευόμενοι συμμετείχαν σε διδακτικές δραστηριότητες σχεδιασμού για προσχολικά περιβάλλοντα και για τη δευτεροβάθμια

εκπαίδευση ή άλλες ΜΚΟ επικοινωνίας, αλλά και για δραστήρια επικοινωνία με διαφορετικά ακροατήρια, καθώς και για διαπραγμάτευση πολιτισμικών διαφορών, συμπιέζοντας προκαταλήψεις και στερεότυπα.

Ο **Χάρτης του ΟΧΛΟ** αποτελεί τη Διακήρυξη Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων του Όσλο (Νορβηγίας), σύμφωνα με τον οποίο η διαφορετικότητα στη γλώσσα, εθνότητα, κουλτούρα, θρησκεία και φυλετική έκφραση πρέπει να τύχει στήριξης, με σκοπό την προώθηση κοινών αξιών, όπως η ισότητα και η δημοκρατία. Με την Απόφαση του Συμβουλίου της Πόλης για «Ευκαιρίες Διαφορετικότητας», το Δημοτικό Συμβούλιο αποφάσισε ότι ο Δήμος πρέπει να διασφαλίσει την ισότητα των μειονοτήτων όταν τους παρέχονται δημοτικές υπηρεσίες. Αυτό ισχύει και για τις εταιρείες που προσφέρουν υπηρεσίες στους δημότες εκ μέρους του Δήμου. Η καθοδήγηση και η εκπαίδευση παρέχονται, εν γένει, για να διασφαλίσουν την ίση μεταχείριση των χρηστών από το προσωπικό και τις υπηρεσίες. Ένα από τα εργαλεία είναι ο Οδηγός του ΟΧΛΟ για ισότητα στις υπηρεσίες, ένα εγχειρίδιο που έχει αναρτηθεί στους διαδικτυακούς και ενδοδικτυακούς χώρους, με κατευθυντήριες οδηγίες για τους οργανισμούς της πόλης, τις περιφέρειες και τις υπηρεσίες, ως προς τον τρόπο μετατροπής του Όσλο σε μια πόλη για όλους – προσφέροντας ίσες ευκαιρίες ανεξαρτήτου εθνικότητας, σεξουαλικού προσανατολισμού και αναπηρίας.

Αναμένεται από έκαστη υπηρεσία και έκαστη μονάδα στις περιφέρειες, οργανισμούς και δημοτικές επιχειρήσεις της πόλης, να:

- ▶ Γνωρίζουν πού βρίσκεστε και σε ποια άτομα παρέχετε υπηρεσίες,
- ▶ Γνωρίζουν ποιος χρησιμοποιεί τις υπηρεσίες που του παρέχονται και ποιος επωφελείται περισσότερο από τη χρήση αυτών των υπηρεσιών,
- ▶ Γνωρίζουν τη νομική βάση για ισότητα και προστασία από διακρίσεις,

- ▶ Μεριμνούν ώστε να εορτάζονται οι εργασιακές νίκες υπέρ της ισότητας και να προσκαλούν άπαντες σε αυτούς τους εορτασμούς,
- ▶ Γνωρίζουν τι είναι αποτελεσματικό, να μοιράζονται τις εμπειρίες τους και να μαθαίνει ο ένας από τον άλλο.

ΕΡΓΑΛΕΙΟΘΗΚΗ

Πληροφορίες για τα διάφορα εθνικά δίκτυα.

Τεστ Διαπολιτισμικής Ιθαγένειας (να ζητηθεί από τη Γραμματεία του Δικτύου Διαπολιτισμικών Πόλεων)

Αναγνώριση της Διαπολιτισμικής Επάρκειας. Αφού ετοιμάστηκε από ομάδα 30 εκπαιδευτικών, διευθυντών σχολείων και ειδικών από ολόκληρη την Ευρώπη, δοκιμάστηκε και εφαρμόστηκε πιλοτικά από άλλους 50 επαγγελματίες της εκπαίδευσης, σε στενή συνεργασία με το Πρόγραμμα Pestalozzi, το Πρόγραμμα Διαπολιτισμικών Πόλεων του Συμβουλίου της Ευρώπης και το Ευρωπαϊκό Κέντρο Wergeland, αυτό το εργαλείο αυτό-αξιολόγησης της διαπολιτισμικής επάρκειας εκδόθηκε από τον Ildikó Lázár και έχει μεταφραστεί σε 15 ευρωπαϊκές γλώσσες από μέλη της Κοινότητας Πρακτικής Pestalozzi.

Η **Ακαδημία Διαπολιτισμικής Κοινωνικής Ενσωμάτωσης** με συνεντεύξεις από συμμετέχοντες και διοργανωτές.

Πιθανές ερωτήσεις

- ▶ Έχει η πόλη υιοθετήσει διαδικασία διαβουλευτικής πολιτικής ή και σχεδιασμού από κοινού, με την συμμετοχή ατόμων παντός εθνικού ή πολιτισμικού υποβάθρου;
- ▶ Προσφέρει η πόλη στο προσωπικό και στους δημότες επιμόρφωση και εργαλεία για να επαυξήσουν τη διαπολιτισμική επάρκειά τους;
- ▶ Ζητά η πόλη στήριξη και ιδέες επινοητικότητας από ένα ευρύ φάσμα οργανισμών και πάμπολλα άτομα; Καταβάλλει προσπάθειες για να συγκεντρώσει παραδείγματα και εμπειρίες από άλλες πόλεις και χώρες;

Δ Στοιχεία διαπολιτισμικής στρατηγικής

Πρακτικά θα μπορούσαν όλοι οι τομείς της αστικής πολιτικής, να επανεξεταστούν από τη διαπολιτισμική σκοπιά, π.χ. αναφορικά με την επιρροή τους στην πολιτισμική ταυτότητα, στις αμοιβαίες αντιλήψεις ανάμεσα σε εθνοτικές κοινότητες και στο είδος της σχέσης τους. Αρκετά συχνά, οι πολιτικές μιας πόλης για τη διαφορετικότητα χαράσσονται με διαδραστικό τρόπο, απαντώντας σε σοβαρά και ακραία θέματα (όπως οι κοινοτικές ταραχές, οι ρατσιστικές δολοφονίες και άλλες απειλές κατά του νόμου ή της δημόσιας τάξης) που θα μπορούσαν να μην είναι καν επείγοντα θέματα. Εν τω μεταξύ, η καθημερινή δουλειά που αποτελεί το μεγαλύτερο μέρος των δραστηριοτήτων της πόλης, μπορεί ενίοτε να παραμελείται. Η κεντρική ιδέα

«Διαπολιτισμική Πόλη» σημαίνει να συγκεντρώνονται οι σημαντικές – αλλά συχνά τετριμμένες – υπηρεσίες που προσφέρει η πόλη, να επανασχεδιάζονται και να αναδιαρθρώνονται μέσα σε ένα διαπολιτισμικό πλαίσιο.

Η στρατηγική μιας πόλης μπορεί να είναι διαρθρωμένη με πολλούς τρόπους, όμως, σύμφωνα με την εμπειρία του Δικτύου Διαπολιτισμικών Πόλεων, τα ακόλουθα 16 σημαντικά στοιχεία που εξετάζονται συλλογικά, ίσως επιδρούν στις αντιλήψεις του κοινού και στις δημόσιες πολιτικές (ή σε αυτό που ονομάζεται μέσα στο πλαίσιο του προγράμματος, το «λογισμικό» και το «υλισμικό» της ενσωμάτωσης), πυροδοτούν δε μια συλλογική δυναμική έναντι της «εξημέρωσης» και της εκμετάλλευσης της διαφορετικότητας προς όφελος της πόλης και των κατοίκων της.

1. Αλληλεπίδραση

Η αλληλεπίδραση ανάμεσα σε όλους, ανεξαρτήτου της όποιας διαφοράς, αποτελεί τον ακρογωνιαίο λίθο για την πολιτισμική προσέγγιση και είναι αυτό που της προσδίδει διακριτή αξία. Η σημασία της αλληλεπίδρασης έχει υπογραμμιστεί από την Συμβουλευτική Επιτροπή της Σύμβασης Πλαισίου για την Προστασία των Εθνικών Μειονοτήτων³⁰ του Συμβουλίου της Ευρώπης, υπενθυμίζοντας ότι με το Άρθρο 6 απευθύνεται έκκληση για «συνειδητές προσπάθειες για την προαγωγή ενός κλίματος αμοιβαίου σεβασμού, κατανόησης και συνεργασίας, όπου τα άτομα, τα οποία ανήκουν σε εθνικές μειονότητες, αναγνωρίζονται ως αναπόσπαστο μέρος της κοινωνίας, στην οποία απολαμβάνουν, ουσιαστικά, ίση πρόσβαση σε δικαιώματα και πόρους, ενώ τους προσφέρονται και ευκαιρίες για κοινωνική ενσωμάτωση και ένταξη εν μέσω της διαφορετικότητά τους».

Υπάρχουν αδιαφιλονίκητες αποδείξεις ότι όσο περισσότερες επαφές (άμεσες και έμμεσες) διατηρούν ανάμεσά τους τα άτομα διαφορετικού υποβάθρου και τρόπου ζωής, τόσο λιγότερες πιθανότητες έχουν να σκέφτονται και να συμπεριφέρονται με προκαταλήψεις. Ωστόσο, και οι προϋποθέσεις είναι σημαντικές. Η ισότητα ανάμεσα στους εμπλεκόμενους και η αναγνώριση της πολιτισμικής ιδιαιτερότητάς / υποβάθρου και ταυτότητας έκαστου, είναι απαραίτητες. Αυτές οι προϋποθέσεις πρέπει ακόμη να εκφράζονται μέσω

από πολιτικές και δράσεις, υπέρ της διαπολιτισμικής ανάμειξης και της αλληλεπίδρασης.

Μια διαπολιτισμική πόλη πρέπει να αντιμετωπίσει την προκατάληψη και τους διαχωρισμούς, μέσα από την ανάπτυξη πολιτικών σε όλους τους τομείς, οι οποίοι αναφέρονται σε αυτό τον Οδηγό, αλλά και σε δράσεις, ώστε να προωθηθούν περισσότερες κοινωνικές συναναστροφές και μεγαλύτερη αλληλεπίδραση ανάμεσα σε διαφορετικές ομάδες και άτομα, με πολλούς εταίρους, σε όλα τα πεδία έρευνας του έργου.

Πιθανές ερωτήσεις

- ▶ Αναζητά ενεργά και μεγιστοποιεί ευκαιρίες η πόλη σας, για ετερόκλητες ομάδες δημοτών της, ώστε να συνεργάζονται, να συναναστρέφονται κοινωνικά και να αλληλεπιδρούν στην κοινότητα;
- ▶ Έχετε επισημάνει τους βασικούς φορείς, χώρους και θέματα που θα μπορούσαν να φέρουν κοντά τους κατοίκους, ανεξάρτητα από πολιτισμικές διαφορές;
- ▶ Μήπως κάποιες πολιτικές, διαδικασίες ή πολιτιστικές διοργανώσεις αναχαιτίζουν την αλληλεπίδραση ανάμεσα σε άτομα διαφορετικού πολιτισμικού υποβάθρου;
- ▶ Συνεργάζεται η πόλη σας με την κοινωνία των πολιτών και τους βασικούς οργανισμούς που δραστηριοποιούνται σε τομείς, οι οποίοι άπτονται της διαπολιτισμικής ένταξης;
- ▶ Ενθαρρύνει η πόλη τα σχολεία, να διοργανώνουν διαπολιτισμικές εξωσχολικές δραστηριότητες σε δημόσιους χώρους και συνδράμει στην εξάλειψη των διαχωρισμών σε αυτή;

³⁰ Σύμβαση Πλαίσιο για την Προστασία των Εθνικών Μειονοτήτων, Συμβούλιο της Ευρώπης

Εισηγήσεις

- ▶ Επεξεργασία και στήριξη πρωτοβουλιών, οι οποίες φέρνουν κοντά άτομα για θέματα κοινού ενδιαφέροντος (πολιτισμός, εκπαίδευση, θρησκεία, ασφάλεια, κλπ.),
- ▶ Λειτουργία διαπολιτισμικών κέντρων ή μουσείων, αφιερωμένων στη διοργάνωση εκδηλώσεων για κάθε μορφή διαφορετικότητας, ούτως ώστε οι δημότες διαφορετικού υποβάθρου να αναπτύσσουν την αίσθηση της ταύτισης με τους δημόσιους χώρους που είναι ανοικτοί σε όλους,
- ▶ Προσέγγιση ατόμων εκεί που βρίσκονται (στους εργασιακούς χώρους, στα καταστήματα, στα σχολεία, στους θρησκευτικούς χώρους, στις δημόσιες αγορές, στις αθλητικές εγκαταστάσεις, κλπ.), για ενημέρωση αναφορικά με τις ευκαιρίες, οι οποίες προσφέρονται σε άλλους δημόσιους χώρους της πόλης,
- ▶ Στήριξη προγραμμάτων για τη νεολαία, αλλά και άλλων, τα οποία αποσκοπούν στην προώθηση της χρήσης δημόσιων χώρων, χωρίς διακρίσει,
- ▶ Διάθεση μέσων όπως πάγκων, τραπεζιών, γιγάντιων σκακιέρων, παιδότοπων, κλπ, όπου άτομα ανεξαρτήτως καταγωγής, ηλικίας και φύλου μπορούν να συναντηθούν και να συναναστρέφονται κοινωνικά,
- ▶ Επεξεργασία μηχανισμών ανατροφοδότησης, δεικτών παρακολούθησης αλλαγών και επισήμανση κενών.

Το *Καλυδοσκόπιο* από το **Μπέργκεν** (Νορβηγία) επικεντρώνεται στο τι συμβαίνει όταν ετερόκλητα άτομα συναντούνται σε εκδηλώσεις παραδοσιακής μουσικής και χορού: ο αιθιοπικός χορός των ώμων χορεύεται με τον παραδοσιακό νορβηγικό χορό «gangar»; συνάντηση Μογκατίσου με Kollywood (Χόλυγουντ της Ινδίας) και «fallturillturalltura» με «habibi habibi». Παιδικοί στίχοι από ολόκληρο τον κόσμο συγχωνεύονται σε ένα μεγάλο πολυφωνικό μάντρα. Μέσα από την συγχώνευση της μουσικής κληρονομιάς, το *Καλυδοσκόπιο* επιδιώκει να ενθαρρύνει μια βαθιά συναισθηματική κατανόηση της κοινής περιπλάνησής μας σε αυτό τον μικρό κόσμο – και της ανάγκης μας να κάνουμε γι' αυτόν ό,τι καλύτερο μπορούμε. Με την παραδοσιακή μουσική και τον χορό, καθίσταται σαφές ότι είμαστε όμοιοι κατά τρόπο οφθαλμοφανή και ότι η διαφορετικότητά μας είναι εμπλουτιστική. Το αποτέλεσμα είναι μια μύχια, μουσική συνάντηση με τις ιστορίες νέων ανθρώπων για το ποιοι είναι και από πού έρχονται, τις οποίες διηγούνται μέσα από τη μουσική και τον χορό των δικών τους αντίστοιχων κουλτούρων. Την εμπειρία επαυξάνουν επαγγελματίες μουσικοί, χορογράφοι, εκπαιδευτές, σχεδιαστές ήχου & φωτισμού και σκηνογράφοι.

Το *Καλυδοσκόπιο* ξεκίνησε με μεγάλη επιτυχία κατά τη διάρκεια του Διεθνούς Φεστιβάλ του Μπέργκεν το 2004 και έχουν, έκτοτε, πραγματοποιηθεί περισσότερες από 150 000 παραστάσεις. Έχουν κυκλοφορήσει ένα βιβλίο και ένα άλμπουμ, το οποίο προτάθηκε για τα νορβηγικά βραβεία Grammys. Έχουν διοργανώσει εμφανίσεις για τους πλείστους Βασιλικούς Οίκους της Ευρώπης και τα περισσότερα υπουργεία της Νορβηγίας – μεταξύ άλλων. Αρκετοί Δήμοι σε ολόκληρη τη χώρα έχουν εξασφαλίσει άδεια για να χρησιμοποιήσουν την ιδέα του *Καλυδοσκοπίου*, όπως και η Σουηδία – αρκετοί άλλοι δε οδεύουν προς την έναρξη του θεσμού με δικά τους σύνολα.

Κατά την σχολική χρονιά 2017-2018, γύρω στις 15,000 διδασκόμενοι από 28 σχολεία στο **Σαν Σεμπάστιαν** (Ισπανία) συμμετείχαν στο σχολικό πρόγραμμα Ατζέντα 21 που εκείνη τη χρονιά, ήταν αφιερωμένο στη μελέτη της Πολιτισμικής Διαφορετικότητας. Μέσα από διάφορες δραστηριότητες, οι διδασκόμενοι κατόρθωσαν να ανακαλύψουν το νόημα της πολιτισμικής διαφορετικότητας, να γνωρίσουν τις διάφορες κουλτούρες που απαντώνται στον Δήμο τους και να αναλύσουν την κατάσταση στα σχολεία τους. Επισκέφτηκαν και πήραν συνέντευξη από διάφορες εκπροσώπους, αναλογίστηκαν τα στερεότυπα και τις προκαταλήψεις στην κοινωνία και σκέφτηκαν τρόπους διαχείρισης της κατάστασης. Ως αποτέλεσμα, συνειδητοποίησαν τη διαπολιτισμική πραγματικότητα στον Δήμο τους.

Για μια μεγαλύτερη εμβρίθεια στο νόημα της δουλειάς τους, τα παιδιά προσέγγισαν το Δημοτικό Συμβούλιο της πόλης για ενημέρωση αναφορικά με τα μέτρα που πίστευαν ότι έπρεπε να ληφθούν, ώστε να βελτιωθεί η ζωή των ατόμων που φθάνουν στην πόλη για εγκατάσταση. Στην τελετή που πραγματοποιήθηκε στην Αίθουσα της Ολομέλειας του Δημαρχείου, παρέστησαν γύρω στα 100 νεαρά άτομα μεταξύ 10 και 14 χρόνων, με σκοπό να ανταλλάξουν απόψεις με τους τοπικούς υπευθύνους για λήψη αποφάσεων.

Τα βασικά θέματα που εγέρθηκαν ήταν: η προβολή, ο σεβασμός και η προάσπιση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, η βελτίωση του σχεδίου υποδοχής, η οργάνωση δράσεων στις γειτονιές και στα σχολεία, με σκοπό να γίνουν γνωστές οι διάφορες κουλτούρες. Είναι ένα σχέδιο υπέρ της πολιτισμικής διαφορετικότητας, για την καταπολέμηση του ρατσισμού, για την συμπερίληψη των προσφύγων ή των κλιματικών μεταναστών στην στρατηγική του Δήμου για την αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής, και για ενδυνάμωση της σχέσης μεταξύ του Συμβουλίου και των συλλόγων πολιτιστικής κληρονομιάς.

Το εκπαιδευτικό σχολικό πρόγραμμα Ατζέντα 21 που επικύρωσε η ΟΥΝΕΣΚΟ και είναι λειτουργικό

για τη βιωσιμότητα του πλανήτη, προσφέρει την ευκαιρία στους διδασκόμενους να συμμετέχουν στα σχέδια δράστης των Δήμων, με προτάσεις και αιτήματα προς τις δημοτικές Αρχές. Επιπλέον, με αυτή την ευκαιρία, οι διδασκόμενοι ανέλαβαν τις δικές τους δεσμεύσεις για σεβασμό των κουλτούρων και των ατόμων διαφορετικής καταγωγής, τη γνωριμία με αυτούς και την υποδοχή τους, αλλά και την προώθηση της ειρηνικής συνύπαρξης. Η εκδήλωση στο Δημοτικό Μέγαρο έκλεισε με ένα σαφές μήνυμα από τον Δήμαρχο, στο οποίο αναγνώρισε την πολιτισμική διαφορετικότητα ως πλούτο για την κοινωνία και υπεραμύνθηκε της ισότητας όλων των ανθρώπων.

Το πρόγραμμα ΧΕΙΧ στη **Βαρκελώνη** (Ισπανία) αποσκοπεί στην καλλιέργεια των διαπολιτισμικών σχέσεων σε πολυεθνικές περιφέρειες, επαυξάνοντας την αλληλεπίδραση ανάμεσα στις επιχειρήσεις αλλά και μεταξύ επιχειρήσεων και κοινοτήτων. Το πρόγραμμα υλοποιήθηκε αρχικά το 2012 σε μια γειτονιά με έντονη παρουσία οικογενειών Κινέζων (18% του αλλοδαπού πληθυσμού), όπου εδραιωμένες επιχειρήσεις εδώ και πάρα πολλά χρόνια έκλειναν και εξαγοράζονταν από οικογενειακές επιχειρήσεις Κινέζων και Πακιστανών. Η πόλη εγκαινίασε την ίδρυση μιας Ένωσης Λιανοπωλητών για την αναζωογόνηση της γειτονιάς και τη διαχείριση των σχέσεων στην κοινότητα, έτσι ετοιμάστηκε ένα σχέδιο δράσης. Με αυτό τον τρόπο έγινε κατορθωτή η εισαγωγή του θεσμού του διαπολιτισμικού διαμεσολαβητή και διερμηνέα, ξεκινώντας με ένα ειδικό στην κινέζικη γλώσσα και κουλτούρα και αργότερα, έναν άλλο που δούλευε με την νοτιοασιατική κοινότητα. Αρχικά, ήταν δύσκολο να πεισθούν οι καταστηματάρχες για τα οφέλη της συμμετοχής τους σε αυτή την Ένωση, για τους ίδιους και για τις κοινότητές τους. Σιγά σιγά, κατάλαβαν ότι η προσχώρηση σε αυτή την Ένωση, θα μπορούσε να είναι ο τρόπος πρόσβασης σε πολύτιμες πληροφορίες και βελτίωσης της εικόνας τους στη γειτονιά, αναδεικνύοντας τους σε καλούς πολίτες που συμβάλουν θετικά στην κοινωνία και στην οικονομία. Μια άλλη δυσκολία ήταν να πεισθούν για την σημασία της εξωστρέφειας και της αλληλεπίδρασης ανάμεσά τους, αλλά και της ευρύτερης κοινότητας. Για να υπερβεί η Ένωση όλες αυτές τις δυσκολίες, διοργάνωνε δραστηριότητες για τα μέλη της (ετήσιες συναντήσεις και συναντήσεις του Διοικητικού Συμβουλίου), καθώς και δημόσιες εκδηλώσεις {εκθέσεις, φεστιβάλ κλπ.}).

Ο αρχικός στόχος ήταν να οργανώσει τους καταστηματάρχες με διαφορετικό υπόβαθρο υπό την Ένωσης Λιανοπωλητών, υπέρ της τοπικής ανάπτυξης. Τώρα και άλλες οργανώσεις, όπως τοπικές οργανώσεις μεταναστών (σχολεία κινέζικης γλώσσας), οργανισμοί (Casa Asia, το Ινστιτούτο Confucius, το πανεπιστήμιο «Universitat Autònoma»

κλπ.), πολιτιστικά κέντρα (Εθνικό Θέατρο), μη κερδοσκοπικοί οργανισμοί (η ΜΚΟ ACCEM για τους πρόσφυγες), αλλά και ιδιωτικές επιχειρήσεις ενθαρρύνονται να προσχωρήσουν. Η Ένωση Λιανοπωλητών διαδραματίζει τώρα καταλυτικό ρόλο σε σχέση με όλες τις τοπικές πρωτοβουλίες, τόσο οικονομικές (εκθέσεις, εκστρατείες αγορών) όσο και πολιτισμικές (τοπικά φεστιβάλ, εκθέσεις). Στις κοινωνικές και πολιτισμικές δραστηριότητες που πραγματοποιούνται στη γειτονιά συμμετέχουν όλες οι κοινότητες (π.χ. η έκθεση για την υγεία περιλαμβάνει: αγιουρβέδα, βελονισμό, αιμοδοσία και περίπτερα με βότανα) και προωθείται η συμμετοχή, η αλληλεπίδραση και η αμοιβαία αναγνώριση σε δημόσιους χώρους.

ΕΡΓΑΛΕΙΟΘΗΚΗ

ΠΩΣ Η ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ ΤΗΣ ΔΙΑΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΕΝΣΩΜΑΤΩΣΗΣ ΟΔΗΓΕΙ ΣΕ ΜΙΑ ΚΑΛΥΤΕΡΗ ΠΟΙΟΤΗΤΑ ΖΩΗΣ ΣΕ ΠΟΛΕΙΣ ΜΕ ΔΙΑΦΟΡΕΤΙΚΟΤΗΤΑ – Έκθεση Αξιολόγησης της Ομάδας Μεταναστευτικής Πολιτικής (ΟΜΠ)

Αστικές πολιτικές για διαπολιτισμικά κέντρα και συμμετοχή της κοινότητας

2. Συμμετοχή

Η συμμετοχή και η αλληλεπίδραση αποτελούν τα χρυσά κλειδιά της διαμόρφωσης διαπολιτισμικής πολιτικής και καθορισμού δεικτών ένταξης και αποκλεισμού. Η συμμετοχή μπορεί να ποικίλει και να είναι αστική, πολιτική, πολιτισμική. Μπορεί να λάβει χώρα επίσημα (για παράδειγμα σε μια ένωση) ή ανεπίσημα (π.χ. με τον εθελοντισμό). Επιπλέον, παρατηρούνται διάφορα είδη συμμετοχής (από τη διαβούλευση, τους μηχανισμούς ανατροφοδότησης μέχρι τις συνέργειες, τον από κοινού σχεδιασμό και τον έλεγχο)³¹ που εξαρτώνται άρρηκτα από τα δικαιώματα (αστικά, πολιτικά, πολιτισμικά και οικονομικά) των ατόμων.

Η διαπολιτισμική κοινωνική ενσωμάτωση συνεπάγεται την αναγκαιότητα ενός πιο ίσου καταμερισμού εξουσιών και αρμοδιοτήτων ανάμεσα στις διάφορες πολιτικές δυνάμεις, στην εποχή της διαφορετικότητας και της κινητικότητας. Έτσι, μια διαπολιτισμική πόλη επιδιώκει ενεργά την συμμετοχή όλων των δημοτών στις διάφορες διαδικασίες λήψης αποφάσεων που επηρεάζουν την ζωή στην πόλη. Ενεργώντας με αυτό τον τρόπο, επαυξάνεται η στήριξη και ως εκ τούτου, η βιωσιμότητα των τοπικών πολιτικών, ενώ ταυτόχρονα μειώνονται σημαντικά τα οικονομικά κόστη του

31 Το 1969, η Sherry Arnstein έγραψε σε σύγγραμμά της, για την συμμετοχή του πολίτη στις διαδικασίες προγραμματισμού στις Ηνωμένες Πολιτείες και περιέγραψε μια «κλίμακα συμμετοχής του πολίτη», καταδεικνύοντας ότι η συμμετοχή κυμαινόταν από υψηλή ως χαμηλή. Βλέπετε Sherry R. Arnstein's "A Ladder of Citizen Participation," Περιοδικό της Αμερικανικής Ένωσης Προγραμματισμού, Τομ. 35, αρ. 4, σελ. 216-224, 1969.

κοινωνικού αποκλεισμού και της αστάθειας. Όταν τα άτομα συναντούν φραγμούς στην συμμετοχή ή διαφορετικά επιλέγουν σκόπιμα να μην συμμετέχουν, μπορούν να αποσυρθούν παθητικά από την κοινωνική και δημόσια ζωή ή να επιλέξουν αποφασιστικά, να ζουν στο περιθώριο των κυριαρχουσών κοινωνικών συνθηκών και του νόμου.

Σύμφωνα με την εμπειρία των μελών του Δικτύου Διαπολιτισμικών Πόλεων, πρέπει να ληφθούν υπόψη κάποιοι παράγοντες κατά την επεξεργασία συμμετοχικών διαδικασιών χωρίς αποκλεισμούς:

- ▶ Μια συμμετοχική διαδικασία χωρίς αποκλεισμούς είναι περισσότερο βιώσιμη εάν στο κοινωνικό πλαίσιο όπου αναπτύσσεται, τα κοινά ενδιαφέροντα θεωρούνται σημαντικά. Η αίσθηση της ταύτισης, το κοινό καλό και ο επιμερισμός ευθυνών, αποτελούν σημαντικές αρχές, ώστε να καλλιεργηθούν συμμετοχικές διαδικασίες.
- ▶ Το προσωπικό του Δήμου της πόλης που εμπλέκεται στις συμμετοχικές διαδικασίες πρέπει να απολαμβάνει της πλήρους στήριξης των θεσμών. Αυτές οι διαδικασίες απαιτούν συχνά χρόνο και ευελιξία. Οι συμμετοχικές διαδικασίες είναι εξ' ορισμού αβέβαιες και η έκβασή τους εξαρτάται από την ικανότητα επανεξέτασης των υποθετικών περιπτώσεων και αναπροσαρμογής εργαλείων και μεθοδολογιών.
- ▶ Μια συμμετοχική διαδικασία χωρίς αποκλεισμούς θα είναι πιο επιτυχής εάν το προσωπικό του Δήμου της πόλης αναλάβει ρόλο διαμεσολαβητή και όχι συντονιστή, ώστε να βεβαιώνεται ότι οι συμμετέχοντες μπορούν να εξουσιάζουν τη διαδικασία και κατά συνέπεια τα αποτελέσματά της. Επιπλέον, το εμπλεκόμενο προσωπικό πρέπει να αποκτήσει γνώσεις διαχείρισης της διαπολιτισμικότητας και προώθησης ίσων ευκαιριών και να αποκτήσουν, εν γένει, τις αναγκαίες δεξιότητες (π.χ. ενεργή ακρόαση).

Για τις συμμετοχικές μεθοδολογίες πρέπει να ληφθούν υπόψη οι ακόλουθες βασικές πτυχές:

- ▶ Είναι σημαντικό να επικεντρωθούμε σε κάποιους βασικούς κοινούς στόχους που είναι πιθανότερο να εξυπηρετήσουν κοινά συμφέροντα. Εάν οι στόχοι είναι πολύ ειδικοί, υπάρχει κίνδυνος να μετατοπιστεί το κέντρο του ενδιαφέροντος σε συγκεκριμένες ομάδες και να χαθεί η συμμετοχή άλλων.
- ▶ Η μετάδοση πληροφοριών και η σαφής επικοινωνία αναφορικά με τη διαδικασία και την έκβασή της αποτελούν το κλειδί για διασφάλιση της λογοδοσίας και της εμπιστοσύνης. Το εύρος αντίληψης της διαφάνειας κατά τη διάρκεια της διαδικασίας, εκ μέρους των συμμετεχόντων και ευρύτερα των κοινοτήτων, επηρεάζει την προθυμία τους να συμβάλουν, καθώς και την εμπιστοσύνη τους στη διαδικασία.
- ▶ Οι συμμετοχικές μεθοδολογίες και τα εργαλεία πρέπει να είναι προσαρμοσμένα στις ιδιαιτερότητες του ακροατηρίου και της ομάδας. Μια τεκμηριωμένη αξιολόγηση της διαφορετικότητας στον πληθυσμό που περιλαμβάνει ποιοτική διαβούλευση από την αρχή της διαδικασίας, θα είναι καθοριστική, ώστε να γίνει κατανοητό ποια εργαλεία είναι αποτελεσματικότερα.

Εισηγήσεις

- ▶ Προώθηση της συμμετοχής χωρίς αποκλεισμούς με την ετοιμασία σχετικών εργαλείων και την επιμόρφωση του προσωπικού των δημοσίων Αρχών, συμπεριλαμβανομένης της διαπολιτισμικής ικανότητας,
- ▶ Ετοιμασία προσαρμοσμένων δράσεων με σκοπό να προσεγγιστούν οι ευάλωτες ομάδες,
- ▶ Εξωστρέφεια και κανάλια επικοινωνίας, ώστε να μπορούν οι πολίτες, οι πολιτικοί ηγέτες και οι επαγγελματίες να συνεργάζονται,
- ▶ Στήριξη των πολιτών (ηγετικές δεξιότητες και επιμόρφωση) με στοχευμένες δραστηριότητες ανάπτυξης ικανοτήτων,
- ▶ Ενημέρωση των κοινοτήτων για τις ευκαιρίες συμμετοχής που τους προσφέρονται και τα απορρέοντα αποτελέσματα,
- ▶ Μελέτη πραγματοποίησης τόσο καλλιτεχνικών όσο και πολιτισμικών δράσεων, ως εργαλείων για να επαυξηθεί το ενδιαφέρον, η δέσμευση και η συμμετοχή.

Η νομοθεσία είναι βέβαια ένας σημαντικός φραγμός που δεν επιτρέπει σε άτομα την συμμετοχή στην αστική και πολιτική ζωή. Ωστόσο, ακόμη και όταν η νομοθεσία κατοχυρώνει τα σχετικά δικαιώματα, οι πόλεις που προσπαθούν να προωθήσουν την συμμετοχή αυτών των ατόμων συναντούν άλλες δυσκολίες, μεταξύ των οποίων:

- ▶ Αυξημένη έλλειψη εμπιστοσύνης των πολιτών στους δημόσιους θεσμούς που καταλήγει σε έλλειψη ενδιαφέροντος για την πολιτική και την συμμετοχή,
- ▶ Μια γενική έλλειψη γνώσης των δικαιωμάτων και της λειτουργίας των δημοκρατικών θεσμών,
- ▶ Γενικά, χαμηλά ποσοστά συμμετοχής των μεταναστών, προσφύγων, μειονοτικών ομάδων και ατόμων άσχετων με την πολιτική ζωή,
- ▶ Ρητορική μίσους, αυξημένος λαϊκισμός και διάδοση ξενοφοβικού δημόσιου λόγου, καλλιέργεια ρατσισμού, μισαλλοδοξία και παραβίαση των αξιών της ανοικτής κοινωνίας,
- ▶ Η διάδοση των διαδικτυακών συνεργασιακών πλατφόρμων που έχουν αναμφίβολα προετοιμάσει το έδαφος για επιρροή της εξουσίας από τους πολίτες, οι οποίοι ζητούν πολιτικές πρωτοβουλίες, αξιολόγηση των πολιτικών, επιβεβαίωση στοιχείων και πληθοπορισμό, όμως με τον κίνδυνο χαμηλότερης ποιότητας της συμμετοχής, με ένα είδος εύκολης ενασχόλησης με τα κοινά χωρίς ουσιαστική δέσμευση.

Αυτό οδήγησε το Συμβούλιο της Ευρώπης και το Δίκτυο Διαπολιτισμικών Πόλεων σε ένα ευρύτερο στοχασμό αναφορικά με τα εμπόδια για μια πιο ενεργή συμμετοχή όλων των πολιτών στη δημοκρατική διαδικασία, συμπεριλαμβανομένου του κοινωνικοοικονομικού αποκλεισμού και των αστικών διαχωρισμών. Το Συμβούλιο της Ευρώπης και η Επιτροπή Υπουργών συμπλήρωσαν πρόσφατα τους κανόνες για την συμμετοχή, υιοθετώντας μια πολύ προοδευτική Σύσταση σε σχέση με την συμμετοχή των δημοτών στην τοπική δημόσια ζωή³². Το καινοτομικό στοιχείο στο εν λόγω κείμενο είναι ο ορισμός του «δημότη» ως «οποιοδήποτε άτομο (συμπεριλαμβανομένων των αλλοδαπών κατοίκων όπου ενδείκνυται), το οποίο ανήκει στην τοπική κοινότητα. Η ταύτιση με την τοπική κοινότητα εξυπακούεται την ύπαρξη σταθερού συνδέσμου μεταξύ του ατόμου και της κοινότητας». Στην Σύσταση αναγνωρίζονται επίσης, ο συμπληρωματικός ρόλος του εκπροσώπου και της συμμετοχικής δημοκρατίας και η συμβολή αμφότερων σε ευσταθείς και χωρίς αποκλεισμούς κοινωνίες. Αξίζει να σημειωθεί ότι το κείμενο ορίζει την τοπική δημοκρατία ως ένα από τους ακρογωνιαίους λίθους της δημοκρατίας σε ευρωπαϊκές χώρες. Επιπλέον, αναγνωρίζεται ο «ηγετικός ρόλος» που διαδραματίζουν οι τοπικοί δημόσιοι θεσμοί στην προώθηση της συμμετοχής των πολιτών και στην εκ νέου εμπλοκή τους «σε νέους τρόπους με σκοπό να διατηρηθεί η νομιμότητα των διαδικασιών λήψης αποφάσεων». Εν κατακλείδι,

³² Βλέπετε: Σύσταση CM/Rec(2018)4 της Επιτροπής Υπουργών προς τα Κράτη Μέλη για την συμμετοχή των πολιτών στην τοπική δημόσια ζωή (21 Μαρτίου 2018)

συνηγορεί υπέρ της λήψης πρόσθετων μέτρων, ώστε να γίνει κατορθωτή η «πιο άμεση εμπλοκή των δημοτών στη διαχείριση τοπικών υποθέσεων, ενώ θα διασφαλίζεται η αποτελεσματικότητα και η αποδοτικότητα αυτής της διαχείρισης».

Εξάλλου, οι πόλεις μπορούν, θεωρητικά, να εξερευνούν και να δοκιμάζουν εναλλακτικούς τρόπους συμμετοχής, οι οποίες δημιουργούν ευκαιρίες για τα άτομα με διαφορετικό υπόβαθρο και εμπειρίες, ώστε να συνεργαστούν για να λάβουν, διαμορφώσουν και επηρεάσουν αποφάσεις που επιδρούν στην ζωή τους και διευκολύνουν την πρόσβαση σε αστικά και πολιτικά δικαιώματα των άνευ ιθαγένειας πολιτών. Αρκετές πόλεις, για παράδειγμα, εξετάζουν διάφορα μοντέλα «αστικής ιθαγένειας», λόγω νομικών υποχρεώσεων για ανθρωπιστικούς λόγους, αλλά και για να βελτιωθεί η ένταξη και η αποτελεσματικότητα της πολιτικής υλοποίησης. Για παράδειγμα, ο ισπανικός όρος *Radrón* παραπέμπει σε ένα κατάλογο όλων των ατόμων που ζουν σε μια πόλη και είναι καταχωρημένοι σε κάποιο δημοτολόγιο στο δημαρχείο της πόλης. Για την καταχώρηση χρειάζονται μόνο το διαβατήριο και το πιστοποιητικό κατοικίας, όμως όχι η άδεια παραμονής. Έτσι παρέχεται μια συμβολική τοπική ιδιότητα μέλους αλλά και μια τυπική πρόσβαση σε δημοτικές υπηρεσίες. Αρκετές ισπανικές πόλεις έχουν δοκιμάσει να αναβαθμίσουν αυτή την καταχώρηση σε μια σαφέστερη μορφή αστικής ιθαγένειας. Η πιο αποτελεσματική είναι η πόλη της Βαρκελώνης, η οποία τη χρησιμοποιεί ως βάση για να κτίσει μια ενιαία πολιτική, θεμελιωμένη στα ανθρώπινα δικαιώματα και στη διαπολιτισμικότητα.

Πιθανές ερωτήσεις

- ▶ Στην περίπτωση που η πόλη σας έχει υιοθετήσει ένα διαπολιτισμικό σχέδιο δράσης, είναι αυτό αποτέλεσμα διαδικασίας διαβούλευσης, συμπεριλαμβανομένων ατόμων με μεταναστευτικό / μειονοτικό υπόβαθρο;
- ▶ Έχει η πόλη σας εισαγάγει συμμετοχικούς μηχανισμούς, άλλους από το δικαίωμα ψήφου ή ένα διαβουλευτικό σώμα, ώστε να συμμετέχουν ισότιμα όλοι οι δημότες στη διαδικασία λήψης αποφάσεων, ανεξάρτητα από το μεταναστευτικό / μειονοτικό υπόβαθρό τους;
- ▶ Εποπτεύει η πόλη σας την συμμετοχή των δημοτών με μεταναστευτικό / μειονοτικό υπόβαθρο, στη διαδικασία λήψης αποφάσεων;
- ▶ Παίρνει μέτρα η πόλη σας για να διασφαλίσει ότι οι δημότες με μεταναστευτικό / μειονοτικό υπόβαθρο εκπροσωπούνται δίκαια σε βασικούς οργανισμούς και οργανώσεις, σε διοικητικά συμβούλια ή σε σώματα διοίκησης συνδικάτων, δημόσια σχολεία, επιτροπές εργαζομένων κλπ.;
- ▶ Έχει η πόλη σας εισαγάγει μηχανισμούς για να βεβαιώνεται ότι δεν παραβιάζεται η φυλετική ισοτιμία σε οργανώσεις που συμμετέχουν στη

διαδικασία λήψης αποφάσεων, αναφορικά με θέματα που άπτονται της ένταξης των δημοτών με μεταναστευτικό / μειονοτικό υπόβαθρο;

Στο **Σουόνσι** (HB), η συνεργασία και η διαβούλευση με δημότες είναι οι βασικές μέθοδοι της πόλης για προγραμματισμό και αξιολόγηση πολιτικών. Προτεραιότητες, σχέδια, προϋπολογισμός, κοινωνικές υπηρεσίες και αστική ζωή υπόκεινται σε διαδικασίες διαβούλευσης. Το Δημοτικό Συμβούλιο έχει ετοιμάσει αριθμό εργαλείων για διαβούλευση και συμμετοχή όλων των δημοτών στη διαδικασία λήψης αποφάσεων του Συμβουλίου:

- ▶ Η Στρατηγική Διαβούλευσης και Συμμετοχής συμβάλλει ώστε οι επαγγελματίες να συνεργάζεται με δημότες και χρήστες των υπηρεσιών.
- ▶ Η Επιγραμμική Ομάδα Διαλόγου του Σουόνσι αποτελείται από μια τράπεζα δεδομένων των δημοτών, με τους οποίους διαβουλεύεται τακτικά το Δημοτικό Συμβούλιο αναφορικά με τις υπηρεσίες του και τοπικά θέματα. Η ιδιότητα μέλους σε αυτή επικαιροποιείται συνεχώς, ώστε να δίνει σε όσο το δυνατό περισσότερα άτομα την ευκαιρία να συμμετέχουν. Στους πρόσφατους τομείς που είναι αντικείμενο διαβούλευσης περιλαμβάνονται, η ανάπτυξη του Κέντρου της Πόλης και οι προτεραιότητες για τον προϋπολογισμό του Συμβουλίου.
- ▶ Η «Swansea Reputation Tracker» είναι μια τρέχουσα τηλεφωνική έρευνα, την οποία έχει αναλάβει το Δημοτικό Συμβούλιο. Μήνα παρά μήνα, ζητείται από 180 άτομα να εκφράσουν την άποψή τους για το Δημοτικό Συμβούλιο, τις υπηρεσίες που προσφέρει, το προσωπικό του Συμβουλίου και την ικανοποίηση για την τοπική περιοχή τους. Οι πληροφορίες που συλλέγονται κάθε χρόνο χρησιμοποιούνται για να ενημερώνονται τα υπηρεσιακά σχέδια του Συμβουλίου και να υποβάλλονται ως μέρος των εποπτικών διαδικασιών της απόδοσής μας.

Το Δημοτικό Συμβούλιο συνεργάζεται με τον πληθυσμό διαφορετικού υποβάθρου μέσω ομάδων διαφορετικού υποβάθρου και δημόσιων συζητήσεων, όπως το 50+Network, το BME Forum ή το Φόρουμ για ΛΟΑΤ.

Για να επαυξηθεί όσο το δυνατό περισσότερη εκπροσώπηση, το Δημοτικό Συμβούλιο έχει ενεργοποιήσει κανάλια για να συμμετέχουν άτομα: στο πλαίσιο αυτοσχέδιων συνεδριών – μια ευκαιρία για όλους να εκφράσουν την άποψή τους, με μια πιο άτυπη διευθέτηση, ομαδικών επισκέψεων – είτε συνάντηση είτε άτυπη συζήτηση – ανάλογα με την προτίμηση της ομάδας, ανατροφοδότησης με ηλεκτρονικό ταχυδρομείο – ώστε τα άτομα να μπορούν να εκφράζουν την άποψή τους, χωρίς

να χρειάζεται να μιλήσουν στο ίδιο το Δημοτικό Συμβούλιο, επιγραμμικών ερευνών, μεγάλων συνομιλιών με παιδιά και νέους ανθρώπους, συναντήσεων φορέων / συμβουλευτικών σωμάτων.

Ενώ ετοιμάζει την τοπική στρατηγική συνοχής, το Δημοτικό Συμβούλιο οργάνωσε ομάδες εστίασης ενηλίκων – συμπεριλαμβανομένων και μεταναστών αλλά και ατόμων από ακροδεξιές παρατάξεις, για να μιλήσουν με εκείνους που ενδεχομένως αντιτίθενται στην στρατηγική συνοχής.

Παρόλο που δεν υπάρχει συμβούλιο νεολαίας, ο προϋπολογισμός διατίθεται για διαβουλεύσεις στα σχολεία, όπου τα παιδιά μπορούν να έχουν συνάντηση με διάφορους αξιωματούχους, για διάφορα θέματα. Η συμμετοχή των παιδιών και των νέων (CYP) προωθείται από την ομάδα συμμετοχής των παιδιών και των νέων ανθρώπων, η οποία ενεργεί ως κεντρικό σώμα, το οποίο εντοπίζει σχετικές ομάδες και άτομα που ίσως ενδιαφέρονται ή επωφελούνται από την συμμετοχή στις διαβουλεύσεις. Επίσης, καταγράφουν και αξιολογούν τον αντίκτυπο της συμμετοχής των νέων ανθρώπων σε ευκαιρίες που προσφέρονται / υποστηρίζονται από την ομάδα.

Η πόλη και η Κομητεία του Σουόνσι περιλαμβάνουν, επίσης, στις πολιτικές τους για στρατολόγηση, επιλογή τήρησης των αρχών «θετικής δράσης», όπως περιγράφεται στον Νόμο περί Ισότητας του 2010. Αυτή ισχύει όταν μια προκριματική κατάσταση προκύπτει μεταξύ δυο (ή περισσότερων) υποψηφίων με τα ίδια προσόντα και επιτρέπει στον εργοδότη να διευθετήσει συνάντηση σύμφωνα με ένα συγκεκριμένο προστατευόμενο χαρακτηριστικό του υποψηφίου, εάν υπάρχουν αποδείξεις υπο-εκπροσώπησης κάποιας ομάδας εντός του εργατικού δυναμικού (π.χ. ανεπαρκής αριθμός γυναικών σε ανώτατο επίπεδο στη Διοίκηση).

Στις ΗΠ, οι πόλεις χρησιμοποιούν τοπικές κάρτες ταυτότητας, με ένα από τα μεγαλύτερα σχέδια να υλοποιείται στη **Νέα Υόρκη**. Η κάρτα IDNYC εισήχθη στο 2014 από τον Δήμαρχο De Blasio, ως ένα αποδεκτό και ασφαλές έγγραφο, το οποίο δίνει σε όλους τους δημότες πρόσβαση στις υπηρεσίες της πόλης και δικαίωμα αποδοχής στα κτήρια της, όπως τα σχολεία. Μπορεί να παρουσιάζεται ως απόδειξη αναγνώρισης για κάποια συνάντηση με την αστυνομία και είναι αποδεκτό έντυπο αναγνώρισης για άνοιγμα τραπεζικού λογαριασμού σε επιλεγμένα χρηματοοικονομικά ιδρύματα, αλλά και σε οποιαδήποτε δημόσια βιβλιοθήκη της Νέας Υόρκης. Στα πρόσθετα οφέλη συγκαταλέγεται και η ευκαιρία υπογραφής αίτησης για δωρεάν κάρτα μέλους στα μεγάλα μουσεία, ζωολογικούς κήπους, αίθουσες συναυλιών και βοτανικούς κήπους της πόλης. Προσφέρει ακόμη έκπτωση

για αγορά εισιτηρίων κινηματογράφου, αθλητικών εκδηλώσεων, συνταγογράφηση φαρμάκων, κέντρα φυσικής κατάστασης και υγείας, υπεραγορές και όλες τις ατραξιόν της πόλης της Νέας Υόρκης. Τώρα την κατέχουν 1.3 εκατομμύρια άτομα. Η ιδέα είναι αντιγραφή από κάποιες ευρωπαϊκές πόλεις, συμπεριλαμβανομένων και του πιλοτικού προγράμματος «Züri-City Card» της **Ζυρίχης** (Ελβετία) ή την Αστική Κάρτα του Πολίτη του **Παρισιού** (Γαλλία).

Ένα από τα πιο επιτυχή προγράμματα στην καλύτερη πλατφόρμα του **Ρέικιαβικ** (Ισλανδία) είναι το πρόγραμμα «Η Γειτονιά Μου» (παλιότερα «Οι Καλύτερες Γειτονιές»). Το πρόγραμμα «Η Γειτονιά Μου» είναι ένα ετήσιο, συμμετοχικό, προϋπολογιστικό πρόγραμμα, σε συνεργασία με τις Δημοτικές Αρχές του Ρέικιαβικ. Το πρόγραμμα τρέχει από το 2011, με 450 εκ ισλανδικές κορώνες (= 3εκ ευρώ) να διατίθενται κάθε χρόνο για ιδέες από τους δημότες, ως προς τον τρόπο βελτίωσης των διαφόρων γειτονιών του Ρέικιαβικ.

Για την περίοδο 2012-2017 έχουν εγκριθεί στο πρόγραμμα «Η Γειτονιά Μου», 608 ιδέες δημοτών. Το αποτέλεσμα είναι χιλιάδες δημότες να επηρεάζουν ουσιαστικά το περιβάλλον τους. Η βελτίωση όλων των γειτονιών στο Ρέικιαβικ μέσα στο πλαίσιο του προγράμματος «Η Γειτονιά Μου» είναι ορατή.

Το 2017 η πόλη αποφάσισε να συλλέξει ιδέες πάνω σε πληθοποριστική βάση, με σκοπό να χαράξει με αυτό τον συνεργασιακό τρόπο, την εκπαιδευτική πολιτική της πόλης για ένα Καλύτερο Ρέικιαβικ. Ήταν η πρώτη φορά που μια τρέχουσα κυβερνητική πολιτική στην Ισλανδία υλοποιείτο πάνω σε πληθοποριστική βάση.

ΕΡΓΑΛΕΙΟΘΗΚΗ

Συνυπάρχοντας, σε δημοκρατίες χωρίς αποκλεισμούς: πώς μπορεί η διαπολιτισμική προσέγγιση να προωθήσει την συμμετοχή σε κοινωνίες ετερόκλητων ατόμων.

Αστική Ιθαγένεια: δημιουργία χώρων, όπου να μπορούν να ανήκουν και όσοι δεν έχουν χαρτιά.

Συμμετοχικές και διαβουλευτικές δημοκρατικές στρατηγικές για τη Διαπολιτισμική Πόλη: εμπλοκή μεταναστών και αλλοδαπών δημοτών στην τοπική πολιτική ζωή.

3. Καταπολέμηση διακρίσεων

Γίνονται διακρίσεις όταν τα άτομα αντιμετωπίζονται λιγότερο ευνοϊκά συγκριτικά με κάποια άλλα άτομα, τα οποία βρίσκονται σε μια προσομοιάζουσα κατάσταση, μόνο επειδή ταυτίζονται ή θεωρείται ότι ταυτίζονται με κάποια ομάδα ή κατηγορία ατόμων ή επειδή

άτομα σε διαφορετική κατάσταση υπόκεινται σε τυποποιημένους κανόνες σύμφωνα με τους οποίους δεν λαμβάνεται υπόψη η δική τους ειδική κατάσταση. Κάποια άτομα ενδέχεται να δέχονται διάκριση εναντίον τους, λόγω ηλικίας, αναπηρίας, εθνότητας, καταγωγής, πολιτικού πιστεύω, φυλής, θρησκείας, φύλου, φυλετικής ταυτότητας, σεξουαλικού προσανατολισμού, γλώσσας, κουλτούρας ή και πολλών άλλων λόγων. Οι διακρίσεις που συχνά είναι το αποτέλεσμα των προκαταλήψεων που έχουν οι άνθρωποι, καθιστούν τους υποβαλλόμενους σε αυτές, αδύναμους, εμποδίζοντας τους: να γίνουν ενεργοί δημότες, να αναπτύξουν τις δεξιότητές τους και σε πολλές περιπτώσεις να έχουν πρόσβαση στην εργασία, εκπαίδευση ή στέγη. Οι τρόποι καταπολέμησης και η διατύπωση κατά των διακρίσεων ποικίλουν, εφόσον απορρέουν διαφορετικών εθνικών νομικών συστημάτων.

Το Δίκτυο Διαπολιτισμικών Πόλεων υιοθετεί μια αγωνιστική προσέγγιση κατά των διακρίσεων και υπέρ της κατανόησης πέραν της φυλής, με σκοπό να συμπεριλάβει όλες τις μορφές διαφορετικότητας³³, βάσει των δικαιωμάτων. Επίσης, η προσέγγιση της καταπολέμησης των διακρίσεων είναι διαπλαστική και ρεαλιστική, εφόσον προκαταλήψεις και διακρίσεις μπορούν να αναπτυχθούν, παρά τις προστατευτικές νομοθεσίες, όπου υπάρχει φυλετικός διαχωρισμός ή έλλειψη επικοινωνίας και διάλογος ανάμεσα στα άτομα. Οι διαπολιτισμικές πόλεις δημιουργούν ευκαιρίες και συνθήκες για άτομα και οργανισμούς,

33 Βλέπετε Πρωτόκολλο 12 στην Σύμβαση για την προστασία των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και των Θεμελιωδών Ελευθεριών, 2000. Ο Χάρτης των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων, της ΕΕ, 2000.

ώστε να βιώσουν τα πλεονεκτήματα που επιφέρει η διαφορετικότητα στην καθημερινότητα και να καταστήσουν αυτά τα πλεονεκτήματα σαφή και διεξοδικά για όλους. Για παράδειγμα, πέραν της δημιουργίας νομικών και διοικητικών δομών για υποστήριξη των θυμάτων, ανίχνευση και εισήγηση θεραπείας στις συστημικές διακρίσεις, το Δίκτυο Διαπολιτισμικών Πόλεων εργάζεται αρκετά χρόνια για την ανάπτυξη και τη διάδοση μεθοδολογίας ενάντια στη φημολογία, ένα στρατηγικό εργαλείο που εστιάζει στον τρόπο με τον οποίο δημιουργούνται στερεότυπα και προκαταλήψεις και πάνω απ' όλα στον τρόπο με τον οποίο, τα στερεότυπα και οι προκαταλήψεις μπορούν να περιοριστούν, όπως και ο αρνητικός αντίκτυπός τους, ώστε να προληφθούν οι διακρίσεις και να προωθηθεί μια πιο θετική αλληλεπίδραση ανάμεσα στα άτομα με διαφορετικό υπόβαθρο.

Η διαπολιτισμική πόλη διαβεβαιώνει ότι έχει γίνει κάθε προσπάθεια για την καταπολέμηση των διακρίσεων σε όλες τις πολιτικές, προγράμματα και δραστηριότητές της. Η πόλη συνεργάζεται με αξιωματούχους, τη Διοίκηση, εκπαιδευτικούς και πολιτισμικούς οργανισμούς, αξιωματικούς της αστυνομίας και της ασφάλειας, καθώς επίσης και οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών, αλλά και άλλους οργανισμούς που δραστηριοποιούνται κατά των διακρίσεων και προσφέρουν υποστήριξη και αποκατάσταση στα θύματα. Επίσης, ζητείται από τους επαγγελματίες να εστιάζουν όχι μόνο στις αλληλεπιδράσεις μεταξύ πλειοψηφιών και μειονοτήτων, αλλά και εντός ομάδων με διαφορετικό υπόβαθρο, όπου ενδέχεται να υπάρχουν συγκεκαλυμμένες διαδικασίες ανισότητας και αδικίας. Επιπλέον, η πόλη συλλέγει δεδομένα για τις διακρίσεις και παρακολουθεί τις επιπτώσεις από τις διάφορες πολιτικές και προγράμματα. Στη Βαρκελώνη, το Γραφείο κατά των Διακρίσεων (OND) είναι η μόνη υπηρεσία, την οποία διαχειρίζεται το Δημοτικό Συμβούλιο της πόλης για τους δημότες και τις οργανώσεις, με σκοπό να τεκμηριώνει, λαμβάνει πληροφορίες, εκπαιδεύει και παρέχει συμβουλές αναφορικά με εγκλήματα και τη ρητορική μίσους. Η υπηρεσία του Δήμου συλλέγει δεδομένα για να δώσει μια καλύτερη εικόνα αναφορικά με την κατάσταση στην πόλη, αλλά και για να ενεργοποιήσει μηχανισμούς σε σχέση με επίσημες αναφορές με αντικείμενο εγκλήματα και ρητορική μίσους, μηνύοντας δε τους υπεύθυνους σε αρκετές υποθέσεις, εάν κρίνεται αναγκαίο. Θα δημιουργηθεί επίσης και Παρατηρητήριο Εγκλημάτων και Ρητορικής Μίσους και θα διοργανώνονται επιμορφωτικά σεμινάρια σε αυτό τον τομέα για τους δημοτικούς υπαλλήλους, αλλά και της Αστυνομίας της πόλης. Ανάμεσα σε άλλα μέτρα συγκαταλέγονται: η ενθάρρυνση των σχολείων να γιορτάζουν την Παγκόσμια Ημέρα για την Εξάλειψη των Φυλετικών Διακρίσεων. Επιπλέον, η διαπολιτισμική πόλη ενημερώνει ευρέως για τους κινδύνους που ελλοχεύουν για την κοινωνική συνοχή, την ποιότητα ζωής και την τοπική οικονομία, οι διακρίσεις.

Συνιστάται στις διαπολιτισμικές πόλεις να:

- ▶ Δημιουργούν γενικές δομές κατά των διακρίσεων, οι οποίες μπορούν να κατανοήσουν και να διαχειριστούν αυτές τις διακρίσεις που γίνονται για οποιονδήποτε λόγο, ο οποίος αναφέρεται στο Πρωτόκολλο 12 της Ευρωπαϊκής Σύμβασης για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα, να στηρίξουν τα θύματα και να ανιχνεύσουν, να επιβεβαιώσουν και να εισηγηθούν θεραπείες κατά των συστημικών διακρίσεων,
- ▶ Καλλιεργούν τις δεξιότητες των δημοσίων υπαλλήλων και αιρετών αξιωματούχων – για να αντιμετωπίσουν όλες τις μορφές διάκρισης, συμπεριλαμβανομένου και ό,τι μπορεί να αποτελεί ιδιαιτερότητα κάποιας πόλης (π.χ. παραδοσιακές μειονότητες και γλώσσες),
- ▶ Παρέχουν αστική παιδαγωγική για τα ανθρώπινα δικαιώματα, τον διαπολιτισμικό διάλογο & πολλές ταυτότητες και να προλαμβάνουν τις διάφορες διακρίσεις μέσω του επίσημου δημόσιου διαλόγου, της μη τυπικής εκπαίδευσης, των συνεργασιών με ΜΚΟ, των κοινωνικών μέσων και των στρατηγικών ενάντια στη φημολογία,
- ▶ Σχεδιάζουν διατομεακές δραστηριότητες, με την συμμετοχή οργανώσεων, των οποίων οι στόχοι κατά των διακρίσεων ποικίλουν, με σκοπό να ευαισθητοποιήσουν αναφορικά με διάφορες και σύνθετες διακρίσεις και να σχεδιάζουν αποτελεσματικές στρατηγικές, οι οποίες δημιουργούν συνέργειες ανάμεσα σε διάφορες οργανώσεις προάσπισης.

Πιθανές ερωτήσεις

- ▶ Έχει η πόλη σας διενεργήσει συστημική επανεξέταση όλων των δημοτικών κανόνων και κανονισμών εντοπισμού μηχανισμών που μπορούν να διακρίνουν τους δημότες με μεταναστευτικό / μειονοτικό υπόβαθρο;
- ▶ Έχει η πόλη σας καταστατικό χάρτη ή άλλο δεσμευτικό έγγραφο, το οποίο να απαγορεύει τις διακρίσεις κατά ατόμων ή ομάδων ατόμων, λόγω φυλής, χρώματος, γλώσσας, θρησκείας, εθνικότητας, εθνικής / εθνοτικής καταγωγής, φύλου, φυλετικής ταυτότητας ή σεξουαλικού προσανατολισμού;
- ▶ Διαθέτει η πόλη σας ειδική υπηρεσία, η οποία να παρέχει συμβουλές και να προσφέρει στήριξη στα θύματα διακρίσεων;
- ▶ Η πόλη σας εποπτεύει / διερευνά τακτικά το εύρος και τη μορφή διακρίσεων που γίνονται εκεί;
- ▶ Διαχειρίζεται η πόλη σας εκστρατείες κατά των διακρίσεων ή προβαίνει με άλλους τρόπους σε ενημέρωση για τις διακρίσεις;

Το **Παρίσι** (Γαλλία) έχει δημιουργήσει το Δίκτυο Παρακολούθησης Διακρίσεων *RéPaRe (Le Réseau de repérage des discriminations)*. Το πρόγραμμα RÉPaRe αποσκοπεί στη «μετατροπή του αόρατου σε ορατό», με άλλα λόγια αποσκοπεί στην αποκάλυψη των πολυάριθμων περιπτώσεων διακρίσεων που συχνά περνούν απαρατήρητες και στην αντιμετώπισή τους, κινητοποιώντας τις υπηρεσίες του Δήμου της πόλης και τους εταίρους. Επαγγελματίες που συνεργάζονται με τους Παριζιάνους υποστηρίζονται με σκοπό να εντοπίζουν περιπτώσεις διακρίσεων και να προωθούν πρόσβαση στα δικαιώματα των θυμάτων, καθότι πολύ συχνά το κοινό – και κάποτε οι ίδιοι οι επαγγελματίες – δεν γνωρίζουν ότι κάποιες δράσεις ίσως είναι έκνομες. Το δίκτυο εμπλέκει πολλούς εταίρους: παρόχους νομικών υπηρεσιών, ενώσεις, υπηρεσίες απασχόλησης, φορείς νεολαίας, γραφείς του δημοσίου, κοινωνικούς λειτουργούς, δημαρχεία, δικαστικούς θεσμούς. Οι επαγγελματίες που εργάζονται στον κοινωνικό & νομικό τομέα και στον τομέα απασχόλησης, πρέπει να είναι σε θέση να: αναγνωρίζουν περιπτώσεις διακρίσεων, να αναφέρουν αυτές τις περιπτώσεις, να γνωρίζουν πώς να αντιδράσουν σε αυτές, να γνωρίζουν πώς να διαχειριστούν με ασφάλεια τον δράστη, την ίδια την περίπτωση, αλλά και πώς να στηρίξουν το θύμα, να ενεργήσουν προληπτικά έναντι του κινδύνου διακρίσεων ή της συνέργειας σε διακρίσεις και να προωθούν κουλτούρα ισότητας.

Το Δημοτικό Συμβούλιο της πόλης της **Βαρκελώνης** (Ισπανία) έχει υιοθετήσει ένα **δημοτικό σχέδιο για την καταπολέμηση της ισλαμοφοβίας**, ένα πρωτοπόρο μέτρο των δημοτικών Αρχών που αποσκοπεί στην εγγύηση της κοινωνικής συνοχής και στην προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Το σχέδιο έχει συζητηθεί και εγκριθεί στο πλαίσιο μιας διαδικασίας με την συμμετοχή ογδόντα ατόμων, συμπεριλαμβανομένων ειδικών για τα ανθρώπινα δικαιώματα και την καταπολέμηση των διακρίσεων, εξειδικευμένο προσωπικό του Δήμου, κοινωνικούς φορείς και οργανώσεις από την μουσουλμανική κοινότητα.

Το σχέδιο εισάγει 28 μέτρα και αποσκοπεί στην υποστήριξη των πιο ευάλωτων θυμάτων της ισλαμοφοβίας, τις γυναίκες. Στην επαρχία της Βαρκελώνης, τα εγκλήματα μίσους που αναφέρθηκαν σημείωσαν αύξηση κατά 19% το 2015 συγκριτικά με το 2014 και 40% συγκριτικά με το 2013.

Το Γραφείο κατά των Διακρίσεων (OND) έχει καταστεί η βασική υπηρεσία για πολίτες και οργανώσεις, την οποία διαχειρίζεται το Δημοτικό Συμβούλιο της πόλης με σκοπό την τεκμηρίωση, την συλλογή πληροφοριών, την επιμόρφωση και την παροχή συμβουλών αναφορικά με τα εγκλήματα και τη ρητορική μίσους. Η υπηρεσία του Δήμου συλλέγει

πληροφορίες για να έχει μια καλύτερη εικόνα της κατάστασης στην πόλη, να ενεργοποιεί μηχανισμούς για επίσημες αναφορές εγκλημάτων και ρητορικής μίσους, μηνύοντας τους υπεύθυνους σε αρκετές περιπτώσεις, εάν κρίνεται αναγκαίο.

Επίσης, πρέπει, να δημιουργηθεί το Παρατηρητήριο Εγκλημάτων και Ρητορικής Μίσους και να διοργανώνονται σχετικά επιμορφωτικά σεμινάρια για τους δημοτικούς υπαλλήλους, συμπεριλαμβανομένης και της Αστυνομίας της πόλης. Άλλα μέτρα είναι η ενθάρρυνση των σχολείων να γιορτάζουν την Παγκόσμια Ημέρα για την Εξάλειψη των Φυλετικών Διακρίσεων.

Το 2018, το Δίκτυο Διαπολιτισμικών Πόλεων του **Μιλάνου**, του **Παλέρμου** και του **Τορίνο** (Ιταλία), με εκείνο του Albano Laziale και την τεχνική υποστήριξη του Διεθνούς Ινστιτούτου Οικονομικής Συνεργασίας – ICEI, της Διεθνούς Αμνηστίας – AMMI, αλλά και την Κοινοπραξία για Έρευνα και Δια Βίου Μάθηση του Τορίνο – COREP, εγκαινίασαν το πρόγραμμα #iorispetto (σέβομαι).

Το πρόγραμμα προωθούσε ευαισθητοποίηση των πολιτών και έμπρακτη υποστήριξη για τη δημιουργία μιας κοινωνίας με λιγότερους αποκλεισμούς. Η μεθοδολογία του συνέδεε επιμόρφωση των εκπαιδευτικών, διαπολιτισμικούς διαμεσολαβητές και εθελοντές, εργαστήρια στα σχολεία και εν κατακλείδι, πρωτοβουλίες ενεργούς ιθαγένειας, με τη χρήση συμμετοχικών μεθοδολογιών και την εμπλοκή όλων των προσωπικοτήτων σε τοπικό επίπεδο.

Το πρόγραμμα #IORISPETTO αποσκοπούσε στην ευαισθητοποίηση της κοινωνίας, των νέων ανθρώπων και των διδασκομένων, αναφορικά με την κουλτούρα των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, της δικαιοκρατίας και της δικαιοσύνης, με κατανόηση των μηχανισμών της διαπροσωπικής επικοινωνίας και της επικοινωνίας στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης, τα οποία δίνουν τη δυνατότητα υπέρβασης των διακρίσεων και της ρητορικής μίσους. Επιπλέον, το πρόγραμμα υλοποίησε την στρατηγική του Συμβουλίου της Ευρώπης ενάντια στη φημολογία, μια μεθοδολογία για την καταπολέμηση της διασποράς αβάσιμης, μισαλλόδοξης και με διακρίσεις φημολογίας, καθώς και προκαταλήψεων.

Το πρόγραμμα διήρκεσε 18 μήνες (από 1 Μαρτίου 2018 μέχρι 31 Αυγούστου 2019) και περιλάμβανε δραστηριότητες σε 300 τάξεις σε 80 πόλεις της Ιταλίας, ενώ η στρατηγική ενάντια στη φημολογία υλοποιήθηκε σε 4 στοχευμένες πόλεις (Τορίνο, Μιλάνο, Albano Laziale, Παλέρμο).

ΕΡΓΑΛΕΙΟΘΗΚΗ

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή κατά του Ρατσισμού και της Μισαλλοδοξίας (ECRI) είναι το ανεξάρτητο εποπτικό

σώμα για τα ανθρώπινα δικαιώματα του Συμβουλίου της Ευρώπης, το οποίο ειδικεύεται στην καταπολέμηση του αντισημιτισμού, των διακρίσεων, του ρατσισμού, της θρησκευτικής μισαλλοδοξίας και της ξενοφοβίας. Η ECRI επεξεργάζεται Συστάσεις υπό το πρίσμα μιας Γενικής Πολιτικής (GPR), η οποία απευθύνονται στις κυβερνήσεις όλων των Κρατών Μελών. Επεξεργάζεται επίσης και ενδεδειγμένες κατευθυντήριες γραμμές, τις οποίες καλούνται να χρησιμοποιούν οι λαμβάνοντες αποφάσεις, όταν καταρτίζουν εθνικές στρατηγικές και χαράσσουν πολιτικές σε διάφορους τομείς.

Μεθοδολογία και εγχειρίδιο ενάντια στη φημολογία

4. Καλωσόρισμα νεοαφιχθέντων

Τα άτομα που φθάνουν στην πόλη για μια παρατεταμένη διαμονή (όποιες κι αν είναι οι περιστάσεις) είναι πιθανόν να βρεθούν αποπροσανατολισμένοι και σε ανάγκη κάθε μορφής υποστήριξης. Ο βαθμός, στον οποίο μπορούν να συντονιστούν και να χορηγηθούν αποτελεσματικά αυτά τα διάφορα μέτρα υποστήριξης, θα επηρεάσει σημαντικά τον τρόπο με τον οποίο κάποιος εγκαθίσταται και ενσωματώνεται. Αυτό που συχνά παραβλέπεται αλλά επηρεάζει άρδην τις διαπολιτισμικές σχέσεις, είναι κατά πόσο ο υπόλοιπος πληθυσμός της πόλης είναι προετοιμασμένος και δεκτικός να υποδεχθεί νεοαφιχθέντες, ως κατοίκους και δημότες ή, σε αντίθετη περίπτωση, κατά πόσο είναι συνηθισμένος να αντιμετωπίζει τους νεοαφιχθέντες ως ξένους που αποτελούν ισχυρή απειλή. Και πάλι, το μήνυμα για τη διαφορετικότητα, το οποίο διοχετεύουν οι Αρχές, δια της οδού της επικοινωνίας ή με συγκεκριμένες δράσεις, είναι αυτό που καθορίζει σε κάποιο βαθμό την στάση απέναντι στους νεοαφιχθέντες.

Πιθανές ερωτήσεις

- ▶ Διαθέτει η πόλη σας κάποιο αποκλειστικό οργανισμό, υπηρεσία, άτομο ή διαδικασία για να υποδέχεται νεοαφιχθέντες;

- ▶ Διαθέτει η πόλη σας κάποιο ενιαίο σύστημα, προσαρμοσμένο στα της πόλης, για παροχή πληροφοριών και υποστήριξης στους νεοαφιχθέντες;
- ▶ Στηρίζουν οι διάφορες υπηρεσίες και οργανισμοί της πόλης συγκεκριμένες ομάδες νεοαφιχθέντων, κατά την άφιξή τους;
- ▶ Προσφέρει η πόλη σας στους πρόσφυγες, συγκεκριμένα μαθήματα υποδοχής και ενσωμάτωσης;

Η Οξφόρδη (ΗΒ) μετατρέπει μια νομική τυπική διαδικασία σε μια γιορταστική εκδήλωση συνάντησης πολιτισμών.

Η Υπηρεσία Καταγραφής Oxfordshire αναζητά τρόπους συμμετοχής της τοπικής κοινότητας στις τελετές απόκτησης ιθαγένειας και πολιτογράφησης και προς τον σκοπό αυτό, συνεργάζεται με σχολεία. Έτσι, τα σχολεία πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης διαθέτουν τις χορωδίες τους για να τραγουδούν σε τελετές που πραγματοποιούνται εβδομαδιαία στην Αίθουσα του Συμβουλίου στην Οξφόρδη. Προσκαλούνται επίσης και Μέλη του Κοινοβουλίου. Για να προσελκύσει περισσότερα σχολεία στις τελετές ιθαγένειας, το Δημοτικό Συμβούλιο παρήγγειλε ένα DVD για να δώσει στους νέους πολίτες μια ιδέα για το τι συνεπάγεται η τελετή ιθαγένειας. Το DVD 7λεπτης διάρκειας έχει αποδειχθεί πολύ χρήσιμο, εφόσον προβάλλει το προφίλ των τελετών ιθαγένειας στο Δημοτικό Συμβούλιο αλλά και σε ολόκληρη την Κομητεία. Οι μαθητές και οι εκπαιδευτικοί σχολίασαν πόσο απολαμβάνουν να συμμετέχουν και πόσο συγκινητικές ήταν οι τελετές ιθαγένειας.

Ο Δήμος του Μόντρεαλ (Καναδά) εκπόνησε ένα [Σχέδιο Δράσης 2018-2021](#) για την ένταξη, ώστε να ενσωματώσει κοινωνικά τους νεοαφιχθέντες, με περίπου τριάντα μέτρα, κατανεμημένα σε

τέσσερις βασικές δέσμες. Η πρώτη δέσμη αφορά στις δημοτικές Αρχές που γίνονται παράδειγμα εξωστρέφειας, ασφάλειας και συμμετοχικότητας. Η δεύτερη δέσμη εστιάζει στην παροχή υπηρεσιών κοινωνικής ενσωμάτωσης και ένταξης, ενώ η τρίτη απευθύνεται σε εκείνους που συμμετέχουν στη διαδικασία απασχόλησης και στην κοινωνία των πολιτών και επιδιώκει να βελτιώσει τις ικανότητές τους για υποδοχή και ένταξη. Η τελευταία δέσμη αφορά στην προστασία και στην πρόσβαση σε υπηρεσίες, μεταναστών χωρίς νομικό καθεστώς ή μεταναστών με αβέβαιο καθεστώς. Εν κατακλείδι, οι δημοτικές Αρχές θέλουν να προωθήσουν την συμμετοχή των νεοαφιχθέντων στην οικονομία, να διασφαλίσουν τον σεβασμό των δικαιωμάτων τους, να μειώσουν το χάσμα στα ποσοστά ανεργίας μεταξύ μεταναστών και γηγενών Καναδών και να διευκολύνουν τους μετανάστες στην εξεύρεση ευπρεπούς και προσιτής στέγης.

Ο Δήμος του Μόντρεαλ αποφάσισε να μην αυτοαποκαλείται πια «πόλη καταφύγιο» και αντ' αυτού να αυτοπεριγράφεται ως «μια υπεύθυνη πόλη που σέβεται τις δεσμεύσεις της, δίνοντας έμφαση σε δράσεις για να προστατεύσει ολόκληρο τον πληθυσμό του Μόντρεαλ, ανεξαρτήτως καθεστώτος, χωρίς φόβο».

ΕΡΓΑΛΕΙΟΘΗΚΗ

Προσφυγικές πολιτικές για τη διαπολιτισμική πόλη
Άφιξη προσφύγων στην πόλη σας: Υποχρεωτική καταγραφή

5. Εκπαίδευση

Η στάση απέναντι στην κουλτούρα, φυλή, πολιτισμική υπεροχή και πλουραλισμό, καθώς και οι πολιτισμικές δεξιότητες και η περιέργεια που διαμορφώνεται από την παιδική ηλικία. Το σχολείο ασκεί ισχυρή επιρροή και έχει τη δυνατότητα είτε να καλλιεργήσει είτε να αμφισβητήσει με διάφορους τρόπους: μέσα από το φυσικό, παιδαγωγικό και κοινωνικό περιβάλλον που δημιουργεί, την καθοδήγηση που παρέχει και τις αξίες και τη γνώση που διαποτίζει. Οι εκπαιδευτικοί θεωρούνται δυναμικοί εκπρόσωποι της αλλαγής, εκπαιδεύοντας τον «παγκόσμιο» διδασκόμενο και κτίζοντας μια κοινωνία χωρίς αποκλεισμούς. Ωστόσο, στις πλείστες περιπτώσεις, οι εκπαιδευόμενοι, των οποίων η καταγωγή είναι όλο και διαφορετικότερου εθνικού υποβάθρου, διδάσκονται από γηγενείς μονόγλωσσους επαγγελματίες.

Πώς μπορεί ένα διαπολιτισμικό σχολείο να ασκήσει επιρροή στην ευρύτερη κοινότητα και, ιδιαίτερα, πώς μπορεί το σχολείο να εμπλέξει στην εκπαιδευτική διαδικασία, τους γονείς με διαφορετικό εθνικό υπόβαθρο και να συμβάλει στην ενίσχυση του κοινωνικού ιστού της κοινότητας, είναι κάποιες από τις ερωτήσεις που μια διαπολιτισμική πόλη θα πρέπει να απαντήσει.

Υπό κανονικές συνθήκες και κατά συνέπεια του διαπολιτισμικού ελέγχου στον τομέα της εκπαίδευσης, οι πρωτοβουλίες για να ενισχυθεί η διαπολιτισμική επίδραση του σχολικού συστήματος δεν θα περιορίζονται σε μεμονωμένα προγράμματα, αλλά θα ασχοληθούν με ένα ευρύ φάσμα δεδομένων και συνιστωσών – από τη διαφορετικότητα του εκπαιδευόμενου και των διδασκόντων μέχρι την εξωτερική εμφάνιση των σχολικών μονάδων, το εκπαιδευτικό υλικό και τις σχέσεις μεταξύ σχολείων και της ευρύτερης κοινότητας.

Πιθανές ερωτήσεις

- ▶ Έχει η πόλη σας πολιτική υπέρ της συναναστροφής στα σχολεία ανάμεσα σε άτομα διαφορετικού εθνικού / πολιτισμικού υποβάθρου;
- ▶ Υλοποιούν τα σχολεία διαπολιτισμικά προγράμματα;
- ▶ Υπάρχουν σχολεία που καταβάλλουν μεγάλες προσπάθειες για να εμπλέξουν στην σχολική ζωή γονείς με μεταναστευτικό / μειονοτικό υπόβαθρο (εκτός από την πρόσκληση προς τους γονείς για να συναντήσουν τους εκπαιδευτικούς);
- ▶ Αντικατοπτρίζει το εθνικό / πολιτισμικό υπόβαθρο των εκπαιδευτικών στα σχολεία την σύνθεση του πληθυσμού της πόλης;
- ▶ Αποτελεί η «διαπολιτισμική ικανότητα» μέρος του σχολικού προγράμματος ή αντικείμενο ειδικών σχεδίων εκτός σχολικού προγράμματος;
- ▶ Διαθέτουν οι εκπαιδευτικοί στα σχολεία την κατάλληλη εκπαίδευση για διαπολιτισμικές ικανότητες;

Εισηγήσεις

Για να προωθηθεί αποτελεσματικά η διαπολιτισμική ικανότητα, πρέπει τα σχολεία να κάνουν μια ολιστική προσέγγιση – όχι μόνο με το σχολικό πρόγραμμα. Αυτό μπορεί να γίνει ως ακολούθως:

- ▶ Τάξεις εκμάθησης της μητρικής γλώσσας (ή επικύρωση της γνώσης της μητρικής γλώσσας),
- ▶ Ισχυρή συνεργασία με τους γονείς και εμπλοκή τους στις σχολικές πολιτικές και στην σχολική ζωή, ειδικά μέτρα για να προσεγγιστούν και να εμπλακούν οι μετανάστες γονείς, άτυποι τρόποι προσέγγισης των γονέων: ένα σχολείο αποφάσισε να κάνει ένα πείραμα, αποστέλλοντας πρόσκληση σε γονείς με ανοικτή καρτ ποστάλ αντί εντός φακέλου, επειδή συχνά οι γονείς δεν άνοιγαν επίσημους φακέλους. Ο αριθμός απαντήσεων ήταν κατά πολύ μεγαλύτερος του αναμενόμενου.
- ▶ Σύνδεσμοι για σχολεία άλλων θρησκευμάτων (στην περίπτωση σχολείων βάσει θρησκείας),
- ▶ Εθνική διαφορετικότητα εκπαιδευτικών,
- ▶ Αλληλεπίδραση με την τοπική κοινότητα,

- ▶ Διαπολιτισμικά προγράμματα,
- ▶ Κοινωνική συναναστροφή μαθητών με διαφορετικό εθνικό υπόβαθρο,
- ▶ Αναπαραστάσεις της διαφορετικότητας με σχέδια / διακόσμηση στο εσωτερικό του σχολείου,
- ▶ Εκπαιδευτική διαδικασία και πρόγραμμα: μάθημα θρησκευτικών (κοινωνιολογίας και ιστορίας της θρησκείας), διαπολιτισμική γωνιά σε όλα τα μαθήματα, όχι μόνο στις ανθρωπιστικές επιστήμες, προσέγγιση του μαθήματος της ιστορίας από πολλές οπτικές γωνιές,
- ▶ Ενθάρρυνση των μαθητών μεταναστευτικού υποβάθρου να συμμετέχουν ενεργά στις δημοκρατικές διαδικασίες του σχολείου,
- ▶ Διαπολιτισμική εκπαίδευση για το διδακτικό προσωπικό,
- ▶ Καθοδήγηση από συμμαθητές.

εκπαίδευσης που απαιτείται για εξασφάλιση θέσης σε Πανεπιστήμιο. Αυτό έδωσε τη δυνατότητα σε πολλούς νέους από την επαρχία, να αποκτήσουν πρόσβαση στην ανώτατη εκπαίδευση. Το σχολείο προσπαθεί επίσης να πάρει πίσω μαθητές, φερόμενους ως μη επιθυμούντες να φοιτήσουν, προσφέροντας τους κάποια μαθήματα, τα οποία διδάσκονται στη μητρική τους γλώσσα (είτε Τουρκικά είτε Αραβικά) από δασκάλους με την ίδια μητρική γλώσσα. Αυτή η πρωτοβουλία στέφθηκε με επιτυχία ανάμεσα στους γονείς, επειδή για πρώτη φορά ένιωσαν αποδεκτοί με τη δική τους πολιτισμική ταυτότητα και εθνική γλώσσα. Στην συνέχεια, αυτό οδήγησε σε μια θετικότερη προσέγγιση του γερμανικού σχολείου. Είναι σημαντικό να υπογραμμιστεί ότι το Campus Rütli δεν είναι μεμονωμένο πρόγραμμα, αλλά βασίζεται στη γενική στρατηγική διαπολιτισμικής κοινωνικής ενσωμάτωσης της γειτονιάς.

Το σχολείο Campus Rütli στο **Βερολίνο** (Γερμανία), στο οποίο φοιτούν κατά πλειοψηφία παιδιά μεταναστευτικού υποβάθρου, είχε κάποτε τη φήμη του σχολείου «των αποτυχημένων», όπου σημειώνονταν επεισόδια βίας. Όμως, η κατάσταση έχει αλλάξει εντελώς και τώρα είναι κέντρο αριστείας. Στο σχολείο φοιτούν τώρα παιδιά ηλικία 6-18, διαθέτει κέντρο ημερήσιας φροντίδας, κέντρο νεότητας και αθλητικό κέντρο. Η δράση των εκπαιδευτικών, δασκάλων και συμβούλων είναι συντονισμένη, ώστε να παρέχει τη μέγιστη δυνατή υποστήριξη σε γονείς, παιδιά και νέους που επίσης καλούνται να συμμετέχουν στη λήψη αποφάσεων για εκπαιδευτικά θέματα και γενικά για την σχολική ζωή. Πολιτισμική διαφορετικότητα και πολυγλωσσία αντιμετωπίζονται ως θετικές ευκαιρίες και καλλιεργούνται. Τα Τουρκικά και τα Αραβικά είναι, για παράδειγμα έγκυρες γλώσσες για τις εξετάσεις Arbitur, δηλαδή την εξέταση στο τέλος της λυκειακής

ΕΡΓΑΛΕΙΟΘΗΚΗ:

Με τη βοήθεια 30 εκπαιδευτικών, διευθυντών σχολείων και ειδικών από ολόκληρη την Ευρώπη, το Συμβούλιο της Ευρώπης έχει ετοιμάσει ένα εργαλείο, **το Πρόγραμμα Pestalozzi** για να βοηθήσει εκπαιδευτικούς και διδασκόμενους να αξιολογούν την επάρκειά τους για θέματα διαπολιτισμικότητας και διαφορετικότητας, π.χ. την συμπεριφορά τους μέσα σε ένα περιβάλλον διαφορετικότητας.

Η Πύλη Γλωσσικής Πολιτικής του Συμβουλίου της Ευρώπης συγκεντρώνει ένα σύνολο πόρων, διαθέσιμων στις εκπαιδευτικές Αρχές και στους επαγγελματίες. Οι στόχοι της είναι μέρος του ευρύτερου ρόλου και των στόχων του Συμβουλίου της Ευρώπης (μέσα στο πλαίσιο της Ευρωπαϊκής Πολιτιστικής Σύμβασης), ιδιαίτερα σε σχέση με τα δικαιώματα ατόμων, την κοινωνική ενσωμάτωση και την συνοχή, τη διαπολιτισμική κατανόηση και την ίση πρόσβαση στην ποιοτική εκπαίδευση.

6. Η Γειτονιά

Παρατηρείται μεγάλη διακύμανση στις διάφορες πόλεις, σε βαθμό που η εγκατάσταση σε συνοικίες γίνεται με γνώμονα την κουλτούρα και την εθνότητα. Καταγράφονται ποικίλες απόψεις για το κατά πόσο το κράτος θα έπρεπε να παρέμβει ή εάν καθοριστικοί παράγοντες θα έπρεπε να είναι η αγορά και η προσωπική επιλογή. Για την ιδανική διαπολιτισμική πόλη δεν απαιτείται κοινωνική συναναστροφή, η οποία να κρίνεται «τέλεια» στατιστικώς και αναγνωρίζεται η αξία των σκλάβων εθνοτικού υποβάθρου, όσο δεν αποτελούν φραγμό στην ελεύθερη εισερχόμενη και εξερχόμενη ροή ατόμων, ιδεών και ευκαιριών.

Το επίπεδο κοινωνικής συνοχής της γειτονιάς αποτελεί ένα σημαντικό δείκτη κοινωνικής ενσωμάτωσης, καθώς και θετικής στάσης απέναντι στη διαφορετικότητα. Σύμφωνα με προγενέστερη έρευνα³⁴, ο συσχετισμός μεταξύ των επιπέδων κοινωνικής συνοχής της γειτονιάς και της διασφάλισης των οφελών της διαφορετικότητας είναι θετικός. Άτομα, σύμφωνα με τα οποία τα επίπεδα κοινωνικής συνοχής στη γειτονιά τους ήταν χαμηλά, κρίνουν με

μεγαλύτερη αρνητικότητα τις πλείστες πτυχές της μετανάστευσης. Οι αντιλήψεις μπορούν και όντως αλλάζουν διαχρονικά, ιδιαίτερα μετά από αυξημένα επίπεδα αλληλεπίδρασης ανάμεσα σε μετανάστες και κοινωνίες της φιλοξενούσας χώρας, όταν επιδεικνύεται μεγαλύτερη κατανόηση όχι μόνο για το τι είναι αλλά και για το τι δεν είναι οι μετανάστες.

Έτσι, η προσέγγιση της διαπολιτισμικής κοινωνικής ενσωμάτωσης, πρέπει να εστιάζει ιδιαίτερα στην ανάπτυξη της κοινότητας και στην συνοχή της γειτονιάς. Τα προγράμματα της γειτονιάς που δίνουν στους κατοίκους τη δυνατότητα να συνεργάζονται για την επίτευξη ενός κοινού στόχου και οι συμμετοχικές δομές και διαδικασίες, αποτελούν το βασικό εργαλείο. Η δημιουργία στην κοινότητα, κέντρων με προσωπικό διαφορετικού υποβάθρου ή και εθελοντές, η διοργάνωση εκπαιδευτικών και εορταστικών εκδηλώσεων και εκδηλώσεων της κοινωνίας των πολιτών, δραστηριοτήτων διαμεσολάβησης, ανοικτών χώρων, με ένα φάσμα δραστηριοτήτων πολιτισμικής σημασίας, όπου άτομα διαφορετικού πολιτισμικού υποβάθρου και ηλικίας νιώθουν καλοδεχόμενα και άνετα, είναι κάποια από τα παραδείγματα του τρόπου με τον οποίο οι πόλεις μπορούν να δώσουν κίνητρα και ευκαιρίες σε άτομα για να επικοινωνούν μέσα στη διαφορετικότητά τους, όσο συχνότερα μπορούν, εφόσον η φυσική επαφή δεν οδηγεί αυτόματα σε μεγαλύτερη επικοινωνία, εξωστρέφεια αλλά και εγγύτητα.

³⁴ Βλέπετε για παράδειγμα «*Shaping Perceptions and Attitudes to Realise Diversity Advantage*», Ipsos MORI, 2012. «*SPARDA, Findings from Wave two and Recommendations*» - Έκθεση IPSOS, 2012.

Επίσης, μπορεί να υπάρξει διαπολιτισμική προσέγγιση της αστικής κληρονομιάς, η οποία μέσα σε αυτό το πλαίσιο αποτελεί την έκφραση μιας από τις ταυτότητες της πόλης, η οποία που μπορεί να υπάρξει χωρίς αποκλεισμούς για όλους όσος ζουν εκεί, πέραν των εθνικών ορίων ή ιθαγενειών. Μια διαπολιτισμική προσέγγιση της πολιτιστικής κληρονομιάς της, για παράδειγμα, δίνει τη δυνατότητα στην πόλη να διαθέσει αποφασιστικά την αστική ταυτότητα, σε όλες τις κοινότητες, επαυξάνοντας την εμπιστοσύνη, την αμοιβαία αναγνώριση και τελικά την συνοχή στην κοινότητα, μέσα από μια ταυτότητα για όλους, χωρίς αποκλεισμούς. Αυτό ισχύει ιδιαίτερα όταν άτομα που συζητούν για πολιτιστική κληρονομιά δεν θεωρούνται παθητικοί καταναλωτές αλλά δημιουργοί, διανομείς και λαμβάνοντες αποφάσεις. Η Λισσαβόνα (Πορτογαλία) και η Ριέκα (Κροατία) έχουν εισαγάγει μέσα στο πλαίσιο μιας πιλοτικής προσπάθειας, μια νέα μεθοδολογία, την STEPS, με την οποία, άτομα της κοινότητας δημιουργούν συλλογικά, μέσα από μια συμμετοχική χαρτογράφηση, μια οπτική απογραφή της πολιτιστικής κληρονομιάς της δικής τους κοινότητας. Διαπραγματεύονται αυτά που μπορούν να απογραφούν. Αυτό καταλήγει σε μια χαρτογράφηση³⁵ των συνιστωσών της πολιτιστικής κληρονομιάς που κτίζουν την πλουραλιστική ταυτότητα της κοινότητας. Σε αυτές τις συνιστώσες εντάσσονται απτά αλλά και άυλα στοιχεία της πολιτιστικής κληρονομιάς (παραδόσεις, πρακτικές, γνώση και εκφράσεις ανθρώπινης δημιουργικότητας), οτιδήποτε θεωρούν γι' αυτά σημαντικό, τα άτομα που ζουν και εργάζονται σε αυτές τις πόλεις. Αυτή η διαδικασία διευκολύνει την κατανόηση της σημαντικότητας αυτών των συνιστωσών για τα ίδια τα άτομα, αλλά και την αλληλοεπιρροή τους. Εξάλλου, η ομάδα εμβαθύνει στην ειδική αξία που προσδίδεται στα πολιτισμικά στοιχεία της κοινότητας από τα διάφορα μέλη της.

Πιθανές ερωτήσεις

- ▶ Πόσες επαρχίες / γειτονίες της πόλης σας παρουσιάζουν διαφορετικότητα πολιτισμικού / εθνοτικού υποβάθρου;
- ▶ Διαθέτει η πόλη σας πολιτική για επαύξηση της πολιτισμικής διαφορετικότητας των κατοίκων στις γειτονίες και αποφυγή συγκέντρωσης κατοίκων εθνοτικού υποβάθρου;
- ▶ Το σύστημα κατανομής δημόσιας στέγης ή και η ιδιωτική αγορά στέγης συμβάλλουν στην αποφυγή συγκέντρωσης κατοίκων εθνοτικού υποβάθρου;
- ▶ Ενθαρρύνει η πόλη σας δραστηριότητες, κατά τις οποίες οι κάτοικοι μιας γειτονιάς συναντώνται και συναναστρέφονται κατοίκους

διαφορετικού μεταναστευτικού / μειονοτικού υποβάθρου, από άλλες γειτονίες;

- ▶ Έχει η πόλη σας πολιτική για να ενθαρρύνει κατοίκους με μεταναστευτικό / μειονοτικό υπόβαθρο να συναντώνται και να συναναστρέφονται άλλα άτομα που ζουν στην ίδια γειτονιά;

Στη **Μπράγκα** (Πορτογαλία) με ένα τριετές πρόγραμμα «**Ξαναγράφουμε την Ιστορία της Γειτονιάς μας**», επιδιώκεται μια ολοκληρωμένη προσέγγιση, ώστε να ενθαρρυνθεί μια περισσότερο ενεργή συμμετοχή στην κοινωνική και αστική ζωή. Το πρόγραμμα υλοποιείται σε τρεις γειτονίες της πόλης. Εκτός από τη φυσική βελτίωση της κοινωνικής στέγασης στις γειτονίες: Enguardas, Santa Tecla και Picoto, το πρόγραμμα συνίσταται σε οκτώ μέτρα για την συμμετοχή της κοινότητας, συμπεριλαμβανομένων: της συλλογής φωτογραφικών αποδείξεων και εγγράφων για τις γειτονίες, της οργάνωσης αρχείου, της πραγματοποίησης διεθνούς εργαστηρίου, τη διοργάνωση έκθεσης και τη δημοσίευση βιβλίου, της υλοποίησης εκπαιδευτικού προγράμματος από την Σχολή του Nogueira για να προωθηθεί στενότερη αλληλεπίδραση μεταξύ της εθνοτικής ομάδας των Ρομά & της κουλτούρας τους και της ευρύτερης κοινότητας κατοίκων, με τον χορό, τη μουσική και το θέατρο, με τη δημιουργία κοινοτικού κέντρου, χορωδίας, μουσικού συγκροτήματος, με την επιμόρφωση των τοπικών ηγετών, με την συγγραφή παιδικού βιβλίου παραμυθιών στη ρομανί γλώσσα, με παροχή βοήθειας στην απασχόληση και με την εργασία των νέων.

ΕΡΓΑΛΕΙΟΘΗΚΗ

Μέσα στο πλαίσιο του προγράμματος Διαπολιτισμικών Πόλεων, έχει ετοιμαστεί η μεθοδολογία «**STEPS**» για την συμμετοχική χαρτογράφηση της πολιτισμικής κληρονομιάς με διαφορετικό υπόβαθρο, ως πλαίσιο με σκοπό την έναρξη μιας δυναμικής διαπραγμάτευσης για το τι αντιπροσωπεύει η πολιτισμική κληρονομιά σε τοπικό επίπεδο. Η STEPS δεν είναι ένα παραδοσιακό πρόγραμμα για τη γειτονιά ή για την αποκατάσταση της πολιτισμικής κληρονομιάς, αλλά εστιάζει στην παροχή εμπειρογνωμοσύνης και καθοδήγησης για την συμμετοχική χαρτογράφηση και την ανάδειξη της διαφορετικής πολιτισμικής κληρονομιάς σαν μέσο κοινοτικής συνοχής σε συγκεκριμένες περιοχές της πόλης³⁶.

³⁵ Πρόγραμμα χαρτογράφησης STEPS της Λισσαβόνας.

³⁶ Το Πρόγραμμα Διαπολιτισμικής Κληρονομιάς και Διαφορετικότητας, STEPS του Δικτύου Διαπολιτισμικών Πόλεων

7. Δημόσιες υπηρεσίες

Σε μια ιδανική διαπολιτισμική πόλη, οι δημόσιοι υπάλληλοι – σε όλα τα επίπεδα ιεραρχίας – θα αντιπροσώπευαν το εθνοτικό / πολιτισμικό υπόβαθρο του πληθυσμού. Επιπλέον, η πόλη θα αναγνώριζε ότι εφόσον ο πληθυσμός αλλάζει, πρέπει, ίσως, να επανεξετάζεται η σύνθεση εν γένει της δημόσιας υπηρεσίας. Πρέπει να παραμένει ανοικτό το ενδεχόμενο προώθησης νέων ιδεών και καινοτομίας εκ μέρους μειονοτικών ομάδων, παρά να επιβάλλεται μια «ενιαία για όλους» προσέγγιση. Πρέπει να εμπλέκονται όλοι οι κλάδοι της δημόσιας υπηρεσίας, αλλά και της διοίκησης, των σχολείων και της αστυνομίας.

Μέσα σε αυτό το πλαίσιο, η επιμόρφωση διαδραματίζει επίσης ένα σημαντικό ρόλο. Θα έπρεπε οι πόλεις να εγκαινιάσουν ένα πρόγραμμα **επιμόρφωσης στη διαπολιτισμική ευαισθητοποίηση**, με ακροατήριο πολιτικούς, το προσωπικό υπηρεσιών του δημοσίου που ασχολείται με δημόσια διεπαφή & πολιτικές καθοριστικής σημασίας, ενθαρρύνοντας και τον ιδιωτικό τομέα να συμμετέχει. Τώρα, όλο και περισσότερες πόλεις προσφέρουν στο προσωπικό της Τοπικής Αυτοδιοίκησης επιμόρφωση στη διαπολιτισμική ευαισθητοποίηση, ώστε να βελτιωθεί η αποτελεσματικότητα της διοίκησης και των υπηρεσιών και να διασφαλιστεί η επαρκής πρόσβαση στα κοινωνικά δικαιώματα. Αυτή η ευαισθητοποίηση είναι όντως ζωτικής σημασίας για το προσωπικό, ώστε να μπορεί να αξιολογεί τους τρόπους με τους οποίους οι διάφορες ομάδες αντιλαμβάνονται τις πολιτικές και τις υπηρεσίες και να τις αναπροσαρμόζει στις πολιτισμικές ιδιαιτερότητες των δημοτών. Οι οικογενειακές σχέσεις, το τρόπο που εκφράζει κάποιος τις προσδοκίες του, τα αισθήματα και οι αντιδράσεις, η

αντίληψη της συνέπειας, της εξουσίας και πολλών άλλων βασικών διαστάσεων της ανθρώπινης συμπεριφοράς διαμορφώνονται από την κουλτούρα και επηρεάζουν εμβριθώς τον τρόπο με τον οποίο τα άτομα σχετίζονται μεταξύ τους, αλλά και την κοινότητα και τις δημόσιες Αρχές. Αυτή η ευαισθησία και η αξιοπιστία δεν είναι, συνήθως, ορατές σε μη οικείες καταστάσεις, αλλά είναι ζήτημα ικανότητας που αποκτάται μετά από ειδική κατάρτιση και πρέπει να είναι για τους υπαλλήλους, τόσο σημαντική όσο το ειδικό επάγγελμά τους και οι τεχνικές δεξιότητες.

Ένα σημείο άξιο προσοχής αναφορικά με το Δίκτυο Διαπολιτισμικών Πόλεων, είναι ο τρόπος αναπροσαρμογής της αστυνόμευσης στη διαπολιτισμική προσέγγιση. Οι διενέξεις που είναι ενδεχομένως, προϊόν πολιτισμικού σχετικισμού, φόβου ή υποψίας απέναντι «στον άλλο», αλλά και διακρίσεων, ρατσισμού και περιστατικών μίσους, αποτελούν προκλήσεις, τις οποίες πρέπει η αστυνομία και οι δημοτικές Αρχές των διαπολιτισμικών πόλεων, να διαχειριστούν. Το Δίκτυο Διαπολιτισμικών Πόλεων έχει δημοσιεύσει ένα **Εγχειρίδιο για την Αστυνόμευση της Διαπολιτισμικής Κοινότητας**, με σκοπό να βοηθήσει την τοπική αστυνομία και άλλες υπηρεσίες τήρησης της τάξης, ώστε να προσαρμοστούν καλύτερα στην κοινωνία της διαφορετικότητας, την οποία υπηρετούν. Πρόκειται για μια στρατηγική αστυνόμευσης, σύμφωνα με την οποία αναπτύσσεται η προσέγγιση της επιτήρησης και της πρόληψης, με βάση τις σχέσεις και την αμοιβαία εμπιστοσύνη, εμπλέκοντας τους πολίτες, ώστε να εξευρεθούν λύσεις για την ασφάλεια της κοινότητας και των δημοσίων χώρων. Το Εγχειρίδιο βασίζεται σε ουσιαστικές αρχές της διαπολιτισμικότητας και καθορίζει ένα ισχυρό συσχετισμό μεταξύ ασφάλειας και μέριμνας. Προσφέρει στην τοπική αστυνομία, συμπεριλαμβανομένων των υψηλόβαθμων αστυνομικών διευθυντών, υπευθύνων δημόσιας ασφάλειας, διοικητικών στελεχών και λαμβανόντων αποφάσεις, καθοδήγηση για τον τρόπο εφαρμογής των αρχών αστυνόμευσης, τον σχεδιασμό νέων διαδικασιών, πρωτοκόλλων, δομών και εξειδικευμένων μονάδων, με σκοπό να αντιμετωπίσουν αποτελεσματικά τις δυσκολίες που ίσως ενέχει η διαφορετικότητα, ώστε να επιτευχθεί η ειρηνική συνύπαρξη, μεσοπρόθεσμα και μακροπρόθεσμα.

Πιθανές ερωτήσεις

- ▶ Λαμβάνει η πόλη σας μέτρα, ώστε το εθνοτικό / πολιτισμικό υπόβαθρο των δημοτικών υπαλλήλων να αντικατοπτρίζει αυτό του πληθυσμού στο σύνολό του;
- ▶ Έχει η πόλη σας επανεξετάσει ή τροποποιήσει τη δομή, το ήθος ή τη μεθοδολογία αναφορικά με την παροχή των υπηρεσιών της στο κοινό, ώστε να λαμβάνει υπόψη την εθνοτική / πολιτισμική διαφορετικότητα των δημοτών της και του προσωπικού;

- ▶ Προβάνει η πόλη σας σε ενέργειες, ώστε να προωθήσει τη διαπολιτισμική συναναστροφή στην αγορά εργασίας του ιδιωτικού τομέα;
- ▶ Ποιος είναι ο ρόλος της αστυνομίας αναφορικά με τη πολιτισμική διαφορετικότητα – είναι παράγοντας θετικής αποδοχής της διαφορετικότητας ή ενισχύει τις προκαταλήψεις; Διατηρεί την ειρήνη ανάμεσα στις ομάδες, επιβάλλει την τήρηση της νομοθεσίας για τη μετανάστευση, από την σκοπιά των ανθρωπίνων δικαιωμάτων ή διατηρεί το στάτους κβο;
- ▶ Σε ποιο βαθμό επιθυμεί και μπορεί η αστυνομία να αναλάβει ένα πιο προληπτικό ρόλο και να ενεργήσει ως διαμεσολαβητής στην κοινότητα μεταξύ ομάδων;

Εισηγήσεις

Πώς μπορείτε να εγείρετε το ενδιαφέρον των Αρχών για τη διαπολιτισμική ανάπτυξη;

- ▶ Οργανώνοντας εργαστήρια ή συζητήσεις με υπαλλήλους να συμμετέχουν σε μεικτές ομάδες, καλύπτοντας όλα τα διοικητικά διαμερίσματα και τις ειδικότητες, εντάσσοντας σε αυτές τις ομάδες και καινοτόμους σε διαπολιτισμικά θέματα με επαγγελματικό, εκπαιδευτικό και δημιουργικό υπόβαθρο,
- ▶ Οργανώνοντας εργαστήρια ή άλλες συναντήσεις όχι στα γραφεία της υπηρεσίας αλλά σε καλλιτεχνικούς χώρους ή άλλους ασυνήθεις τόπους, ευνοϊκούς για αντισυμβατική σκέψη, καλλιεργώντας τη δημιουργική εμπιστοσύνη στην υπηρεσία,
- ▶ Ενθαρρύνοντας τους δημόσιους υπαλλήλους να συμμετέχουν σε προγράμματα, σε πραγματικό χώρο, αλληλεπιδρώντας με δημότες, όπως και κατά τη φάση του σχεδιασμού,
- ▶ Διασφαλίζοντας τον ρόλο της αστυνομίας, ότι υιοθετεί μια διαπολιτισμική προσέγγιση αστυνόμευσης της κοινότητας,
- ▶ Οι δημόσιες Αρχές μπορούν να συμπεριλάβουν στην επιμόρφωση στη διαπολιτισμική ευαισθητοποίηση και άλλο ακροατήριο, εκτός του προσωπικού τους.

Η πόλη **Φουενλαμπράδα** (Ισπανία) έχει, εδώ και μια δεκαετία, ενσωματώσει μέσα στο έργο της τοπικής αστυνομίας της, αρχές αστυνόμευσης της διαπολιτισμικής κοινότητας. Έχει δημιουργήσει μια εξειδικευμένη μονάδα (τη «Gedípol» ή την Ομάδα για τη Αστυνομική Διαχείριση της Διαφορετικότητας), ώστε να εξυπηρετεί την τοπική κοινωνία, να ενθαρρύνει τα άτομα διαφορετικής καταγωγής να αναμειγνύονται με τα υπόλοιπα και να τα εμπλέκει στην προσπάθεια για μια ασφαλέστερη πόλη. Αφότου εφαρμόστηκαν στη Φουενλαμπράδα τα μέτρα για τη διαχείριση της διαφορετικότητας και

της ένταξης, η εγκληματικότητα έχει μειωθεί αισθητά στην πόλη και γενικά οι συνθήκες συνύπαρξης έχουν βελτιωθεί, παρά το γενικό κοινωνικό πλαίσιο, ως αποτέλεσμα της σοβαρής οικονομικής κρίσης που αντιμετωπίζει ολόκληρη η χώρα. Επίσης, έχει αυξηθεί η αποτελεσματικότητα της αστυνομικής διαχείρισης, με την υλοποίηση της ειδικής πολιτικής που αποσκοπεί στην καταπολέμηση της διαμόρφωσης εικόνας με βάση τα φυλετικά χαρακτηριστικά. Έτσι έχει μειωθεί κατά 50% ο αριθμός των εξακριβώσεων στοιχείων, αλλά έχει αυξηθεί ο αριθμός των επιτυχών συλλήψεων. Το μοντέλο αστυνόμευσης της Φουενλαμπράδα έχει επίσης διασφαλίσει μεγαλύτερη ισότητα για τους δημότες αναφορικά με την πρόσβαση στην ασφάλεια, κάτι που τώρα γίνεται κατανοητό από τους κατοίκους, ως ένα δημόσιο αγαθό.

Στην πόλη **Μπέργκεν** (Νορβηγία) προκλήθηκε ανησυχία όταν έγιναν γνωστά τα ευρήματα έρευνας, η οποία αποκάλυπτε ότι το εθνοτικό υπόβαθρο δημόσιων υπαλλήλων αντικατόπτριζε την εθνοτική σύνθεση του πληθυσμού της πόλης μόνο στις χαμηλότερες θέσεις της ιεραρχίας. Το 2013, το Δημοτικό Συμβούλιο της πόλης ενέκρινε ένα σχέδιο δράσης, γνωστό με το όνομα «Ο Εργασιακός Χώρος στο Μέλλον», με σκοπό να τύχει διαχείρισης αυτό το θέμα, δίνοντας ιδιαίτερη προσοχή στον ρόλο του Δήμου της Μπέργκεν ως εργοδότη για τις μειονότητες.

Τώρα, οι αλλοδαποί ενθαρρύνονται να αναζητούν μια θέση απασχόλησης στην τοπική αυτοδιοίκηση και η πόλη προωθεί τις επιχειρήσεις του ιδιωτικού τομέα, τη διαπολιτισμική συναναστροφή και τις διαπολιτισμικές δεξιότητες. Διάφορες πρωτοβουλίες προωθούνται σε αυτό τον τομέα, όπως η οικονομική στήριξη του προγράμματος «το Μέλλον του Κόσμου», της Συνομοσπονδίας Νορβηγικών Επιχειρήσεων και συμπράξεων, κατά την ετήσια Διεθνή Έκθεση Σταδιοδρομίας που διοργανώνει το Εμπορικό και Βιομηχανικό Επιμελητήριο της Μπέργκεν.

Επίσης, η Μπέργκεν προσπάθησε να ανταποκριθεί σε αιτήματα για πολιτισμική αναγνώριση στον εργασιακό χώρο και τώρα προσφέρει υπηρεσίες όπως οι ειδικές πολιτισμικές υπηρεσίες τελετών κήδευσης και ταφής, χώροι και εργασιακό ωράριο μόνο για γυναίκες σε αθλητικές εγκαταστάσεις και άλλες υπηρεσίες, όπως δημοτική υπηρεσία μετάφρασης, η οποία προσφέρει αυτές τις υπηρεσίες σε περισσότερες από 60 γλώσσες, αλλά και ειδικές υπηρεσίες σε κατοίκους που διαμένουν σε οίκους ευγηρίας.

ΕΡΓΑΛΕΙΟΘΗΚΗ

Ακαδημία Διαπολιτισμικής Κοινωνικής Ενσωμάτωσης για πόλεις

Αστυνόμευση της Κοινότητας – Διαπολιτισμική Προσέγγιση της Αστικής Ασφάλειας

Εγχειρίδιο Διαπολιτισμικών Πόλεων για την Αστυνόμευση της Κοινότητας

8. Επιχειρήσεις και εργασία

Ένα μεγάλο μέρος της οικονομίας και της αγοράς εργασίας ίσως δεν ελέγχεται και δεν εμπίπτει στην αρμοδιότητα των Αρχών της πόλης, όμως βρίσκονται εντός της σφαιράς επιρροής της. Οι πόλεις έχουν όλο και μεγαλύτερη επίγνωση της θετικής επίδρασης της διαφορετικότητας στον χώρο εργασίας, για την αύξηση της ανταγωνιστικότητας, της ελκυστικότητας και της επιχειρηματικότητας, μειώνοντας τα εργασιακά ελλείμματα ή προωθώντας την ένταξη και καταπολεμώντας τη φτώχεια. Οι πολύ μικρές και οι μικρομεσαίες επιχειρήσεις (ΜΜΕ) είναι αυτές που ανοίγουν τις περισσότερες καινούργιες θέσεις εργασίας στις πόλεις. Η ανάπτυξη και η βιωσιμότητα αυτών των επιχειρήσεων αποτελούν προτεραιότητα για πολλές πόλεις. Μεγάλος αριθμός αυτών των επιχειρήσεων έχουν ιδιοκτήτες άτομα με μεταναστευτικό υπόβαθρο και άλλες άτομα από υποεκπροσωπούμενες ομάδες³⁷.

Επιπλέον, οι μετανάστες και οι πρόσφυγες συχνά εμπλέκονται σε διασυννοριακές οικονομικές δραστηριότητες που δημιουργούν νέες ευκαιρίες για τις πόλεις. Η διαφορετικότητα συνδέεται όλο και περισσότερο με την ευημερία της πόλης. Ως αποτέλεσμα, έχουν ετοιμαστεί καινοτόμες προσεγγίσεις αναφορικά τόσο με την αύξηση της διαφορετικότητας όσο και με την προσέλκυση ξένων ταλαντούχων ατόμων (συμπεριλαμβανομένων: συμβουλίων με μεταναστευτικό υπόβαθρο, σχεδίων καθοδήγησης, εργαλείων αξιολόγησης της διαφορετικότητας, εκκολαπτηρίων κλπ.).

Για να διασφαλίσει η πόλη, την αναγνώριση και τη βέλτιστη χρήση των δεξιοτήτων των μεταναστών στην αστική οικονομία και για να προωθήσει την

³⁷ Για τους σκοπούς αυτού του Οδηγού, ο όρος «επιχειρήσεις μεταναστών» ορίζεται ως μικροεπιχειρήσεις μεταναστών και περιλαμβάνει και άλλες μικροεπιχειρήσεις που υπο-εκπροσωπούνται, όπως αυτές των οποίων ιδιοκτήτες είναι γυναίκες, νέοι που ανήκουν σε ομάδα υψηλού κινδύνου, πρόσφυγες και κοινωνικές επιχειρήσεις.

καινοτομία, την ανάπτυξη και της επιχειρηματικότητας, πρέπει να ενθαρρύνει επιχειρηματικούς οργανισμούς να υπερβούν την τυπική αναγνώριση προσόντων και να αναζητούν ένα ευρύτερο φάσμα κριτηρίων, για να θεσπίζουν δεξιότητες, να παρέχουν συμβουλευτική υποστήριξη και στοχευμένη καθοδήγηση σε μετανάστες επιχειρηματίες, να δίνουν κίνητρα σε νέους επιχειρηματίες, όπως βραβεία και εκκολαπτήρια και να ενθαρρύνουν τις διασυνδέσεις επιχειρήσεων με τις χώρες καταγωγής των ιδιοκτητών τους.

Μια διαπολιτισμική πόλη:

- ▶ προωθεί τη διαφορετικότητα στις τάξεις του εργατικού δυναμικού,
- ▶ αγωνίζεται ενεργά κατά των διακρίσεων,
- ▶ αναγνωρίζει δημόσια και αξιοποιεί την συμβολή των μεταναστών και προσφύγων στην οικονομική ζωή της πόλης.

Πιθανές ερωτήσεις

- ▶ Υπάρχει κεντρικός οργανισμός για τις επιχειρήσεις με στόχο μεταξύ άλλων την προώθηση της διαφορετικότητας και την καταπολέμηση των διακρίσεων στην απασχόληση;
- ▶ Έχει η πόλη καταστατικό χάρτη ή άλλο δεσμευτικό έγγραφο, το οποίο να απαγορεύει τις διακρίσεις στον χώρο εργασίας ή/και να θέτει στόχους για τις επιχειρήσεις, με σκοπό την ανάπτυξη συνεργασίας τους με τις Αρχές της πόλης ως εργοδότες προσωπικού με διαφορετικό πολιτισμικό υπόβαθρο;
- ▶ Προβαίνει η πόλη σε ενέργειες ενθάρρυνσης της διαπολιτισμικής συναναστροφής στην αγορά εργασίας του ιδιωτικού τομέα;
- ▶ Προβαίνει η πόλη σε ενέργειες ενθάρρυνσης των επιχειρήσεων με υπόβαθρο μειονοτικό εθνικό / πολιτισμικό υπόβαθρο, ώστε να υπερβούν τα όρια των τοπικών / εθνικών οικονομιών και να ενταχθούν στην κυρίως οικονομία;
- ▶ Έχει ποτέ προβεί η πόλη σε διαβήματα προώθησης των «περιφερειακών επιχειρήσεων», στις οποίες θα μπορούσαν να συνυπάρξουν ευκολότερα διάφορες κουλτούρες;
- ▶ Όταν το Δημοτικό Συμβούλιο της πόλης προκηρύττει διαγωνισμούς για αγορά αγαθών και υπηρεσιών, δίνει προτεραιότητα σε εταιρείες που έχουν στρατηγική για τη διαφορετικότητα;

Το Δίκτυο Διαπολιτισμικών Πόλεων εγκαινίασε και δοκίμασε το πρόγραμμα «Αξιολόγηση της Διαφορετικότητας στην Εργασία», εστιάζοντας στην αξιολόγηση της οικονομικής δυναμικής του εργασιακού χώρου, στον οποίο εργάζονται άτομα με διαφορετικό πολιτισμικό υπόβαθρο, σε συγκεκριμένες εταιρείες, ώστε να τις

παροτρύνει και να τις ενθαρρύνει να προωθούν τη διαφορετικότητα στον εργασιακό χώρο τους. Μέσα στο πλαίσιο του προγράμματος, ετοιμάστηκε ένα εργαλείο αξιολόγησης για τον εντοπισμό και την κατάταξη των εταιρειών με το μεγαλύτερο ποσοστό προσωπικού με διαφορετικό πολιτισμικό υπόβαθρο στην πόλη, μετά από διεξαγωγή ερευνών και αξιολογήσεων, εστιάζοντας στον συσχετισμό μεταξύ διαφορετικότητας σε επίπεδο Διοίκησης και οικονομικής απόδοσης των εταιρειών. Ο αναμενόμενος αντίκτυπος του προγράμματος έγκειται στην αρωγή προς τις τοπικές επιχειρήσεις, ώστε να μεγαλώσουν, επωξάνοντας την οικονομική απόδοσή τους, απασχολώντας προσωπικό με διαφορετικό πολιτισμικό υπόβαθρο. Αυτό, θα βοηθήσει, κατά συνέπεια και την τοπική αγορά εργασίας, δημιουργώντας νέες θέσεις απασχόλησης για ένα συνεχώς αυξανόμενο, αριθμητικά, εργατικό δυναμικό με διαφορετικό πολιτισμικό υπόβαθρο.

Εισηγήσεις

- ▶ Ώθηση των εταιρικών σχέσεων με επιχειρήσεις (συμπεριλαμβανομένων και εκείνων με επικεφαλής άτομα της διασποράς), τις οργανώσεις τους, εμπορικά επιμελητήρια και συνδικάτα,
- ▶ Στενή συνεργασία με πανεπιστήμια και ινστιτούτα έρευνας για συλλογή σχετικών πληροφοριών, επεξεργασία καινοτόμων προσεγγίσεων (συμπεριλαμβανομένων εργαλείων εποπτείας και αξιολόγησης),
- ▶ Ενημέρωση αναφορικά με την οικονομική συμβολή μεταναστών / προσφύγων,
- ▶ Στρατολόγηση προσωπικού διαφορετικού πολιτισμικού υποβάθρου (συμπεριλαμβανομένων μεταναστών και προσφύγων) στην τοπική αυτοδιοίκηση,
- ▶ Προώθηση της φυλετικής ισότητας στις τάξεις του εργατικού δυναμικού,
- ▶ Δημιουργία χώρου για ανταλλαγή και επεξεργασία πρακτικών και ιδεών (εκκολαπτήρια, καθοδήγηση, κλπ.),
- ▶ Μεταφορά εμπειρογνομosύνης στην πόλη.

Με πληθυσμό 100 000 κατοίκων, η Πόλη του Έρλανγκεν (Γερμανία) είναι η έδρα του Πανεπιστημίου Erlangen-Nuremberg (με 35,000 φοιτητές) και της Siemens AG, με τον μεγάλο αριθμό καταστημάτων και (τους 25 000 υπαλλήλους). Από τον Ιανουάριο του 2015, η πόλη του Έρλανγκεν και η Siemens συνεργάζονται στενά για την παροχή 10 θέσεων μαθητείας σε προσοντούχους αιτούντες άσυλο στην Siemens.

Ο σκοπός είναι να δημιουργηθεί μια επωφελής κατάσταση, κατά πρώτο για τους αιτούντες άσυλο,

οι οποίοι εκπαιδεύονται ώστε να προσαρμοστούν στον εργασιακό χώρο τους και να προβαίνουν σε αυτοέλεγχο των επαγγελματικών ικανοτήτων τους, έπειτα για εργαζόμενους επιχειρήσεων που ίσως σκέφτονται με προκατάληψη για τους πρόσφυγες και τους μετανάστες και εν κατακλείδι για τις ίδιες τις εταιρείες που μπορεί να αξιοποιήσουν τις δυνατότητες των προσοντούχων αιτούντων άσυλο. Παρόλο που ακόμη είναι άγνωστο το αποτέλεσμα, η Siemens έχει πρόσφατα επεκτείνει το πρόγραμμα και σε άλλες περιοχές της Γερμανίας. Η εταιρεία προσφέρει, τώρα, μαθητείες σε 100 πρόσφυγες και έχει θεσπίσει προγράμματα κατάρτισης, διάρκειας έξι μηνών, για πρόσφυγες νεαρής ηλικίας, συμπεριλαμβανομένων και μαθημάτων εκμάθησης της γερμανικής γλώσσας, εισαγωγής στη γερμανική κουλτούρα και ήθη, καθώς και επαγγελματικής προετοιμασίας.

Το πρόγραμμα μαθητείας των Έρλανγκεν - Siemens απευθύνεται σε προσοντούχους αιτούντες άσυλο, με ολοκληρωμένη εκπαίδευση και έμπρακτη γνώση των Γερμανικών.

Στην πόλη Lutsk (Ουκρανία), οι Δημοτικές Αρχές προσδίδουν ιδιαίτερη προσοχή στη διευκόλυνση των νεοαφιχθέντων (εσωτερικά εκτοπισμένων ατόμων ή IDPs), μέσα στο πλαίσιο της Διαπολιτισμικής Στρατηγικής της πόλης Lutsk, ώστε αυτοί να προσαρμοστούν στην πόλη μέσα από στοχευμένες πολιτικές, οι οποίες συνεπάγονται κοινωνική προσαρμογή, απασχόληση, στήριξη κοινωνικής δραστηριότητας, πολιτισμική και καλλιτεχνική ανάπτυξη. Στην πόλη, έχει καθιερωθεί ένα σημείο συντονισμού, για να κατευθύνει δράσεις στήριξης οικογενειών που φθάνουν από την περιοχή της Κριμαίας.

Για να διευκολυνθούν τα εσωτερικά εκτοπισμένα άτομα στην εξεύρεση απασχόλησης, το Κέντρο Απασχόλησης της Lutsk ξεκίνησε μια σειρά σεμιναρίων και διαβουλεύσεων, όπως «Έναρξη Δικής σου Επιχείρησης», «Νέος Επιχειρηματίας» και «Από μια Επιχειρηματική Ιδέα στη Δική σας Επιχείρηση» – σε συνεργασία με οκτώ κέντρα σταδιοδρομίας στην πόλη. Επίσης προσφέρεται οικονομική στήριξη στα εσωτερικά εκτοπισμένα άτομα, με σκοπό να κάνουν έναρξη της δικής τους επιχείρησης. Αυτές οι προσπάθειες έχουν ήδη επιφέρει αίσια και θετικά αποτελέσματα, συμβάλλοντας στην ζωή της πόλης, συμπεριλαμβανομένης της πρωτοβουλίας «Innerspace», της καφετέριας όπου η πληρωμή γίνεται ανά λεπτό και υλοποιήθηκε στη Lutsk από μια οικογένεια που εγκαταστάθηκε εκεί από την Ανατολική Ουκρανία. Η καφετέρια «Innerspace» έγινε ένας σημαντικός χώρος πραγματοποίησης διαπολιτισμικών συναντήσεων, εκπαιδευτικών σεμιναρίων για μεγαλύτερη ανοχή, πολιτισμικών

βραδιών κλπ. Ο αντίκτυπος αυτής της πολιτικής αξιολογείται κάθε χρόνο. Είναι και ένα θετικό παράδειγμα εταιρικής σχέσης, εφόσον η πολιτική υλοποιείται, ως αποτέλεσμα της συνεργασίας ανάμεσα στις διάφορες υπηρεσίες της πόλης, στα κέντρα σταδιοδρομίας και στους οργανισμούς του δημόσιου και ιδιωτικού τομέα.

Στο Τίλμπουργχ (Ολλανδία) προωθούνται διασυνδέσεις ανάμεσα σε νέους επιχειρηματίες με μεταναστευτικό υπόβαθρο και έμπειρους και ταλαντούχους Ολλανδούς επιχειρηματίες. Μια ειδική ομάδα προώθησης αναζητά μετανάστες ως εκπαιδευόμενους. Η ομάδα προσεγγίζει πολλούς εργοδότες μέχρι να εντοπίσει τις κατάλληλες θέσεις εκπαιδευόμενου για φοιτητές από τον περιφερειακό οργανισμό για επαγγελματική εκπαίδευση ενηλίκων. Αυτή η επένδυση είναι επικερδής, μακροπρόθεσμα. Μέσα στον πλαίσιο ενός άλλου προγράμματος, επιτυχημένοι μετανάστες συναντούν εργοδότες και τους πείθουν ότι δεν είναι ριψοκίνδυνο να προσλαμβάνουν μετανάστες.

Η «ΔΙΑΦΟΡΕΤΙΚΟΤΗΤΑ = ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑ» είναι μια καινούργια ομάδα που συγκρότησαν εργοδότες και επιχειρήσεις στην περιοχή **Kirklees** (HB), για να επικεντρωθεί στην εκμετάλλευση των ευκαιριών που απορρέουν των πλεονεκτημάτων της διαφορετικότητας για την αγορά εργασίας και για τις επιχειρήσεις.

Στα ιδρυτικά μέλη περιλαμβάνονται τοπικές εταιρείες ιδιωτικού τομέα κολοσσοί, όπως η Cummins Turbo Technologies και η Syngenta agrochemicals, μεγάλοι εργοδότες του δημοσίου τομέα, όπως το Πανεπιστήμιο του Huddersfield, το Δημοτικό Συμβούλιο και το Kirklees Active Leisure με κάποιες μικρομεσαίες επιχειρήσεις, πολύ μικρές επιχειρήσεις και συνδικάτα. Η ομάδα έχει ετοιμάσει μια φιλόδοξη ατζέντα για φέτος. Το πρώτο θέμα στην ατζέντα, είναι να εξερευνηθεί κατά πόσο θα μπορούσε η καλύτερη συλλογή και ανάλυση πληροφοριών να συμβάλει σε μια σαφέστερη κατανόηση των υπαρχόντων ισχυρών σημείων και των αδυναμιών της τοπικής αγοράς εργασίας. Είναι ιδιαίτερα ανησυχητικό ότι οι εργαζόμενοι από κάποια εθνική μειονότητα δεν προάγονται σε ανώτερες διευθυντικές θέσεις. Υπάρχει ελπίδα ότι μια καλύτερη διαχείριση των πληροφοριών, θα συμβάλει ώστε να ετοιμαστούν υποστηρικτικά προγράμματα απασχόλησης, με σκοπό να αντιμετωπιστούν αυτές οι ανεπάρκειες. Η ομάδα επιθυμεί να μάθει από καλές πρακτικές που εφαρμόζονται αλλού, όπως το εργαλείο της Αξιολόγησης της Διαφορετικότητας στη Δουλειά, το οποίο ετοίμασαν εταιρείες στη Δανία, υπό την αιγίδα του Δικτύου Διαπολιτισμικών Πόλεων.

Άλλα θέματα είναι: επισήμανση του ρόλου των επικεφαλής επιχειρήσεων στην προώθηση της διαφορετικότητας, προτεραιοποίηση της διαφορετικότητας ανάμεσα στις εσωτερικές επενδύσεις του Δημοτικού Συμβουλίου και στρατηγικές ανάπτυξης χωρίς αποκλεισμούς, παροχή βοήθειας στις μικρομεσαίες επιχειρήσεις, ώστε να προσλαμβάνουν περισσότερους ταλαντούχους με διαφορετικό πολιτισμικό υπόβαθρο.

ΕΡΓΑΛΕΙΟΘΗΚΗ

Αξιολόγηση της Διαφορετικότητας στις επιχειρηματικές δραστηριότητες – πιλοτικό πρόγραμμα

Εργαλείο Αξιολόγησης της Διαφορετικότητας από την συμβουλευτική εταιρεία ISS – Αξιολόγηση της διαφορετικότητας αναφορικά με τη Διοίκηση και τον καθορισμό στρατηγικών και πρωτοβουλιών, οι οποίες καθιστούν τη διαφορετικότητα ένα ανταγωνιστικό πλεονέκτημα

Στοιχεία σύνδεσης της διαφορετικότητας με τις νεοφυείς

Πολιτικές της διαπολιτισμικής πόλης, για επιχειρήσεις μεταναστών

9. Πολιτισμική και κοινωνική ζωή

Ίσως κατά τον χρόνο ελεύθερων δραστηριοτήτων να προσφέρεται η βέλτιστη ευκαιρία για συναντήσεις και συναναστροφές ανάμεσα σε ανθρώπους διαφορετικής κουλτούρας, σε ένα ουδέτερο και εορταστικό περιβάλλον. Κατά τον ίδιο τρόπο, εάν οι ελεύθερες δραστηριότητες διεξάγονται με βάση το εθνοτικό υπόβαθρο (π.χ. μια κατηγορία ποδοσφαίρου, στην οποία ανήκουν ομάδες με το ίδιο πολιτισμικό υπόβαθρο), διευρύνεται ο διαχωρισμός. Οι δημοτικές Αρχές μπορούν να ασκήσουν τη δική τους επιρροή με τις δικές τους δραστηριότητες και με τον τρόπο κατανομής πόρων σε άλλους οργανισμούς. Οι πολιτισμικές εκδηλώσεις ή δραστηριότητες που θα είναι φορείς διαπολιτισμικής επικοινωνίας και αλληλεπίδρασης, πρέπει να σχεδιάζονται μέσα στο πνεύμα της διαφορετικότητας. Τα άτομα πρέπει να ενθαρρύνονται να υπερβαίνουν τεχνητούς φραγμούς και να αποκτούν βιώματα από άλλες κουλτούρες, οι οποίες πρέπει να παρουσιάζονται ως ζωντανές συνιστώσες, μεταβαλλόμενα φαινόμενα που ευδοκίμουν αντλώντας από την αλληλεπίδραση με άλλους πολιτισμούς και τονώνουν την υβριδοποίηση της πολιτισμικής έκφρασης.

Πιθανές ερωτήσεις

- ▶ Χρησιμοποιείται η διαπολιτισμικότητα από το Δημοτικό Συμβούλιο ως κριτήριο, όταν χρηματοδοτούνται Ενώσεις, πρωτοβουλίες; Διατίθενται χρηματοδοτικοί πόροι και

υπάρχουν σχέδια επιμόρφωσης για υποστήριξη των ταλέντων με διαφορετικό πολιτισμικό υπόβαθρο;

- ▶ Ενθαρρύνει η πόλη σας τις πολιτισμικές οργανώσεις να ασχολούνται με τη διαφορετικότητα και τις διαπολιτισμικές σχέσεις μέσα από το έργο τους;
- ▶ Διοργανώνει η πόλη σας εκδηλώσεις και δραστηριότητες στον τομέα: της τέχνης, του πολιτισμού και του αθλητισμού, με σκοπό να προωθηθεί η διαδραστική συμμετοχή ατόμων διαφορετικού εθνικού / πολιτισμικού υποβάθρου;
- ▶ Διοργανώνει η πόλη σας δημόσιες συζητήσεις ή εκστρατείες με θέμα την πολιτισμική διαφορετικότητα και την συνύπαρξη;

Εισηγήσεις

Στοιχεία διαπολιτισμικής αστικής πολιτικής για τις τέχνες:

- ▶ Κάλεσμα υψηλού επιπέδου σύγχρονων καλλιτεχνών από τις χώρες καταγωγής τους και από μεγάλες κοινότητες μεταναστών, ενέργεια που τους κάνει να νιώθουν περήφανοι για την κουλτούρα τους και τους δίνει τη δυνατότητα να παρακολουθούν τις πολιτισμικές εξελίξεις

στη χώρα καταγωγής τους, αποφεύγοντας το κλασικό σύνδρομο του μεταναστευτικού συντηρητισμού,

- ▶ Προώθηση της παρέμβασης πολιτισμικών θεσμών (όπερας, θεάτρου, αιθουσών χορού, μουσείων, ορχηστρών....) για να φιλοξενήσουν παραστάσεις καλλιτεχνών μεταναστευτικού υποβάθρου που διαμένουν στην πόλη. Η αναφορά σε διεθνείς παραστάσεις αφενός και σε διαπολιτισμικές παραστάσεις αφετέρου δεν παραπέμπει στο ίδιο αντικείμενο. Η εξωστρέφεια αυτών των θεσμών σε σύγχρονες μορφές τέχνης (βίντεο, χιπ-χοπ, γκράφιτι...) συμβάλλει ώστε να συμμετέχουν περισσότεροι καλλιτέχνες και ακροατήρια με διαφορετικό πολιτισμικό υπόβαθρο (εθνικό και ηλικιακό),
- ▶ Προώθηση καλλιτεχνικών προγραμμάτων που προβάλλουν τη διαπολιτισμική συνεργασία ανάμεσα σε καλλιτέχνες και παρουσιάζουν τα αποτελέσματα αυτής της συνεργασίας,
- ▶ Καταμερισμός σημαντικών πόρων σε γειτονίες και συμμετοχή ερασιτεχνών καλλιτεχνών (π.χ. σε καρναβάλια, καλλιτεχνικούς ομίλους, διαγωνισμούς γκράφιτι, βίντεο και προγράμματα φωτογραφικού περιεχομένου κλπ...),

- ▶ Επιχορήγηση του έργου καλλιτεχνών με διαπολιτισμικό θεματολόγιο (π.χ. για διαχωρισμό σε δημόσιους χώρους, στην σκέψη), στρατολόγηση καλλιτεχνών ως πολιτισμικών διαμεσολαβητών για προγράμματα με σκοπό τη δημιουργία υποδομής στην κοινότητα,
- ▶ Διοχέτευση πολιτισμικών εκδηλώσεων από κλασσικούς θεσμικούς τόπους πραγματοποίησης όπως το κέντρο της πόλης και χώρους περιβεβλημένους με κύρος, σε ανοικτούς χώρους, περιθωριοποιημένες / φτωχίες γειτονιές,

Πρώθηση (ακόμη και μέσω κριτηρίων χρηματοδότησης) της ενεργούς συμμετοχής ατόμων από άλλες κοινότητες σε πολιτισμικές εκδηλώσεις και εορτασμούς (π.χ. η Κινέζικη Πρωτοχρονιά) «εθνικού χαρακτήρα», όχι μόνο ως θεατών αλλά και ως συμμετεχόντων.

Στο **Μόντρεαλ** (Καναδά), το Κέντρο Ιστορίας του Μόντρεαλ συνεργάζεται με την πόλη του Μόντρεαλ, το Υπουργείο Μετανάστευσης, τις πολιτισμικές κοινότητες από το Κεμπέκ και τα τοπικά σχολεία με το πρόγραμμα «You are Part of History» (Είσαστε Μέρος της Ιστορίας), ώστε να νιώσουν τα νεοαφιχθέντα παιδιά, καλοδεχούμενα, ως μέρος της ιστορίας και της πολιτιστικής κληρονομιάς της πόλης. Μέσα στο πλαίσιο αυτού του προγράμματος, τα νεοαφιχθέντα παιδιά σε ηλικία φοίτησης σε σχολεία δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης καλούνται να μάθουν περισσότερα για την ιστορία της πόλης, έπειτα με την σειρά τους, να διηγηθούν τη δική τους ιστορία, ακόμη και με ένα μικρό βίντεο για ένα αγαπημένο αντικείμενο από το σπίτι τους που πήραν στον Καναδά μαζί τους. Αυτά αποτελούν την βασική συνιστώσα ετήσιων εκθέσεων σε δημόσιους χώρους και μουσείων στο Μόντρεαλ.

Το «Onji etorri eskolara!» είναι ένα πρόγραμμα που υλοποιείται από το 2014 σε αρκετά σχολεία του Δήμου **Σαν Σεμπαστιάν - Ντονόστια** (Ισπανία). Αποσκοπεί στην κοινωνική ενσωμάτωση οικογενειών από άλλες χώρες, κάνοντας αρχή από την σχολική κοινότητα, αλλά και ενημερώνοντας για τα πλεονεκτήματα της πολιτισμικής διαφορετικότητας, όλους τους σχολικούς παράγοντες. Το πρόγραμμα ήταν πρωτοβουλία εθελοντών γονέων και τώρα χρηματοδοτείται από τις τοπικές Αρχές. Αξίζει να σημειωθεί ότι οι πρώτοι γονείς εντάχθηκαν στο πρόγραμμα, αφού διαπίστωσαν πώς γινόταν αισθητή η διαφορετικότητα στις σχολικές αυλές και ήθελαν να δημιουργήσουν δεσμούς ανάμεσα στα παιδιά, τους γονείς και τις οικογένειες, όντας μέρος της σχολικής κοινότητας.

Το πρόγραμμα συνίσταται στην ανάθεση του έργου του αργού νεοαφιχθεισών οικογενειών, (μέσα από τον εθελοντισμό), σε οικογένειες με καθοδηγητικό ρόλο, ώστε οι νεοαφιχθείσες οικογένειες να ενταχθούν στην τοπική κοινότητα. Συνήθως, οι οικογένειες έχουν παιδιά στην ίδια σχολική τάξη, ούτως ώστε το διετές πρόγραμμα υποστήριξης να περιλαμβάνει σχολικές και εξωσχολικές / κοινωνικές δραστηριότητες. Η αλληλεπίδραση και η ανταλλαγή πολιτισμικών στοιχείων είναι ζωτικής σημασίας για το πρόγραμμα, όμως το βασικό εστιακό σημείο αναφοράς πρέπει να εντοπιστεί στην ομοιότυπη κατάσταση, στην οποία βρίσκονται (γονείς με παιδιά στο ίδιο σχολείο και στην ίδια σχολική τάξη).

Το πρόγραμμα επηρεάζει θετικά, καθηγητές, τάξεις, διδασκόμενους και γονείς, ενώ ταυτόχρονα παρέχει ενημέρωση για το πλεονέκτημα της διαφορετικότητας σε ολόκληρο τον πληθυσμό. Μέσα στο πλαίσιο του προγράμματος, εντοπίζονται κατά τις συναντήσεις στην τάξη, οικογένειες που χρειάζονται καθοδήγηση και στήριξη και προγραμματίζονται αρκετές δραστηριότητες κατά τη διάρκεια του έτους. Συμπληρωματικά, οι πλείστες οικογένειες διοργανώνουν κοινωνικές δραστηριότητες (μέσω ομάδων επαφής WhatsApp), με σκοπό να μοιράζονται τον ελεύθερο χρόνο τους και να ενισχύεται το κοινωνικό κεφάλαιο για όλους. Έχουν ετοιμαστεί διαχρονικά, ειδικά εργαλεία για χρήση μέσα στο πλαίσιο του προγράμματος, και ακολουθούνται αξιολογητικές διαδικασίες.

10. Δημόσιος χώρος

Οι δημόσιοι χώροι και οι δημόσιες εγκαταστάσεις είναι σημαντικοί/ές για διάφορους λόγους. Πρόκειται για χώρους, τους οποίους οι πολίτες υποχρεούνται να χρησιμοποιούν ενίοτε, αυξάνοντας, έτσι, τις πιθανότητες, για τυχαίες συναντήσεις ανάμεσα σε ξένους. Μπορεί, επίσης, να ενισχυθεί και η

διαπολιτισμική αλληλεγγύη, για παράδειγμα, σε περιπτώσεις δημοσίου ενδιαφέροντος για την προτεινόμενη ανάπτυξη ή το κλείσιμο μιας δημόσιας εγκατάστασης. Χώροι που τυγχάνουν καλής διαχείρισης και συντονισμού μπορούν να δώσουν το στίγμα των διαπολιτισμικών προθέσεων της πόλης. Αντίθετα, χώροι που τυγχάνουν κακής διαχείρισης μπορούν να γίνουν χώροι, οι οποίοι εγείρουν την υποψία και τον φόβο των ξένων.

Ο ρόλος του διαπολιτισμικού σχεδιασμού είναι να δημιουργηθούν χώροι που θα διευκολύνουν τις συναντήσεις μεταξύ ατόμων με διαφορετικό υπόβαθρο και άλλων ατόμων, αποκλείοντας εκείνους που καλλιεργούν την απομάκρυνση, τον φόβο ή την αντιπαλότητα.

Ο διαπολιτισμικός σχεδιασμός δεν σημαίνει προγραμματισμός και δεν παραπέμπει σε επαγγελματίες στον χώρο του δομημένου περιβάλλοντος που να είναι «καλοί και ευγενικοί με τις μειονότητες». Εξυπακούεται μια εμβριθέστερη αναγνώριση όλων των μορφών διαφορετικότητας στις πόλεις μας, συνεργασία με αυτές και ετοιμότητα εκ μέρους όλων όσων σχεδιάζουν, κτίζουν, διαχειρίζονται και χρησιμοποιούν αστικούς χώρους και περιβάλλοντα.

Με την πρακτική του πολυπολιτισμικού σχεδιασμού, έχουν καθιερωθεί σημαντικές αρχές, όπως η ισότητα για όλους, εν όψει της θέσπισης νομοθεσίας και ισότιμης και ίσης μεταχείρισης όλων κατά την εφαρμογή της. Ωστόσο, η Διαπολιτισμική Πόλη ζητά περισσότερα από τα άτομα, τους επαγγελματίες και τους πολιτικούς. Ο διαπολιτισμικός σχεδιασμός αποτελεί κοινή δημιουργική πράξη των πολιτών και των επαγγελματιών. Θέτει ο ένας στον άλλο τρεις ερωτήσεις: Τι έχετε ήδη κάνει για το τόπο σας; Ποια είναι τα όνειρά σας γι' αυτόν; Τι δεσμεύεστε να κάνετε γι' αυτόν; Ενώ η πολυπολιτισμικότητα βασίζεται σε στατικές έννοιες αναφορικά με τη ταυτότητα της ομάδας, η διαπολιτισμικότητα προϋποθέτει ένα δυναμικό και συνεχώς μεταβαλλόμενο περιβάλλον, στο οποίο τα άτομα και οι κοινότητες να εκφράζουν πολλές, υβριδικές και αυξανόμενες ανάγκες και ταυτότητες. Σε ένα τέτοιο πολύπλοκο περιβάλλον, οι επαγγελματίες του διαπολιτισμικού σχεδιασμού δεν χρειάζονται μόνο νέες δεξιότητες αλλά και νέα νοοτροπία που να βασίζεται στη εκμάθηση του πολιτισμικού αλφαριθμητισμού, ώστε να αποκτηθεί διαπολιτισμική ικανότητα.

Αρχές για πολεοδομικό και διαπολιτισμικό σχεδιασμό

- ▶ Η διαφορετικότητα ατόμων, τόπων, χρήσης και κυριότητας δεν αποτελεί πρόβλημα που χρήζει διαχείρισης αλλά πλεονέκτημα που πρέπει να καλλιεργηθεί.

- ▶ Στόχος μας θα πρέπει να είναι όχι χώροι που να ανήκουν σε άτομα αλλά άτομα που να ταυτίζονται με χώρους.
- ▶ Ο καλός σχεδιασμός δίνει ευκαιρίες, ο κακός σχεδιασμός παροπλίζει.
- ▶ Οι επαγγελματίες του διαπολιτισμικού σχεδιασμού δεν μπορούν από μόνοι τους να φέρουν την αλλαγή – πρέπει να καλλιεργήσουν τη διεπιστημονική συνεργασία, ως κάτι το αυτονόητο.
- ▶ Οι συνιστώσες μιας διένεξης αποτελούν σύμφυτα στοιχεία της διαπολιτισμικότητας. Η τέχνη του καλού διαπολιτισμικού σχεδιασμού δεν είναι αμελητέα ή αποφευκτέα αλλά διαχειρίσιμη και μελετάται μέσα στο πλαίσιο μιας δημιουργικής διαδικασίας.
- ▶ Ο προσδιορισμός του χώρου ως βάσης της πλήρωσης και της κυριότητάς του, είναι ιλιυσιτελής βραχυπρόθεσμα, αλλά μακροπρόθεσμα αποτελεί πηγή κατακερματισμού.
- ▶ Το θέμα δεν είναι η ερώτηση: «ποιο είναι το κόστος του διαπολιτισμικά κατάλληλου σχεδιασμού» αλλά «ποιο θα είναι το κόστος εάν δεν υπάρξει αυτός ο σχεδιασμός».
- ▶ Ο καλός διαπολιτισμικός σχεδιασμός θα υπερέβαινε τα μεταναστευτικά θέματα και τη διαφορετικότητα εθνοτικού υποβάθρου, με σκοπό να περιλάβει όλες τις πτυχές των διαφορών στις σύγχρονες αστικές κοινότητες.
- ▶ Τα δυο εμπόδια που επισημαίνονται συχνότερα στις νέες μορφές διαπολιτισμικού σχεδιασμού είναι απαντήσεις προκατάληψης: «Δεν μπορεί να γίνει» και «Είναι ψηλό το κόστος». Η πρώτη απάντηση είναι λάθος σχεδιαστικής σκέψης. Η δεύτερη απάντηση είναι λάθος λογιστικής πρακτικής.

Πιθανές ερωτήσεις

- ▶ Αποτελεί η κοινωνική αλληλεπίδραση προτεραιότητα στην σχεδιαστική καθοδήγηση για νέους δημόσιους χώρους;
- ▶ Αντικατοπτρίζουν οι βασικοί δημόσιοι χώροι και οργανισμοί της πόλης, τη διαφορετικότητα της ή είναι μονοπολιτισμικοί;
- ▶ Πώς οι διαφορετικές ομάδες συμπεριφέρονται στους δημόσιους χώρους της πόλης; Επιδιώκουν ή αποφεύγουν την αλληλεπίδραση;
- ▶ Εάν σε κάποιους χώρους ή περιοχές της πόλης σας, κυριαρχεί η παρουσία μιας (πλειοψηφικής ή μειοψηφικής) εθνοτικής ομάδας και θεωρείται αφιλόξενη και επισφαλής, διαθέτει η πόλη σας πολιτική διαχείρισης αυτού του προβλήματος;
- ▶ Όταν η πόλη σας αποφασίζει να ανοικοδομήσει μια περιοχή, χρησιμοποιεί διάφορες

μεθόδους και τρόπους διαβούλευσης, ώστε να διασφαλίζει την ουσιαστική συμμετοχή ατόμων διαφορετικού μεταναστευτικού / μειονοτικού υποβάθρου;

- ▶ Οι επαγγελματίες στον τομέα του σχεδιασμού και του οικιστικού περιβάλλοντος της πόλης είναι εκπαιδευμένοι και διαθέτουν προσόντα για τη διαπολιτισμικότητα;

Εισηγήσεις

- ▶ Η σημαντικότερη δεξιότητα για σχεδιαστές και πολεοδόμους είναι ικανότητα ακρόασης των ατόμων και των ιστοριών τους, με σκοπό να μάθουν πώς χρησιμοποιούν ένα χώρο, πώς βιώνουν την καθημερινότητά τους, ποιες είναι οι φιλοδοξίες τους και στην συνέχεια να συνεργαστούν μαζί τους, για να μεταφραστούν τα πορίσματα σε ειδικά συστήματα.
- ▶ Οι επαγγελματίες πρέπει να έχουν πάντοτε επίγνωση των προκαταλήψεων που είναι σύμφυτες στη δική τους εκπαίδευση και επιμόρφωση και να επιδιώκουν συνεχώς να τις επανεξετάζουν και να τις υπερβαίνουν.
- ▶ Η παραδοχή ότι τα άτομα εκφράζουν τα συναισθήματά τους για το περιβάλλον με πολλά μέσα, αλλά σπάνια χρησιμοποιούν την επαγγελματική γλώσσα.
- ▶ Ενώ οι επαγγελματίες δεν μπορούν να γνωρίζουν όλες τις γλώσσες και όλες τις παραδόσεις μιας κοινότητας με διαφορετικό πολιτισμικό υπόβαθρο, μπορούν να αναπτύξουν τη δεξιότητα να κατανοούν τις βασικές «διαπολιτισμικές στιγμές», όταν επιδιώκεται και προσφέρεται επικοινωνία και όταν επιλέγονται τα κατάλληλα μέσα γι' αυτή.
- ▶ Πολλοί από τους βέλτιστους πολυπολιτισμικούς χώρους εμφανίζονται αυθόρμητα και εκτάκτως και η επιδεξιότητα του καλού διαπολιτισμικού σχεδιαστή είναι να γνωρίζει πότε να παρεμβαίνει και πότε να μην ασχολείται.
- ▶ Η επαφή και ο διάλογος με τα άτομα δεν είναι μια μεμονωμένη χρονική στιγμή, αλλά μια συνεχής διαδικασία ακρόασης, εκμάθησης, σχεδιασμού, δράσης και εκ νέου ακρόασης και δεν αποτελεί μέσο προς επίτευξη κάποιου στόχου, αλλά αυτοσκοπό.
- ▶ Πρέπει οι ομάδες επαγγελματιών διαπολιτισμικών σχεδιαστών στους Δήμους και αλλού, να επιδιώκουν συνεχώς να ενισχύουν το διαφορετικό υπόβαθρο των μελών τους με επιμόρφωση, στρατολόγηση και συνεργασία.
- ▶ Οι διαπολιτισμικοί σχεδιαστές δεν φοβούνται μήπως κάνουν λάθη ή πώς να τα διορθώσουν. Είναι και αυτοί άνθρωποι και ένας καλός

διαπολιτισμικός σχεδιασμός βασίζεται στην κατανόηση και όχι στο αλάθητο.

Το Δημοτικό Συμβούλιο της πόλης του **Δουβλίνου** (Ιρλανδία) σε συνεργασία με το Συμβούλιο Μετανάστευσης της Ιρλανδίας, την Αρχή για την Ισότητα της Ιρλανδίας και εταιρείες στις δημόσιες συγκοινωνίες, εργάζονται εντατικά για να δημιουργήσουν μια υπηρεσία δημόσιων συγκοινωνιών χωρίς αποκλεισμούς. Αυτό το πρόγραμμα έχει ετοιμαστεί μέσα στο πλαίσιο της Εκστρατείας «Μια πόλη ένας λαός», με σκοπό να διαβεβαιώσει τους επιβάτες και το προσωπικό που ταξιδεύουν με τις δημόσιες συγκοινωνίες προς το Δουβλίνο, ότι δεν γίνεται αποδεχτός ο ρατσισμός ούτε και οι διακρίσεις. Το πρόγραμμα έχει ετοιμαστεί μετά από βελτιωμένες διαμετακομιστικές και υπαίθριες εκστρατείες διαφήμισης, επιμόρφωση του προσωπικού, καταγραφή ρατσιστικών περιστατικών και ενημέρωση για τη διαπολιτισμικότητα σε ολόκληρη την πόλη.

Η «Μεικτή Αγορά», στην πλατεία Martim Moniz της **Λισσαβόνας** (Πορτογαλία), είναι χώρος όπου μπορεί κανείς να δοκιμάσει διάφορες γεύσεις και να απολαύσει διάφορους ήχους από όλο τον κόσμο, με πάγκους τροφίμων όπου σερβίρεται φρέσκα εδέσματα, τα οποία ετοιμάζονται στον δρόμο και είναι σπεσιαλιτέ από όλες τις ηπείρους. Στην πλατεία υπάρχει και χώρος για να ακούσει κανείς μουσική και να δει ταινίες. Η αγορά είναι ανοικτή καθημερινά, όλη τη βδομάδα και αποτελεί ένα δημοφιλή χώρο αναψυχής για ντόπιους και τουρίστες. Εκτός από μουσική και φαγητό, στον χώρο πραγματοποιούνται πολιτισμικές / εκπαιδευτικές εκδηλώσεις, όπως εργαστήρια και εκθέσεις. Η «Μεικτή Αγορά» στήθηκε μέσα στο πλαίσιο μιας πρωτοβουλίας, για να αντιμετωπιστεί η αρνητική φήμη της πλατείας, η οποία βρίσκεται σε μια υποβαθμισμένη περιοχή γκετοποίησης, της Λισσαβόνας, όπου διαμένουν πολλοί μετανάστες. Σήμερα, έχει μετατραπεί σε ένα χώρο διαπολιτισμικών εμπειριών, προσελκύοντας άτομα από όλες τις περιοχές της πόλης, αλλά και πέραν των ορίων αυτής.

Στη **Βαρκελώνη** (Ισπανία) η αύξηση του αριθμού ατόμων με διαφορετικό πολιτισμικό υπόβαθρο έχει οδηγήσει, ανάμεσα σ' άλλα, σε νέους και παλιούς τρόπους χρήσης των δημόσιων χώρων, εγκαταστάσεων, καταστημάτων – σε επίπεδο απλών ανθρώπων – ενισχύοντας τον σημαντικό ρόλο τους στην κοινωνικοποίηση και συνεπώς αναδεικνύοντας ένα νέο πολυσύνθετο πλαίσιο που χρήζει διαχείρισης. Η πόλη της Βαρκελώνης δίνει τεράστια σημασία σε ένα δημόσιο χώρο, εφόσον είναι ο χώρος όπου μπορεί να κτιστεί

μια κοινότητα με διαφορετικό πολιτισμικό υπόβαθρο και να συνυπάρχει αρμονικά. Τώρα, οι επαγγελματίες σχεδιαστές (όπως αρχιτέκτονες, οργανωτές, διαχειριστές μεταφορών, εκτελεστές έργου, κλπ) στο Δημοτικό Συμβούλιο της πόλης πρέπει να καλλιεργήσουν την ικανότητά τους να διαχειρίζονται τη διαφορετικότητα. Σύμφωνα με μια ρήτρα του Διαπολιτισμικού Σχεδίου της πόλης, η Βαρκελώνη πρέπει να εντάξει τους υπευθύνους για αστική ανάπτυξη της πόλης σε έκαστη των ανεξάρτητων επιτροπών στο Δημοτικό Συμβούλιο, ώστε να ενισχυθεί η συνεκτιμηθείσα εφαρμογή όλων των αστικών και κοινωνικών πολιτικών.

Η πόλη πασχίζει να ενσωματώσει το φυσικό περιβάλλον στην αστική ανάπτυξη, για να αποκατασταθεί ο διάλογος και να εξασφαλιστεί σύμπνοια και η συμμετοχή των πολιτών. Αυτό περνά από τη θεωρία στην πράξη ως εξής: α) Εκτίμηση «εξατομικευμένων» δραστηριοτήτων, παρατηρώντας την πραγματικότητα και τα συγκεκριμένα χαρακτηριστικά της γειτονιάς, μέσα στο πλαίσιο μιας ενιαίας στρατηγικής για την πόλη. Αυτό μπορεί να βασιστεί σε ένα «κοινό πρόγραμμα», από μια σχετικά γενική ιδέα, με διαφορετικές εκδηλώσεις για να ταιριάζει σε έκαστο περιβάλλον, β) Εμβάθυνση στην εφαρμογή συμμετοχικών διαδικασιών, π.χ. εισάγοντας νέες προσεγγίσεις και προσαρμόζοντας τις, κατά τρόπο ώστε να διασφαλιστεί μια αξιόπιστη αντιπροσώπευση της επιτόπιας κοινωνικο-πολιτισμικής διαφορετικότητας για τον καθορισμό στόχων, γ) Αναθεωρημένος ορισμός του δημόσιου χώρου, χώροι για οικοδόμηση σχέσεων, ως αναπόσπαστο μέρος της ιδέας μιας πόλης και ενός χώρου για συναντήσεις και τη γένεση της ιθαγένειας.

Η πόλη προσπαθεί επίσης να ενσωματώσει κοινωνικές πολιτικές στην κατασκευή κοινωνικών υπηρεσιών ή κοινωνικών χώρων. Αυτό σημαίνει ότι στους δημόσιους χώρους εμπερικλείονται στοιχεία που συμβάλλουν στην ταυτόχρονη αλληλεπίδραση μεταξύ χρηστών: χώροι παιχνιδιού σε παιδικά πάρκα, ειδικές προσφορές για νέους, μονοπάτια ποδηλασίας και πεζοπορίας.

ΕΡΓΑΛΕΙΟΘΗΚΗ

Διαπολιτισμικός σχεδιασμός και διαχείριση δημόσιων χώρων

Διαπολιτισμικοί χώροι και κέντρα: Τι είναι, ποια τα οφέλη από αυτούς και από αυτά και πώς μπορούν να προωθηθούν ως σημαντική πτυχή της προσέγγισης, μέσα από τον φακό της «Διαπολιτισμικής Πόλης»

Αστικές πολιτικές για διαπολιτισμικά κέντρα και συμμετοχή της κοινότητας.

11. Διαμεσολάβηση και επίλυση διαφορών

Οι διαφορές είναι αναπόφευκτες σε ένα περιβάλλον με άτομα διαφορετικού υποβάθρου και η διαπολιτισμική κοινωνική ενσωμάτωση δεν είναι μια ομαλή διαδικασία. Οι ανισότητες, η φτώχεια και οι περιορισμένοι πόροι είναι μερικοί από τους παράγοντες, οι οποίοι οδηγούν σε αύξηση των κοινωνικών εντάσεων, αλλά οι διαφορές είναι εξ ορισμού πηγή διενέξεων. Η διαπολιτισμική πόλη δεν αποφεύγει τις διαφορές ούτε και τις αγνοεί. Ενώ ενστερνίζεται πλήρως τη διαφορετικότητα, αυτή η πόλη εντοπίζει, προλαμβάνει και αντιμετωπίζει τις προκύπτουσες διαφορές. Αυτή η διαδικασία είναι θεμελιώδους σημασίας για την κοινή διαβίωση σε μια δυναμική και επικοινωνιακή κοινότητα. Όντως, η βέλτιστη διαπολιτισμική πόλη θεωρεί την ευκαιρία ως καινοτομία και την ανάπτυξη να προκύπτει από αυτή καθαυτή τη διαδικασία της διαμεσολάβησης και της επίλυσης της διαφοράς. Η συλλογική νοημοσύνη, η σαφής κατανόηση των επίμαχων θεμάτων, η συμμετοχή των βασικών ειδημόνων εντός των κοινοτήτων, η προβολή της συντροφικότητας και της αλληλεπίδρασης, αλλά και της διαρκούς δέσμευσης με όλες τις ομάδες που επηρεάζονται, είναι κάποια από τα μέσα που χρησιμοποιούν οι διαπολιτισμικές πόλεις για διαμεσολάβηση και επίλυση των διαφορών.

Η φιλοσοφία της διαπολιτισμικής πόλης αναφορικά με τη διαμεσολάβηση έχει διάφορες πτυχές:

- ▶ Αναγνώριση όλων των συγκυριών και καταστάσεων στην πόλη, όπου υποκινείται ένταση και διαμάχη λόγω παρανόησης της διαπολιτισμικότητας, έλλειψης ενημέρωσης ή εχθρότητας,
- ▶ Αναγνώριση της πλήρους έκτασης της διαπολιτισμικής διαμεσολάβησης ανάμεσα σε άτομα, ομάδες, κοινότητες και οργανισμούς.

- ▶ Καθορισμός των «κέντρων υποδοχής» της πόλης, όπου μπορεί να κριθεί αναγκαίο και επείγον να λάβει χώρα κάποια διαπολιτισμική διαμεσολάβηση, για ευρύτερη επιτυχία της διαπολιτισμικής ατζέντας. Σε αυτή μπορεί να συγκαταλεχθούν θέματα όπως: στέγαση και διαχωρισμός, συγκεκριμένες εκπαιδευτικές ανάγκες, ένδυση και σύμβολα πίστης στα σχολεία, αστυνόμευση, οικογένεια και προβληματισμοί για την κοινωνική ευημερία.
- ▶ Εντοπισμός επαγγελματιών και ΜΚΟ που πρέπει να διαμεσολαβούν πάνω σε καθημερινή βάση, ως μέρος της δραστηριότητάς τους. Αναζήτηση μιας πιθανής εμπειρογνομosύνης, ευρύτερα εφαρμοστέας ή εφαρμοστέας σε άλλα πλαίσια.
- ▶ Αναθεώρηση της στήριξης και των αναγκών επιμόρφωσης των κρατικών λειτουργών.
- ▶ Θεώρηση του περιθωρίου προώθησης μιας ομάδας διαπολιτισμικών διαμεσολαβητών που να είναι διαθέσιμοι σε όλο το δίκτυο της πόλης.

Πιθανές ερωτήσεις

- ▶ Επηρεάζει έντονα την πολιτική της πόλης, η ανάγκη αποτροπής της πιθανότητας εθνοτικών διαμαχών;
- ▶ Είναι οι αξιωματούχοι της πόλης καταρτισμένοι στη διαμεσολάβηση και διαθέτουν τις δεξιότητες για επίλυση διαφορών;
- ▶ Ποια είδη οργανισμών παρέχουν επαγγελματικές υπηρεσίες στη διαμεσολάβηση, αναφορικά με τη διαπολιτισμική επικοινωνία ή και διαμάχες στην πόλη σας;
- ▶ Υπάρχει στην πόλη σας οργανισμός που να ασχολείται ειδικά με τις διαθρησκευτικές σχέσεις;
- ▶ Σε ποιο πλαίσιο προσφέρεται στην πόλη σας, διαπολιτισμική διαμεσολάβηση;

Στη **Χάιφα** (Ισραήλ), το Κέντρο Διαλόγου και Διαχείρισης Διαφορών της πόλης εργάζεται για να ενισχύσει τις κοινότητες και να βελτιώσει την ποιότητα ζωής όλων των κατοίκων της Χάιφα, προσφέροντας υπηρεσίες επίλυσης διαφορών και αρωγή σε κατοίκους και οργανισμούς, ώστε να αναπτύξουν τις δικές τους ικανότητες προσαρμοστικότητας. Το Κέντρο προσφέρει επαγγελματικές υπηρεσίες επίλυσης διαφορών και καλλιεργεί την ικανότητα αντιμετώπισης διαφορών και διενέξεων σε τοπικό επίπεδο, κατά τρόπο εποικοδομητικό, χωρίς βία. Καταβάλλει προσπάθειες να δημιουργήσει στη Χάιφα μια κουλτούρα διαλόγου, χαιρετίζοντας τη διαφορετικότητα της πόλης και δίνοντας φωνή στις κοινότητές της που είναι περιθωριοποιημένες. Ενισχύοντας την ικανότητα των δημοτών να διαπραγματεύονται διαφορές και να επιλύουν, μέσα σε συνεργασιακό πνεύμα, διενέξεις, το Κέντρο

συμβάλλει σημαντικά, βάζοντας τα θεμέλια για να κτιστεί μια συμμετοχική δημοκρατία εκεί, περιορίζοντας, έτσι, τις επιπτώσεις του ρατσισμού και των διακρίσεων.

Τα προγράμματα εξομάλυνσης διενέξεων του Κέντρου επηρεάζουν άμεσα εκατοντάδες άτομα, αγγίζουν αναξιοπαθείς πληθυσμιακές μάζες, συμπεριλαμβανομένων των νέων μεταναστών και των Αράβων. Στις δραστηριότητές του συγκαταλέγονται:

- ▶ Εκπαίδευση Αράβων που στελεχώνουν τις τοπικές Αρχές, με την ιδιότητα του εθελοντή διαμεσολαβητή.
- ▶ Προώθηση της δημόσιας συμμετοχής στον προγραμματισμό, υλοποίηση και κοινωνικές δραστηριότητες.

Η δράση αξιολογείται από λειτουργούς στην κοινότητα, οι οποίοι δραστηριοποιούνται στη γειτονιά, παρακολουθούν έμπρακτα και εκ του σύνεγγυς, την εφαρμογή των δεξιοτήτων που έχουν αποκτήσει στελέχη της τοπικής ηγεσίας, αναφορικά με τη επίλυση προβλημάτων στις αντίστοιχες γειτονιές. Η δράση υλοποιείται σε συνεργασία με το Τμήμα Κοινότητας και το Γραφείο του Γραμματέα του Δήμου της Χάιφα, εμπλέκοντας και άλλα τμήματα (σύμφωνα με το θεματολόγιο και τις ανάγκες), έχει δε διευκολύνει τους ειδικούς στους τομείς: διαπολιτισμική εργασία, συντονισμός, διαμεσολάβηση, επιμόρφωση σε θέματα ηγεσίας, πολεοδομία & σχεδιασμός και ηγεσία της πόλης (γειτονιάς).

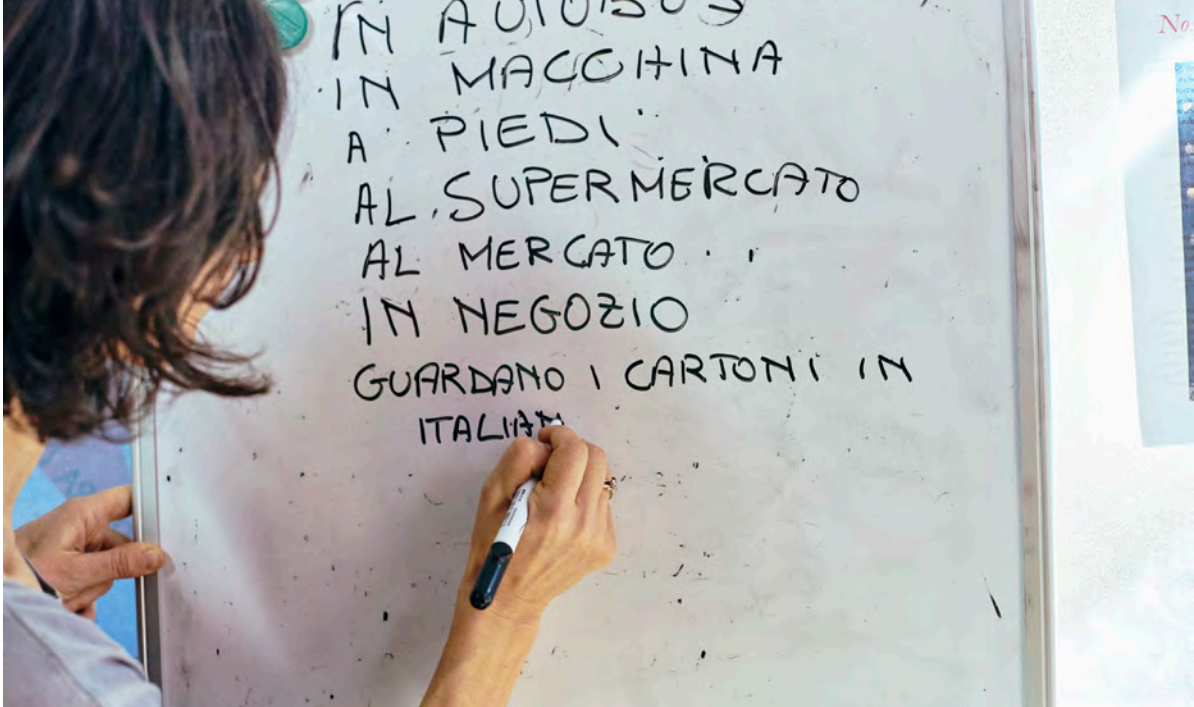
Στον Δήμο **Μπέργκεν** (Νορβηγία) υπάρχει μια ειδική υπηρεσία διαμεσολάβησης, η οποία ασχολείται με διαπολιτισμικές διαφορές. Ο Δήμος Μπέργκεν προσφέρει υπηρεσίες διαμεσολάβησης σε συγκεκριμένα σημεία, όπως οι γειτονιές, οι δρόμοι και επιδιώκει ενεργά δια ζώσης επαφές με τους κατοίκους, αλλά συζήτηση των προβλημάτων μαζί τους. Αυτή η υπηρεσία προσφέρεται από τη Κοινωνική Μονάδα Επαφής με τη Νεολαία στον Δήμο Μπέργκεν (*Utekontakten*). Ο Δήμος Μπέργκεν έχει επίσης ιδρύσει μια δημοτική υπηρεσία διαμεσολάβησης, η οποία ασχολείται με διαθρησκευτικά θέματα. Το **Samarbeidsråd for tros- og livssynssamfunn** (Συμβούλιο Συνεργασίας για Θρησκείες και Θρησκευόμενα) είναι ένας οργανισμός διαθρησκευτικού χαρακτήρα και αποστολής, στον Δήμο Μπέργκεν.

ΕΡΓΑΛΕΙΟΘΗΚΗ

Διοργάνωση διαπολιτισμικών και διαθρησκευτικών δραστηριοτήτων: μια εργαλειοθήκη για τις τοπικές Αρχές

Ενίσχυση της κοινότητας και παρέμβαση από διαπολιτισμική σκοπιά

Διάλογος με τις κοινότητες στη διαπολιτισμική πόλη, με πίστη και πεποίθηση

12. Γλώσσα

Είναι ζωτικής σημασίας για όλους τους νεοαφιχθέντες να μάθουν τη γλώσσα της φιλοξενούσας χώρας. Ωστόσο, υπάρχουν και άλλοι υπολογίσιμοι παράγοντες σε μια διαπολιτισμική προσέγγιση της γλώσσας, οι οποίοι καθιστούν αυτή τη γλώσσα πηγή οικονομικών, πολιτισμικών και επιστημονικών σχέσεων και ανάπτυξης, σε ένα διαπολιτισμικό κόσμο. Η γλώσσα αποτελεί βασικό στοιχείο στις πόλεις, όπου δεν υπάρχει πραγματική μετανάστευση αλλά μια ή περισσότερες εθνικές μειονότητες (ή ακόμα, όπου δεν υπάρχει μια σαφής πλειοψηφική ομάδα). Η διαπολιτισμική προσέγγιση αποσκοπεί στην προώθηση, ισότιμα, του σεβασμού απέναντι σε όλες τις συζητούμενες γλώσσες, αλλά και την αμοιβαία μάθηση, παρά τον γλωσσικό διαχωρισμό. Σε πόλεις όπου η πρόσφατη μετανάστευση και οι εμπορικές διασυνδέσεις έχουν φέρει εντελώς καινούργιες γλώσσες, οι οποίες ομιλούνται από μια μεγάλη μειονότητα του πληθυσμού (π.χ. τα Ισπανικά σε κάποιες αμερικανικές πόλεις), η διαπολιτισμικότητα μετράται από την έκταση αποδοχής αυτών των γλωσσών στην καθημερινότητα, ανάλογα με το πόσο έτοιμη είναι η πλειοψηφία να το πράξει.

Ένας από τους βασικούς χώρους προώθησης της πολυγλωσσίας είναι η σχολική εκπαίδευση. Στην ηλικία της υπερ-διαφορετικότητας, όπου τα παιδιά στα σχολεία κουβαλούν όλο και περισσότερο δεκάδες γλωσσικές κληρονομίες, τα σχολεία μπορούν να προωθήσουν μια γλωσσική ευαισθητοποίηση, δίνοντας παραδείγματα γλωσσών ομιλούμενων από μαθητές και συμβάλλοντας στην κατάργηση της, εν τοις πράγματι ιεράρχησης, μεταξύ των «ευγενών» δυτικών γλωσσών και των λιγότερο «ευγενών» ή «χρήσιμων» γλωσσών του μη δυτικού κόσμου. Αυτή η ιεράρχηση δεν είναι μόνο αντίθετη σε μια διαπολιτισμική προσέγγιση, η οποία αντικρούει τον καθορισμό ιεράρχησης μεταξύ κουλτούρων και γλωσσών, αλλά και αποσυγχρονισμένη με την αυξανόμενη οικονομική και πολιτισμική σπουδαιότητα των γλωσσών των αναδυόμενων οικονομιών.

Η γλωσσική ευαισθητοποίηση ισχύει για όλες τις ξένες γλώσσες, όμως φαίνεται λογικό να εστιάζει στις οικείες γλώσσες και στη γλωσσική πολυμορφία που είναι ήδη υπαρκτή στην σχολική τάξη (για παράδειγμα: όταν κάποιος μαθαίνει να τραγουδά τραγούδια, να μετρά, να λέει τις μέρες της εβδομάδας σε διάφορες γλώσσες, να διαχειρίζεται ένα γλωσσικό χαρτοφυλάκιο). Μια θετική στάση απέναντι στη γλωσσική διαφορετικότητα μπορεί να συμβάλει σε μια καλύτερη κατανόηση ανάμεσα στα παιδιά στην τάξη και στο σχολείο. Συμβάλλει επίσης, στην ευημερία και στην ανάπτυξη της ταυτότητας των μη φυσικών ομιλητών μιας γλώσσας. Τα παιδιά νιώθουν ότι ενθαρρύνονται να εκφράσουν τις ιδέες, απόψεις και συναισθήματά τους στις δικές τους γλώσσες. Η προσοχή που προσδίδεται στη μητρική τους γλώσσα επαυξάνει το κύρος της, είναι αναγνώριση της ταυτότητας των παιδιών, κάτι που επηρεάζει θετικά την αυτοεκτίμησή τους, τους δίνει κίνητρο να μάθουν και επιδρά θετικά και στην σχολική επίδοσή τους.

Αυτές οι αρχές ισχύουν τόσο για τα ίδια τα παιδιά όσο και για τους γονείς τους. Η γλωσσική ευαισθητοποίηση μπορεί να αποτελέσει ένα σημαντικό εργαλείο παρότρυνσης των γονέων να συμμετέχουν. Έτσι, θεωρούνται ειδήμονες στη μητρική τους γλώσσα, ακριβώς όπως τα παιδιά τους, τυγχάνουν αναγνώρισης και επιβραβεύονται, η αυτοπεποίθησή τους αυξάνεται όταν επικοινωνούν με μέλη της σχολικής ομάδας. Αναγνωρίζοντας και εκτιμώντας τη μητρική γλώσσα των γονέων, αυτοί ενθαρρύνονται να συνδράμουν τα παιδιά τους στην κατ'όικον εργασία τους, την οποία διεκπεραιώνουν στη μητρική τους γλώσσα.

Μεταξύ της γλωσσικής ευαισθητοποίησης και της πολύγλωσσης εκπαίδευσης υπάρχει μια πλειάδα ανεκμετάλλετων ευκαιριών εν αναμονή επισήμανσής τους, κάτι που θα μπορούσε να

ονομαστεί «λειτουργική πολύγλωσση μάθηση».³⁸ Μέσα στο πλαίσιο της λειτουργικής πολύγλωσσης μάθησης, τα σχολεία χρησιμοποιούν το ρεπερτόριο πολυγλωσσίας των παιδιών, ώστε να μεγιστοποιηθεί η απόκτηση γνώσεων. Οι οικείες γλώσσες και οι γλωσσικές πολυμορφίες των παιδιών μπορούν να θεωρηθούν ως κεφάλαιο που χρησιμοποιείται ρητώς για την επαύξηση της εκπαιδευτικής επιτυχίας και της προσωπικής ανάπτυξης. Η πρώτη γλώσσα ενδέχεται να είναι το σκαλοπάτι για να κάνει κτήμα του το παιδί, τη δεύτερη γλώσσα και να αφομοιώσει νέο διδακτικό υλικό. Μέσα στο πλαίσιο αυτής της προσέγγισης, ο εκπαιδευτικός ενθαρρύνει τους διδασκόμενους να αλληλοβοηθούνται για την εκπόνηση μιας εργασίας (για παράδειγμα: εξηγεί σε ένα διδασκόμενο με ανεπαρκή γνώση της πολωνικής γλώσσας τι να κάνει) ή για την προετοιμασία μιας ομαδικής εργασίας. Αυτή η προσέγγιση εξυπακούεται μια συγκεκριμένη εργασιακή μέθοδο: το περιβάλλον διδασκαλίας θα πρέπει να επιτρέπει στους διδασκόμενους να αλληλεπιδρούν τακτικά και να μην καθοδηγούνται εντελώς από τον εκπαιδευτικό.

Πιθανές ερωτήσεις

- ▶ Η μετάφραση κοινών πληροφοριών στις γλώσσες των μειονοτήτων, μέσα στο πλαίσιο διαφόρων εκστρατειών πληροφόρησης του κοινού και παροχής κοινωνικών υπηρεσιών, ενθαρρύνει τα άτομα να εκμάθουν τη γλώσσα της πλειοψηφίας ή αποτελεί κώλυμα;
- ▶ Οι προσφερόμενες υπηρεσίες για να εκμάθουν τα άτομα τη γλώσσα της φιλοξενούσας χώρας βάσει ψυχολογικών κινήτρων, είναι υποστηρικτικές, ώστε να επενδύσουν σε αυτή τη γλωσσική εκμάθηση;
- ▶ Αναλαμβάνονται δράσεις ή πρωτοβουλίες στον εκπαιδευτικό ή πολιτισμικό τομέα, με σκοπό να προωθηθεί η αναγνώριση μιας μειονότητας / των γλωσσών των μεταναστών στην κοινότητα;
- ▶ Διαθέτει η πόλη τοπικά φύλλα/εφημερίδες/ραδιοφωνικά ή τηλεοπτικά προγράμματα σε άλλη γλώσσα, από εκείνη της πλειοψηφικής εθνικής ομάδας;

Το ευρωπαϊκό σχολείο πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης στη **Βιέννη** (Αυστρία) έχει πρωτοστατήσει στην εισαγωγή της διαπολιτισμικής παιδαγωγικής με βάση την πολυγλωσσία. Πριν από οκτώ χρόνια, όταν η **Διοίκηση του Σχολείου** αντιλήφθηκε ότι μαθητές με 28 διαφορετικές μητρικές γλώσσες φοιτούσαν εκεί, αποφάσισε να εξερευνήσει τις δυνατότητες

που πρόσφερε αυτή η διαφορετικότητα. Η Διοίκηση του Σχολείου οργάνωσε μαθήματα στις γλώσσες: Αραβικά, Τουρκικά, Βοσνιακά/Σερβικά/Κροατικά, Κουρδικά, Πολωνικά, Αλβανικά, Σλοβάκικα, Ουγγρικά και σε πολλές άλλες γλώσσες. Αυτό αποσκοπούσε στη δημιουργία ενός χώρου, όπου τα παιδιά θα μπορούσαν να εξασκήσουν τη δική τους γλώσσα, ενώ ταυτόχρονα θα μπορούσαν να μάθουν τις γλώσσες άλλων παιδιών. Τα μαθήματα πραγματοποιούνταν στο δεύτερο, τρίτο και τέταρτο έτος του πρώτου κύκλου. Τα παιδιά επέλεξαν τις γλώσσες και ανάλογα με τα ενδιαφέροντά τους αποφάσισαν και ποια άλλη γλώσσα δικής τους προτίμησης να επιλέξουν. Έκαστο παιδί παρακολουθούσε, ετησίως, εισαγωγικά μαθήματα για 6 βδομάδες, έκαστη σε 5 διαφορετικές γλώσσες. Μαθαίνουν 18 γλώσσες και κουλτούρες σε τρία χρόνια. Η μαθησιακή μεθοδολογία διαφέρει άρδην από γλωσσικό εργαστήριο σε γλωσσικό εργαστήριο, επειδή οι εκπαιδευτικοί βασίζονται στη δική τους εμπειρία και πολιτισμική ευαισθησία. Το διδακτικό υλικό βασίζεται σε εισηγήσεις των μαθητών – π.χ. ένα χειμερινό γλωσσικό εργαστήριο κατά την περίοδο των Χριστουγέννων σε διάφορες χώρες, συναντήσεις και ευχές, καταμέτρηση, φαγητό κλπ. Αναφορικά με τα μαθήματα ενδιάμεσου επιπέδου, δεν υπάρχει συγκεκριμένη θεματολογία και οι εκπαιδευτικοί αποφασίζουν να περιλαμβάνει χορό, θέατρο, τέχνες, χειροτεχνία, μουσική. Τα παιδιά συμμετέχουν ενεργά, κινούνται γύρω και εκφράζονται ελεύθερα. Σε τρία χρόνια, τα παιδιά αναπτύσσουν το δικό τους γλωσσικό χαρτοφυλάκιο, είναι δε εμβριθώς ενήμερα για την αξία της διαφορετικότητας και την εξίσου σημαντική αξία των γλωσσών. Ο διάκοσμος του σχολείου αντικατοπτρίζει επίσης την πολυγλωσσία και την πολιτισμική πολυμορφία. Το σχολείο καλλιεργεί κατά κανόνα, τη διαφορετικότητα. Το σχολείο βρίσκεται σε μια μειονεκτούσα γειτονιά και συγκεντρώνει καλά αποτελέσματα στα τεστ, καταδεικνύοντας ότι η πολυπολιτισμική προσέγγιση και η πολιτισμική ενδυνάμωση αντισταθμίζουν τις μαθησιακές δυσκολίες που ενδεχομένως να υπάρχουν.

Το **Ιζέβσκ** (Ρωσία) προσφέρει πολλές ευκαιρίες για ανάπτυξη γλωσσικών δεξιοτήτων στην πόλη. Σε αυτές συγκαταλέγεται η ενθάρρυνση της εκμάθησης μιας μητρικής γλώσσας, με πολλά δωρεάν μαθήματα που προσφέρονται στο *Dom Druzhy Narodov* (Στέγη Φιλίας των Λαών), τα Σάββατα και τις Κυριακές, υπό την εποπτεία ομάδων της κοινότητας. Υπάρχουν επίσης δίγλωσσα σχολεία, των οποίων τα μαθήματα παραδίδονται στα Ρωσικά και στην συντμουρτική γλώσσα από την προσχολική ηλικία και μετά, βάσει ειδικού προγράμματος για δίγλωσσα εκπαίδευση, υπέρ της προώθησης της συντμουρτικής γλώσσας. Μια ομάδα νέων καθοδηγείται από ένα ποιητή, ο οποίος έχει συνδυάσει παραδοσιακή συντμουρτική γλώσσα

38 Sierens, Sven et Van Avermaet, Piet, Language diversity in education: evolving from multilingual education to functional multilingual learning, Centre for Diversity and Learning, Gand University

και ραπ, με σκοπό να προωθήσει την κουλτούρα και τη μητρική γλώσσα του. Είναι διαθέσιμοι σύνδεσμοι με άλλες χώρες όπου ομιλούνται οι φιννοουγγρικές γλώσσες, όπως η Εσθονία, Φινλανδία και Ουγγαρία. Αυτό εξυπακούεται, τόσο ευκαιρίες για σπουδή (π.χ. Φινλανδικά στο σχολείο), όσο και για φεστιβάλ πολιτισμού, ανταλλαγές ανάμεσα στα άτομα και συχνά κινηματογραφικά φεστιβάλ σε διάφορες γλώσσες. Οι κοινότητες εκδίδουν τις εφημερίδες τους στη δική τους γλώσσα, υπάρχουν δε ραδιοτηλεοπτικά προγράμματα, κυρίως στην ουντμουρτική γλώσσα. Σαφείς πολιτικές εφαρμόζονται σε επίπεδο περιφέρειας αλλά και πόλης, υπέρ της προώθησης της ουντμουρτικής γλώσσας και κουλτούρας.

Το 2011 το Διαπολιτισμικό Κέντρο **Mondinsieme**, στη Ρέτζο-Εμίλια, (Ιταλία) πρόσφερε για πρώτη φορά, πρόγραμμα εκμάθησης αραβικής γλώσσας για μη αραβόφωνους. Αυτό το πρόγραμμα, σε συνεργασία με τις Τοπικές Υγειονομικές Αρχές, αποσκοπούσε στη βελτίωση των γλωσσικών πολιτισμικών σχέσεων μεταξύ αλλοδαπών δημοτών και υγειονομικών υπηρεσιών. Βασικά μαθήματα Ιταλικών προσφέρονται από μητέρες παιδιών που φοιτούν σε σχολεία πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης για αρχική υποστήριξη στην εκμάθηση της γλώσσας και της ορθής επικοινωνίας στον σχολείο. Για να παρασχεθεί βοήθεια στις οικογένειες μεταναστών να διασφαλίσουν την ικανότητα των παιδιών τους στη μητρική γλώσσα, προσφέρονταν στα παιδιά, σε δυο σχολεία της Ρέτζο-Εμίλια, μαθήματα στη μητρική τους γλώσσα, ενώ ταυτόχρονα οι γονείς τους μάθαιναν Ιταλικά.

ΕΡΓΑΛΕΙΟΘΗΚΗ

Κατά τις τελευταίες δεκαετίες, το Συμβούλιο της Ευρώπης εργάστηκε για να συγκεντρώσει πόρους και να τους θέσει στη διάθεση των εκπαιδευτικών Αρχών και των επαγγελματιών, προς όφελος όλων των ευρωπαϊών πολιτών και όχι μόνο. Οι στόχοι του **Προγράμματος Γλωσσικής Πολιτικής** είναι μέρος του ευρύτερου ρόλου και στόχων του Συμβουλίου της Ευρώπης (μέσα στο πλαίσιο της Ευρωπαϊκής Σύμβασης για την Προστασία της Πολιτιστικής Κληρονομιάς), αναφορικά, ιδιαίτερα, με τα δικαιώματα των ατόμων, την κοινωνική ένταξη και συνοχή, τη διαπολιτισμική κατανόηση και την ίση πρόσβαση στην ποιοτική εκπαίδευση. Τα **αναλυτικά εργαλεία και τα βοηθήματα εργασίας** που έχουν ετοιμαστεί, με τις **μελέτες και το υλικό αναφοράς** που είναι διαθέσιμο, βασίζονται στον σεβασμό και στην αναγνώριση της γλωσσικής πολυφωνίας και της πολιτισμικής διαφορετικότητας. Πολλά από αυτά τα εργαλεία εστιάζουν στην ανάπτυξη και στις προϋποθέσεις υλοποίησης της **πολυγλωσσικής και διαπολιτισμικής εκπαίδευσης**.

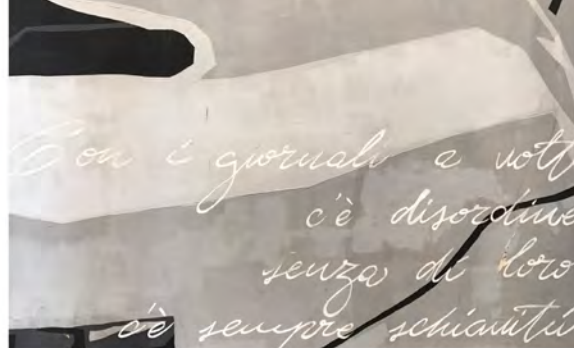
13. Μέσα ενημέρωσης και Επικοινωνία

Τα παραδοσιακά και κοινωνικά μέσα ασκούν μεγάλη επιρροή στην στάση απέναντι στη διαπολιτισμική και άλλες διαφορετικότητες. Πολλές από τις πληροφορίες, στις οποίες έχουν πρόσβαση τα άτομα, προωθούνται από διεθνείς ομάδες συζήτησης, εθνικά μέσα ενημέρωσης ή ιδιώτες, στην περίπτωση των κοινωνικών μέσων δικτύωσης. Εν τούτοις, πολλά μπορούν να κάνουν ακόμη οι Αρχές της πόλης, για να δημιουργηθεί ένα κλίμα στην κοινή γνώμη ευνοϊκότερο στις θετικές διαπολιτισμικές σχέσεις.

Η επεξεργασία τρόπων συνεργασίας με τα μέσα ενημέρωσης είναι μια συγκεκριμένη και πολύ επιτυχή διάσταση των Διαπολιτισμικών Πόλεων. Πάντοτε πραγματοποιούνταν συναντήσεις με δημοσιογράφους, στο περιθώριο συναντήσεων ειδικών, για να τους βοηθήσουν να κατανοήσουν την ιδέα της Διαπολιτισμικής Πόλης και να τους ζητήσουν να γίνουν συνοδοιπόροι στην επίτευξη των στόχων. Οι αναφορές των διαπλατφορμικών μέσων ενημέρωσης σε διεθνείς ομάδες συζήτησης, όπου σε λίγες μέρες μεικτές ομάδες δημοσιογράφων ετοιμάζουν γραπτή ραδιοτηλεοπτική παρουσίαση για κάποια διαπολιτισμικά θέματα και αυτό γίνεται σε δημόσια ακρόαση, είχε τεράστια επιτυχία στις πόλεις αλλά και ανάμεσα σε δημοσιογράφους για τους οποίους τέτοιες εμπειρίες είναι διαφωτιστικές.

Τα τοπικά μέσα ενημέρωσης πρέπει να είναι ενεργοί συμμετέχοντες στο πρόγραμμα Δικτύου Διαπολιτισμικών Πόλεων και όχι απλά δίαυλοι ρεπορτάζ. Θεωρητικά, τα μέσα ενημέρωσης πρέπει να εκπροσωπούνται στην ομάδα εργασίας ή τουλάχιστον στο ευρύτερο δίκτυο υποστήριξης. Θα πρέπει, αν μη τι άλλο, να διοργανώνονται τακτικές συζητήσεις με τα μέσα ενημέρωσης αναφορικά με την πρόοδο που σημειώνει το πρόγραμμα.

Οι πόλεις θα πρέπει, ταυτόχρονα, να αντιμετωπίσουν κάποιες από τις βασικές αιτίες έλλειψης ισοσταθμισμένης προσέγγισης της διαφορετικότητας στα μέσα ενημέρωσης. Σε όλα τα επίπεδα τις πυραμίδας, ξεκινώντας από τους ιδιοκτήτες και κατεβαίνοντας προς τα κάτω, στους αρχισυντάκτες, συντάκτες και ανταποκριτές, συνεκτιμάται ότι δεν υπάρχει χώρος για συμμετοχή των μέσων ενημέρωσης σε ανοικτό διάλογο, αναφορικά με θέματα που άπτονται της γλώσσας, της φυλής, του θρησκευάματος, της εθνότητας, του φύλου και άλλων παραγόντων διαφορετικότητας. Χρειάζεται μεγαλύτερη διαφορετικότητα σε δυο τομείς: στο περιεχόμενο της αρθρογραφίας (στις πλείστες περιπτώσεις – η αρθρογραφία στα μέσα ενημέρωσης δεν αντικατοπτρίζει την κοινωνική διαφορετικότητα), και στην στρατολόγηση (το προσωπικό με διαφορετικό πολιτισμικό υπόβαθρο που εργάζεται στα μέσα ενημέρωσης, είναι λιγότερο αριθμητικά σε σύγκριση με το ακροατήριο).

Σύμφωνα με μια ενιαία στρατηγική διαφορετικότητας, αναφορικά με τα μέσα ενημέρωσης στις πόλεις, αναλαμβάνονται δράσεις στους ακόλουθους τομείς: παρακολούθηση των μέσων ενημέρωσης, επιμόρφωση ατόμων με διαφορετικό πολιτισμικό υπόβαθρο, τα οποία βρίσκονται σε ενδιάμεση σταδιοδρομία και επαγγελματική ανάπτυξη, πρωτοβουλίες για μετάδοση ρεπορτάζ με θέμα τη διαφορετικότητα, ρεπορτάζ για τη διαφορετικότητα, δημοσιογραφική εκπαίδευση και ανάπτυξη σπουδαστικών προγραμμάτων, αρωγή από τα μέσα ενημέρωσης στην κοινωνία των πολιτών και στις περιθωριοποιημένες κοινότητες, διαπολιτισμική επιβράβευση μέσων ενημέρωσης.

Πιθανές ερωτήσεις

- ▶ Διαθέτει η πόλη σας στρατηγική επικοινωνίας για τη βελτίωση της προβολής και της εικόνας των ατόμων με μεταναστευτικό / μειονοτικό υπόβαθρο, στα τοπικά μέσα ενημέρωσης;
- ▶ Έχουν δοθεί οδηγίες από το τμήμα επικοινωνίας (Δημοσίων Σχέσεων) της πόλης σας για να δίνεται τακτικά και με διάφορους επικοινωνιακούς τρόπους έμφαση στη διαφορετικότητα ως πλεονέκτημα;

- ▶ Προσφέρει η πόλη σας υποστήριξη για προβολή / επιμόρφωση των ενασχολούμενων με τα μέσα ενημέρωσης / καθοδήγηση / δημιουργία επιγραμμικών διαδικτυακών νεοφυών χώρων για δημοσιογράφους με μεταναστευτικό / μειονοτικό υπόβαθρο, στον χώρο των μέσων ενημέρωσης;
- ▶ Εποπτεύει η πόλη σας τον τρόπο με τον οποίο παραδοσιακά μέσα ενημέρωσης σε τοπικό ή και εθνικό επίπεδο, προβάλλουν άτομα με μεταναστευτικό / μειονοτικό υπόβαθρο;
- ▶ Εποπτεύει η πόλη σας τον τρόπο με τον οποίο τα κοινωνικά μέσα δικτύωσης προβάλλουν άτομα με μεταναστευτικό / μειονοτικό υπόβαθρο;
- ▶ Συνεργάζεται η πόλη σας με τα τοπικά μέσα ενημέρωσης, όταν προβάλλουν άτομα με μεταναστευτικό / μειονοτικό υπόβαθρο μέσα από μια αρνητική στερεοτυποποίηση;

Εισηγήσεις

- ▶ Καθορισμός και προώθηση βασικών μηνυμάτων της πρωτοβουλίας των Διαπολιτισμικών Πόλεων σε τοπικό επίπεδο.
- ▶ Ανάγκη για επαύξηση της διαπολιτισμικής κατανόησης, των δεξιοτήτων και της ικανότητας

των επαγγελματιών των μέσων ενημέρωσης, συμπεριλαμβανομένων των εκδοτών και των δημοσιογράφων.

- ▶ Πεδίο εφαρμογής για διαπολιτισμικούς πρωταθλητές και βασικές φυσιολογικές της πόλης, ώστε να ενεργούν ως «πρεσβευτές» και εκπρόσωποι τύπου αναφορικά με διαπολιτισμικά θέματα, για τα μέσα ενημέρωσης.
- ▶ Προσοχή στο εύρος «καταλυτικής σημασίας» των εκδηλώσεων επί βασικών πτυχών της πρωτοβουλίας για προσέλκυση του ενδιαφέροντος των μέσων ενημέρωσης, καθώς και δημόσιων συζητήσεων με αντικείμενο διαπολιτισμικά θέματα, αλλά και το εύρος «σοβαρών συζητήσεων», όπου ειδικοί και άλλοι καταπιάνονται με πολύπλοκα και ευαίσθητα ζητήματα, με σκοπό να ευαισθητοποιήσουν τα μέσα ενημέρωσης, αναφορικά με τη διαπολιτισμικότητα και να καταρρίψουν τα στερεότυπα.
- ▶ Θέσπιση μια κοινής στρατηγικής με τοπικές αντιπροσωπείες μέσων ενημέρωσης και όπου χρειάζεται, με σχολές δημοσιογραφίας, με σκοπό να συγκεντρώσουν στοιχεία και να παρουσιάσουν ειδήσεις με υπευθυνότητα αλλά και μέσα σε ένα διαπολιτισμικό πνεύμα, να διασφαλιστεί ένα ισοσταθμισμένο ρεπορτάζ για μετανάστες / μειονότητες στα μέσα ενημέρωσης και να ενισχύσουν τα μέσα επικοινωνίας.

Το «*Tomar Claro*» είναι μια Διαπολιτισμική Βράβευση για Ντόπιους Δημοσιογράφους που διοργανώνεται στον Δήμο **Cascais** (Πορτογαλία), με στόχο την προώθηση ειδήσεων / άρθρων για τα ακόλουθα θέματα: διαπολιτισμικότητα και ταυτότητα, αίσθηση της ταύτισης στην κοινότητα, μεταναστευτικά μονοπάτια, κοινωνική ενσωμάτωση και εκπαίδευση για διαπολιτισμική ιθαγένεια.

Ο Δήμος του **Όσλο** (Νορβηγία) έχει μια διαδικτυακή υπηρεσία γνωστή ως «*Πολιτισμική διαφορετικότητα στα μέσα ενημέρωσης*», η οποία προσφέρει ενημέρωση του κοινού για συναυλίες, εκθέσεις και φεστιβάλ που διοργανώνουν καλλιτέχνες με μειονοτικό υπόβαθρο. Αυτή η **κάλυψη υπέρ της διαφορετικότητας** της πολιτισμικής σκηνής μεταδίδεται από τα τοπικά μέσα ενημέρωσης (εφημερίδες, ραδιόφωνο, τοπικά τηλεοπτικά κανάλια). Αρκετά αστέρια της μουσικής και της σκηνοθεσίας, αλλά και του αθλητισμού που έχουν κατακτήσει εθνικές και διεθνείς διακρίσεις τα τελευταία χρόνια έχουν μειονοτικό υπόβαθρο. Ανάμεσα στους δημοσιογράφους, τους συντάκτες και τους ερευνητές ενημέρωσης, παρατηρείται όλο και μεγαλύτερη ευαισθητοποίηση για τον ρόλο των μέσων ενημέρωσης, την προώθηση

της συνοχής και την παρουσίαση των ειδήσεων με υπευθυνότητα, αλλά και μέσα σε ένα διαπολιτισμικό πνεύμα. Εν κατακλείδι, αυτό εστίασε έντονα στην στρατολόγηση δημοσιογράφων, με εθνικό μειονοτικό υπόβαθρο.

Στην **Τενερίφη** (Ισπανία) συστάθηκε ομάδα εργασίας για την επικοινωνία, στο πλαίσιο της στρατηγικής «*Juntos En La Misma Dirección*» (Μαζί προς την Ίδια Κατεύθυνση). Η ομάδα αναλαμβάνει την υλοποίηση ειδικών δραστηριοτήτων για την επικοινωνία και την ευαισθητοποίηση, ακόμη και στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης. Μια φορά τη βδομάδα, το γραφείο τύπου του Συμβουλίου (Cabildo) της Τενερίφη εκδίδει, σε συνεργασία με το Πανεπιστήμιο της La Laguna, ανακοινωθέν για τις δράσεις που έχουν πραγματοποιηθεί κατά τη διάρκεια της βδομάδας, με σκοπό την προώθηση της διαπολιτισμικότητας, της συνύπαρξης, αλλά και μιας θετικής προσέγγισης της διαχείρισης της διαφορετικότητας. Στο νησί γίνεται ευρεία χρήση των κοινωνικών μέσων δικτύωσης, όπως το Facebook, επειδή διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο στη διαμόρφωση αντιλήψεων. Ο Δήμος της Τενερίφη συνεργάζεται στενά με τον εθνικό ραδιοσταθμό Cadena Ser, ο οποίος μεταδίδει το πρόγραμμα «*Diversando*» μια φορά τον μήνα, καλύπτοντας ένα ευρύ φάσμα θεμάτων σχετικών με τη διαφορετικότητα. Το ραδιοφωνικό πρόγραμμα συντονίζει η ομάδα «*Jóvenes por la Diversando*» που υλοποιεί επιπρόσθετες δράσεις για την προβολή της διαφορετικότητας. Η Τενερίφη εποπτεύει, επίσης, τον τρόπο με τον οποίο τα μέσα ενημέρωσης προβάλλουν τις μειονότητες και τη μετανάστευση στις ειδήσεις, ενώ η Υπηρεσία Απασχόλησης, Εμπορίου, Βιομηχανίας και Κοινωνικο-οικονομικής Ανάπτυξης του Συμβουλίου (Cabildo) της Τενερίφη έχει ετοιμάσει μια διαδικτυακή πύλη που δίνει τη δυνατότητα στους αναγνώστες να αναρτούν υλικό και ειδήσεις.

Ο «**Welcoming America**» (Καλωσορίζοντας την Αμερική) είναι οργανισμός που εδράζει στις **ΗΠΑ** και στηρίζει ΜΚΟ και τις τοπικές Αρχές σε αναπτυξιακά σχέδια, προγράμματα και πολιτικές που μετατρέπουν τις κοινότητες σε χώρους, οι οποίοι δονούνται από σεβασμό για τη διαφορετικότητα & την ισότητα. Ο οργανισμός «Welcoming America» έχει ετοιμάσει εργαλεία και μηνύματα για να συνδράμει τις τοπικές Αρχές να διαμορφώσουν θετική ρητορική για τη μετανάστευση και τη διαφορετικότητα. Στην συνέχεια παρατίθενται κάποιες συστάσεις τους:

- ▶ Μαζί δυνατοί – χρησιμοποιώντας θετική γλώσσα για να δημιουργήσουμε ένα κλίμα ζωντάνιας και χρησιμοποιώντας λέξεις που παραπέμπουν σε δημιουργικότητα, ένταξη, σύμπνοια.
- ▶ Αντιπαραβάλλουμε τη διαφορετική ιστορία των ατόμων, με κοινές αξίες και κοινό μέλλον.

- ▶ Εστιάζουμε στα οφέλη για όλους, όχι μόνο για τους μετανάστες. Χρησιμοποιούμε στοιχεία για ανάδειξη των ευρύτερων τάσεων: τα θετικά μηνύματα μπορούν να αντιμετωπίσουν τις αρνητικές αντιδράσεις. Για παράδειγμα, όταν προβάλλονται κορυφαία ταλέντα, κάποια άτομα νιώθουν ότι ζημιώνονται από τον παγκόσμιο ανταγωνισμό. Συνεπώς, είναι σημαντικό να μιλούμε θετικά για τον αντίκτυπο της μετανάστευσης και της διαφορετικότητας στις δουλειές όλων και να προβάλλονται στοιχεία σχετικά με την επιχειρηματικότητα των μεταναστών.
- ▶ Επισημαίνουμε τις κοινές αξίες μεταξύ των μεταναστών και των φιλοξενουσών κοινοτήτων (π.χ. προσήλωση στην οικογένεια, φιλοπονία, φιλοξενία, δυναμισμός κλπ.). Για κάθε κοινότητα, μια ιδιαιτερότητα: η κοινή αξία για το Τενεσί είναι η πίστη, για το Μίσιγκαν ένα μήνυμα οικονομικού περιεχομένου έχει μεγαλύτερη απήχηση, για τη Νεμπράσκα οι ποδοσφαιρικές συναντήσεις μεταξύ των ομάδων των Πανεπιστημίων, για το Κολοράντο το μήνυμα είναι δυνατός και ανεξάρτητος, συνδέονται οι τοπικές αξίες με τις αξίες των μεταναστών.
- ▶ Ισοσταθμίζουμε ιστορίες και γεγονότα για να ενεργοποιήσουμε την ορθολογιστική και την συναισθηματική νοημοσύνη, αλλά και τη μνήμη. Στις ΗΠΑ η ρητορική εστιάζει περισσότερο στα γεγονότα. Ωστόσο, οι άνθρωποι συχνά δεν πιστεύουν σε γεγονότα, επειδή και όσοι βρίσκονται στην αντίπερα όχθη βιώνουν επίσης γεγονότα. Είναι ανάγκη, αρχικά να υπάρχει συσχετισμός μεταξύ της σκέψης των ατόμων και των γεγονότων. Έπειτα, αγγίζουμε τις καρδιές τους με ιστορίες της ανθρώπινης καθημερινότητας. Στοιχεία που άπτονται της τοπικής πραγματικότητας, όπως η συμβολή των προσφύγων στην οικονομία, είναι αποτελεσματικότερα, σε αντιδιαστολή με στοιχεία σε επίπεδο κράτους.
- ▶ Επικοινωνούμε μέσω αξιόπιστου εκπροσώπου τύπου – π.χ. άνθρωποι με το ίδιο θρησκευτικό υπόβαθρο ή επιχειρηματίες.
- ▶ Έχουμε θετική σκέψη, εστιάζουμε σε λύσεις και μηνύματα με παραλήπτες την τοπική κοινότητα. Οι μετανάστες και οι πρόσφυγες συμμετέχουν στην επικοινωνία.
- ▶ Συνεργαζόμαστε, έχουμε σχέδιο επικοινωνίας με διάφορα ηγετικά στελέχη, με σκοπό να τονίσουμε το μήνυμα.
- ▶ Μην αναζητάτε ασφαλές έδαφος. Μιλάτε για την ζωή και τη μοίρα των ανθρώπων, όποτε σας ζητούν να πείτε ιστορίες βίας.

14. Διεθνής επισκόπηση

Παρόλο που οι πόλεις έχουν λίγη ή καθόλου αρμοδιότητα στην εξωτερική πολιτική, μπορούν να επιδιώξουν ενεργά διασυνδέσεις σε άλλες χώρες, να αναπτύξουν επιχειρηματικές σχέσεις, να ανταλλάξουν γνώση και τεχνογνωσία, να δώσουν ώθηση στον τουρισμό ή απλά να αναγνωρίσουν τους δεσμούς που ίσως να έχει η πόλη αλλού. Μια διαπολιτισμική πόλη θα μπορούσε να επιδιώκει ενεργά διασυνδέσεις με άλλα μέρη, στον τομέα του εμπορίου, της ανταλλαγής γνώσης, του τουρισμού, κλπ. Θα μπορούσε να γίνει ο επιλέξιμος, φιλικός και προσβάσιμος τόπος για ένα ξένο (επιχειρηματία, τουρίστα, νεαρό μετανάστη), ο οποίος θα μπορούσε να έχει εκεί ευκαιρίες για επιχειρηματική, επαγγελματική και κοινωνική δικτύωση.

Η διαπολιτισμική στρατηγική μιας πόλης θα πρέπει:

- ▶ Να διακηρύττει ότι η πόλη είναι ανοικτή σε ιδέες και επιδράσεις από τον έξω κόσμο και ότι ακόμη, επιδιώκει να προβάλλει έξωθεν τη δική της ταυτότητα
- ▶ Να δημιουργεί ανεξάρτητους εμπορικούς και πολιτικούς δεσμούς με τις χώρες καταγωγής των μειονοτήτων, να εποπτεύει και να αναπτύσσει νέα πρότυπα τοπικής / παγκόσμιας ιθαγένειας

Πιθανές ερωτήσεις

- ▶ Ποια είναι η εξωτερική εικόνα της πόλης;
- ▶ Έχει η πόλη σας μια σαφή και βιώσιμη πολιτική για να ενθαρρύνει διεθνείς συνεργασίες στον οικονομικό, επιστημονικό, πολιτισμικό ή άλλο τομέα;
- ▶ Έρχεται η πόλη σας σε επαφή με ξένους φοιτητές ή άλλες ομάδες νέων που έρχονται με προγράμματα ανταλλαγής;
- ▶ Επιδιώκει η πόλη σας να αναπτύξει εμπορικές σχέσεις με χώρες / πόλεις καταγωγής των ομάδων διασποράς ανάμεσα στον πληθυσμό της;

Η Τριμερής Οικονομική Κοινοπραξία του Ώκλαντ είναι μια κοινοπραξία βάσει συμφωνίας μεταξύ του Ώκλαντ (Νέα Ζηλανδία), Γκουανγκτζόου (Κίνα) και Λος Άντζελες (ΗΠΑ), για αποτελεσματικές και ουσιαστικές εμπορικές και επενδυτικές συναλλαγές, ενώ ταυτόχρονα προωθούνται οι διαπολιτισμικές σχέσεις. Η Κοινοπραξία αυξάνει τις αποτελεσματικές και ουσιαστικές ευκαιρίες για το εμπόριο και τις επενδύσεις με δυο από τις βασικές πόλεις που είναι διεθνείς εταίροι της (Γκουανγκτζόου και από Λος Άντζελες), προς όφελος των επιχειρήσεων, των επιχειρηματιών και των επενδυτών με έδρα το Ώκλαντ. Ταυτόχρονα, προσφέρεται και η δυνατότητα στην πόλη, να προωθήσει τις διαπολιτισμικές σχέσεις της. Κάθε χρόνο διοργανώνεται και μια Τριμερής Σύνοδος Κορυφής. Η συμμετοχή των Μάορι και τα εξαγόμενα πορίσματα άπτονται πλήρως της οικονομικής ανάπτυξης του Ώκλαντ και αποτελούν το κλειδί της επιτυχίας της Τριμερούς, ιδιαίτερα σε σχέση με τα εμπορικά σήματα, την προβολή, τις δεξιότητες, τις επενδύσεις και τις επιχειρήσεις. Η επιχείρηση Μάορι «Whānau Tahī», για παράδειγμα, συμμετείχε στην Τριμερή Σύνοδο Κορυφής του 2015, επαυξάνοντας την παγκόσμια εμβέλειά της και την ανάπτυξη των εργασιών της, επί παραδείγματι, με επίσημες συμφωνίες στον τομέα της υγείας, με οργανισμούς & ενώσεις των Πρώτων Εθνών / αυτόχθονος πληθυσμού στη Βόρεια Αμερική. Η Τριμερής ήταν επίσης η πρώτη διεθνής συμφωνία που υπέγραψε το Ώκλαντ στη γλώσσα των Μάορι.

15. Διαπολιτισμική νοημοσύνη και δεξιότητα

Οι διαπολιτισμικές πολιτικές κοινωνικής ενσωμάτωσης θα πρέπει, ακριβώς όπως οποιαδήποτε άλλη πολιτική, να βασίζονται σε αποδείξεις. Μια πόλη δεν μπορεί να είναι διαπολιτισμική εάν αγνοεί τους δημότες της, τη διαφορετικότητά τους, τον τρόπο ζωής τους και

το πώς αλληλεπιδρούν. Σε μια διαπολιτισμική πόλη, οι πολιτικοί και διοικητικοί αξιωματούχοι έχουν διαπολιτισμική «νοοτροπία», πράγμα που τους δίνει τη δυνατότητα να ανιχνεύουν τις πολιτισμικές διαφορές και να διαμορφώνουν τις απαντήσεις τους ανάλογα. Η διαπολιτισμική νοημοσύνη και ικανότητα προϋποθέτουν ειδική τεχνογνωσία, όταν οι καταστάσεις είναι ασυνήθεις και όταν δεν υπάρχει εμπειρία και συχνά γνώση όλων των κουλτούρων που είναι φευγαλέα. Αυτή η ευαισθησία και η αυτοπεποίθηση δεν απαντώνται συχνά. Είναι μια τεχνική δεξιότητα που αποκτάται με επιμόρφωση και πρακτική. Σε μια διαπολιτισμική πόλη, οι Αρχές θεωρούν αυτές τις δεξιότητες εξίσου σημαντικές και ουσιαστικές για την ομαλή λειτουργία της πόλης, όπως και οι λοιπές επαγγελματικές και τεχνικές δεξιότητες που συνήθως αναμένονται από τους δημόσιους υπαλλήλους.

Πιθανές ερωτήσεις

- ▶ Συνεκτιμώνται οι στατιστικές και ποιοτικές πληροφορίες για τη διαφορετικότητα και τις διαπολιτισμικές σχέσεις, ώστε να ενημερώνεται το τοπικό / δημοτικό Συμβούλιο για τη διαδικασία χάραξης πολιτικής;
- ▶ Χρησιμοποιούν οι τοπικές Αρχές αυτές τις πληροφορίες για να βελτιώσουν άμεσα / έμμεσα τις υπηρεσίες τους, προς τους εθνοτικά μειονοτικούς πληθυσμούς;
- ▶ Προωθεί η πόλη σας τη διαπολιτισμική ικανότητα των πολιτικών και διοικητικών αξιωματούχων της και του προσωπικού των δημοτικών Αρχών, σε επίπεδο Διοίκησης και Δημόσιας Υπηρεσίας;
- ▶ Διεξάγει η πόλη σας, άμεσα ή μέσω κάποιου εξωτερικού φορέα, έρευνες, προωθώντας ακόμη και ερωτηματολόγια για τις αντιλήψεις του κοινού αναφορικά με τους μετανάστες / μειονότητες;

Εισηγήσεις

Οι πόλεις μπορούν να θεσπίσουν πολιτικές διαπολιτισμικής νοημοσύνης / ικανότητας,

παρατηρητήριο ή τουλάχιστον να ξεκινήσουν τη διαδικασία:

- ▶ Παρακολούθησης περιπτώσεων καλής πρακτικής, τοπικά και σε άλλα μέρη,
- ▶ Συλλογής και επεξεργασίας τοπικών πληροφοριών και δεδομένων,
- ▶ Διεξαγωγής έρευνας για τη διαπολιτισμική αλληλεπίδραση στην πόλη,
- ▶ Καθορισμού και παρακολούθησης διαπολιτισμικών δεικτών,
- ▶ Παροχής συμβουλών και εμπειρογνωμοσύνης σε τοπικούς οργανισμούς και διευκόλυνσης των τοπικών μαθησιακών δικτύων.

Η Μονάδα Έρευνας και Εποπτείας (RIMU) του Συμβουλίου του Όκλαντ (Νέα Ζηλανδία) διεξάγει περιβαλλοντικές, κοινωνικές, οικονομικές και πολιτισμικές έρευνες για να παρέχει πληροφόρηση και στήριξη στη διαμόρφωση, υλοποίηση και αξιολόγηση πολιτικής. Για παράδειγμα, το Σχέδιο Όκλαντ 2050, βασίζεται σε στατιστικές και ποιοτικές αποδείξεις για τη διαφορετικότητα και τις διαπολιτισμικές σχέσεις που εξασφαλίζει η RIMU, για χάραξη συγκεκριμένων κατευθύνσεων, αλλά και επισήμανση τομέων ενδιαφέροντος που καταδεικνύονται στο σχέδιο.

Εξάλλου, για να βελτιωθεί η διακυβέρνηση χωρίς αποκλεισμούς, το Πλαίσιο χωρίς αποκλεισμούς του Όκλαντ και το πρόγραμμα Ποιοτικών Συμβουλών του Συμβουλίου (που αποσκοπεί στη βεβαίωση ότι στα αιρετά μέλη παρέχονται βέλτιστες συμβουλές για βοήθεια, την κατάλληλη στιγμή και με τον ορθό τρόπο, ώστε να φέρουν σε πέρας τα καθήκοντά τους, με την ιδιότητα του λαμβάνοντα αποφάσεις) εφαρμόζονται από κοινού, με σκοπό:

- ▶ Τον χειρισμό, την αξιολόγηση και την υλοποίηση μιας νέας διαδικασίας για υπηρεσίες στην κοινότητα, τον σχεδιασμό και έκδοση αποφάσεων βάσει δημογραφικών στοιχείων και έρευνας,
- ▶ Τη διενέργεια υψηλής ποιότητας αξιολογήσεων του αντίκτυπου στην κοινωνία και στην κοινότητα, οι οποίες αποτελούν πρότυπη πρακτική για καθοδήγηση αναφορικά με όλες τις πολιτικές, με σχετική επιμόρφωση που ήδη προσφέρεται.

Η Μελιτόπολη (Ουκρανία) αξιολογεί την πολιτισμική ενσυναίσθηση. Από το 2008 η Μελιτόπολη διεξάγει μια κοινωνιολογική μελέτη για τις πολιτισμικές ικανότητες στην Ουκρανία, καταλήγοντας στη χάραξη πολιτικής. Με την πρωτοβουλία της ΜΚΟ «Democracy through Culture» (Δημοκρατία μέσω του Πολιτισμικού Διαύλου), η Μελιτόπολη εκπόνησε, το 2008, μια αντιπροσωπευτική μελέτη με θέμα: «Ο ρόλος του πολυπολιτισμικού περιβάλλοντος στη διαμόρφωση διεθνολογικής ανοχής ανάμεσα στους νέους της Μελιτόπολης». Αποκάλυπτε

διακριτικά μοντέλα διαμόρφωσης και εκδήλωσης της ανοχής (ή της μισαλλοδοξίας) απέναντι στα άτομα με άλλο πολιτισμικό υπόβαθρο και επίσης τις αξίες και την συναισθηματική στάση των νέων. Οι συμμετέχοντες στην έρευνα ρωτήθηκαν κατά πόσο θα ανέχονταν ένα αλλοδαπό ως μέλος της οικογένειάς τους, ως στενό φίλο, ως γείτονα, ως ξεχωριστή ομάδα εντός της χώρας, ως ισότιμο πολίτη, ως τουρίστα, ή τίποτα από όλα αυτά. Αυτή τροφοδότησε την επεξεργασία της «Στρατηγικής της Μελιτόπολης 2020», κατά την οποία λήφθηκαν υπόψη, όχι μόνο οι απόψεις ειδικών αλλά και εκείνες των ντόπιων δημοτών. Σύμφωνα με δέκα εστιακές ομάδες διαφορετικής σύνθεσης και μια πολύ μεγάλη έρευνα με περισσότερους από 12,000 συμμετέχοντες, ένα τέταρτο των ατόμων θεωρείτο ότι είχε διαφορετικό πολιτισμικό υπόβαθρο, δηλαδή ένα από τα κυριότερα πλεονεκτήματα της Μελιτόπολης, συγκριτικά με άλλες ουκρανικές πόλεις. Σύμφωνα με το 62%, το διαπολιτισμικό προφίλ της πόλης προβάλλει την κουλτούρα της ανοχής και το 20% των συμμετεχόντων ήθελε να δει να δημιουργείται ένα Διαπολιτισμικό Πάρκο Κουλτούρας και Ελεύθερων Δραστηριοτήτων, σαν φυσικός συμβολισμός αυτής της πραγματικότητας.

16. Ηγεσία και Ιθαγένεια

Η πιο δυνατή δράση με μεγάλες προεκτάσεις, την οποία μπορεί να αναλάβει μια πόλη με σκοπό να γίνει διαπολιτισμικότερη, είναι να ανοίξει τις πύλες της σε όλους τους κατοίκους της, ανεξαρτήτως καταγωγής, υπηκοότητας ή καθεστώτος παραμονής, με μια δημοκρατική εκπροσώπηση και διαδικασία λήψης αποφάσεων. Σε κάποια ομόσπονδα κράτη, τα τυπικά πολιτικά δικαιώματα σε τοπικό επίπεδο καθορίζονται είτε σε επίπεδο κράτους είτε σε επίπεδο περιφέρειας. Εντούτοις, το Δημοτικό Συμβούλιο μιας πόλης μπορεί να κάνει πολλά για να επηρεάσει τον τρόπο αλληλεπίδρασης και συνεργασίας των ομάδων με διαφορετικό υπόβαθρο, σε σχέση με την κατανομή εξουσιών και πόρων.

Ωστόσο, η ιδέα της ιθαγένειας σχετίζεται ευρέως με το συναίσθημα της ταύτισης – τόσο με την έννοια της προσκόλλησης όσο και με την έννοια του πολιτικού και

κοινωνικού δικαιώματος συμμετοχής στα δρώμενα της πόλης. Σε αντίθεση με την υπηκοότητα που χορηγείται και έχει νομική ισχύ και αποτελεί, συχνά, αποκλειστικό δικαίωμα. Η ιδιότητα του δημότη σε τοπικό επίπεδο, βασίζεται στην αναγνώριση της διαφορετικότητας χωρίς αποκλεισμούς και την πολύμορφη προσφορά της κοινότητας (κατοίκων) στο σύνολό της, αλλά και των διαφόρων ομάδων της.

Μια σημαντική συνιστώσα της διαπολιτισμικής ιθαγένειας είναι, εν γένει, «το δικαίωμα στην πόλη»: η ικανότητα των δημοτών να μεταβάλλουν τον αστικό χώρο σε «σημείο συνάντησης για την οικοδόμηση της συλλογικής ζωής»³⁹ και αυτό επιτυγχάνεται αξιοποιώντας τις ιδέες, προσόντα και ικανότητα όλων όσων διαμένουν εντός των δημοτικών ορίων της πόλης, ανεξαρτήτως καταγωγής και κατάστασης. Προς τον σκοπό αυτό, το δικαίωμα συμμετοχής και η επίσημη αναγνώριση της διαφορετικότητας από την πολιτική ηγεσία και τη διοίκηση της πόλης, είναι ουσιαστικής σημασίας.

Κυρίως όταν οι εθνικές πολιτικές δεν προσφέρουν αποτελεσματικά εργαλεία για να τύχει διαχείρισης η κοινωνική ένταξη αλλοδαπών πολιτών, οι πόλεις μπορούν να καινοτομήσουν και να δοκιμάσουν νέες πρακτικές που – όταν είναι επιτυχείς – ενδέχεται να επιφέρουν αλλαγές ακόμη και στη νομοθεσία σε κρατικό επίπεδο. Σε τοπικό επίπεδο, δοκιμάζονται ήδη νέες πρακτικές στον τομέα της συμμετοχικής δημοκρατίας που δίνει τη δυνατότητα σε αλλοδαπούς κατοίκους να συμμετάσχουν στην πολιτική συζήτηση και, σε κάποιο βαθμό, και στην λήψη πολιτικών αποφάσεων.

Για παράδειγμα, κάποιες πόλεις δίνουν τη δυνατότητα παραχώρησης της ιδιότητας του δημότη εντός των δικών τους δημοτικών ορίων ακόμη και σε μετανάστες χωρίς χαρτιά. Αυτή η «αστική ιθαγένεια» απορρέει άμεσα της διαμονής εν γένει, και της σχέσης με την περιοχή.

Οι διαπολιτισμικές πόλεις χωρίς αποκλεισμούς έχουν περιθώρια για ελιγμούς, ώστε να καινοτομούν και να απαντούν στις επείγουσες ανάγκες, να ενεργούν δε τοιουτρόπως, εγγυώμενες και καθολική πρόσβαση στις υπηρεσίες που προσφέρει στο κοινό ο Δήμος, κυρίως υπηρεσίες υγείας και περίθαλψης, αλλά και προωθώντας πρόσβαση σε άλλες δημόσιες υπηρεσίες που προσφέρονται σύμφωνα με τις διάφορες ανάγκες του πληθυσμού και όχι σύμφωνα με την πολιτισμική ή πολιτική εγγύτητα των δημοσίων φορέων λήψης αποφάσεων.

Πιθανές ερωτήσεις

- ▶ Έχουν όλοι οι αλλοδαποί δημότες δικαίωμα ψήφου και υποβολής υποψηφιότητας σε τοπικές εκλογές;
- ▶ Υπάρχουν αιρετά μέλη του Δημοτικού Συμβουλίου της πόλης σας που είναι αλλοδαπής καταγωγής ή έχουν διπλή υπηκοότητα;

- ▶ Διαθέτει η πόλη σας ανεξάρτητο συμβουλευτικό σώμα, μέσω του οποίου άτομα με μεταναστευτικό / μειονοτικό υπόβαθρο μπορούν να εκφράσουν τις ανησυχίες τους και να υποβάλουν προτάσεις στο Δημοτικό Συμβούλιο για τη διαφορετικότητα και την κοινωνική ενσωμάτωση, αλλά και για άλλα θέματα;
- ▶ Εάν υπάρχει τέτοιο σώμα, η ιδιότητα μέλους σε αυτό διέπεται από καθαρά εθνοτικά κριτήρια ή προϋποθέτει εμπειρογνωμοσύνη, δικτύωση και προθυμία του υποψήφιου να συμμετέχει στη διαπολιτισμική αλληλεπίδραση;
- ▶ Παίρνει η πόλη σας πρωτοβουλίες για να ενθαρρύνει άτομα με μεταναστευτικό / μειονοτικό υπόβαθρο να συμμετέχει στην πολιτική ζωή και να εκπροσωπείται σε υποχρεωτικά συμβούλια που εποπτεύουν δημόσιους οργανισμούς;
- ▶ Μεριμνά η πόλη για τα διαπολιτισμικά ηγετικά στελέχη που αναδύονται εκτός των επίσημων πολιτικών και κοινοτικών διαύλων;
- ▶ Ενεργεί η πόλη σας, ώστε όλοι να μπορούν να εκφράζουν τις απόψεις τους, ανεξαρτήτως πολιτισμικού υποβάθρου ή κατάστασης;
- ▶ Προωθεί η πόλη σας μηχανισμό για την συμμετοχική δημοκρατία;
- ▶ Εάν ναι, έχει καταβληθεί ποτέ προσπάθεια να συμμετάσχουν άτομα με διαφορετικό υπόβαθρο; Προβάλλονται αυτές οι διαφορετικές συμμετοχές και συμπεριλαμβάνονται και στη διαδικασία;
- ▶ Μελέτησε η πόλη σας τη δυνατότητα να χρησιμοποιείται για τον μηχανισμό «αστικής ιθαγένειας», η διαμονή ως προϋπόθεση για αναγνώριση και εξασφάλιση δικαιωμάτων, αλλά και για πρόσβαση σε υπηρεσίες που διαχειρίζεται η πόλη;
- ▶ Αναζητά η πόλη σας ευκαιρίες για να πληρώσει τα κενά σε υπηρεσίες του κράτους;

Η πρώτη πόλη που εισήγαγε την κάρτα διαμονής ήταν η **New Haven**, στο Κονέκτικατ (ΗΠΑ) το 2007, με την κάρτα «Elm City Residents». Η πόλη είχε βιώσει μαζική αύξηση πληθυσμού για κάποιο σύντομο χρονικό διάστημα και το αρχικό κίνητρο του Δημάρχου, όταν είχε εισαγάγει την κάρτα διαμονής ήταν να ανακαλύψει περισσότερα στοιχεία αναφορικά με τον νέο δημογραφικό χαρακτήρα του πληθυσμού. Ήταν μια εσκεμμένη χρήση του όρου «διαμένων», με σκοπό να αποφευχθεί ο ενδεχόμενος στιγματισμός κάποιου που π.χ. καταδεικνυόταν απλά ως μη υπήκοος. Εξαρχής, είχε προωθηθεί μέσω των επιχειρήσεων όπως το συνοικιακό περίπτερο, για το οποίο φάνταζε σαν ένα πλεονέκτημα πωλήσεων. Τώρα αποτελεί τη βασική κάρτα και ως σχολική ταυτότητα, αλλά μπορεί να χρησιμοποιηθεί και για πλειάδα άλλων

σκοπών, όπως για αποφυλακισθέντες, για χώρους στάθμευσης και για έκπτωση σε αντιπροσωπείες μεταχειρισμένων οχημάτων. Μέχρι τώρα, σε μια πόλη των 131,000 κατοίκων, έχουν εκδοθεί συνολικά 14,000.

Από το 2011 η PBNYC: Συμμετοχική Διαδικασία Κατάρτισης Προϋπολογισμού της **Πόλης της Νέας Υόρκης** (ΗΠΑ), δίνει τη δυνατότητα στα μέλη της κοινότητας να αποφασίζουν άμεσα για το πώς θα διαθέσουν τουλάχιστον \$1,000,000 της ετήσιας δημόσιας χρηματοδότησης. Το κοινό μπορεί να υποβάλει εισηγήσεις και να ψηφίσει για πραγματοποίηση έργων όπως σχολεία, πάρκα, βιβλιοθήκες, δημόσιοι οικισμοί και άλλα έργα κοινής ωφελείας ή χρήσης και από τις 7 κοινότητες. Κατά τη διάρκεια αυτής της περιόδου και μέχρι το 2017, αυξανόταν σταθερά ο αριθμός των αλλοδαπών κατοίκων που συμμετείχαν στην ψηφοφορία, φθάνοντας το 28% εκ του συνόλου των ψηφοφόρων που συμμετείχαν στη διαδικασία κατάρτισης και ψήφισης του προϋπολογισμού. Αν και δεν είναι διαθέσιμα πρόσφατα δεδομένα για τον αριθμό αυτών που δεν έχουν χαρτιά, το Δημοτικό Συμβούλιο της πόλης είναι αποφασισμένο να την προωθήσει και σε αυτή την ομάδα, εφόσον θεωρείται ως ένας θετικός τρόπος να οικοδομηθεί η εμπιστοσύνη και να επαυξηθεί η τοπική ταύτιση.

Η πόλη **Μπαλαράτ** (Αυστραλία) εγκαινίασε τον Νοέμβριο 2009, το Πρόγραμμα του «Πολυπολιτισμικού Πρεσβευτή» (MAP). Αυτό το πρόγραμμα ετοιμάστηκε για να υπάρξει ηγεσία εντός της κοινότητας μεταναστών και ως εκ τούτου, να ενθαρρύνει τις μειονότητες να συμμετέχουν στην πολιτική ζωή της πόλης.

Οι «Πολυπολιτισμικοί Πρεσβευτές» προέρχονται από ένα νησί αυτοχθόνων, με πολυπολιτισμικό υπόβαθρο, το Torres Strait Island, παρόλο που πρέπει να έχουν ζήσει στη Μπαλαράτ για τουλάχιστον έξι μήνες και να είναι αυστραλοί υπήκοοι. Όταν οι «Πρεσβευτές» εκλέγονται, διορίζονται για δυο χρόνια και αναλαμβάνουν να συμμετέχουν σε πολιτικές δραστηριότητες και στα κοινωνικά δρώμενα της πόλης. Η εκπροσώπηση της πολυπολιτισμικής κοινότητας σε σχολεία, ομάδες στην κοινότητα, λέσχες υπηρεσιών, διάφορους κλάδους και εργοδοτικούς συλλόγους /ενώσεις είναι μέρος των καθηκόντων των «Πρεσβευτών».

Οι στόχοι είναι:

- ▶ Επαύξηση της ενημέρωσης της κοινότητας και προώθηση της ένταξης των σημερινών αλλά και των νέων μελών των κοινότητων με διαφορετικό πολιτισμικό και γλωσσικό υπόβαθρο στη Μπαλαράτ.
- ▶ Ενθάρρυνση για ανάληψη ηγετικού ρόλου εντός της κοινότητας των ατόμων με διαφορετικό πολιτισμικό και γλωσσικό υπόβαθρο και αναγνώριση της

δέσμευσης και της συμβολής των μεταναστών και αυτοχθόνων στην κοινότητα της Μπαλαράτ.

- ▶ Προβολή και προώθηση των οφελών της πολιτισμικής διαφορετικότητας με τη μάθηση, τις ανταλλαγές και τις εορταστικές εκδηλώσεις.
- ▶ Συνεργασία με την πόλη Μπαλαράτ, με σκοπό την υλοποίηση της Πολιτισμικής Στρατηγικής για τη Διαφορετικότητα.
- ▶ Προώθηση του Προγράμματος του «Πολιτισμικού Πρεσβευτή» - MAP ως μια πλατφόρμα μάθησης και ανταλλαγών, εντός της ευρύτερης κοινότητας.

Οι «Πολυπολιτισμικοί Πρεσβευτές» θα είναι οι πρωταθλητές για τις υπάρχουσες κοινότητές τους και θα επιδιώξουν ένα συμμετοχικό ρόλο των δημοτών στους χώρους εργασίας τους, σε ομάδες κοινωνικού και θρησκευτικού χαρακτήρα αλλά και ψυχαγωγικών δραστηριοτήτων. Για παράδειγμα, οι «Πρεσβευτές» προσπαθούν να επιτύχουν την συμμετοχή των γονέων στην σχολική ζωή και όσοι είναι οι ίδιοι γονείς κάνουν παρουσιάσεις για τις αντίστοιχες χώρες τους, με ακροατήριο τους διδασκόμενους και τους εκπαιδευτικούς. Μια άλλη πρωτοβουλία σχετίζεται με την προβολή της συμμετοχής σε ραδιοφωνικές εκπομπές: οι «Πρεσβευτές» συντονίζουν, εν γένει, στη μητρική τους γλώσσα, τη ραδιοφωνική εκπομπή, πάνω σε εβδομαδιαία βάση.

Η διαπολιτισμική κοινωνική ενσωμάτωση προϋποθέτει ευρεία αφοσίωση του πληθυσμού της πόλης, σε δέσμη αξιών, διακατέχεται από κοινή αίσθηση ταύτισης με την πόλη και ενστερνίζεται μια πλουραλιστική τοπική ταυτότητα και την προθυμία να μεταφέρει όλα αυτά στην καθημερινότητά του, για να υπερβεί εθνοτικούς, θρησκευτικούς, γλωσσικούς και οικονομικούς διαχωρισμούς. Ο στόχος του **Τεστ Διαπολιτισμικής Ιθαγένειας** είναι να αξιολογηθεί η γνώση των δημοτών και η ενημέρωσή τους για τα ανθρώπινα δικαιώματα, τη διαπολιτισμική ικανότητα, την αντίληψή τους για τη διαφορετικότητα ως πλεονέκτημα, καθώς και την προθυμία τους να ενεργούν κατά τρόπο διαπολιτισμικό. Το Τεστ έχει επίσης σκοπό να αποτελέσει τόσο εκπαιδευτικό όσο και πολιτικό εργαλείο, αφυπνίζοντας ανάμεσα στους πολίτες, τους επαγγελματίες και τους πολιτικούς, για την ανάγκη να οριστεί (αστική) ιθαγένεια κατά τρόπο πλουραλιστικό χωρίς αποκλεισμούς.

ΕΡΓΑΛΕΙΟΘΗΚΗ

Συμμετοχικές και Καθοριστικές Δημοκρατικές Στρατηγικές για τη Διαπολιτισμική Πόλη
Έγγραφο για το υπόβαθρο αστικής ιθαγένειας
Θεματικό σεμινάριο για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα στη Διαπολιτισμική Πόλη
Εκπροσώπηση μεταναστών & οργανισμοί στη διαπολιτισμική πόλη: βασικοί προβληματισμοί & αρχές

Ε Έλεγχος και καταγραφή

Η αξιολόγηση της προόδου και του αντίκτυπου των προγραμμάτων και των πολιτικών διαπολιτισμικής κοινωνικής ενσωμάτωσης, αποτελεί βασικό θέμα του προγράμματος του Δικτύου Διαπολιτισμικών Πόλεων – ΔΔΠ και συνεχή προβληματισμό. Η εποπτεία και η αξιολόγηση τόσο των εργαλείων του ΔΔΠ όσο και των τοπικών διαπολιτισμικών στρατηγικών είναι καίριας σημασίας για την επίτευξη του διαπολιτισμικού οράματος, την επεξεργασία στρατηγικών και ανάπτυξη πρωτοβουλιών που βασίζονται στις αποδείξεις, αλλά και τη διατήρηση της εμπιστοσύνης μεταξύ κατοίκων και Αρχών.

Επιπλέον, η διαπολιτισμικότητα βασίζεται στην ιδέα ότι, ενώ είναι σημαντικό να γεφυρωθεί το χάσμα μεταξύ νεοαφιχθέντων και παλιότερων κατοίκων ως προς το επίπεδο εκπαίδευσης, απασχόλησης, υγείας, στέγης κλπ., ιδιαίτερα σημαντικές διαστάσεις της κοινωνικής ενσωμάτωσης καταλαμβάνει και η συμβολική, συναισθηματική και ψυχολογική πτυχή, σε συνδυασμό με τη διαβίωση στην κοινωνία, την αίσθηση της ταύτισης, της αποτίμησης μέσα από τις πολιτισμικές διαφορές, της συνοχής της κοινότητας, της στάσης απέναντι στη διαφορετικότητα και του εύρους των διακρίσεων που βιώνονται. Ωστόσο, θα πρέπει να δοθεί και προσοχή στην εποπτεία και στην αξιολόγηση της στάσης και των αντιλήψεων περί διαφορετικότητας και ευημερίας.

Νοούμενου του μεταβαλλόμενου χαρακτήρα της διαφορετικότητας και του τοπικού περιβάλλοντος, η εποπτεία και η αξιολόγηση των διαπολιτισμικών πρακτικών είναι ένα πολύπλοκο έργο για τις πόλεις και την κοινότητα του ΔΔΠ. Οι πόλεις πρέπει να υπερβούν αρκετές δυσκολίες, όπως η έλλειψη διαθέσιμων στοιχείων (συμπεριλαμβανομένων αναλυτικότερων,

ποσοτικότερων και ποιοτικότερων δεδομένων), η έλλειψη ή η συρρίκνωση των προϋπολογισμών και κάποια μεθοδολογικά θέματα (όπως ο καθορισμός σχετικών δεικτών ή η απόδειξη αιτιώδους συνάφειας).

1. Συλλογή δεδομένων

Η ιδανική διαπολιτισμική πόλη διαθέτει συστήματα και μηχανισμούς που μπορούν να συλλέγουν ποσοτικά και ποιοτικά στοιχεία και αποδείξεις σε όλους τους τομείς, οι οποίοι περιγράφονται σε αυτό τον Οδηγό και όχι μόνο, σύμφωνα με το τοπικό περιβάλλον. Έτσι, η πόλη αποκτά καλύτερη κατανόηση των υπαρχόντων κενών και ευκαιριών. Ενώ δεν συντρέχει ανάγκη να αντικατασταθούν τα υπάρχοντα εποπτικά και αξιολογητικά συστήματα, η διαπολιτισμική πόλη θα πρέπει να εξερευνήσει πώς πρέπει να αναπροσαρμοστεί, ώστε να εφαρμόσει διαπολιτισμικούς φακούς.

Αυτό θα επηρεάσει τον τρόπο με τον οποίο συγκεντρώνονται στοιχεία, αλλά και το είδος των πληροφοριών που πρέπει να συγκεντρωθούν, για να αξιολογηθεί η κατάσταση, να καθοριστούν τα θέματα, τα κενά και οι παράγοντες αλλαγής. Αυτό θα επηρεάσει και τον τρόπο που καθορίζονται οι διάφοροι δείκτες.

Η συλλογή στοιχείων σε ένα διαπολιτισμικό περιβάλλον απαιτεί καινοτομικές προσεγγίσεις και συμμετοχή ποικίλων φορέων που να αντικατοπτρίζουν τη διαφορετικότητα στην πόλη, ώστε να διασφαλιστεί η αξιοπιστία των αποδεικτικών στοιχείων που έχουν συλλεχθεί ως προς την πραγματικότητα, ιδιαίτερα αναφορικά με τις λιγότερο ευνοούμενες ομάδες, των οποίων οι συνθήκες διαβίωσης παραμένουν συχνά

άγνωστες στις Αρχές και στις υπηρεσίες (όπως η περίπτωση των ατόμων χωρίς χαρτιά).

Σε παραδείγματα από πρακτικές που αναφέρονται σε αυτό τον Οδηγό, περιγράφονται διάφορα εργαλεία που χρησιμοποιούν οι πόλεις για να συγκεντρώσουν ενδεδειγμένα στοιχεία σε σχέση με τον πληθυσμό τους: συνεργασία με πανεπιστήμια, ερευνητικά ινστιτούτα, ίδρυση εποπτικών και αξιολογητικών φορέων, έρευνες, τοπικά συμβούλια και εκπρόσωποι μειονοτήτων κλπ. Επιπλέον, οποιαδήποτε δομή με σκοπό την προώθηση της συμμετοχής δημοτών και πολιτικών κατά τρόπο βιώσιμο (όπως τα Δίκτυα Δημόσιας Συμμετοχής στο Δουβλίνο, η Επιγραμμική Ομάδα Διαλόγου του Σουόνι ή ο Φορέας Μειονοτήτων του Ώκλαντ) προσφέρει στην πόλη ευκαιρίες για την αξιοποίηση τοπικών πόρων και γνώσης, την συλλογή σημαντικών στοιχείων και ταυτόχρονα την προώθηση της εμπιστοσύνης και της συμμετοχής.

Το Διαπολιτισμικό Συμβούλιο του **Μόντρεαλ** (CIM) συμβουλεύει και εκδίδει γνωμοδοτήσεις για το Δημοτικό Συμβούλιο της Πόλης και το Εκτελεστικό Συμβούλιό της, επί όλων των θεμάτων ενδιαφέροντος για τις πολιτισμικές κοινότητες και επί οποιωνδήποτε άλλων θεμάτων αναφορικά με διαπολιτισμικές σχέσεις και πολιτικές. Το CIM ιδρύθηκε το 2003, αφού θεσπίστηκε με Νόμο, τον οποίο ψήφισε η Εθνοσυνέλευση του Κεμπέκ και τώρα απαρτίζεται από δεκαπέντε μέλη εθελοντές, συμπεριλαμβανομένου του Προέδρου και δυο Αντιπροέδρων, οι οποίοι εκπροσωπούν τη διαπολιτισμική διαφορετικότητα του Μόντρεαλ και έχουν διαφορετικό επαγγελματικό υπόβαθρο.

Τα τελευταία χρόνια, το CIM συμμετέχει ενεργά σε πολλά προγράμματα και συμβάλλει στην επίτευξη των στόχων τους.

Το CIM ζητά απόψεις, λαμβάνει και ακούει αιτήματα και εισηγήσεις από άτομα και ομάδες στην κοινότητα για θέματα αναφορικά με τις διαπολιτισμικές σχέσεις.

Σύμφωνα με την θητεία του, διεκπεραιώνει ή διευθετεί την εκπόνηση μελετών και τη διεξαγωγή έρευνας, ανάλογα με το πόσο χρήσιμο και αναγκαίο κρίνεται, μέσα στο πλαίσιο της εκπλήρωσης των καθηκόντων του.

Τον Απρίλιο 2019, το CIM παρουσίασε δημόσια τη γνωμοδότησή του με θέμα «*Μόντρεαλ, διαπολιτισμική πόλη. Στρατηγική κοινωνικής ενσωμάτωσης σε έξι στάδια και προϋποθέσεις επιτυχίας της διαπολιτισμικής πολιτικής*» π.χ. η πρόσφατα υιοθετηθείσα Διαπολιτισμική Στρατηγική της πόλης. Σύμφωνα με τη γνωμοδότηση του CIM η καινοτομική χάραξη διαπολιτισμικής άποψης και πολιτικής, προσαρμοσμένων στην πραγματικότητα

του Μόντρεαλ και στηριζόμενων σε τρεις βασικές αρχές του Δικτύου Διαπολιτισμικών Πόλεων:

1) αναγνώριση της διαφορετικότητας, 2) ίσα δικαιώματα για όλους και 3) παραγωγική αλληλεπίδραση. Για να διασφαλιστεί η υλοποίηση αυτής της διαπολιτισμικής προοπτικής, η γνωμοδότηση του CIM περιλαμβάνει έξι συστάσεις, ώστε να γεφυρωθεί το χάσμα μεταξύ του στόχου ένταξης που έχει θέσει η Πόλη του Μόντρεαλ στα κανονιστικά κείμενα και της πραγματικότητας αποκλεισμού, την οποία έχουν βιώσει κάποιες ομάδες του πληθυσμού του Μόντρεαλ που αντιμετωπίζουν συστηματικά εμπόδια. Το CIM ενισχύει με τον συμβουλευτικό ρόλο του την θέση της Πόλης του Μόντρεαλ και τα επιτεύγματά της ως πόλης χωρίς αποκλεισμούς.

Η ΟΒΙΤεν είναι κοινή πρωτοβουλία του Συμβουλίου (Cabildo) της **Τενερίφη** (Ισπανία) και του Πανεπιστημίου της La Laguna του 2001, με σκοπό την προώθηση επιστημονικής έρευνας ανάμεσα στα μεταναστευτικά κινήματα στο νησί της Τενερίφη. Προτεραιότητά της είναι η ανάγκη να εφαρμοστεί θεωρητική γνώση στον σχεδιασμό και στη διαχείριση των πολιτικών διαφορετικότητας, με βάση την σχέση μεταξύ θεωρίας και πράξης.

Από την στιγμή σύστασής της, η ΟΒΙΤεν έχει δώσει στις δημόσιες Αρχές σημαντικές πληροφορίες, καθοδηγώντας τις στη δημόσια πολιτική και στη χρήση των πόρων. Κάθε χρόνο, από το 2001, διοργανώνει τεχνικά σεμινάρια για εμβριθή κατανόηση σχετικά με τη διαχείριση των μεταναστευτικών ροών, της διαφορετικότητας και της διαπολιτισμικότητας. Διαχρονικά, η ΟΒΙΤεν έχει γίνει το βασικό εργαλείο σχεδιασμού και υλοποίησης της διαπολιτισμικής πολιτικής του Συμβουλίου (Cabildo). Κατά τα πρώτα χρόνια υπήρχε η εντύπωση ότι διαχειριζόταν τη μεταναστευτική κρίση στην Τενερίφη, όμως από το 2009 έγινε παραδοχή ότι το νησί χρειαζόταν μια μακροπρόθεσμη στρατηγική, βασιζόμενη στην συμμετοχή και στη διαπολιτισμικότητα εκεί. Αυτό ήταν αποτέλεσμα της δημιουργίας του προγράμματος «Μαζί προς την Ίδια Κατεύθυνση» που έγινε η διαπολιτισμική στρατηγική του Συμβουλίου (Cabildo) της Τενερίφη.

Ο Δήμος **Cascais** (Πορτογαλία) προσφέρει τον **Diagnóstico Social** («Κοινωνικό Συμπέρασμα») στους πολίτες του: ένα οργανισμό που διεξάγει τακτικούς ελέγχους για την ευημερία των κατοίκων. Στόχος του είναι να επιτύχει την συμμετοχή δημοτών και οργανισμών σε δημόσιες συζητήσεις, αναφορικά με τις συνθήκες διαβίωσης στον Δήμο Cascais, ενθαρρύνοντας την εφαρμογή καλών πρακτικών ιθαγένειας, προάγοντας ταυτόχρονα μια συμμετοχικότερη και συνεκτικότερη κοινότητα στον Δήμο. Ο οργανισμός «Social Diagnostic»

χαρακτηρίζεται από ομογνωμοσύνη με τη μεθοδολογία του Συμβουλίου της Ευρώπης, SPIRAL (Κοινωνική Πρόοδος, Δείκτες και Ευθύνες για Όλους), η οποία αποσκοπεί στη μελέτη κοινωνικών συμπεριφορών και της ευημερίας των δημοτών.

Ένας όλο και μεγαλύτερος αριθμός κατοίκων απευθύνονται στον «Social diagnosis», ανεξάρτητα από τις υπηκοότητες και τις εθνότητές τους. Στο πρόγραμμα συμμετέχουν: μαθητές δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, νέα άτομα που είναι μέλη ενώσεων και οπαδοί κινήσεων νεολαίας, άνω των 65, ανώτερες ακαδημίες, άτομα με νοητικές / κινησιακές αναπηρίες και μετανάστες.

Το πρόγραμμα υλοποιείται σε δυο στάδια: κατά πρώτο, οι πολίτες απαντούν σε ερωτήσεις αναφορικά με ένα ευρύ θεματολόγιο, το οποίο περιλαμβάνει την υγεία, την στέγη, τον πολιτισμό και τις ελεύθερες δραστηριότητες, το εισόδημα, την απασχόληση, την εκπαίδευση, κλπ. Κατά δεύτερο, ο οργανισμός ζητά από αυτούς να πουν πώς αντιλαμβάνονται την ευημερία στον Δήμο Cascais. Για παράδειγμα: «Τι σημαίνει ευημερία για σας;» ή «Τι θα κάνατε για να διασφαλίσετε τη δική σας ευημερία αλλά και των άλλων;»

Ο οργανισμός «*Diagnóstico Social*» εντάσσεται στο δίκτυο «Rede Social» ή «Κοινωνικό Δίκτυο» που δραστηριοποιείται στην προώθηση της κοινωνικής ανάπτυξης, στην καταπολέμηση της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού, ευαισθητοποιώντας για τα κοινωνικά προβλήματα.

2. Καθορισμός δεικτών

Η χρήση βασικών δεικτών είναι σημαντική για να δοθεί η δυνατότητα στους λαμβάνοντες αποφάσεις σε τοπικό επίπεδο, να καθορίσουν στόχους για μια καλύτερη υλοποίηση των διαπολιτισμικών πολιτικών στη δικαιοδοσία τους και να εποπτεύουν την επίτευξή τους. Οι πόλεις διαθέτουν δείκτες, τους οποίους μπορούν να χρησιμοποιήσουν κατά την ετοιμασία των δικών τους εποπτικών διαπολιτισμικών και αξιολογητικών συστημάτων. Στο προαναφερθέν παράδειγμα, μπορούν να χρησιμοποιηθούν ή να συνδυαστούν δείκτες που έχουν ετοιμάσει άλλες πόλεις ή οργανισμοί, όπως ο Δήμος Cascais ή και να επανασχεδιαστούν με δείκτες τοπικών κοινοτήτων.

Το Δίκτυο Διαπολιτισμικών Πόλεων – ΔΔΠ έχει ετοιμάσει τον ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΟ ΟΔΗΓΟ ως συμπληρωματικό εργαλείο που μπορεί να απεικονίζει οπτικά, το εύρος των επιτυχών αποτελεσμάτων έκαστης πόλης, την πρόοδο που εκπονείται διαχρονικά και να καθιστά δυνατή την σύγκριση με άλλες πόλεις. Παρόλο που ο ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΟΣ ΟΔΗΓΟΣ δεν προορίζεται να γίνει επιστημονικό εργαλείο, εμπειρικλείει σημαντικούς δείκτες, διευκολύνοντας την αναφορά στην κατάσταση, στην οποία βρίσκεται η πόλη σε σχέση

με τη διαπολιτισμική κοινωνική ενσωμάτωση και την αντίστοιχη ενημέρωση, κάνοντας μνεία στα σημεία, στα οποία θα έπρεπε να εστιάσει η προσπάθεια στο μέλλον και σε άλλες πόλεις που θα μπορούσαν να αποτελέσουν παράδειγμα καλής πρακτικής σε αυτούς τους συγκεκριμένους τομείς. Σύμφωνα με τις απαντήσεις των πόλεων στο ερωτηματολόγιο του ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΟΥ ΟΔΗΓΟΥ, ετοιμάζεται έκθεση και συνοδεύεται από δέσμη συστάσεων και εισηγήσεων σε σχέση με κάποιο παράδειγμα προς μίμηση και κάποια καλή πρακτική.

Με τον ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΟ ΟΔΗΓΟ του Δικτύου Διαπολιτισμικών Πόλεων – ΔΔΠ εποπτεύονται οι προσπάθειες των πόλεων για να ενθαρρυνθεί η συμμετοχή, η αλληλεπίδραση, οι ίσες ευκαιρίες και η συνεκτίμηση των αρχών της διαπολιτισμικότητας και του πλεονεκτήματος της διαφορετικότητας. Αποτιμάται η πολιτική συνεισφορά και δεν αξιολογείται η αποτελεσματικότητα αυτών των πολιτικών.

Κατά παρέκκλιση, σύμφωνα με μια πρόσφατη μελέτη που διεκπεραίωσε η Ομάδα Μεταναστευτικής Πολιτικής (ΟΜΠ), έχει επιβεβαιωθεί η αξιοπιστία του ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΟΥ ΟΔΗΓΟΥ αναφορικά με την αποτίμηση τοπικών διαπολιτισμικών πολιτικών. Κατά πρώτο, έχει καταδειχθεί ένας θετικός συσχετισμός μεταξύ τοπικών διαπολιτισμικών πολιτικών και ευημερίας των κατοίκων, σε τοπικό επίπεδο. Για παράδειγμα, στην περίπτωση μιας πόλης που συγκεντρώνει βαθμολογία 100%, σύμφωνα με τον νέο Πίνακα Ενδείξεων του ΔΔΠ, θα μπορούσε να αναμένει ότι περίπου 80% των κατοίκων της θα συμφωνήσει ότι η παρουσία των μεταναστών είναι κάτι καλό γι' αυτή, ενώ περίπου 70% θα συμφωνήσει ότι η δημόσια διοίκηση είναι άξια εμπιστοσύνης. Επίσης, παρατηρούνται συσχετισμοί ανάμεσα σε τοπικές διαπολιτισμικές πολιτικές, σύμφωνα με την αποτίμηση απορρέουσα του νέου Πίνακα Ενδείξεων του ΔΔΠ και τα λιγιστά διαθέσιμα τοπικά αντικειμενικά μέτρα ευημερίας, όπως η οικονομική δραστηριότητα και τα επίπεδα μέσου εισοδήματος. Στις πόλεις με ισχυρότερες διαπολιτισμικές πολιτικές, είναι όντως περισσότερες οι πιθανότητες να πιστεύει ο πληθυσμός ότι οι αλλοδαποί είναι κάτι καλό για την πόλη, ότι οι υπηρεσίες είναι αξιόπιστες και αποτελεσματικές, ότι η πόλη είναι ασφαλής και ότι μπορεί κανείς να βρει εκεί δουλειά. Αυτή η μελέτη αξιολόγησε άμεσα τον αντίκτυπο των διαπολιτισμικών πολιτικών στον πληθυσμό της πόλης.

Οι πόλεις ενθαρρύνονται να κάνουν μια αποτίμηση της έκβασης και των επιπτώσεων των γενικών διαπολιτισμικών πολιτικών τους. Αυτό θα έπρεπε να γίνεται, όχι μόνο συγκεντρώνοντας και ελέγχοντας δημογραφικά στοιχεία, δίνοντας πρόσβαση σε υπηρεσίες και γεφυρώνοντας το χάσμα μεταξύ νεοαφιχθέντων και παλιότερων κατοίκων, ως προς το επίπεδο εκπαίδευσης, απασχόλησης, κλπ. Οι αντιλήψεις και η στάση των ντόπιων κατοίκων είναι

επίσης σημαντικές και επέχουν θέση σχετικών δεικτών, για τον σκοπό αυτό.

Μια καλή πρακτική σε αυτό τον τομέα απορρέει του [Βαρομέτρου Αντίληψων και Στάσεων απέναντι στον Πληθυσμό Αλλοδαπής Καταγωγής](#), το οποίο διαχειρίζεται το Βασικό Παρατηρητήριο για τη Μετανάστευση.

Το Βαρόμετρο εξετάζει δέκα τομείς, συμπεριλαμβανομένης και της εντύπωσης που προκαλεί η παρουσία μεταναστών, της αντίληψης του όγκου, της επίδρασης πάνω στη βασική κοινωνία, της πρόσβασης σε δικαιώματα και υπηρεσίες, των προτύπων συνύπαρξης και συναφών χώρων, της διατήρησης πολιτισμικών μοντέλων, του βαθμού ενσυναίσθησης και των στερεοτύπων.

ΕΡΓΑΛΕΙΟΘΗΚΗ

[Ερωτηματολόγιο Ενδεικτικού Οδηγού Διαπολιτισμικών Πόλεων](#)

[Πώς να συμπληρώσετε τον ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΟ ΟΔΗΓΟ; Ένας μεθοδολογικός Οδηγός](#)

[Διαδραστικά διαγράμματα του ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΟΥ ΟΔΗΓΟΥ Διαπολιτισμικών Πόλεων](#)

3. Παρακολούθηση της προόδου

Η διαδικασία «Αποτελέσματα μέσα στην Κοινότητα, Λογοδοσιακή Προσέγγιση» - CBRA που έχει επεξεργαστεί το Κέντρο Washington, το οποίο ειδικεύεται στη Μελέτη της Κοινωνικής Πολιτικής, είναι ένα χρήσιμο εργαλείο για τη διαμόρφωση και επεξεργασία στρατηγικής Δικτύου Διαπολιτισμικών Πόλεων και για την παρακολούθηση των αποτελεσμάτων.

Τι σημαίνει CBRA;

Αρχή που διέπει τα αποτελέσματα, σύμφωνα με τη λογοδοσία, σημαίνει ότι οι δημόσιοι οργανισμοί αξιολογούν την απόδοσή τους όχι βάσει των προσπαθειών τους για να αντιμετωπίσουν ένα κοινωνικό θέμα, όπως οι καλές σχέσεις με την κοινότητα, αλλά βάσει των πραγματικών αποτελεσμάτων, τα οποία επιβεβαιώνονται με την συμμετοχή όλων των φορέων της κοινότητας. Τόσο οι στόχοι όσο και οι δείκτες επιτυχίας καθορίζονται μέσα από μια διαδικασία διαβούλευσης με την κοινότητα, τα αποτελέσματα παρακολουθούνται συνεχώς: (μεσοπρόθεσμα και μακροπρόθεσμα βάσει μιας δέσμης δεικτών, βραχυπρόθεσμα δε βάσει μιας πιο περιορισμένης δέσμης δεικτών που σχετίζεται με την απόδοση και είναι γνωστή ως «dashboard (πίνακας ελέγχου)»). Οι λύσεις στα προβλήματα συμπεραίνονται συλλογικά και στη διαδικασία συμμετέχουν οργανισμοί, οικογένειες αλλά και η ευρύτερη κοινότητα (συμβολή οργανισμών και δημοτών από κοινού). Η διαδικασία CBRA δεν είναι

εργαλείο διαχείρισης, αλλά εργαλείο κινητοποίησης ατόμων και δημόσιων οργανισμών για να επιτευχθεί ένας κοινός στόχος.

Η διαδικασία CBRA περιλαμβάνει τα ακόλουθα στάδια:

- ▶ Τη Διαπολιτισμική Ομάδα Εργασίας που σε συνεργασία με το Φόρουμ Διαπολιτισμικών Πρωταθλητών είναι ο οργανισμός, ο οποίος εποπτεύει τη διαδικασία επεξεργασίας της στρατηγικής του Δικτύου Διαπολιτισμικών Πόλεων και διεκπεραιώνει και τις διαδικασίες CBRA. Το πρώτο στάδιο αφορά στην παροχή πληροφοριών / επιμόρφωσης για την προσέγγιση CBRA και την πειστική επιβεβαίωση της χρησιμότητάς του.
- ▶ Επιλογή αποτελεσμάτων: βάσει των αποτελεσμάτων της διαπολιτισμικής χαρτογράφησης και της ευρείας διαβούλευσης με οργανισμούς και δημότες, καθορίζονται στόχοι διαχείρισης της διαφορετικότητας (ή δηλώνονται εκ νέου στόχοι που καθορίζει το Δημοτικό Συμβούλιο της πόλης, εάν αυτό έχει γίνει με την συμμετοχική διαδικασία χωρίς αποκλεισμούς), καθορίζονται προτεραιότητες και επισημαίνονται εμπόδια που πρέπει να υπερπηδηθούν για να επιτευχθούν οι στόχοι. Οι στόχοι που έχουν καθοριστεί με αυτή τη διαδικασία, ίσως να μην σχετίζονται εκ πρώτης όψεως με τη διαφορετικότητα, όμως μετά από συζήτηση του θέματος, ίσως τα άτομα αντιληφθούν ότι η πολιτισμική απομόνωση ή η προκατάληψη είναι εμπόδια για επίτευξη αυτών των στόχων και αποφασίσουν να τα διαχειριστούν.
- ▶ Καθορισμός δεικτών για αποτίμηση της επίτευξης στόχων: οι δείκτες πρέπει να είναι μετρήσιμοι, αλλά οι μετρήσεις θα μπορούσαν να είναι πολύ χαλαρές, για παράδειγμα: πώς νιώθει το προσωπικό ασφαλείας σε κάποιους δημόσιους χώρους, αναφορικά με το κατά πόσο έχουν περιοριστεί οι διαμάχες ανάμεσα σε άτομα διαφορετικού πολιτισμικού υποβάθρου. Δεν θα πρέπει οι στόχοι και οι δείκτες να είναι πολλοί. Οι γενικοί στόχοι που έχουν καθοριστεί είναι: πόλεις πειστικές, φιλόξενες και με διαφορετικό πολιτισμικό υπόβαθρο. Σε κάποιες περιπτώσεις η επιτυχία του προγράμματος εδράζει εν γένει στην σταθερή πρόοδο που θα σημειωθεί σε 2-3 χρόνια και όχι μόνο.

Είδη δεικτών

- ▶ *Η τροχιά της καμπύλης:* καταδεικνύει την πρόοδο που σημειώνεται μέχρι την επίτευξη των στόχων, κατά τη διάρκεια συγκεκριμένης χρονικής περιόδου, ξεκινώντας από τη βασική τιμή αναφοράς.
- ▶ *Οι δείκτες απόδοσης:* καταδεικνύουν πόσο καλά εκτελείτε το έργο σας και συμβάλλουν

στη διαμόρφωση της τροχιάς της καμπύλης (τι κάνουν οι δημόσιοι οργανισμοί για να σημειωθεί πρόοδος)

- ▶ *Επιτεύγματα*: θετικές δραστηριότητες που δεν περιλαμβάνονται στα πιο πάνω – για παράδειγμα, ανοίξαμε ένα κοινοτικό κέντρο
- ▶ «Χαλαρές» αναφορές – ακόμη κι εάν δεν μπορείτε να εξασφαλίσετε τους ελάχιστους πόρους, τουλάχιστον διηγηθείτε το αφήγημα πίσω από τις στατιστικές αναλύσεις, καταδεικνύοντας σε πόσο καλύτερη θέση βρίσκονται οι άνθρωποι.

ΕΡΓΑΛΕΙΟΘΗΚΗ

Κτίζοντας Διαπολιτισμικές Πόλεις με Πολίτες, σύμφωνα με τα Αποτελέσματα από την Κοινότητα και βάσει μιας Λογοδοσιακής Προσέγγισης

Εισηγήσεις

- ▶ Δημιουργία πηγών δεδομένων και θέσπιση διαδικασιών συλλογής στοιχείων, βάσει των δεικτών, για στήριξη της εποπτικής διαδικασίας. Επιβεβαίωση του ποσοτικού και ποιοτικού χαρακτήρα των στοιχείων.
- ▶ Καθορισμός σχετικών δεικτών. Ο δείκτης αποτελεί μέτρο που συμβάλλει στην ποσοστοποίηση του επιτευχθέντος αποτελέσματος. Ο καλός δείκτης θα πρέπει να είναι δείκτης κοινής λογικής και καθηλωτικός (δύναμη της επικοινωνίας), θα πρέπει να λέει κάτι σημαντικό για το αποτέλεσμα (π.χ. να μην είναι περιθωριακός) και την πειστικότητα των στοιχείων (σαφή στοιχεία για αποτίμηση του αποτελέσματος). Είναι πάρα πολύ σημαντικό να σχολιάζεται το εύρος, στο οποίο οι αντιλήψεις

σχετίζονται με τους δείκτες. Για παράδειγμα, «τι σημαίνει για σας να είναι η κοινότητα φιλική προς τη διαφορετικότητα»;

- ▶ Εμπλοκή στη διαδικασία καθορισμού και αναθεώρησης σχετικών δεικτών, διαφόρων φορέων.
- ▶ Καθορισμός βασικών στοιχείων αναφοράς που θα χρησιμοποιούνται ως αφετηρία, για αποτίμηση της μετέπειτα σημειωθείσας προόδου. Θα πρέπει αυτά τα στοιχεία να μπορούν να αποδείξουν κάπως τις προσπάθειες ατόμων, όπως νέων ανθρώπων και κοινωνικών λειτουργών που προσπαθούν να επαυξήσουν την συνοχή των κοινοτήτων και συχνά δεν βλέπουν ότι οι προσπάθειές τους αντικατοπτρίζονται στους δείκτες που ισχύουν για όλη την πόλη,
- ▶ Επιλογή στρατηγικών: καθορισμός δράσεων με τις οποίες μπορούν να επιτευχθούν αποτελέσματα,
- ▶ Σχεδιασμός στρατηγικών για χρηματοδότηση, αλλά και συνεργασίες με διάφορους οργανισμούς και οργανώσεις,
- ▶ Δημιουργία συστήματος λογοδοσίας (σχεδιασμός της διαδικασίας για επικοινωνία με φορείς, σύνταξη εκθέσεων, εισαγωγή τροποποιήσεων στην στρατηγική και στο σύστημα κλπ.). Τόσο η επιτυχία όσο και η απουσία της θα πρέπει να παραπέμπει σε παράδειγμα συναντήσεων στην κοινότητα, ενημερωτικά δελτία, κλπ.

Παραρτήματα

Ρυθμιστικά κείμενα του Συμβουλίου της Ευρώπης

Λευκή Βίβλος για τον Διαπολιτισμικό Διάλογο. Συμβιώνοντας ως Έσοι με Αξιοπρέπεια (2008 – αρχικό έγγραφο)

Κατευθυντήριες Γραμμές της Επιτροπής Υπουργών των Κρατών Μελών για την προστασία και προώθηση των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων σε κοινωνίες με πολιτισμική διαφορετικότητα (2016)

Σύσταση CM/Rec (2015) 1 της Επιτροπής Υπουργών των Κρατών Μελών για τη διαπολιτισμική ενσωμάτωση

Εκπαίδευση

Σύσταση CM/Rec (2008) 4 της Επιτροπής Υπουργών για την εδραίωση της ένταξης των παιδιών μεταναστών και εκείνων με μεταναστευτικό υπόβαθρο

Σύσταση CM/Rec (2008) 12 της Επιτροπής Υπουργών των Κρατών Μελών για τη διάσταση των θρησκευτικών και μη πεποιθήσεων μέσα από την πολιτισμική εκπαίδευση

Σύσταση Rec (2006) 9 της Επιτροπής Υπουργών των Κρατών Μελών για την αποδοχή των δικαιωμάτων και υποχρεώσεων των διδασκομένων μεταναστών και για την συνεργασία με τις χώρες καταγωγής τους

Σύσταση CM/Rec (2008) 4 της Επιτροπής των Υπουργών των Κρατών Μελών για την εδραίωση της ένταξης των παιδιών μεταναστών και εκείνων με μεταναστευτικό υπόβαθρο

Αλληλεπίδραση και συμμετοχή

Σύσταση CM/Rec (2011) 1 της Επιτροπής Υπουργών των Κρατών Μελών για αλληλεπίδραση μεταξύ των μεταναστών και των κοινωνιών υποδοχής

Σύσταση CM/Rec (2018) 4 της Επιτροπής Υπουργών των Κρατών Μελών για την συμμετοχή των πολιτών στην τοπική δημόσια ζωή

Κατευθυντήριες Γραμμές για την συμμετοχή των πολιτών στη λήψη πολιτικών αποφάσεων (2017)

Σύσταση R (92) 12 της Επιτροπής Υπουργών για τις σχέσεις με την κοινότητα

Διεθνής επισκόπηση

Σύσταση CM/Rec (2007) 10 της Επιτροπής Υπουργών των Κρατών Μελών για ανάπτυξη από κοινού και εμπλοκή των μεταναστών για ανάπτυξη στις χώρες καταγωγής τους

Σύσταση CM/Rec (84) 7 για τη διατήρηση των πολιτισμικών δεσμών των μεταναστών με τις χώρες καταγωγής τους και για εγκαταστάσεις ελεύθερων δραστηριοτήτων

Αγορά εργασίας

Σύσταση CM/Rec (2011) 2 της Επιτροπής Υπουργών για την επικύρωση των δεξιοτήτων των μεταναστών

Σύσταση 1970 (2011) – για την προστασία των μεταναστριών στην αγορά εργασίας

Σύσταση CM/Rec (2008) 10 της Επιτροπής Υπουργών για βελτίωση της πρόσβασης στην απασχόληση, μεταναστών και ατόμων μεταναστευτικού υποβάθρου

Σύσταση CM/Rec (2008) 4 της Επιτροπής Υπουργών των Κρατών Μελών για εδραίωση της ένταξης των παιδιών μεταναστών και εκείνων με μεταναστευτικό υπόβαθρο

Σύσταση Rec (2004) 2 της Επιτροπής Υπουργών των Κρατών Μελών για πρόσβαση των υπηκόων άλλων κρατών ξένων στην απασχόληση στον δημόσιο τομέα

Γλώσσα

Σύσταση CM/Rec (2014) 5 της Επιτροπής Υπουργών των Κρατών Μελών για την σημασία γνώσης της γλώσσας (σσών) και της παράδοσης μαθημάτων στο σχολείο, ώστε να διασφαλίζεται η ισότητα, η ποιότητα και η επιτυχία στην εκπαίδευση

Διαμεσολάβηση και επίλυση διαφορών

Σύσταση 304 (2011) για αντιμετώπιση του προβλήματος των διαθρησκευτικών και διαπολιτισμικών εντάσεων σε τοπικό επίπεδο

Μέσα ενημέρωσης

Διακήρυξη της Επιτροπής Υπουργών για τον ρόλο των μέσων ενημέρωσης της κοινότητας, αναφορικά με την προώθηση της κοινωνικής συνοχής και του διαπολιτισμικού διαλόγου (Υιοθετήθηκε από την Επιτροπή Υπουργών στις 11 Φεβρουαρίου 2009)

Σύσταση CM/Rec (2007) 2 της Επιτροπής Υπουργών για τον πλουραλισμό των μέσων ενημέρωσης και τη διαφορετικότητα του περιεχομένου τους

Σύσταση R (97) 21 της Επιτροπής Υπουργών για τα μέσα ενημέρωσης και την προώθηση της κουλτούρας της ανοχής

Δημόσιες υπηρεσίες

Σύσταση (2006) 18 της Επιτροπής Υπουργών του Συμβουλίου της Ευρώπης για τις υπηρεσίες υγείας σε μια πολυπολιτισμική κοινωνία

Σύσταση R (84) 7 για τη διατήρηση των πολιτισμικών δεσμών των μεταναστών με τις χώρες καταγωγής τους και για τις εγκαταστάσεις ελεύθερων δραστηριοτήτων

Καλωσόρισμα νεοαφιχθέντων

Σύσταση CM/Rec(2019)4 της Επιτροπής Υπουργών των Κρατών Μελών για την στήριξη των νεαρών μεταναστών κατά τη μετάβασή τους στην ενηλικίωση

Κτιζοντας την ταύτιση των μεταναστών μέσα από Θετικές Αλληλεπιδράσεις: Οδηγός για τους Λαμβάνοντες Αποφάσεις και τους Επαγγελματίες (παράρτημα 4 στο έγγραφο CM (2010)172, βασική Σύσταση 2.1)

Κοινοβουλευτική Συνέλευση

Σύσταση 2155 (2019) – Η κατάσταση των μεταναστών και των προσφύγων στα Ελληνικά Νησιά: χρειάζεται να γίνουν περισσότερα

Σύσταση 2141 (2018) για την επανένωση οικογενειών προσφύγων και μεταναστών στα Κράτη Μέλη του Συμβουλίου της Ευρώπης

Ψήφισμα 2176 (2017) – Ενσωμάτωση προσφύγων σε καιρούς μεγάλης πίεσης: μαθαίνοντας από πρόσφατες εμπειρίες και παραδείγματα βέλτιστης πρακτικής

Σύσταση 2117 (2017) για τη φιλική προς το παιδί ηλικία αξιολόγησης αναφορικά με τα ασυνόδευτα παιδιά μεταναστών

Σύσταση 2080 (2015) για τη θρησκευτική ελευθερία και την συμβίωση σε μια δημοκρατική κοινωνία

Σύσταση 2049 (2014) για την ταυτότητα και τη διαφορετικότητα στις διαπολιτισμικές κοινωνίες

Σύσταση 2034 (2014) για δοκιμές ενσωμάτωσης: βοηθώντας ή παρεμποδίζοντας την ενσωμάτωση;

Σύσταση 1987 (2011) για την καταπολέμηση όλων των μορφών διάκρισης λόγω θρησκείας

Σύσταση 1975 (2011) για την συμβίωση στην Ευρώπη του 21^{ου} αιώνα: συνέχεια στην έκθεση της Ομάδας Επιφανών Προσώπων του Συμβουλίου της Ευρώπης

Σύσταση 1962 (2011) για τη θρησκευτική διάσταση του διαπολιτισμικού διαλόγου

Σύσταση 1917 (2010) για τους μετανάστες και πρόσφυγες: μια συνεχής πρόκληση για το Συμβούλιο της Ευρώπης

Σύσταση 1910 (2010) για τον αντίκτυπο της παγκόσμιας οικονομικής κρίσης στη μετανάστευση προς την Ευρώπη

Σύσταση 1890 (2009) για την εμπλοκή της ευρωπαϊκής διασποράς: ανάγκη για κυβερνητικούς και διακυβερνητικούς χειρισμούς

Σύσταση 1840 (2008) για τη δημοκρατία σε σχέση με ευρωπαϊκά μέτρα με σκοπό την επαύξηση της δημοκρατικής συμμετοχής μεταναστών

Σύσταση 1839(2008) για τη δημοκρατία σε σχέση με ειδικά προβλήματα στην Ευρώπη, αντιμετωπίζοντας τις ευρωπαϊκές δημοκρατίες: η περίπτωση της διαφορετικότητας και της μετανάστευσης

Κογκρέσο των Τοπικών και Περιφερειακών Αρχών

Μετανάστες και Ενσωμάτωση – Κείμενα αναφοράς του Κογκρέσου Τοπικών και Περιφερειακών Αρχών

Σύσταση 365 (2014) για το Κογκρέσο Τοπικών και Περιφερειακών Αρχών αναφορικά με την προώθηση της διαφορετικότητας μέσω των στρατηγικών διαπολιτισμικής εκπαίδευσης και επικοινωνίας

Σύσταση 304 (2011) του Κογκρέσου Τοπικών και Περιφερειακών Αρχών για την αντιμετώπιση της πρόκλησης αναφορικά με τις διαθρησκευτικές και διαπολιτισμικές εντάσεις σε τοπικό επίπεδο

Σύσταση 262 (2009) του Κογκρέσου Τοπικών και Περιφερειακών Αρχών για την ισότητα και τη διαφορετικότητα σε σχέση με την απασχόληση και την παροχή υπηρεσιών σε επίπεδο Τοπικών Αρχών

Σύσταση 261 (2009) του Κογκρέσου Τοπικών και Περιφερειακών Αρχών για τις διαπολιτισμικές πόλεις

Σύσταση 194 (2006) του Κογκρέσου Τοπικών και Περιφερειακών Αρχών για την αποτελεσματική πρόσβαση των μεταναστών σε κοινωνικά δικαιώματα

Σύσταση 153 (2004) του Κογκρέσου Τοπικών και Περιφερειακών Αρχών αναφορικά με «Ένα σύμφωνο για την ενσωμάτωση και την συμμετοχή των ατόμων μεταναστευτικής προέλευσης, στις ευρωπαϊκές πόλεις, μεγαλουπόλεις και περιφέρειες»

Ευρωπαϊκή Επιτροπή κατά του Ρατσισμού και της Μισαλλοδοξίας (ECRI)

Σύσταση 16 για προστασία των παράτυπων μεταναστών από τις διακρίσεις

Σύσταση 4 της ECRI για Γενική Πολιτική σε έρευνες εθνικού επιπέδου αναφορικά με τα βιώματα και την αντίληψη των διακρίσεων και του ρατσισμού, σύμφωνα με τα δυναμικά θύματα

Σύσταση 5 της ECRI για Γενική Πολιτική αναφορικά με την καταπολέμηση της μισαλλοδοξίας και των διακρίσεων κατά των Μουσουλμάνων

Σύσταση 10 της ECRI για Γενική Πολιτική αναφορικά με την καταπολέμηση του ρατσισμού και των φυλετικών διακρίσεων στην την σχολική εκπαίδευση και κατά τη διάρκεια αυτής

Σύσταση 11 της ECRI για Γενική Πολιτική αναφορικά με την καταπολέμηση του ρατσισμού και των φυλετικών διακρίσεων στην αστυνόμευση

Σύσταση 14 της ECRI για Γενική Πολιτική αναφορικά με την καταπολέμηση του ρατσισμού και των φυλετικών διακρίσεων στην απασχόληση

2. Πρόσθετα αναγνώσματα

Breugel, Ilona van, Xandra Maan and Peter Scholten (2014). Conceptualizing mainstreaming in immigrant integration governance. A literature review. UPSTREAM project

Cantle, Ted (2012). Interculturalism: The new era of cohesion and diversity. Basingstoke: Palgrave

Chignell, B. (2018). Five reasons why diversity and inclusion at work matters. CIPHR

Gimenez, Carlos. (2003). "Pluralismo, multiculturalismo e interculturalidad. Propuesta de clarificación y apuntes educativo", Revista Educación y Futuro: Revista de Investigación Aplicada y Experiencias Educativas, no 8 : 9-26, Editorial CES Don

Huddleston, Thomas, Judit Tánczos and Alexander Wolffhardt (2016), Strategic developments on migration integration policies in Europe, Compas Global Exchange on Migration and Diversity, Oxford: Oxford University

International Organisation for Migration (2015). World Migration Report 2015: Migrants and Cities, New Partnerships to Manage Mobility

Meer, Nasar, Tariq Modood, and Ricardo Zapata-Barrero (2016). Multiculturalism and interculturalism: debating the dividing lines. Edinburgh: Edinburgh University Press.

McKinsey Global Institute (2016). People on the move: global migration's impact and opportunity

Migration Policy Group (2018). How the Intercultural integration approach leads to a better quality of life in diverse cities

OECD (2018). Working together for local integration of migrants and refugees

Page, Scott E. (2008). The difference: How the power of diversity creates better groups, firms, schools, and societies. Princeton: Princeton University Press.

Vertovec, Steven (2014). Super-diversity. London: Routledge.

Wagner, Andrea (2011). Correlation analysis between the intercultural cities index and other data. BAK Basel

White, Bob (2017), Intercultural cities: policy and practice for a new era. Palgrave 2018.

Wilson, Robin (2018). Meeting the challenge of cultural diversity in Europe. Moving beyond the crisis. London: Edward Elgar

Wood, Phil, Charles Landry (2008). The intercultural city: planning for diversity advantage. London: Earthscan.

World Economic Forum (2018). Migration and its impact on cities

Η διαφορετικότητα αποτελεί σήμερα βασικό χαρακτηριστικό των κοινωνιών μας και είναι ιδιαίτερα εμφανής στα αστικά κέντρα. Παρόλο που άνθρωποι με διαφορετικό εθνικό, εθνοτικό, γλωσσικό και θρησκευτικό υπόβαθρο έχουν συνεισφέρει σε πολύ μεγάλο βαθμό στην ευημερία της μεταπολεμικής περιόδου, οι ανισότητες σε σχέση με την καταγωγή, τον πολιτισμό και το χρώμα του δέρματος εξακολουθούν να υφίστανται και η ανησυχία που συνδέεται με τον πλουραλισμό, την ταυτότητα και τις κοινές αξίες χρησιμοποιείται συχνά για πολιτικούς σκοπούς. Η προώθηση της δίκαιης μεταχείρισης και της συνοχής στις πολιτισμικά διαφορετικές κοινωνίες αποτελεί πρόκληση που αντιμετωπίζεται όλο και πιο δύσκολα. Οι πόλεις βρίσκονται σε μοναδική θέση για να επινοήσουν απαντήσεις σε αυτή την πρόκληση και να εξακριβώσουν την αποτελεσματικότητά τους.

Το Συμβούλιο της Ευρώπης και οι πόλεις εταίροι έχουν αναπτύξει και επικυρώσει μια διαπολιτισμική προσέγγιση κοινωνικής ενσωμάτωσης και ένταξης που επιτρέπει στις πόλεις να αποκομίσουν οφέλη και να ελαχιστοποιήσουν τους κινδύνους που συνδέονται με την ανθρώπινη κινητικότητα και την πολιτισμική διαφορετικότητα. Μια δεκαετία μετά την έναρξη αυτών των εργασιών, καθίσταται όλο και πιο σαφές ότι, όταν η διαφορετικότητα αναγνωρίζεται ως μέσο και η διαχείρισή της γίνεται σε αυτή τη βάση, τα αποτελέσματα από την άποψη της δημιουργικότητας, της ευημερίας και της οικονομικής ανάπτυξης είναι θετικά. Στο πλαίσιο του Προγράμματος Διαπολιτισμικών Πόλεων (ICC), οι πόλεις στην Ευρώπη και όχι μόνο καλούνται να εξετάσουν και να εφαρμόσουν πολιτικές που αξιοποιούν τη διαφορετικότητα προς όφελος της προσωπικής και κοινωνικής ανάπτυξης. Ο παρών Οδηγός Βήμα-Βήμα αποτελεί εργαλείο για τις τοπικές αρχές για να εφαρμόσουν το αστικό μοντέλο διαπολιτισμικής κοινωνικής ενσωμάτωσης και ένταξης. Αντικατοπτρίζει τα διδάγματα που έχουν αντληθεί και βασίζεται σε παραδείγματα πόλεων που χειρίζονται τη διαφορετικότητα ως μέσο για τη διευκόλυνση της οικοδόμησης εμπιστοσύνης και της κοινής ταυτότητας μεταξύ διαφορετικών ομάδων.

www.coe.int

Το Συμβούλιο της Ευρώπης είναι ο επιφανέστερος οργανισμός προάσπισης των ανθρωπίνων δικαιωμάτων της ευρωπαϊκής ηπείρου. Περιλαμβάνει 47 κράτη μέλη, συμπεριλαμβανομένων όλων των μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Όλα τα κράτη μέλη του Συμβουλίου της Ευρώπης έχουν υπογράψει την Ευρωπαϊκή Σύμβαση Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, ένα σύμφωνο που έχει σχεδιαστεί για την προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, της δημοκρατίας και του κράτους δικαίου. Το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων επιβλέπει την εφαρμογή της Σύμβασης στα κράτη μέλη